

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ЖОГОРКУ
СОТУНУН

БЮЛЛЕТЕНИ

1(62)
2016-ж.г.

БЮЛЛЕТЕНЬ

ВЕРХОВНОГО
СУДА
КЫРГЫЗСКОЙ
РЕСПУБЛИКИ

1991-ЖЫЛЫ ЯНВАРДА
НЕГИЗДЕЛГЕН

ОСНОВАН В ЯНВАРЕ
1991 ГОДА

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Джандралиев Дж.Э.
(коллегиянын төрагасы)
(председатель коллегии)

Коллегиянын мүчөлөрү:

Члены коллегии:

Турганбеков К.
Ажибраимова А.М.

Акматов Б.Дж.
Керезбеков К.К.

юридикалык илимдердин доктору, профессор
доктор юридических наук, профессор

Тугельбаева Б.Г.

юридикалык илимдеринин доктору, профессор
доктор юридических наук, профессор

Токтошева А.М.

Самудунова Б.Т.

Германиалык эл аралык
кызматташтык коомунун (GIZ)
«Борбордук Азия өлкөлөрүнө
укуктук мамлекеттүүккө көмөк
көрсөтүү» программанын
жардамы менен чыгарылат

Издается при поддержке
программы «Содействие
правовой государственности
в странах Центральной
Азии» Германского общества
международного сотрудничества
(GIZ)

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Мазмуну Содержание

Жогорку Соттун Пленуму жөнүндө	4
О Пленуме Верховного суда	4
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрайымы А.Токбаеванын Жогорку Соттун Пленумунун отурумундагы 2015-жылдагы иштердин жыйынтыгы боюнча билдирүүсү	5
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары К. Эсенкановдун Жогорку Соттун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын жана жергиликтүү соттордун 2015-жылдагы иши жөнүндө маалыматы	8
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары Ф.Джамашеванын Жогорку Соттун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдагы аткарган иштери жөнүндө маалыматы	18
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары А.Базаралиеванын административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиянын 2015-жылдагы иши боюнча маалыматы	22
Жогорку Соттун Пленумунун токтомдору 2016-жылдын 17 февралы № 1; № 2 ; №3	30
“Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун алдындагы Илимий-консультативдик кеңештин курамын бекитүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун токтому	36
“Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун сыйлыктары жөнүндө Жобону бекитүү” жөнүндө Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун токтому	40
Постановление Пленума Верховного суда Кыргызской Республики “Об утверждении Положения о наградах Верховного суда Кыргызской Республики”	40
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун сыйлыктары жөнүндө жобо.....	41
Положение о наградах Верховного суда Кыргызской Республики	46
Постановление Пленума Верховного суда Кыргызской Республики от 16 июля 2015 года “О реализации Государственной программы по развитию юстиции для детей в Кыргызской Республике на 2014-2018 годы в Верховном суде КР и местных судах”	51
Кыргыз Республикасынын судьяларынын кезектеги X курултайы жөнүндө маалымат	52
Информация об очередном X съезде судей Кыргызской Республики	52
Кыргыз Республикасынын судьяларынын курултайынын регламенти	53
Регламент съезда судей Кыргызской Республики	57
Список основного состава Совета судей Кыргызской Республики	61
Список резервного состава Совета судей Кыргызской Республики	62
Кыргыз Республикасынын судьясынын абийир кодекси	63
Кодекс чести судьи Кыргызской Республики	68
Кыргыз Республикасынын Судьяларынын X курултайынын резолюциясы	73
Резолюция X Съезда судей Кыргызской Республики	75

Кыргыз Республикасынын Сот системасы кызматкерлеринин күнү жөнүндө	79
О Дне работников судебной системы Кыргызской Республики	79
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун соттук иштер боюнча коллегияларынын токтомдору:	
жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча.....	87
жарандык иштер боюнча	91
административдик жана экономикалык иштер боюнча.....	93
Постановления судебных коллегий Верховного суда Кыргызской Республики:	
по уголовным делам и делам об административных правонарушениях.....	99
по гражданским делам	103
по административным и экономическим делам.....	107
Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2015-жылдын иштери боюнча маалымат	118
Кыргыз Республикасынын жергиликтүү сотторунун 2015-жылдын иштери боюнча маалымат	124
Информация о работе Верховного суда Кыргызской Республики за 2015 год.....	136
Информация о работе местных судов Кыргызской Республики за 2015 год	141
“Форс-мажор как основание освобождения от ответственности (возможность применения принципов международного права в судебной практике государств-участников СНГ)” статья судьи Экономического суда Нагорной Э.Н.	153
Международные связи.....	162
Кутман курагыңыздар кут болсун!	167

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУ ЖӨНҮНДӨ

2016-жылдын 17-февралында Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун төрайымы А.Токбаеванын жетекчилигинин алдында Жогорку Соттун Пленуму өттү. Пленумдун ишине Жогорку Соттун, Бишкек шаарынын жана Чүй областынын райондук сотторунун судьялары, Кыргыз Республикасынын областтык сотторунун төрагалары, Аскер сотунун төрагасы, Бишкек шаарынын жана Чүй областынын райондор аралык сотторунун төрагалары катышышты.

Пленумда Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун соттук коллегияларынын төрагаларынын жана Жогорку Соттун төрайымынын 2015-жылдын жыйынтык иштери боюнча маалыматтары угулуп, талкууланды. А.Токбаева соттордун 2015-жылдагы иштери боюнча маалымдады.

Талкууланган маселелер боюнча тийиштүү токтомдор кабыл алынды, алар төмөндө жарыяланат.

О ПЛЕНУМЕ ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

17-февраля 2016 года под председательством А.Токбаевой председателя Верховного суда, состоялось заседание Пленума Верховного суда. В работе Пленума приняли участие судьи Верховного суда, районных судов г.Бишкек и Чуйской области, председатели областных судов, председатель военного суда, председатели межрайонных судов г.Бишкек и Чуйской области.

Были заслушаны и обсуждены доклады председателей судебных коллегий Верховного суда по итогам работы за 2015 год. С информацией о работе судов за 2015 год выступила председатель Верховного суда А.Токбаева.

По обсужденным вопросам были приняты соответствующие постановления, которые публикуются ниже.

**Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунун отурумундагы
Жогорку соттун Төрайымы А. Токбаеванын
2015-жылдын жыйынтыгы боюнча сөзү**

Урматтуу кесиптештер!

Мага чейинки докладдарда айтылгандай, 2015-жылы каралган иштердин саны 2014-жылга салыштырмалуу 1-инстанциядагы соттордо 4,9%га, 2-инстанциядагы соттордо 3,1%га азайган, ал эми көзөмөл инстанциядагы сотто 1,6%га көбөйгөн. Бирок сот адилеттигин жүзөгө ашыруу биздин конституциялык негизги милдетибиз болгондуктан, биз каралган иштердин санына эмес сапатына көңүл буруубуз зарыл.

Буга байланыштуу жергиликтүү соттор тарабынан 2015-жылы каралган иштердин сапатына көз жүгүртсөк.

Жалпысынан 2015-жылы 1-инстанциядагы соттор тарабынан кабыл алынган соттук актылардын сапаты 2014-жылга салыштырмалуу 3,6%га, ал эми 2-инстанциядагы соттордуку 2,9%га жакшырган.

Тактап айтканда, иш кароо сапаттары Баткен областтык сотунда 25,9%га, Талас областтык сотунда 10,2%га, Ысык-Көл областтык сотунда 6,6%га, Аскер сотунда 4,9%га, Ош областтык сотунда 2,8%га, Жалал-Абад областтык сотунда 1,7%га, Бишкек шаардык сотунда 1%га, Чүй областтык сотунда 0,4%га жакшырган.

Бирок бул көрсөткүчтү мындан ары дагы жакшыртуу керек!

Ал эми Нарын областтык сотунда тескерисинче 1,3%га иш кароо сапаты начарлаган.

2015-жылдын жыйынтыгы боюнча эң төмөнкү көрсөткүчтөргө ээ болгон сотторду өзгөчө белгилеп кетүү зарылчылыгы турат. Көпчүлүк бөлүгү жокко чыгарылган жана өзгөртүлгөн соттук актыларды кабыл алган соттордун пайыздык көрсөткүчтөрү төмөндөгүлөр:

- Чүй райондук сотунда 70% жокко чыгарылган;
- Жалал-Абад областы боюнча райондор аралык сотунда 64,8%, Аксы райондук сотунда 63,2%, жокко чыгарылганы 52,6%; Ала-Бука райондук сотунда 100%, жокко чыгарылганы 83,3%; Токтогул райондук сотунда 69,3% жокко чыгарылган;

- Ысык-Көл областы боюнча Балыкчы шаардык сотунда 60%, Тон райондук сотунда 62,5% жокко чыгарылган;
- Талас областы боюнча Кара-Буура райондук сотунда 60%, жокко чыгарылганы 20%;
- Нарын райондук сотунда 83,3% жокко чыгарылган, Ат-Башы райондук сотунда 61,6%, жокко чыгарылганы 30,8%;
- Ош гарнизонунун Аскер сотунда 66,7%, анын ичинен 16,6% жокко чыгарылган.

Аталган соттордун мындай начар жыйынтыктары жалпы сот органдарынын ишмердүүлүгүнүн беделине олуттуу терс таасирин тийгизүүдө.

Соттордун иштерди кароо сапатынын төмөн болгондугунун негизги себептеринин бири болуп, кээ бир судьялардын тийиштүү деңгээлдеги кесиптик билимге ээ болбогондугу, ошондой эле Жогорку Соттун Пленуму тарабынан берилген соттук тажрыйба боюнча түшүндүрмөлөрдү эске албагандары саналат.

Жергиликтүү сотторго методикалык жардам берүү максатында көптөгөн категориядагы иштер боюнча көзөмөл инстанциядагы сот тарабынан толук түшүндүрмөлөр берилип келет. Тилекке каршы, жергиликтүү соттордун судьяларынын кээ бири соттук тажрыйбаны изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча иштеп чыгарылган түшүндүрмөлөрдү эске албай, иштерди кароодо одоно түрдөгү процессуалдык каталарды кетиришүүдө.

Ошондуктан жергиликтүү соттордун судьялары иштерди кароодо Жогорку Соттун Пленумунун соттук тажрыйба боюнча түшүндүрмөлөрүн эске алуу менен бирдиктүү соттук тажрыйба жолуна түшүп, иштерди кароонун сапатын жакшыртса болот. Андыктан бул маселеге судьялар ар дайым көңүл буруусу зарыл.

Соттук тажрыйба туруктуу жана алдын ала белгилүү болушу керек. Мындай багытта иш жүргүзүү менен сот өндүрүшүнүн катышуучулары да талашты чечүүнүн келе-

чеги жөнүндө туура маалымат алышат жана максатка ылайыксыз сотко кайрылуулардын санын азайтууга шарт түзүлөт.

Мындан сырткары өлкөбүздө болуп жаткан сот тутумун реформалоонун натыйжасында судьялар корпусунун жалпы курамы жаңыланууда жана аны менен бирге арабызды жаш судьялар толукташууда. Бүгүнкү күнгө жергиликтүү соттордун жалпы курамынын ичинен 290 судья же 72,3% иштөөдө, алардын ичинен 142 судья же 49% судьялык кызматка биринчи жолу дайындалып жатышат.

Албетте жаш судьялар кесиптик билимин жогорулатууга жана жетиштүү тажрыйба алууга муктаж. Сот актылары мыйзамдуу, негиздүү жана акыйкаттуу болушу үчүн жаңы дайындалган судьялардын кесиптик деңгээлдерин жогорулатуу боюнча Судьялардын окуу борбору тийиштүү иш-чараларды күчөтүү менен жыйнактуу программаларды кеңейтип, соттук тажрыйбага байланышкан ар тараптуу окутуу, машыгууларды үзгүлтүксүз негизде өткөрүшү керек.

Биздин арабызда иштерди кароонун сапатын жогорулатууга жетишкен судьялар да аз эмес! Мындай тажрыйбалуу кесиптештерибиз ишти кароодо гана үлгү болбостон, коомчулуктун сотторго, жалпы сот тутумуна болгон ишенимин арттырууда да жол көрсөтүүлөрү бүгүнкү күндүн талабы болууда.

Учурда жалпыга маалымдоо каражаттарында такталбаган же сот актыларын туура эмес чагылдырган маалыматтардын чыгышына күбө болуудабыз. Эгерде биз мындай маалыматтарга убагында оперативдүү түрдө соттогу басма сөз катчылары аркылуу туура маалымат бербесек, бул коомдун биздин жалпы сот тутумуна болгон терс көз карашын калыптандырууда.

Ушуну менен бирге, дагы бир көйгөйлүү маселени баса белгилеп кетсем. Жогорку Сотко жарандардын нааразы болгон кайрылуулары түшүүдө. Алар судьялардын жүрүм-турумуна, маданиятсыздыгына, мыйзамдын талабына ылайык келбеген жосундарына, сот отурумун өз убагында башталбаганына, сот процессин белгисиз себептер менен башка күнгө же чекит коюлбаган мөөнөткө жылдырылганына даттанышууда.

Жарандар жана юридикалык жактар сот органдарына өздөрүнүн бузулган укуктарын

калыбына келтирүү үмүтү менен акыйкат жана чындык издеп кайрылышат. Ал эми сот тутумунун өкүлдөрү тарабынан алар орой мамилеге, адепсиздикке жана мыйзамга жат көрүнүштөргө кабыл болушса, анда алардын акыйкаттыкка болгон ишеними жоголот жана аны менен сот тутумунун аброюна залал келтирилет.

Урматтуу кесиптештер!

Коомчулуктун ишенимине татыктуу болуу үчүн биз кызматтык милдеттерибизди кынтыксыз аткаруу менен эле чектелбестен, моралдык жана адамкерчилик сапаттарыбызды дагы жогорку деңгээлде алып жүрүшүбүз керек. Ошондо гана коомчулуктун сот тутумуна болгон ишенимин бир кыйла жогорулатууга мүмкүн болот.

Мындан сырткары, сот реформасын жүргүзүүгө жергиликтүү соттордун жетишээрлик деңгээлде катышпаганын баса белгилеп кетүү зарыл.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 2014-жылдын 25-июнундагы № 4267-V сандуу токтому менен “2014-2017-жылдарга Кыргыз Республикасынын сот тутумун өнүктүрүү” боюнча Мамлекеттик максаттуу программа бекирилгендиги баарыңыздарга белгилүү.

Бул программаны ишке ашыруу максатында Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасы тарабынан 2014-жылдын 28-октябрында № 131 сандуу буйрук чыгарылып, аны менен Мамлекеттик максаттуу программаны аткаруу боюнча жооптуу кызматкерлер аныкталган.

Менин жергиликтүү соттордун жалпы ишмердүүлүгү менен таанышуу боюнча жер-жерлердеги иш сапарымда, соттор тарабынан жогоруда айтылган программанын талаптагыдай аткарылбай жаткандыгына күбө болдум.

Атап айтканда бул программанын негизги максаттарынын бири болгон судьялардын көз карандысыздыгын жана коопсуздугун камсыздоого багытталган иш-чаралар аткарылган эмес. Соттордун архивдери тиешелүү деңгээлде жайгаштырылбай, иштерди сактоо эрежелери сакталбаганы көрүнөт.

Мындан сырткары, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 2014-жылдын

16-октябрындагы № 4390-V сандуу токтому менен бекитилген “2014-2018-жылдарга Кыргыз Республикасында балдар үчүн юстицияны өнүктүрүү боюнча Мамлекеттик программаны” ишке ашыруу максатында, Жогорку Соттун Төрагасынын 2015-жылдын 16-июлундагы № 98-буйругу менен Сот департаментине жергиликтүү соттордун төрагалары менен макулдашуу боюнча соттордун имараттарында мыйзам менен каршылыкта болгон жашы жетпегендер үчүн атайын бөлүнгөн бөлмө уюштурулуусу көрсөтүлгөн. Бул буйрук дагы дээрлик баардык жергиликтүү соттордо аткарылбай келүүдө.

Жалпылапайтып кеткенде, жергиликтүү соттордун имараттарында түзөө иштери жүрүп жатканына карабастан, алардын басымдуу көпчүлүгү эл аралык стандарттагы сот имаратынын талабына жооп бербегендиги өтө өкүнүчтүү. Сот департаменти бул багытта натыйжалуу иш алып баруусу зарыл.

Албетте, бул иш-чаралар тийиштүү материалдык чыгымдарды талап кылгандыгы талашсыз. Бирок тиешелүү соттордун төрагалары тарабынан активдүү жана туруктуу аракеттер жасалмайын, жогоруда белгиленген көйгөйлөрдү жоюу боюнча натыйжа чыкпайт. Андыктан тийиштүү соттордун төрагаларынан бул боюнча чечкиндүү кадамдарга барууларын талап кылам!

Урматтуу кесиптештер, сот — бул Кыргыз Республикасынын атынан чечим чыгарган жалгыз мамлекеттик орган болуп саналат. Ошондой эле, сот тутумунун натыйжалуу ишмердүүлүгү болбой туруп, мамлекеттик жана коомдук институттардын өнүгүүсүнө жана бекемделүүсүнө жетүү кыйын. Бул сот тутумунун мамлекеттик бийликтеги жогорку жоопкерчилигин жана маанилүүлүгүн тастыктайт!

Ошондуктан, биз баарыбыз биргеликте сот тутумун өнүктүрүүгө багытталган баардык аракеттерди жасоого милдеттүүбүз. Ар бир сот жогоруда белгиленген кемчиликтерди жер-жерлерде талкуулашып, аларды жоюу боюнча иш пландарын түзүлөөрү керек. Мындай аракеттер соттук иштерди кароонун сапатын жогорулатууга, бирдиктүү соттук тажрыйба жолуна түшүүгө, судья тарабынан соттук териштирүүлөр мыйзамдын талаптарына ылайык жана маданияттуу өткөрүлүүгө, соттук реформа боюнча аныкталган иш-чараларды аткаруу боюнча аракеттер күчөтүүлүгө багытталышы керек.

Сөзүмдүн аягында, жалпы сот органдары тарабынан жасалып жаткан иштердин натыйжасы сот тутумунун мындан аркы өнүгүсүнө олуттуу салымын кошот деп терең ишенем.

Көңүл бурганыңыздар үчүн рахмат.

**Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары
К.Эсенкановдун Жогорку Соттун жазык иштери жана административдик укук
бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын
2015-жылдагы иши жөнүндө маалыматы**

**Урматтуу кесиптештер,
жыйындын катышуучулары!**

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясы (*мындан ары Соттук коллегия*) тарабынан 2015-жылы жергиликтүү соттордун мыйзамдуу күчүнө кирген актыларын көзөмөлгө алуу тартибинде

1606 жазык иш каралды, бул көрсөткүч мурунку жылга карата 1,2 % аздык кылат (2014ж. — 1625 иш). 1051 көзөмөл даттануулардан — 282 даттануу жана 288 прокурордун сунуштарынын — 150сү канааттандырылган, жалпысынан 432 иш канааттандыруу менен каралды, бул көрсөткүч жалпы каралган иштердин санынан 26,9 % түзөт.

Соттук коллегия жазык сот өндүрүшүндө 521 соттук материалдарды караган. (2014ж. — 473)

Жазык иштер боюнча соттук коллегиясы 2015-жылы жаңы ачылган жагдайлар боюнча — 9 даттануу жана сунуш караган. Анын ичинен 4 арыз жана сунуш канааттандырылган же каралган иштердин ичинен 44,4 % түздү.

Көзөмөл даттануу менен сунуштардын негизинде каралган жергиликтүү соттордун иш кароосунун сапаты төмөндөгүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт (адамдардын саны боюнча):

— 1767 адамдын санына карата биринчи жана экинчи сот инстанциялардын соттук актылары даттанылып, алардын ичинен 1456 же 82,4 % күчүндө калтырылган;

Жокко чыгарылган соттук актылар:

— ишти прокурорго кайра кайтаруу жөнүндө — 51 адамга карата (биринчи инстанция соту — 15, экинчи инстанция соту — 36). 2014-ж. — 51 адамга карата;

— ишти кыскартуу жөнүндө — 25 адамга карата (1 инстанция — 11, 2 инстанция — 14).

Биринчи жана экинчи инстанция сотунун — 199 адамга карата соттук актылары жокко чыгарылган, (анын ичинен 136 иш

биринчи инстанциядагы сотко кайрадан карап чыгууга жөнөтүлгөн, 38 — экинчи инстанция сотуна жөнөтүлгөн, 21 — жазык иши кыскартылган, 4 — жаңы чечим кабыл алынган). (2014ж. — 236 адамга карата соттук актылар жокко чыгарылган).

Өзгөртүлгөн соттук актылар:

— биринчи инстанция сотунун — 65 адамга карата өзгөртүлгөн, анын ичинен 27 — жаңыдан жаза чарасын аныктоо менен, 6 — кылмыш квалификациясы өзгөрүү менен жаза чарасы төмөндөтүлгөн, 14 — кылмыш квалификациясы өзгөртүлбөй жаза чарасы төмөндөтүлгөн, башка өзгөртүүлөр -18. (2014ж. — 110 адам);

— экинчи инстанция сотунун — 63 адамга карата, алардын ичинен 20 — жаңы жаза чарасы аныктоо менен, 7 кылмыш квалификациясы өзгөрүү менен жаза чарасы төмөндөтүлгөн, 2 адамга карата жаза чарасы төмөндөтүлгөн эмес, 11 кылмыш квалификациясы өзгөртүлбөй жаза чарасы төмөндөтүлгөн, башка өзгөртүү менен 23. (2014ж. — 96 адам).

Каралган жазык иштердин түзүлүшү (структурасы) төмөндөгүдөй:

— 350 же 21,8 % менчикке каршы кылмыштар жөнүндө (2014-ж. — 382 же 23,5 %), алардын ичинен 56 — уурдоо, 26 — мал уурдоо, 146 — алдамчылык;

— 216 же 13,4 % өмүргө жана саламаттыкка каршы кылмыштар жөнүндө (2014ж. — 266 же 16,3 %), алардын ичинен киши өлтүрүү — 96 же баардык каралган иштерден 5,9 %, 48 же 2,9 % — саламаттыкка атайылап оор залал келтирүү;

— 270 же 16,8 % кызматтык кылмыштар жөнүндө (2014ж. — 268 иш же 16,5 %), алардын ичинен 107 иш кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу (6,6 % — баардык каралган иштерден), 84 — кызматтык укуктардан аша чабуу жөнүндөгү жазык иштер түзөт (5,2% — баардык каралган иштерден);

— 135 же 8,4 % калктын саламаттыгына жана коомдук коопсуздукка каршы кыл-

мыштар жөнүндө (2014-ж. — 115 иш же 7 %), алардын ичинен 52 иш башкага берүү максатын көздөбөгөн баңги каражаттарын мыйзамсыз даярдоо, сатып алуу, сактоо (3,2 % — баардык каралган иштерден); 77 иш башкага берүү максатта (4,7% — баардык каралган иштерден).

Соттук коллегия тарабынан 2015-жылы 78 административдик укук бузуулар жөнүндө иштер каралган.

Көзөмөл даттануу менен сунуштардын негизинде каралган жергиликтүү соттордун административдик укук бузуулар жөнүндө иштердин кароо сапаты төмөндөгүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт:

Күчүндө калтырылганы — 52 соттук акт, жокко чыгарылганы — 22 соттук акт, өзгөртүлгөнү — 4.

Соттук коллегиясынын судьясына 2015-жылы орто эсеп менен 1 айда болгон жүктөмү:

14,8 — жазык иш (2014-ж. — 13,7); соттук материал — 4,8 (2014-ж. — 3,9); административдик укук бузуулар жөнүндө иштер — 0,9 (2014-ж. — 1,3). Жалпысынан — 20,5 ишти түздү (2014-ж. — 18,9).

Өзүнүздөргө белгилүү болгондой, көзөмөл инстанциядагы соту Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 381-ст. негизинде токтом кабыл алуу менен бир мезгилде зарыл учурларда жеке аныктамасы менен иш боюнча мыйзамды бузуунун белгиленген фактыларына кызмат адамдарынын көңүлүн бурат.

2015-жылы соттук коллегия тарабынан иштерди көзөмөл тартипте кароонун жыйынтыгы боюнча 16 жеке аныктама чыгарылган, (2015-жылы — 15 жеке аныктама чыгарылган), анын ичинен үчөө соттук материалдар боюнча чыгарылган.

Жеке аныктамалардын алтоосу Ысык-Көл облустук сотторунун судьяларына карата, үчөөсү Чүй облустук сотторунун судьяларына карата, бирөөсү Бишкек шаарынын Свердлов райондук сотунун судьясына карата, бирөөсү Жалал-Абад облустук сотунун судьяларына, бешөөсү тергөө органдарына карата чыгарылган.

Биринчи инстанциядагы соттордун соттук актыларын сапаты боюнча анализдеп келгенде (апелляция\кассация),

Бишкек шаарынын соттору боюнча (4 район) жазык иштерин гана алганда, 188 иш даттанылган (244 адамга карата), анын ичинен 108 адамга карата соттук акты күчүндө, 34 жокко чыгарылып, 23 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 79 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Чүй облусуна караштуу соттор боюнча (9 сот), 86 иш даттанылган (114 адамга карата), анын ичинен 40 адамга карата актылар күчүндө, 40 жокко чыгарылып, 7 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 27 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Ысык-Көл облусуна караштуу соттор боюнча (7 сот), 42 иш даттанылган (45 адамга карата), анын ичинен 19 адамга карата актылар күчүндө, 17 жокко чыгарылып, 2 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 7 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Талас облусуна караштуу соттор боюнча (5 сот), 20 иш даттанылган (22 адамга карата), анын ичинен 9 адамга карата актылар күчүндө, 5 жокко чыгарылып, 5 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 3 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Ош облусуна караштуу соттор боюнча (8 сот), 156 иш даттанылган (190 адамга карата), анын ичинен 85 адамга карата актылар күчүндө, 38 жокко чыгарылып, 8 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 59 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Жалал-Абад облусуна караштуу соттор боюнча (12 сот), 88 иш даттанылган (111 адамга карата), анын ичинен 41 адамга карата актылар күчүндө, 24 жокко чыгарылып, 12 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 34 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Нарын облусуна караштуу соттор боюнча (6 сот), 25 иш даттанылган (31 адамга карата), анын ичинен 14 адамга карата актылар күчүндө, 4 жокко чыгарылып, 5 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 8 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Баткен облусуна караштуу соттор боюнча (5 сот), 23 иш даттанылган (31 адамга карата), анын ичинен 14 адамга карата актылар күчүндө, 2 жокко чыгарылып, 3 өзгөртүлгөн

(калган соттук актылар — 12 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Гарнизондук Аскер соттору боюнча (3 сот), 8 иш даттанылган (10 адамга карата), анын ичинен 3 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 7 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Экинчи инстанциядагы соттордун апелляциялык тартипте кабыл алган соттук актыларын анализдеп келгенде,

Бишкек шаардык соту боюнча жазык иштерин алганда, 292 иш даттанылган (388 адамга карата), анын ичинен 148 адамга карата актылар күчүндө, 42 жокко чыгарылып, 26 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 172 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Чүй облустук соту боюнча 191 иш даттанылган (237 адамга карата), анын ичинен 86 адамга карата актылар күчүндө, 49 жокко чыгарылып, 10 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 92 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Ысык-Көл облустук соту боюнча 50 иш даттанылган (73 адамга карата), анын ичинен 24 адамга карата актылар күчүндө, 19 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 29 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Талас облустук соту боюнча 31 иш даттанылган (44 адамга карата), анын ичинен 20 адамга карата актылар күчүндө, 8 жокко чыгарылып, 4 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 12 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Ош облустук соту боюнча 243 иш даттанылган (296 адамга карата), анын ичинен 109 адамга карата актылар күчүндө, 64 жокко чыгарылып, 5 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 118 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Жалал-Абад облустук соту боюнча 142 иш даттанылган (200 адамга карата), анын ичинен 73 адамга карата актылар күчүндө, 37 жокко чыгарылып, 14 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 76 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Нарын облустук соту боюнча 33 иш даттанылган (42 адамга карата), анын ичинен 20 адамга карата актылар күчүндө, 8 жок-

ко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 13 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Баткен облустук соту боюнча 36 иш даттанылган (52 адамга карата), анын ичинен 16 адамга карата актылар күчүндө, 13 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 22 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Аскер соту боюнча 19 иш даттанылган (28 адамга карата), анын ичинен 6 адамга карата актылар күчүндө, 1 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 20 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Экинчи инстанциядагы соттордун кассациялык тартипте кабыл алган соттук актыларын анализдеп келгенде,

Бишкек шаардык соту боюнча жазык иштерин алганда, 58 иш даттанылган (87 адамга карата), анын ичинен 16 адамга карата акты күчүндө, 25 жокко чыгарылып, 2 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 44 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Чүй облустук соту боюнча 40 иш даттанылган (59 адамга карата), анын ичинен 15 адамга карата актылар күчүндө, 6 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 37 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Ысык-Көл облустук соту боюнча 20 иш даттанылган (21 адамга карата), анын ичинен 5 адамга карата актылар күчүндө, 5 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 10 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Талас облустук соту боюнча 10 иш даттанылган (10 адамга карата), анын ичинен 2 адамга карата актылар күчүндө, 2 жокко чыгарылып, 3 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 3 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Ош облустук соту боюнча 44 иш даттанылган (53 адамга карата), анын ичинен 18 адамга карата актылар күчүндө, 4 жокко чыгарылып, 4 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 27 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Жалал-Абад облустук соту боюнча, 52 иш даттанылган (36 адамга карата), анын

ичинен 13 адамга карата актылар күчүндө, 3 жокко чыгарылып, 3 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 17 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Нарын облустук соту боюнча 10 иш даттанылган (11 адамга карата), анын ичинен 4 адамга карата актылар күчүндө, 1 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 5 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Баткен облустук соту боюнча 15 иш даттанылган (28 адамга карата), анын ичинен 1 адамга карата актылар күчүндө, 2 жокко чыгарылып, 3 өзгөртүлгөн (калган соттук актылар — 22 (жазык ишин кыскартуу, тергөөгө жиберүү, ж.б.).

Соттук материалдар боюнча (апелляция/кассация) соттук актыларын анализдеп келгенде,

Бишкек шаардык соту боюнча 111 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 75 күчүндө, 25 жокко чыгарылып, 10 өзгөртүлгөн.

Чүй облустук соту боюнча 32 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 26 акты күчүндө, 6 жокко чыгарылган.

Ысык-Көл облустук соту боюнча 21 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 10 күчүндө, 10 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн.

Талас облустук соту боюнча 4 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 1 күчүндө, 1 жокко чыгарылып, 2 өзгөртүлгөн.

Ош облустук соту боюнча 47 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 31 акты күчүндө, 16 жокко чыгарылган.

Жалал-Абад облустук соту боюнча 40 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 32 күчүндө, 7 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн.

Нарын облустук соту боюнча 3 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 2 акты күчүндө, 3 жокко чыгарылган.

Баткен облустук соту боюнча 4 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 2 акты күчүндө, 2 жокко чыгарылган.

Аскер соту боюнча 4 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 4 жокко чыгарылган.

Административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча (апелляция/касса-

ция) соттук актыларын анализдеп келгенде,

Бишкек шаардык соту боюнча 36 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 19 күчүндө, 14 жокко чыгарылып, 3 өзгөртүлгөн.

Чүй облустук соту боюнча 14 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 5 акты күчүндө, 9 жокко чыгарылган.

Ысык-Көл облустук соту боюнча 2 соттук актылар даттанылган, 2 жокко чыгарылган.

Талас облустук соту боюнча 3 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 1 жокко чыгарылган.

Ош облустук соту боюнча 11 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 9 акты күчүндө, 2 жокко чыгарылган.

Жалал-Абад облустук соту боюнча 7 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 3 күчүндө, 2 жокко чыгарылып, 1 өзгөртүлгөн.

Баткен облустук соту боюнча 2 соттук актылар даттанылган, анын ичинен 2 акты күчүндө калтырылган.

Биринчи жана экинчи инстанциядагы соттор боюнча кеңири статистикалык маалыматтар Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун бюллетенинде расмий түрдө жарыяланып чыгат. Учурда соттук практикада болуп жаткан көйгөйлүү маселелерге, ошондой эле соттордун ишин уюштуруу, процессуалдык ченемдерин сакталышы, соттук чечимдердин аткарылышы, сот адилеттигин ишке ашырууну камсыздоо маселелери чоң мааниге ээ.

Өзүңүздөргө белгилүү болгондой, сот тутумунда түзүлгөн инстанциялык баскычта экинчи инстанциядагы соттордун ролу чоң. Жогору турган соттор, башкача айтканда экинчи инстанциядагы соттор тарабынан чыгарылган сот чечимдери тилекке каршы тийиштүү тариздөөнүн жана юридикалык негиздүүлүктүн дайыма эле үлгүсү болуп кызмат кылбайт.

Экинчи инстанция соту биринчи инстанция сотунун мыйзамдуу чечимин негизсиз жокко чыгарган учурлар дагы кездешет. Анын жыйынтыгы болуп Жогорку Соттун токтому боюнча облустук соттун чечими жокко чыгарылып, райондук соттун чечими күчүндө калтырылууда. 2015-жылы экинчи

инстанциядагы соттордун 70 соттук актысы жокко чыгарылып, биринчи инстанциядагы соттун өкүмдөрү күчүндө калтырылган. Мындай фактылар өзүнүн чечимдери менен жаңы каталарды жаратпастан, төмөн турган соттун катасын оңдоого тартылган экинчи инстанциянын ишинде кетирилбеши керек.

Соттук практикада апелляциялык инстанциядагы соттор өкүм чыгаруудан баш тарткан жана жазык иштерин жаңыдан карап чыгууга биринчи инстанциядагы сотторго негизсиз жөнөткөн учурлар көп учурап жатат.

Экинчи инстанциядагы сот жазык ишин апелляциялык тартипте караган учурда иштин фактылай жагдайларын белгилөөнүн жана жазык мыйзамынын колдонуунун туралыгын, ошондой эле ишти кароодо жана чечүүдө жазык процесстик мыйзамдын сакталышын текшерүүгө, жазык иши боюнча чогулган тергөөнүн жана биринчи инстанциядагы соттун жыйынтыгын тастыктоочу же четке кагуучу баардык материалдарга жана биринчи инстанциядагы соттук отурумунун жүрүшүнө, анын өкүмүнө толук баа берүүгө толук укуктуу экендигин белгилеп кетким келет. Башка учурларда кассациялык инстанциядагы соттор өз ыйгарым укуктарынан ашып түшүп, жазык ишин кайрадан карап чыгууга биринчи инстанциядагы сотко жөнөтүүнүн ордуна, соттолгондорго жазаны күчөтүү жөнүндө аныктама чыгарууда.

Мындан сырткары, Соттук коллегиянын практикасында жергиликтүү соттун соттук актысы жогорудагы негиздер менен жокко чыгарылып, иш жаңыдан кароого кайра жиберилген, ушул эле иш мурда Жогорку сот тарабынан жергиликтүү соттордун жетишпестиктерин четтетүү жана ишти мыйзамга ылайык так кароо керектигин көрсөтүү менен жаңыдан кароого жиберилген учурлар бар экендигин белгилеп кетүү зарыл.

Мындай фактылардын ар бири аныкталган учурда соттук коллегия мындан ары аларды болтурбоо максатында тийиштүү чараларды көрүүдө.

Соттук коллегия тарабынан 2015-жылы коррупциялык көрүнүштөгү кызматтык кылмыштар, баңги каражаттар жана психотроптук заттар менен байланышкан кылмыштар, жашы жете электердин жана

жаш балдардын кол тийбестигине каршы кылмыштар, ошондой эле терроризм, экстремизм менен байланышкан кылмыштар жана башка өзгөчө оор кылмыштардын коомго өтө коркунучтуулугун эске алуу менен, мындай категориядагы иштерди кароодо мыйзамдарды кыйшаюусуз сактоо керектигине, андай кылмыштар үчүн жоопкерчилик жөнүндө мыйзамдарды туура, бир түрдүү пайдалануусуна өзгөчө көңүлү бурулду.

Бардык категориялар боюнча соттук актылардын жокко чыгарылышынын негизги себептери болуп жергиликтүү соттор тарабынан:

- иштин материалдарынын иликтенбегендиги;
- соттун тыянактарынын иштин фактылай жагдайларына ылайык келбеши;
- иштин материалына туура юридикалык баа берилбегендиги;
- процессуалдык жана материалдык укук ченемдер туура колдонулбагандыгы саналат.

Анын негизинде соттук актылар жокко чыгарылуу менен негизинен тийиштүү сотторго кайра соттук кароого көзөмөл инстанциясы тарабынан жөнөтүлүүдө.

Учурда кызматтык кылмыштар боюнча, чечкиндүү иш чаралар көрүлүп жаткандыгына карабастан айрым соттор тарабынан мыйзамсыз, негизсиз чечимдер кабыл алынууда.

Кызмат кылмыштары үчүн жоопкерчилик мыйзамдарын соттор катуу сактап, аталган категориядагы иштерди кароодо соттор ар бир иштин жагдайын кылдат изилдеп, кызмат адамынын ыйгарым укуктарынын чектерин аныкташы керек.

Кээ бир кызматтык кылмыштарга байланышкан иштерди кароодо жазык мыйзамдарынын туура эмес колдонулгандыгы жөнүндө фактылар боюнча судьялардын мыйзам ченемдеринин маанисине ар кандай түшүндүрмө берип, соттолуучунун аракеттерин туура эмес квалификациялап жаткандыктарын айгинелейт жана дайындалган жаза чектери күнөөлүү адамдын жеке мүнөзү менен кетирген жазыгынын оордугуна дал келбей жаткандыгын көрсөтөт.

Кылмыш субъектисин аныктоодо да катачылыктарга жол берилүүдө. Кызмат адамынын ыйгарым укуктарынын чектери, кызматтык милдеттердин бузулушу менен келтирилген зыяндын ортосундагы себептүү байланыш дайыма иликтенбейт жана аныкталбайт.

Мисалы алсак, Ош шаардык сотунун 2014-жылдын 18-ноябрындагы жана Ош облустук сотунун жазык иштер жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 16-февралындагы өкүмдөрү менен Ош шаары боюнча Мамлекеттик салык кызматынын башкармалыгынын жергиликтүү бюджетинин киреше бөлүгүн аткаруу бөлүмүнүн инспектору Шамшиев Б. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 313-ст. 1-б. боюнча кызматтык адам эмес катары аныкталган.

Кыргыз Республикасынын КЖКнин мыйзамынын талаптарына ылайык, Б.Шамшиев кызмат адамы болуп саналат. Анткени, ал мамлекеттик салык кызматында иштеп, бийлик өкүлү болуп туруп, контролдук милдетти аткарат.

Ал эми, соттук актылардын өзгөртүлүшүнүн негизги себептери болуп:

- соттолгондорго берилген жазанын жасалган кылмыштын оордугуна жана соттолгон адамдын мүнөздөмөсүнө ылайык келбеши;
- соттолуучунун аркетинин туура эмес квалификациялапнышы;
- кылмыштын өнөкөттүгүн туура аныкташпагандыгы саналууда.

Мисалы, Кара-Суу райондук сотунун 2014-жылдын 8-майындагы өкүмү менен боюнча М. Хожакбаровадан таза салмагы 1 530 грамм болгон «гашиш» баңги каражаты жана таза салмагы 579 грамм болгон «гашиш» баңги каражаты табылып алынган.

Сот тарабынан Кыргыз Республикасынын КЖКнин 56-ст. негизинде иш боюнча жазаны жеңилдетүүчү жагдайлардын жыйындысын эске алуу менен соттолгон Хожакбарова М. биротоло эсептик көрсөткүчтүн 300 (30000 сом) өлчөмүндөгү айып салынган.

Ош облустук сотунун соттук коллегиясынын 2015-жылдын 3-июлундагы анык-

тамасы менен бул өкүмү күчүндө калтырылган.

Жогорку Соттун Соттук коллегиясынын 2015-жылдын 15-декабрындагы токтому менен бул соттук актылар өзгөртүлүп, соттук актылардан Кыргыз Республикасынын КЖКнин 56-ст. алынып салынган.

Дагы бир мисал, Баткен райондук сотунун 2015-жылдын 8-сентябрындагы өкүмү менен Даминов К. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 101-ст. 1-б. боюнча күнөөлүү деп табылып, 3 (үч) жылга эркиндигинен ажыратылган.

Баткен облустук сотунун соттук коллегиясынын 2015-жылдын 19-октябрындагы өкүмү менен бул өкүм өзгөртүлүп, соттолуучу Даминов К. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 97-ст. 2-б. 10-п. боюнча күнөөлүү деп табылып, 14 (он төрт) жылга эркиндигинен ажыратылган.

Жогорку Соттун Соттук коллегиясынын 2015-жылдын 15-декабрындагы токтому менен Даминов К. жөнүндөгү бул өкүмдөр өзгөртүлүп, Даминов К. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 104-ст. 4-б. боюнча күнөөлүү деп табылып, 14 (он төрт) жылга эркиндигинен ажыратылган.

Аталып кеткен жазык иштер боюнча жергиликтүү соттор тарабынан соттолуучулардын аракетине юридикалык баа берүүдө иштин фактылай жагдайлары жана соттук отурумда изилденилген далилдердин жыйындысы аныкталып, анын негизинде гана тийиштүү чечим кабыл алынбаган. Башкача айтканда жасалган ишке жана соттолуучунун аракетине туура эмес юридикалык баа берилген.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотуна процесстин катышуучуларынын соттук актыларын жаңы ачылган жагдайлар менен кайра кароо жөнүндөгү арыздары биринчи инстанциядагы соттор тарабынан туура эмес жиберүү фактылары орун алууда. Ушул эле маселе 2014-жылдын жыйынтыгы боюнча дагы белгиленип кеткен. Мындай түшкөн процесстин катышуучуларынын арыздары соттор тарабынан тийиштүү текшерилип, ал арыздын негиздүүлүгү, башкача айтканда ал жаңы ачылган жагдайлар боюнча арыз сот тарабынан каралууга жатабы же жатпай-

бы деген суроо текшерилбестен эле Кыргыз Республикасынын ЖПКнын 385, 387-статьяларын жана ошондой эле көзөмөл инстанциядагы соттун актыларынын мыйзамдуу күчүнө киришин камтыган көрсөтмөнү эске албай иштерди негизсиз кароого Жогорку Сотуна жөнөтүлүүдө.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 384-ст. ылайык соттун күчүнө кирген өкүмү, аныктама, токтому жокко чыгарылышы жана иш боюнча иш жүргүзүүнү жаңы же жаңыдан ачылган жагдайлар боюнча кайра баштоо мүмкүн. Жаңы ачылган жагдайлар боюнча жазык иши боюнча иш жүргүзүүнү кайра баштоонун негиздери ошол эле Кодекстин 384-ст. 2., 2-1-б.б. каралган.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 387-ст. талаптарына ылайык, жаңы же жаңыдан ачылган жагдайлар боюнча өндүрүштү козгоо укугу прокурорго, сотко — жаңы же жаңыдан ачылган жагдайлар боюнча өндүрүштү козгоо бөлүгүндө таандык.

Ал эми, түшкөн арызда Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 384-ст. 2-б. көрсөтүлгөн жагдайларга байланыштуу чыгарылган соттун өкүмүндө жаңыдан ачылган жагдайлардын бар экендигине шилтеме жасалса, прокурор өз токтому менен жаңыдан ачылган жагдайлардын болгондугунан улам иш козгойт, тиешелүү текшерүү жүргүзөт. Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 388-ст. негизинде иш жүргүзүүнү кайра баштоо үчүн негиздер болгондо, жаңыдан ачылган жагдайлар боюнча текшерүү же тергөө аяктагандан кийин прокурор ишти өз корутундусу менен тиешелүү сотко жиберет.

Андыктан, Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 385-ст. ылайык аталган жазык иш сот тарабынан ошол эле Кодекстин 387, 388-ст. негизинде прокурор түзгөн корутунду боюнча гана кайра кароого мүмкүн.

Жаңы ачылган жагдайлар боюнча жазылган арыздар эмес жөнөкөй көзөмөл иретинде келтирилген арыздар боюнча көзөмөл тартипте иш каралганбы же жокпу деген маселе текшерилбей соттор андай арызды тиркеп ишти Жогорку сотко жөнөтүшүп жатышат.

Мындай көрүнүш ашыкча почталык чыгымдарды алып келет жана иш-кагаздары менен иштөөдө кошумча тоскоолдук жаратууда жана бул боюнча таасирдүү чараларды колдонуу маселесин так аткарылуусу зарыл экендигине жергиликтүү соттордун төрагаларынын көңүлүн буруп кетким келет.

2015-жылы коррупциялык көрүнүштөгү кызматтык кылмыштар, баңги каражаттар жана психотроптук заттар менен байланышкан кылмыштар, ошондой эле жашы жете электердин жана жаш балдардын кол тийбестигине каршы кылмыштар, терроризм жана экстремизм менен байланышкан кылмыштар боюнча дагы тийиштүү түрдө соттук практиканын сереби жана талдоосу жүргүзүлүп жатты жана бул багыттагы иштерди 2016-жылы дагы улантууну пландаштырып жатабыз.

Ал эми, 2015-жылы Соттук коллегия Жогорку Соттун соттук практиканы жалпылоо жана соттук статистиканы талдоо бөлүмү менен бирге төмөндөгү иштерди жүргүзгөн:

- 1) Адамдарды сатуу жана мыйзамсыз миграцияны уюштуруу жөнүндө жазык иштери боюнча 2014-жылга карата соттук практиканын серебин;
- 2) Жергиликтүү соттор тарабынан 2014-жылда каралган эркиндигинен ажыратуу жерлериндеги адамдарды кармоо шарттарын өзгөртүү (жатак абактарына которуу) боюнча соттук материал боюнча тактама — серебин;
- 3) Жергиликтүү соттор тарабынан 2014-жылы жаш балдарга карата жасалган кылмыштар жөнүндө жазык иштери боюнча серебин;
- 4) 2013-2014-жылдарга карата кызматтык кылмыштар жөнүндө жазык иштери боюнча соттук практиканын серебин;
- 5) 2014-жылга карата баңги каражаттарын, психотроптук заттарды, алардын окшошторун же прекурсорлоруна байланыштуу жазык иштери боюнча соттук практиканын сереби жүргүзүлүп, бул боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун токтомунун долбоору дайындалган;

6) «Кызмат кылмыштары үчүн жоопкерчилик мыйзамдарынын Кыргыз Республикасынын соттору тарабынан колдонулушу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун токтомунун долбоору дайындалып, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясы тарабынан талкууланып, долбоор тийиштүү сунуштарды берүү үчүн Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун алдындагы илимий-консультативдик кеңешке жиберилген.

Ал эми, жогоруда белгилеп кеткенимдей, «Кызмат кылмыштары үчүн жоопкерчилик мыйзамдарынын Кыргыз Республикасынын соттору тарабынан колдонулушу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун токтомун кабыл алуу быйылкы жылга пландаштырылууда.

Ошондой эле, Жогорку соттун жалпылоо бөлүмү менен бирдикте соттук коллегия 2016-жылдын биринчи жарым-жылдыгына карата Жаш балдарга карата зомбулук жөнүндө, терроризм жана экстремизм жөнүндөгү жазык иштери боюнча соттук практиканы жалпылоону пландаштырылган.

Соттук коллегия тарабынан отчеттук мезгилде Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынан, Жогорку Кеңештен, Өкмөттөн, мамлекеттик органдардан келип түшкөн каттары, ошондой эле жарандардын арыздары, жазык иштери боюнча соттук процесстин катышуучуларынын кайрылуулары негизинен каралып, тийиштүү жооптор берилип келген. Жалпысынан Соттук коллегиянын жана анын ишин камсыздоо бөлүмүнүн өндүрүшүнө **710** арыз, каттар түшүп, **693** өз убагында чечилип, тийиштүү жооптор берилген, **17** арыз 2016-жылга калдык болуп калган.

Жогорку Соттун Төрайымынын буйруктарынын негизинде жазык иштерин жана административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштерди кароонун сапатын жогорулатуу маселесине бирдиктүү багыт жасоо жана жергиликтүү соттордун судья-

ларына практикалык жана методикалык жардам көрсөтүү максатында Соттук коллегиянын судьялары жергиликтүү сотторунун иштери менен таанышып чыгышкан.

Судьяларга практикалык жана методикалык жардам көрсөтүүнүн алдында алардын соттук актыларынын туура түзүлгөндүгүн, мыйзамдарды кандай колдонуп жатышкандыгын, соттук отурумдарды уюштурууда кандай кыйынчылыктар бар экендигин, кандай шарттарда иш алып барып жатышкандыгын чечүү керек эле.

Ушул максатта, жергиликтүү соттордун судьялары тарабынан каралган, бирок жогору турган сотторго даттанылбаган кээ бир жазык иштери, административдик укук бузуулар жөнүндө иштери жана бөгөт коюу чараларын тандоо боюнча материалдарды кароо менен бирге, аталган иш сапарлардын негизинде жергиликтүү соттордун имараттарына, судьялардын, соттордун аппарат кызматкерлеринин кабинеттерине, алардын материалдык — техникалык жактан кандай деңгээлде камсыз болгондугуна, алардын иштөө тартибине дагы көңүл бурулду.

Жергиликтүү соттордун баардык материалдык — техникалык жактан камсыздоого байланыштуу көйгөйлөр акча каражаты менен байланыштуу, ошону менен бирге, акча маселеси чечилгендигине карабастан кээ бир уюштуруу маселеси боюнча көйгөйлөр бар.

Иш сапардын алкагында өзгөчө көңүл оор жана өзгөчө оор кылмыштарга кирген, баңги каражаттары, адам өлтүрүү, жыныстык, терроризм, экстремизм кылмыштары боюнча жазык иштерине, мас абалында автоунаа айдоо боюнча административдик укук бузуу жөнүндө иштерге жана бөгөт коюу чарасынын камакка алуу түрүн тандоо боюнча соттук материалдарга бурулду.

Аталган соттор тарабынан сот адилеттигин жүзөгө ашырууда негизинен Кыргыз Республикасынын Конституциясынын, Кылмыш — жаза кодексинин, Жазык — процесстик кодексинин, Административдик жоопкерчилик жөнүндө кодексинин талаптарын сактоо менен соттук актылар кабыл алынып жаткандыгы көрүнөт.

Бирок, иштерди изилдөөдө соттук актылардын Кыргыз Республикасынын Жа-

зык — процесстик кодексинин кээ бир талаптарын бузуу менен түзүлүп, кабыл алынган.

Көп жазык иштер негизинен Кыргыз Республикасынын КЖКнин 66-ст. колдонуп кыскартылгандыгы көрүнөт, жана ошол жазык ишти кыскартуу жагынын жүйөөлөштүрүүчү бөлүктө көрсөтүлгөн тыянак менен туура келбеген учурлар бар экен.

Мындан тышкары жазык иштери боюнча мурда соттолгондорго карата дагы кайталанып шарттуу жаза белгиленгендиги, оор жана өзгөчө оор кылмыштарды жасаган соттолуучуларга карата Кыргыз Республикасынын КЖКнин 56,63-ст. колдонуп жеңил жаза берилген, жаза белгилөө тартибин сактабаган учурлар дагы көп кездешти.

Мисалы, Токтогул райондук сотунун 2015 — жылдын 8 — июлундагы өкүмү менен Мамбетжанов А. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 165-ст. 2-б. 1,2-п.п. боюнча 5 жылга эркиндигинен ажыратылган, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 165-ст. 2-б. 1,2-п.п. боюнча 5 жылга эркиндигинен ажыратылган.

Кыргыз Республикасынын КЖКнин 59-ст. негизинде, кылмыштардын жыйындысы боюнча, белгиленген жазалар жарым — жартылай кошулуп, ага биротоло 3 жыл эркиндигинен ажыратуу жазасы белгиленген.

Башкача айтканда, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 59-ст. негизинде, ага жок дегенде 5 жыл 6 ай жаза белгилеш керек эле.

Анткени, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 59-ст. жарым-жартылай же толук кошуу жолу гана каралган, ал эми жазалардын бири — бирин камтып кетүү жолу каралбаган.

Ушундай эле мисалды, Аксы райондук сотунун 2015 жылдын 18 — майындагы өкүмү менен соттолгон Т. Ариповго карата жазык иши боюнча келтирсек болот.

Аталган иш сапарлардын алкагында тажрыйбалык жардам көрсөтүүдө жогоруда белгиленгендей өзгөчө көңүл баңги каражаттарына байланышкан жазык иштерине бөлүндү.

Токтогул райондук, Кара-Көл шаардык сотторунда каралып жаткан мындай

иштердин көбү Кыргыз Республикасынын КЖКнин 246-ст., башкача айтканда баңги каражатын башкага берүүгө берүү максатын көздөбөстөн алып, сактап жүргөндүгү боюнча тергөө органы тарабынан түшкөн.

Мындай иштерди жалпылап кетсек негизинен болжол менен 70-80 пайыз соттолуучуларга Кыргыз Республикасынын КЖКнин 63-ст. колдонуу менен жаза белгиленгендиги көрүндү.

Негизинен аталган кылмыштар боюнча Кыргыз Республикасынын КЖКнин 63-ст. колдонууга мыйзам толук мүмкүнчүлүк берет.

Мисалы, Токтогул райондук сотунун 2015-жылдын 2-сентябрындагы өкүмү менен Жумакадыров А. жана Тапанов Ж. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 246-ст. 4-б. боюнча күнөөлүү деп табылышып, 6 жылга эркиндигинен ажыратылышкан жана Кыргыз Республикасынын КЖКнин 63-ст. ылайык аларга 2 жыл сынак мөөнөтү менен шарттуу жаза белгиленген.

Белгилеп кетсек, Жумакадыров А. жана Тапанов Ж. 86 кг. марихуана баңги затын сактагандыгы үчүн күнөөлүү деп табылышкан жана алар соттук-наркологиялык экспертизанын корутундусуна ылайык баңги затын колдонуу боюнча мажбурлоо түрүндөгү дарыланууга жатпайт.

Жазык ишине катышкан мамлекеттик айыптоочу Кадыралиев А. соттолуучулар Жумакадыров А. жана Ж. Тапановду Кыргыз Республикасынын КЖКнин 246-ст. 4-б. боюнча күнөөлүү деп таап, аларга 7 жыл эркиндигинен ажыратуу жазасын дайындоону сураган.

Бирок, айыпты толугу менен колдоп, мамлекеттик айыптоочу биринчи инстанциядагы соттун чечимин жогору турган сотко мыйзамдуулугун, негиздүүлүгүн жана адилеттүүлүгүн текшерүү үчүн сунуш келтирбеген.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 332-ст. 4-б. ылайык, биринчи инстанциядагы сотто айыптоону колдогон прокурор ар бир мыйзамсыз жана негизсиз өкүмгө көрсөтүү киргизүүгө милдеттүү.

Так ушундай эле мисалдарды Кыргыз Республикасынын КЖКнин 246-ст. 3,4-б.

боюнча Туркбаев Т.(9 кг), Токтогулов Т.(4 кг.), Акматалиев М. (21 кг.) жазык иштери боюнча келтирсек болот.

Административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча:

Бул категориядагы иштерди кароодо, Кыргыз Республикасынын административдик жоопкерчилик жөнүндө Кодексине киргизилген өзгөртүүлөргө жана толуктоолорго судьялар тарабынан көңүл кош мамиле жасалган.

Мисалы: Токтогул райондук сотунун 2015-жылдын 18 — мартындагы токтому менен А. Сыргабаевге Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө Кодексинин 238-ст. 2-6. боюнча 100 өлчөмдөгү айып салынган.

Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө Кодексинин 238-ст. 2-6. санкциясында 2 жылга транспорт каражатын ажыратуу менен 100 өлчөмдөгү айып жазасы каралган.

Башкача айтканда, сот А. Сыргабаевге Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө Кодексинин 238-ст. 2-6. боюнча 2 жылга транспорт каражатын ажыратуу менен 100 өлчөмдөгү айып жазасын белгилеши керек эле.

Мындан сырткары, административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча чыгарган сот актысына кайрылсак азыркы учурда актуалдуу болгон адамга коркунуч туудурган мас абалында автоунаа айдоого байланыштуу иштер боюнча материалдарды карап чыкканда укук бузуучулардын көпчүлүгүнө судьялар тарабынан айып салышкандыгы көрүнөт. Кээ бир административдик укук бузуулар жөнүндөгү материалдардын ичиндеги айып төлөнгөндүгү жөнүндө маалымат жок.

Жергиликтүү соттордун административдик укук бузуучулардын материалдарды

кароодо айып салынгандыгы боюнча алар мамлекеттин пайдасына төлөнө турган айыптарды көзөмөлгө алынышы зарыл.

Ал эми, соттук материалдар негизинен Кыргыз Республикасынын ЖПКнин талаптары сакталып, одоно мыйзам бузуулар катталбаган.

Ошону менен бирге, бөгөт коюу чарасын тандоо боюнча соттук материалдарды кароодо кээ бир жетишпестиктер бар.

Жергиликтүү соттордун судьяларына тажрыйбалык жана методикалык жардам көрсөтүү боюнча дагы иштер 2016-жылда улантылат. Азыркы убакта бул ишти аткарууда зоналдык принцип өзүн жакшы көрсөткөндүгүн коллегиянын баардык судьялары белгилейт.

Мындан тышкары, соттук коллегия укуктук ченемдерди колдонуу жөнүндөгү соттордун суроосу боюнча жергиликтүү сотторго расмий жооптор жөнөтүп, ошондой эле материалдык жана процессуалдык мыйзамды жакшыртуу боюнча активдүү укуктук иштерди ишке ашырууда.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин, КЖКнин жана башка жаңы редакциясындагы мыйзамдардын долбоорлору жана ошондой эле соттук тажрыйбада кездешүүчү маселелер соттук коллегиянын кеңешмелеринде талкууланып жатат.

Жогоруда көрсөтүлгөн соттук иштерди кароо боюнча соттук практиканын бирдиктүүлүгүн камсыздоо боюнча соттук коллегиянын ишмердүүлүгүнүн баардык формалары маанилүү деп эсептейбиз, аны жүзөгө ашыруу жазык сот өндүрүшүндөгү соттук процесстин катышуучуларынын укуктары, эркиндиктери жана мыйзамдуу кызыкчылыктары менен гана эмес, баардык сот тутумунун өнүгүшү менен да байланыштуу.

Көңүл бурганыңыздарга чоң рахмат.

**Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Төрагасынын орун басары
Ф. Джамашеванын Жогорку соттун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын
2015-жылдагы аткарган иштери жөнүндө маалыматы**

Урматтуу кесиптештер, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын ичинде алып барган иши төмөнкү статистикалык көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт.

Көзөмөл иретинде 2015-жылдын ичинде Жогорку сотко **2635** иш келип түшкөн, бул 2014-жылга (2591) салыштырмалуу 44 ишке көп. Бардык түшкөн иштердин ичинен каралган жарандык иштердин саны — **2203**, анын ичинен — **1920** жарандык иш каралган, 2014-жылга (1707) салыштырмалуу 12,4 % көбөйгөнү байкалат, жана **283** соттук материал каралып, өткөн 2014-жылга (233) салыштырмалуу алардын саны 21,4 % көбөйгөн.

Категориялар боюнча алганда каралган жарандык иштердин эң көп саны келишимдерди жарактуу/жараксыз деп табуу жөнүндө иштер түзөт, андай иштердин саны -330, жалпы каралган иштердин ичинен 17,2% түзөт, 2014-жылы аталган категория боюнча 255 иш каралган -15%, өткөн жылга салыштырмалуу 75 ишке көбөйгөн. Андан кийин карызды өндүрүү жөнүндөгү иштер, алардын саны — 298 -15,5%, 2014-жылы — 305 иш 17,9% түзгөн, башкача айтканда, бул категориядагы каралган иштердин саны 7 ишке, же болбосо 2,4% азайган. Ошондой эле, эмгектик укук мамилелери боюнча иштер көп каралууда, айрыкча, алардын ичинен жумуш ордуна кайра орноштуруу жөнүндө иштер. Бул категориядагы иштердин саны 182 — 9,4%, 2014-жылы -174- 10,2% түзгөн. Турак-жайдан чыгаруу жөнүндө иштер көбүрөөк каралууда, бирок мурунку жылга салыштырмалуу бул иштердин саны азайган. Алардын саны 133 — 6,9% түзөт, 2014-жылы 161-9,%, өткөн жылга салыштырмалуу 2,5% азайган.

Каралган 1920 жарандык иштин ичинен **1190** иш боюнча соттук актылар күчүндө калтырылган, бул баардык каралган иштердин **61,9%** түзөт (2014 жылы — 59%), анын

ичинен 594 же 49,9% иш боюнча биринчи жана экинчи инстанциядагы соттордун актылары, 596 же 50% иш боюнча экинчи инстанциядагы соттордун актылары (366 иш апелляциялык тартипте каралган, 230 иш кассациялык тартипте). Демек, жалпы республика боюнча жарандык иштердин бекемделүүлүшү 2015- жылы 61,9% түздү. Бул сан азга болсо дагы (3%), 2014- жылга салыштырмалуу жогорулаган (59%).

Өзгөртүлгөн соттук актыларынын саны — 48 же 2,5%, анын ичинен 29 же 1,5% — биринчи жана экинчи инстанциядагы, 19 же 0,98% — экинчи инстанциядагы сот актылары (16 апелляция, 3 кассация).

682 же 35,5% сот актысы бузулган, анын ичинен биринчи жана экинчи инстанциядагы соттук актылар — 412 же 21,4%, экинчи инстанциядагы соттук актылар — 270 же 14%, алардын ичинен — 220 же 11,4% апелляциялык тартипте каралган болсо, 50 же 2,6% кассациялык тартипте каралган иштер боюнча соттук актылары. 2014-жылы бузулган соттук актылар 37,8% түзгөн, демек, 2015-жылы бузулган соттук актыларынын саны азайып, иштердин кароо сапаты көтөрүлгөн.

Бузулган соттук актыларды карасак, ишти кайра кароого жөнөтүү менен 464 же 24,1% иш каралган, жаңы чечим кабыл алуу менен — 104 же 5,4% соттук акты, анын ичинен биринчи инстанция — 91 же 4,7%, экинчи инстанция — 13 же 0,7%.

Айрыкча сот актыларынын бузулушунун көрсөткүчү жеке менчик укукту коргоого байланышкан иштер боюнча дагы эле жогору, анын ичинен келишимдерди жарактуу/жараксыз деп табуу жөнүндө иштер боюнча каралган 330 иштин ичинен 123 же **37,2% соттук актылар** бузулган, 2014-жылы — 42,3% түзгөн, карызды өндүрүү боюнча 298 иш каралса, анын 117 же **39,2% соттук актысы** бузулган, 2014-жылы — 43,3% болгон, турак-жайдан чыгаруу боюнча 133 иш каралса, бузулганы 27 же **20,3%**, иш жумуш ордуна

кайра орноштуруу талаштары боюнча 182 иш каралса, анын 79 же **43,4 %** иши бузулган.

Облусттук жана аларга тендештирилген соттор биринчи инстанциядагы соттордун соттук актыларын негизсиз жокко чыгарган учурлар да кездешет. Анын жыйынтыгы болуп соттук коллегия тарабынан **65** экинчи инстанциядагы соттордун соттук актылары бузулуп, **биринчи инстанциядагы соттордун соттук актыларын күчүндө калтырган.**

Сот ишин жүргүзүүнү **токтотуу менен 38** соттук актысы бузулган, анын ичинен биринчи инстанциядагы соттордун — 25 соттук актысы, экинчи инстанциядагы соттордун 13 соттук актысы (6 апелляция, 7 кассация).

Арызды кароосуз калтыруу менен 10 соттук акты бузулган, анын ичинен биринчи инстанциядагы соттордуку — 9, экинчи инстанциядагы соттордуку- 1 сот актысы (апелляция-1).

Республика боюнча жергиликтүү соттордун соттук актыларын көзөмөл тартипте кароонун жыйынтыгы менен эң көп мыйзам бузууларга жол берген соттордон төмөнкүлөрдө байкалат:

- Нарын облустунун соттору — биринчи инстанциядагы соттордун жалпы даттанылган соттук актылары 48 болсо, бузулганы — 30 же 62,5%;
- Ош облустунун соттору — жалпы даттанылганы — 174, бузулганы- 85 же 49 % ;
- Ысык-Көл облустунун соттору — жалпы даттанылганы — 84, бузулганы — 40 же 47,6%;
- Жалал-Абад облустунун соттору — жалпы даттанылганы — 105, бузулганы-42 же 40%;
- Чүй облустунун соттору жалпы даттанылганы — 144, бузулганы — 56 же 39%;
- Талас облустунун соттору жалпы даттанылганы — 29, бузулганы — 10 же 34,4%;

Жакшы көрсөткүчтөр төмөнкү соттордо байкалат:

- Баткен облустунун сотторунун жалпы даттанылганы — 39, бузулганы — 11 же 28%;
- Бишкек шаары боюнча жалпы даттанылганы — 581, бузулганы — 162 же 28%;

Ал эми биринчи инстанциядагы сотторду алсак, эң төмөн көрсөткүчтөр, бул:

1) Нарын шаардык соту жалпы даттанылганы — 15, бузулганы 10 — же **67%**;

2) Өзгөн райондук соту жалпы даттанылганы — 25, бузулганы — 15 же **60%**;

Башкача айтканда, көрсөтүлгөн соттордун даттанылып келген соттук актыларын жарымынан көбү бузулат.

Сот актыларынын бузулушунун жана ишти кайра кароого жиберүүнүн негизи болуп көп учурда иш толугу менен изилденбей, иш боюнча карама-каршылыктар жоюлбай, иш маани-мазмуну боюнча негизинен каралбай жана ишке кызыкчылыгы болгон бардык тараптар ишке тартылбай, жарандык процесстик мыйзамдардын талаптары аткарылбагандыгы Жогорку Соттун токтотулушунда көрсөтүлгөн.

Жыл ичинде жергиликтүү соттордун соттук актылары Жогорку Сот тарабынан катачылыктарды четтетүү жана ишти мыйзамга ылайык так кароого жиберилгенден кийин да экинчи жолу ишти көзөмөл инстанцияда ушул эле негиздер менен кайрадан жокко чыгарылып, иш жаңыдан кароого кайра жиберилген учурлар дагы эле бар.

Урматтуу кесиптештер, республика боюнча жергиликтүү кеңештердин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку кеңештин депутаттарын **шайлоо боюнча** сотторго 36 арыздар түшүп, алардын ичинен 9 иш жаңы чечим кабыл алуу менен бузулган, 27 иш боюнча соттук актылар күчүндө калтырылган.

Ишти көзөмөл тартипте кароонун натыйжасында 2015-жылдын ичинде соттук коллегия тарабынан **3 жай аныктама** кабыл алынган.

1) Бул, Ноокен райондук сотунун төрагасына карата. Ал жергиликтүү кеңешке депутаттарды шайлоого байланышкан ишти кароодо, “Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө” КРнын мыйзамынын 42-беренесинин 9,10 — пункттарында көрсөтүлгөн иш кароонун мөөнөтү боюнча талапты аткарбай, арыз келип түшкөндөн кийин иш 5 күндүн ичинде каралып бүтүрүлүш керек болсо, 11 айдан

кийин гана чечим чыгарып жана чечимдин көчүрмөсүн арыз ээсине бир ай өткөндөн кийин гана берип, укук ченемдерди одоно бузууга жол берген.

2) Ошондой эле, Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун судьясына карата. Судья дагы эле шайлоого байланышкан ишти карап, “Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө” КРнын мыйзамынын 45-беренесинин талаптарын бузган, тагыраак айтканда, участкалык шайлоо комиссияларынын аракеттерине кайрылуу тартиби бузулуп, өтүп кеткен мөөнөттөргө баа берилбей, материалдык укуктун ченемдерин туура эмес колдонууга алып келген.

3) Андан сырткары, Ысык-Көл райондук сотунун судьясы жана Ысык-Көл облустук сотунун судьялары жарандык процесстик мыйзамында турак жайдан чыгаруу жана киргизүү жөнүндө жарандык ишти карап, доону камсыз кылууга тыюу салуу түрү көрсөтүлбөгөнүнө карабастан, биринчи жана экинчи инстанциядагы соттор мыйзамга карама каршы соттук актыларды кабыл алышкан.

Ошондой эле, соттук коллегия тарабынан иштерди көзөмөл тартипте кароонун жыйынтыгы боюнча жергиликтүү соттордун дарегине материалдык жана процесстик мыйзам бузууларга жол бербөө максатында судьялардын оперативдик жыйынында талкуулоо үчүн **4 кызматтык кат жиберилген.**

Ошону менен бирге, жергиликтүү соттор жарандык иштерди жана соттук материалдарды **каттоодо, даярдап көзөмөл инстанцияга жиберүүдө** кетирилип жаткан кемчиликтерге дагы эле көңүл бурулбай жатат. Иштин материалдары тийиштүү түрдө даярдалбай, соттук актыларга даттануу боюнча жактардын өкүлдөрүнүн ыйгарым укуктары текшерилбей жана жактардын өкүлдөрүнүн ишеним катынын жоктугуна карабастан, ошондой эле туура эмес Жогорку Сотко иштерди жиберүү учурлары токтобой жатат.

Аталган кемчиликтердин кетирилишинин жыйынтыгы менен жергиликтүү сотторго 137 иш кайтарылган (Бишкек — 38, Чүй облусу — 25, Ысык-Көл облусу — 15, Жалал-Абад — 20, Ош облусу — 22, Талас — 8, Баткен — 6, Нарын — 3).

Бул жагдайларга соттордун төрагалары көңүл буруулары зарыл, анткени алар ашыкча почталык чыгымдарга, иштерди кароону негизсиз создуктурууга алып келип жатат.

Жарандык иштер боюнча соттук коллегиянын судьялары (11 судья) 2015-жылдын 1-январынан 2015-жылдын 31-декабрына чейинки мөөнөттө жалпысынан 2203 жарандык иш жана материалдарды караган. Ошондо, орто эсеп менен алганда, ар бир судья бир айда 16,6 иш жана материал боюнча баяндама жасаган, башкача айтканда ар бир судьяга бир айда 14,5 ден жарандык иш жана 2,1 ден соттук материал туура келди. Судьялар төрагалык кылып, үчүнчү судья катары ишти кароого катышкандыгын эсепке албагандагы сандар.

Жергиликтүү соттордун сот актыларын кайра кароодон сырткары, жыл ичинде соттук коллегия тарабынан жарандардан жана юридикалык жактардан келген **459 арыздар жана кайрылуулар каралып**, аларга жооптор берилген.

Жарандык иштер боюнча соттук коллегиянын судьялары “Ар-намысты, кадыр-баркты, ишкердик беделди коргоо тууралуу талаштарды чечүү боюнча соттук тажрыйба жөнүндө” КР Жогорку Сотунун Пленумунун Токтомунун долбоорун даярдашкан. Ошол долбоордун негизинде 2015-жылдын 13-февралында КР Жогорку сотунун Пленуму “Ар-намысты, кадыр-баркты, ишкердик беделди коргоо тууралуу талаштарды чечүү боюнча соттук тажрыйба жөнүндө” токтомун кабыл алган. Андан сырткары, соттук коллегия “Балдарды асыроого, камкорчулукка жана көзөмөлчүлүккө, ошондой эле жатак мекемелерге аныктоо боюнча мыйзамдарды жергиликтүү соттор тарабынан колдонуусу боюнча соттук тажрыйбасы жөнүндө” жалпылоо өткөрүп сереп даярдаган.

Судьялар тарабынан жарандардын сот системасына болгон ишенимин бекемдөөгө

жана сот бийлигине болгон ишенимин арттырууга багытталган “**www.sot.kg**” Интернет-ресурсуна маалыматтар жарыяланып турат, жарандын аракетке жөндөмдүүлүгү чектелген же аракетке жөндөмсүз деп табуу, аракетке жөндөмдүүлүктү калыбына келтирүү, юридикалык мааниси бар фактыларды аныктоо, жаранды психиатриялык стационарга мажбурлап жаткыруу жана мажбурлап психиатриялык ырастоо, үйбүлөөлүк-укуктук мамилелерден чыккан жана жарандык абалды каттоого оңдоолорду же өзгөрүүлөрдү киргизүү жөнүндөгү иштерден башка бардык категориядагы иштер боюнча жыл ичинде **1465** жарандык иш, **1465** соттук отурумдар, **1421** соттук актылар катталган.

«2014-2017-жылдарда Кыргыз Республикасынын сот тутумун өнүктүрүү» мамлекеттик максаттуу программасынын маселелерин ишке ашыруу максатында IDLOнун Кыргызстандагы сот тутумун бекемдөө боюнча Программасынын колдоосу менен жарандык иштер боюнча соттук коллегияда иштерди автоматтык жол менен бөлүштүрүү программасы 2015- жылы иштелип чыкты, азыркы мезгилде аталган программа ишке киргизүү процессинде турат.

Соттук коллегиянын судьялары КР Жогорку сотунун алдындагы судьяларды окутуу Борбору тарабынан уюштурулган семинарларга да лектор жана тренер катары активдүү катышып келишет.

Мисалы келтирсем, 2015-жылдын апрель, сентябрь, октябрь айларында — судьялар үчүн «Медиа Полиси Институту» коомдук фонду менен биргеликте, Финляндиянын Кыргыз Республикасындагы жана Казахстан Республикасындагы эчигинин колдоосу менен «Жарандардын ар-намыс, кадыр-баркын, юридикалык жактардын ишкердик беделин коргоо иштерин карап чыгуу өзгөчөлүктөрү» аттуу семинарда судья Ажибраимова А.М.; сентябрь айында — Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы менен биргеликте, ПРООНдун шайлоону колдоо (KESP-II) долбоорунун техникалык колдоосу аркылуу Кыргыз

Республикасынын Жогорку Сотунун жана Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун судьяларына «Кыргыз Республикасынын Жогорку кеңешинин депутаттарын шайлоо 2015. Шайлоо талаштарды чечүү» аттуу семинарда судья Г.У. Калиева; ноябрь айында — «Интернет саясатынын жарандык демилгеси» коомдук фонду менен биргеликте, IDLOнун Кыргызстандагы сот тутумун бекемдөө боюнча Программасынын колдоосу менен Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана облустук соттордун судьяларына «Интернеттеги фактыларды далилдөө маалыматтык технологиялары менен байланышкан укук колдонуу практикасы» аттуу семинарда судья Ажибраимова А.М.; декабрь айында — Баткен облусунун жергиликтүү сотторунун жарандык иштерди караган судьялары үчүн уюштурулган жумуш семинарында судьялар Ажибраимова А.М., Кульматова Д.С. лектор катары катышышты.

Бул семинарларда жергиликтүү соттордун судьялары ушул маселелерге байланышкан негизги зарыл болгон билимдерди алышты.

Ошондой эле соттук коллегиянын судьялары Калиева Г.У., Мельникова М.П. КР Жарандык процесстик кодексинин жаңы редакциядагы долбоор иштеп чыгуу боюнча жумушчу топтун, Калиева Г.У., Арстанбаева Д.Э. КР ювеналдык юстиция системасын өнүктүрүү Концепциясын иштеп чыгуу боюнча жумушчу топтун мүчөлөрү болуп катышып келишкен.

Мындан сырткары судья Исакова Ж.М. Кыргыз Республикасынын судьялар Кеңешинин мүчө болуп иш алып келе жатат.

Ал эми судья Сатыбалдиева Н.А. Кыргыз Республикасынын Судьяларды тандоо кеңешинде сот системасынан мүчө болуп ишти алып бара жатат.

Андан тышкары Соттук коллегиянын зоналдык судьялары 2015-жылында республиканын аймактарына чыгышып, жергиликтүү соттордун судьяларына тажрыйбалык-усулдук жардам көрсөтүшкөн.

Көңүл бурганыңыздар үчүн рахмат!

**Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары
А.М.Базаралиеванын административдик жана экономикалык иштер боюнча
соттук коллегиянын 2015-жылдагы аткарган иштери жөнүндө маалыматы**

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жыл ичинде алып барган иши төмөнкү статистикалык көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт.

Көзөмөл иретинде 2015-жылы соттук коллегияга **1 701** иш түшкөн, бул 2014-жылга салыштырмалуу **7 %** көп (1591). Бардык түшкөн иштердин ичинен административдик иштердин саны — **1040**, экономикалык иштердин саны — **469**, административдик иштер боюнча соттук материалдардын саны — **104**, экономикалык иштер боюнча соттук материалдардын саны — **88** болгон.

Анын ичинен арыз ээлерине кайтарылганы- **428**, каралганы- **1102**, 2016-жылдын башына калганы — **171** иш болгон.

Соттук коллегиянын ар бир судьясынын иш-жүктөмү бир айда **11,4** ишти түзгөн.

Көзөмөл инстанциясына түшкөн иштердин өсүү динамикасын административдик иштер түзөт, эгерде 2014-жылы 940 административдик иш түшсө, 2015-жылы бул сан 1040 жеткен, же болбосо 10, 6 % га өскөн.

Жогорудагы түшкөн иштердин өсүү динамикасына ылайык көзөмөл иретинде каралган иштердин саны да 2014-жылга (**1140**) салыштырмалуу 3,4 % азайган, т.а. 2015-жылы **1102** иш каралган, анын ичинен административдик иштер — **721**, экономикалык иштер- **289**, административдик иштер боюнча соттук материалдар — **44**, экономикалык иштер боюнча соттук материалдар — **48**.

Каралган **административдик иштердин** басымдуу бөлүгүн жер тилкесин берүү, алып коюу менен байланышкан мамлекеттик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, алардын кызмат адамдарынын чечимдерин, аракеттерин талашуу жөнүндөгү иштер түзөт, андай иштердин саны — 339 болгон (2014-ж — 353 иш), же болбосо 2014-жылга салыштырмалуу 4 % азайган; андан кийин жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын ченемдик эмес

актыларын талашуу жөнүндөгү иштер, алардын саны — 52 (2014-ж — 68), же болбосо 2014-жылга салыштырмалуу 24 % азайган; жогорудагылардан тышкары, мамлекеттик бийлик органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын ченемдик эмес актыларын талашуу жөнүндөгү иштердин саны — 106 (2014-ж — 66), же болбосо андай иштердин саны 2014-жылга салыштырмалуу 60 % көбөйгөн.

Каралган 721 административдик иштердин ичинен:

— **416** иш боюнча соттук актылар **күчүндө калтырылган**, бул баардык каралган административдик иштердин 57,6 % түзөт, (2014-жылы — 53%), **3** иш боюнча соттук актылар **өзгөртүлгөн**, бул баардык каралган административдик иштердин 0,4 % түзөт (2014 жылы-1%), **300** иш боюнча сот актылар **бузулган**. Бузулган иштердин көрсөткүчү баардык каралган иштерге карата 41, 6% түзөт (2014 жылы- 46%).

Жалпысынан алганда, 2014-жылга караганда 2015-жылы административдик иштер боюнча аз болсо да соттук актылардын бекемделүүсү 4,5 % жогорулаган.

Бузулган **300** иштердин ичинен **228** кайра кароого жөнөтүлгөн, **24** боюнча жаңы чечим кабыл алынган, **14** боюнча сот өндүрүштөн токтотулган.

Белгилеп кетүүчү жагдай, көзөмөл инстанциясында соттук коллегия тарабынан **34 иштер** боюнча облустук жана ага теңештирилген соттордун актылары бузулуп, райондор аралык соттордун актылары күчүндө калтырылган.

Категориялар боюнча ала турган болсок, эң эле көп жер тилкесин берүү, алып коюу менен байланышкан мамлекеттик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, алардын кызмат адамдарынын чечимдерин, аракеттерин талашуу жөнүндөгү иштер боюнча соттук актылар бузулган, тагыраак айтсак, **каралганы-327**, мындай категориядагы иштердин **147** боюнча соттук актылар бузулган, бул **45 %** түзөт, андан кийин мамлекеттик бийлик

органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын ченемдик эмес актыларын талашуу боюнча иштер, мындай категориядагы **106** каралса, анын **28** боюнча соттук актылар бузулган, же **26 %** түзөт; жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын ченемдик эмес актыларын талашуу боюнча **52** каралса, анын **24** боюнча соттук актылар бузулган, же **46 %** түзөт.

Ал эми каралган **экономикалык иштердин** басымдуу бөлүгүн милдеттемелерди аткарбай коюу же ылайыктуу эмес аткаруу жөнүндөгү категориядагы иштер түзөт, алардын саны — **66** (2014-ж — 104 иш), же болбосо 2014-жылга салыштырмалуу 63% азайган; ченемдик эмес актыларды жараксыз деп табуу жөнүндөгү иштер — **51** (2014-ж — 58), бул категориядагы иштер 2014-жылга салыштырмалуу 12% азайган.

Каралган **289** экономикалык иштердин ичинен:

— **155** боюнча соттук актылар **күчүндө калтырылган**, бул бардык каралган иштердин 53 % түзөт (2014-жылы — 51%), **4** боюнча соттук актылар **өзгөртүлгөн**, бул бардык каралган иштердин 1% түзөт (2014-жылы — 2%), **130** боюнча соттук актылар **бузулган**, бул баардык каралган иштердин 45% түзөт (2014-жылы — 47%).

Жалпылаштырганда, экономикалык иштер боюнча соттук актылардын бекемделүүсүнүн деңгээли 2 % төмөндөгөн.

Жалпысынан жыл ичинде райондор аралык, облустук жана ага теңештирилген соттордун **130** экономикалык иши боюнча соттук актылар бузулган (бул *бардык каралган иштердин 45% түзөт*), ишти кайра кароого жөнөтүү менен **95** иш каралган, **17** иш боюнча соттук актылар бузулуп жаңы чечим кабыл алынган, **4** иш боюнча сот өндүрүшүнөн токтотулган, **3** иш кароосуз калтырылган.

Экономикалык иштер боюнча да экинчи инстанциядагы сот биринчи инстанциядагы соттордун актыларын негизсиз **жокко чыгарганы байкалууда**. Көзөмөл инстанциясында **11** иш боюнча облустук жана ага теңештирилген соттордун актылары бузулуп, райондор аралык соттордун актылары күчүндө калтырылган.

Бул иштер боюнча эң эле көп милдеттемелерди аткарбай коюу же ылайыктуу эмес аткаруу жөнүндөгү иштер боюнча соттук актылар бузулган, т.а. мындай категорияга кирген **66** иштен **32** иш боюнча соттук актылар бузулган, бул 48 % түзөт; ченемдик эмес актыларды жараксыз деп табуу жөнүндөгү **51** иштен **33** иш боюнча соттук актылар бузулган, бул 65% түзөт.

Соттор боюнча ала турган болсок:

- Жалал-Абад облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **34** (2014ж. — 55), бузулганы — **22** (2014ж. — 39) же **65 %** (2014ж. — 71%);
- Ысык-Көл облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **44** (2014ж. — 39), бузулганы — **26** (2014 ж. — 25) же **59 %** (2014ж. — 64%);
- Талас облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **20** (2014ж. — 30), бузулганы — **11** (2014ж. — 22) же **55 %** (2014ж. — 73%);
- Баткен облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **40** (2014ж. — 39), бузулганы — **20** (2014ж. — 10) же **50 %** (2014ж. — 56 %);
- Ош облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **96** (2014ж. — 78), бузулганы — **40** (2014ж. — 49) же **41,6 %** (2014ж. — 62%);
- Нарын облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **31** (2014 ж. — 32), бузулганы — **12** (2014ж. — 12) же **38 %** (2014ж. — 53 %);
- Чүй облусунун райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **88** (2014ж. — 65), бузулганы — **33** (2014ж. — 29) же **37 %** (2014ж. — 45%);
- Бишкек шаарынын райондор аралык соту, жалпы даттанылганы — **355** (2014ж. — 287), бузулганы — **116** (2014ж. — 95) же **32,6 %** (2014ж. — 33%).

Экинчи инстанциядагы соттордун актыларын көзөмөл тартипте кароонун жыйынтыгына ылайык бузулган соттук актылардын жалпы даттанылган санга карата пайыздык көрсөткүчтөрү төмөндөгүдөй:

- Талас облустук соту, жалпы даттанылганы — **28** (2014ж.-48), бузулганы — **19** (2014ж. — 35) же **68 %** (2014ж. — 73%);
- Жалал-Абад облустук соту, жалпы даттанылганы — **65** (2014ж. — 87), бузулганы — **35** (2014ж.-57) же **54 %** (2014ж. — 66%);
- Нарын облустук соту, жалпы даттанылганы — **41** (2014ж. — 40), бузулганы — **21** (2014ж. — 21) же **51%** (2014ж. — 53%);
- Ош облустук соту, жалпы даттанылганы — **175** (2014ж.-163), бузулганы — **79** (2014ж. — 81) же **45 %** (2014ж. — 51 %);
- Ысык-Көл облустук соту, жалпы даттанылганы — **65** (2014ж. — 73), бузулганы — **29** (2014ж. — 41) же **44,6 %** (2014ж. — 56 %);
- Чүй облустук соту, жалпы даттанылганы — **159** (2014ж. — 120), бузулганы — **58** (2014ж. — 54) же **36%** (2014ж. — 45%);
- Бишкек шаардык соту, жалпы даттанылганы — **501** (2014ж. — 438), бузулганы — **179** (2014ж. — 146) же **36 %** (2014ж. — 33%),
- Баткен облустук соту, жалпы даттанылганы — **9** (2014ж. — 49), бузулганы — **1** (2014ж. — 36) же **11 %** (2013ж. — 60 %);

Жалпылаштырганда, биринчи жана экинчи инстанциядагы соттор боюнча бардык облустук соттордун иш кароо сапаты жакшырган.

Соттук актылардын жокко чыгарылышынын себептери, мурдатан бери белгиленип келген, аларды кабыл алууда материалдык укук ченемдердин туура эмес колдонулушу, процесстик укук ченемдердин талаптары бузулуп, иштин жагдайы толук изилденбегени болууда.

Кабыл алынган соттук актылар бузулуп, иш кайра кароого жиберилген учурларды анализдеп көргөндө, соттор тарабынан Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 221-беренесинин 12-пунктун колдонууда катачылыктар кетирилип жаткандыгы байкалууда. Мындай катачылыктар көбүнчө административдик иштер боюнча кездешүүдө.

Айрым иштер боюнча арыз ээси тарабынан бир нече жыл мурун кабыл алынган мамлекеттик бийлик органдарынын,

жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ченемдик эмес актыларына, аракеттерине (аракетсиздигине) карата арыз берилген учурда судьялар сотко кайрылуу мөөнөттөрү өткөнбү же жокпу, өтүп кетсе, анын өткөрүү себептери жүйөөлүүбү же жокпу, бул мөөнөттү кайра калыбына келтирүү жөнүндөгү өтүнүчтөрдүн жүйөөлөрүнө тиешелүү укуктук баа берилбей, ал өтүнүч каралбай, арыз маңызы боюнча каралган иштер да жок эмес.

Кабыл алынган соттук актылардын бузулушунун дагы бир себеби болуп, соттор тарабынан административдик иштерди кароодогу өзгөчөлүктөр көңүлгө алынбагандыгы кайталанып келүүдө.

Мисалы, Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 267-беренесинин 7-пунктунда административдик ишти кароодо сот мамлекеттик бийлик органдарынын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын актысына, аракети-не же аракетсиздигине даттануу боюнча арызда баяндалган жүйөлөргө байланбайт деп каралган.

Ошондуктан судьялар административдик иштерди кароодо активдүү ролду ойноп, талашты чечүүдө, мааниси бар баардык жагдайларды аныкташы керек. Ишке керектүү далилдерди процесстин катышуучуларынын талап кылуу менен чектелбестен керектүү далилдерди өзү да тийиштүү түрдө тараптардан суратып алууга укуктуу.

Азыркы учурда айрым соттор, процесстик укук ченемдин бул талабын эске албастан, арыз ээлеринин жүйөөлөрү боюнча гана иликтөө жүргүзүп, иштин ичинде тиркелген материалдарга гана таянуу менен чечим кабыл алышууда.

Соттук актылардын мыйзамдуу жана негиздүү болушунун бирден бир фактору, бул ишти кароого дайындоодо Жарандык процесстик кодексинин 148-беренесинде көрсөтүлгөн эрежелерди толук аткаруу болот.

Бирок, көзөмөл инстанциясына келип түшкөн иштер бул укук ченем баардык эле учурда толук аткарылып жаткандыгын далилдебей жатат. Талаш боюнча чыгарылу-

уга жаткан чечим менен укуктарына жана мыйзамдуу кызыкчылыктарына таасири тийе турган жарандардын, юридикалык жактардын ишке катыштырылбай калып жатат.

Мындай процесстик укук ченемдин бузулушу башка облустардын жергиликтүү сотторунда да кездешет.

Көбүнчө, соттор тарабынан жер талашы боюнча административдик иштерди кароодо соттор тарабынан арыз ээлерине жана башка тараптарына кайсыл жерден жер аянттары накталай бөлүнүп берилгендигин, жер тилкелерин чек арасын тактоочу жана бул жагдайга тиешелүү документтерди (акт отвода) суратып алып, изилдебей кабыл алынган соттук актылары да көзөмөл инстанция соту тарабынан жокко чыгарылып, иш кайрадан биринчи инстанция сотуна жиберилген учурлар болгон.

Ишти кароого дайындоодо арыз ээлеринин талаптары кайсы укуктук мамилелерден келип чыккандыгы аныкталбай, доо коюу өндүрүшүндө каралууга жаткан талаптар административдик иш катары каралып калганы да бар.

Ошондуктан, ишти соттук кароого дайындоодо талаптардын мазмунуна, кандай укуктук мамилелерден келип чыккандыгына көңүл буруу зарыл.

Ишке мааниси бар жагдайлардын толук изилденбегендиктен кабыл алынган соттук актылардын бузулуп, кайра кароого жиберилиши бардык бузулган иштердин санынан (430 иш) 53 % (228 иш) түзүүдө.

Мисалы, Баткен облусунун райондор аралык сотунун 2013-жылдын 13-сентябрындагы чечими менен Лейлек районунун прокуратурасынын Лейлек райондук мамлекеттик администрациясынын 2004-жылдын 7-сентябрындагы № 124, 2007-жылдын 20-февралындагы № 17 токтомдорун мыйзамдарга ылайык келишин текшерип, каронун жыйынтыгы боюнча аларды жараксыз деп таап берүү арызы канааттандырылган (судья: Абдугапаров А.А.).

Ош облустук сотунун соттук коллегиясы (төрагалык кылуучу Салиев К.А., Эгембердиева А.У., Мурзабеков Б.Т.) апел-

ляциялык даттануунун ээлери биринчи инстанциядагы соттун чечиминин Лейлек райондук мамлекеттик администрациясынын 2004-жылдын 7-сентябрындагы № 124 токтомуна тиешелүү гана бөлүгүн алып салууну суранган деп көрсөтүп, арыздын жана соттук актынын мыйзамдуулугун жана негиздүүлүгүн ошол эле бөлүгүндө гана текшерип, ага баа берген.

Көзөмөл инстанциядагы соту ишти кароодо талаштын жагдайлары толук изилденбеген деп негиздеп, биринчи, экинчи инстанция сотторунун соттук актыларын жокко чыгарып, ишти жаңы кароого биринчи инстанция сотуна төмөндөгү негизде жиберген.

Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 26-главасында административдик иштер боюнча жарандык сот өндүрүшүнүн өзгөчөлүктөрү көрсөтүлүп, 267 — беренесинин 7-пунктунда административдик ишти кароодо сот мамлекеттик бийлик органдарынын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана алардын кызмат адамдарынын актысына, аракетине же аракетсиздигине даттануу боюнча арызда баяндалган жүйөөлөргө байланбайт деп белгиленген. Аталган укук ченемге ылайык, сот административдик ишти кароодо арызда (даттанууда) баяндалган жүйөөлөр менен гана чектелбестен, талаш актынын (актылардын) мыйзамдуулугуна жана негиздүүлүгүнө толук баа бериши керек. Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 328-беренесинин 1-пунктунда, иш апелляциялык инстанциядагы сотто биринчи инстанция сотундагы өндүрүш эрежелери боюнча жүргүзүлөт деп көрсөтүлгөн.

Демек, аталган укук ченемдердин жыйындысы боюнча, экинчи инстанциядагы сот административдик ишти апелляциялык тартипте кароодо биринчи инстанция сотунун өндүрүшүнүн эрежелери боюнча жүргүзүп, арыздын негиздүүлүгүнө жана талаш актылардын мыйзамдуулугуна баа берип, биринчи инстанция сотунун чечиминде баяндалган тыянактары иштин жагдайларына дал келээрин текшериши керек.

Ал эми, биринчи инстанция соту, талаш имарат кайсыл документтердин (далилдердин) негизинде кимдин балансында тургандыгын ар тараптан тактабагандыгы көрүнөт. Анткени, иш материалдарына талаш имарат Лейлек райондук үй-бүлөлүк дарыгерлер борборуна таандык экендигин тастыктоочу далилдер тиркелген эмес. Иш материалдарына тиркелген документтерге караганда, талаш имаратта 1996-жылдан бери медицина кызматкерлери жашап келген. Демек, мындай жагдайда, биринчи инстанция соту тарабынан талаш имарат кандай максатта колдонулуп жана пайдаланып келгендигин такташ керек болчу. Ошону менен бирге, биринчи инстанция соту Лейлек райондук мамлекеттик администрациясынын 2004-жылдын 7-сентябрындагы № 124 токтомун жараксыз деп таап жатып, аны кайсы негиздер менен жараксыз деп тапканын жүйөлөгөн эмес.

Отчеттук маалымат боюнча Баткен облусунан тышкары башка облустардын райондор аралык соттордун ушул негиздер менен кабыл алынган соттук актылары жокко чыгарылгандары да аз эмес.

Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 198- беренесинин 1 пунктунун 1-2-пунктчаларына ылайык анда чечим аныктуулугу, караштуулугу жана жол берилүүсү жөнүндө мыйзамдын талаптарына жооп берген далилдер менен ырасталып, бул иш үчүн маанилүү болгон фактылар чагылдырылып, аныкталган фактылардан келип чыккан соттун толук тыянактары камтылган учурда негиздүү деп эсептелинээри баарыбызга белгилүү. Бирок, кээ бир иштер боюнча соттор шилтеме кылган жазуу жүзүндөгү далилдер (документтер) иш материалдарына тиркелбей же болбосо тиешелүү түрдө күбөлөндүрүлбөгөн көчүрмө түрүндөгү документтердин же окулбаган документтердин негизинде кабыл алынган соттук актылар да жок эмес.

Соттор тарабынан айрым иштердин категориясына милдеттүү түрдө талашты сотко чейин жөнгө салуу тартиби каралгандыгына карабастан, арыз маңызы боюнча чечилген иштер да кездешет. Мисалы, салык

кызматынын органдарынын чечимдерине даттануу жөнүндөгү иштер боюнча, Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин 146, 147 — беренелеринде милдеттүү түрдө талашты сотко чейин жөнгө салуу тартиби каралган. Ал эми соттор, бул укук ченемдердин талабына көңүл бурбастан, арыз ээси тарабынан талашты алдын ала соттон тышкары чечүү тартиби сакталгандыгын текшербестен, талашты маңызы боюнча карап, чечим чыгарышкан.

Экономикалык иштерди кароо тартибинде каралган иштердин арасында талаш ишмердүүлүктөн же башка экономикалык чөйрөдөн келип чыгуучу укуктук мамилелерден чыккандыгы аныкталбай, бул жагдайды тастыктаган документтер суралбай, изилденбей эле соттор тарабынан талаш маңызы боюнча каралып, чечим чыгарылган иштер болду. Мындан тышкары, экономикалык иштин жагдайларына толук, терең иликтөө менен тиешелүү түрдө укуктук баа берилбей, иш боюнча карама-каршылыктар жоюлбай калууда.

Бузулуп же өзгөртүлгөн соттук актылардын дагы бир себеби бул материалдык укук ченемдердин туура эмес колдонушу болуп келүүдө. Райондор аралык соттордун карамагына жаткан иштер боюнча анализ жүргүзгөндө мындай көрүнүш көбүнчө жер, юридикалык жактардын жоюлушу, салык жана бажы мыйзамдарын колдонуу жөнүндөгү иштер боюнча байкалууда. Мындан тышкары, жергиликтүү өз алдынча башкаруу жана мамлекеттик органдардын көп батир үйлөрдү салууга жер тилкелерин берүү жана алып таштоо боюнча чыгарылган актыларын, аракеттерин (аракетсиздигин) талашуу боюнча бирдей соттук практиканы аныктоо маселеси жаралууда.

Ошондуктан, быйылкы жылдын соттук коллегиянын иш планына мындай категориядагы иштер боюнча жалпылаштыруу жүргүзүп, зарылдыгы аныкталса, анда Пленумдун талкуусуна коюлушу каралды.

Дагы бир көңүл буруп кетүүчү нерсе, 2015-жылы жергиликтүү соттор тарабынан Кыргыз Республикасынын ЖПКнын 359-бе-

ренесинде көрсөтүлгөн талаптар так сакталбай, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын токтомдорунда камтылган көрсөтмөлөр соттор тарабынан жаңы кароодо аткарылбагандыктан соттук актылар бузулуп, иш кайра кароого жиберилген.

2015-жылы административдик жана экономикалык иштерди кароодо мамлекеттик органдар тарабынан кетирилген мыйзам бузуулар боюнча төмөндөгү органдарга карата 6 жеке аныктамалар кабыл алынган: Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик салык кызматына, Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин алдындагы Банкрот иштери боюнча департаментине, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Экономиканы өнүктүрүүнүн мамлекеттик фондусуна, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу геологиялык жана минералдык ресурстар боюнча Мамлекеттик агенттигине, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун Каракол шаардык башкармалыгына, Ноокат райондук прокуратурасына карата жеке аныктамалар кабыл алынган.

Жергиликтүү соттордун сот актыларын көзөмөл тартибинде кайра кароодон сырткары, жыл ичинде соттук коллегиянын судьялары тарабынан жарандардан жана юридикалык жактардан түшкөн **арыздар жана кайрылуулар — 263**, анын ичинен мыйзамда белгиленген мөөнөттө жооптор берилгени — **257**, отчеттук мезгилдин аягында калган калдыгы — **6**.

Ошондой эле, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2015-жылдын иш планына ылайык жергиликтүү соттордун сот адилеттүүлүгүн алып баруу боюнча иш чаралары менен Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын судьялары (зоналык) тарабынан таанышуу, методикалык жардам көрсөтүү жөнүндө иш чаралары пландаштырылган.

Аталган иш-планды аткаруу максатында соттук коллегия Бишкек шаардык

жана баардык облустардын райондор аралык сотторунун жана облустук сотторунун тиешелүү соттук коллегияларынын иштери менен таанышуу, методикалык жардам көрсөтүү (текшерүү) үчүн 2015-жылдын жай жана күз мезгилдеринде иш сапарларына барып келишкен.

Текшерүүдө, соттор Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин төмөндөгү нормаларын бузуу менен иштерди карап жаткандыктары аныкталды.

Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 150-беренесинде судья соттук териштирүүгө ишти даярдоо тартибинде кандай иш аракеттерди жүргүзөөрү белгиленген. Бул талапты сактоо иштин туура жана өз убагында чечилишинин негизги шарттары болуп саналат. Аталган иш-аракетти жүргүзбөө жетиштүү түрдө жүргүзбөө, иштин башка күнгө негизсиз калтырылуусуна, иштин созулушуна, андан дагы, көп учурда иш боюнча негизсиз чечимдердин кабыл алынышына алып келет.

Ошондой эле, соттор тарабынан КРнын ЖПКнын 267, 394-беренелеринин талаптары сакталбай жаткандыгы да аныкталды. Аталган беренелердин негизинде административдик жана экономикалык иштер сот өндүрүшүнө кабыл алгандан тартып 1 айдан ашпаган мөөнөттө каралышы керек.

Бирок, райондор аралык сотторунда көп иштер мөөнөтүнөн ашырылып, кээ бир иштер 6 ай, 1 жылга чейинки убакытка созулгандары да кездешет. Текшерүүдө бул иштердин созулушунун себеби болуп, тараптардын соттук отурумга келбегендиктери, бир нече жолудан тараптардын ишти башка күнгө калтыруу өтүнүчтөрү жана соттор тарабынан өз убагында тараптарды тийиштүү түрдө кабардабай калган учурлар.

Мындай көрүнүш Ош, Чүй облустарынын жана Бишкек шаарынын райондор аралык сотторунда көп кездешет.

Бул жагдайдын негизинде ишке катышкан тараптардын (жарандардын жана юридикалык жактардын) Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна жана Кыргыз Республикасынын Президентине, Премьер-

Министрине, Жогорку Кеңештин депутаттарына арыздануулары, кайрылуулары көбөйүүдө.

Ошондой эле, соттор тарабынан КРнын ЖПКнын 216, 218 — беренелеринде каралган талаптары да бузулууда экендигин аныкталды.

КРнын ЖПКнын 216 — беренесинин 4-пунктуна ылайык сот иши конституциялык, жарандык, жазыктык тартипте же администрациялык тартипте каралып жаткан башка иш чечилмейинче ошол ишти кароо мүмкүн болбосо, сот ишти кароону токтотууга милдеттүү.

Бирок, соттор сот өндүрүшүн убактылуу токтотууга негиз болгон тиги же бул соттун өндүрүшүндө кабыл алынып, каралып жаткандыгын тастыктаган тийиштүү документтерди талап кылбастан жана токтотулган иштин башка иш менен байланышы бар же жоктугун текшербестен, тараптардын бир гана өтүнүчүнө таянып, КРнын ЖПКнын 216- беренесинин 4-пунктун колдонуу менен токтоткон иштердин саны көп экендиги аныкталды.

Мындан сырткары, соттор өзү карап жаткан иш боюнча кабыл алынган соттук актыларга карата тараптардан жогорку инстанция сотуна даттануу келтирген учурларда, КРнын ЖПКнын 216- беренесинин 4-пунктуна таянуу менен сот ишин жүргүзүүнү токтото туруу аныктамасын кабыл алуу көрүнүшү туура эмес соттук тажрыйбага айланып калгандыгы аныкталды. Анткени, аталган ченем каралып жаткан башка иш чечилмейинче, өзүндөгү ишти кароо мүмкүн болбосо, сот ишти жүргүзүүнү токтото турууга милдеттүү деп талап кылат.

Ошондой эле, КРнын ЖПКнын 218- беренесинде сот ишин жүргүзүүнүн токтото туруу мөөнөттөрү белгиленген. Аталган мөөнөттөр сотторду токтотууга негиз болгон жагдайлар жоюлгандан кийин, сот ишин жүргүзүүнү кайра баштоого милдеттендирет. Андыктан, соттор мезгил мезгили менен токтотууга негиз болгон жагдайлар жоюлгандыгын же жоюлбагандын текшерип турууга тийиш.

Дагы белгилеп кетчү жагдай, соттор тарабынан Кыргыз Республикасынын Жогорку

Сотунун төрагасынын 2013-жылдын 12-февралындагы №14 буйругу менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотундагы жана жергиликтүү сотторундагы иш-кагаздары боюнча Нускамасынын талаптары сакталбагандыгы да текшерүүдө аныкталган.

Аталган Нускаманын 6.6. пунктуна ылайык соттор тарабынан соттук актылар, каттар компьютерде жазылганда, Microsoft Word: Times New Roman шрифт менен жана 12-14 өлчөмүндө менен болууга тийиш деген талаптары коюлган, бирок соттор бул талаптарды сактабастан, ар кандай өлчөмдө жазышып келүүдө.

Ушул эле Нускаманын 8.8 пунктуна ылайык ишке соттук актылардын көчүрмөлөрү тараптардын даректерине жиберилгендигин тастыктаган жолдомо каттар жана алардын даректер боюнча алынгандыгын тастыктаган документтер же тил каттар иштеги ошол жиберилген соттук актынын түп нускамасына тиркелүүсү зарыл, ишке башка ээлерине кайтарылууга жаткан документтер, ал документтердин көчүрмөлөрү кайталанып тиркелүүгө болбойт.

Бирок, көп иштердин ичинде бир документтин бир нече көчүрмөлөрү, иш боюнча кабыл алынган соттук актылардын бир нече көчүрмөлөрү тиркелет.

Кээ бир иштер боюнча соттук актынын түп нускасынын бетинде тараптардын анын көчүрмөсүн алгандыгы тууралуу тил кат жазуулары да кездешет. Жогорудагы Нускамада белгиленгендей, мындай тил каттар өзүнчө баракка жазылып, ошол соттук актыдан кийин ишке тиркелет.

Ишке документтерди тигүүдө, документтин алдыңкы бир нече тамгалары окулбай калгандары да кездешет.

Мындан сырткары, соттор тарабынан иш боюнча доонун камсыз кылып берүү жөнүндө өтүнүч түшсө, ал ошол негиздүү иштен өзүнчө бөлүнүп, башка соттук материал болуп катталып, даярдалып, Нускаманын 13.1 пунктун бузуу менен жүргүзүлүп жаткандыгы да аныкталды.

Текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча ар бир сотко маалым-каттар жиберилип, жана

жогорудагы катачылыктарды башка болтурбоо максатында, баардык облустук сотторго 2 кат жиберилген.

Мындан сырткары, жергиликтүү соттордун дарегине материалдык жана процесстик мыйзам бузууларга жол бербөө максатында судьялардын оперативдик жыйынында талкуулоо үчүн административдик иштер боюнча мамлекеттик алымды өндүрүү, КРнын ЖПКсинин 33-беренеси боюнча иштердин соттук караштуулугун аныктоо, апелляциялык же кассациялык тартипте берилген даттанууларды КРнын ЖПКнын талаптарына ылайык соттук акт чыгаруу менен арыз ээсине кайра кайтаруу зарылдыгы жөнүндө 3 кат жиберилген.

2015-жылы соттук коллегия тарабынан салык, жер мыйзамдары менен байланышкан иштерди кароодо пайда болгон маселелер, ошондой эле КРнын ЖПКнын 263-беренесинде көрсөтүлгөн 3 айлык мөөнөт өткөрүлгөн учурда, ал процессуалдык мыйзамдын кайсы ченеминин негизинде калыбына келтирилээри, жана башка процессуалдык мыйзамдар боюнча жергиликтүү соттордун соттук практикасынан пайда болгон маселелер талкууланып, кээ бир маселелер Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотуна караштуу Илимий-консультативдик кеңештин административдик жана экономикалык маселелер боюнча секциясынын отурумунда 2016-жылдын январь айында каралган.

Соттук коллегиянын судьялары КРнын Жогорку Сотунун алдындагы судьяларды окутуу Борбору тарабынан уюштурулган семинарларга да катышып келишкен. Андан сырткары, 2015-жылдын май айында жергиликтүү судьялардын квалификациясын жогорулатуу курсу боюнча тренер-эксперт катары судьялар Акматов Б.Дж., Токбаева А.А., июнь-июль айларында райондор аралык соттордун судьялык стаждары жок жаңы дайындалган судьяларынын квалификациясын жогорулатуу Комплекстик программа окутуу курсу боюнча судьялар Токбаева А.А., Боронбаева Д.С., К.Т.Осмоналиевдер катышып келишкен.

Жыл ичинде соттук коллегиянын 6 су-

дьясы **чет мамлекеттерге** барып, конференциялардын катышуучусу болушкан.

2015-жылдын апрель–май айында Латвия Республикасынын Рига шаарында өткөрүлгөн ЕСтин долбоорунун “Укуктун улуктугу Платформасы” темасындагы семинарга судья Акматов Б.Дж., 2015-жылдын апрель айында АКШда өткөрүлгөн мамлекеттик кызматкерлер үчүн интеллектуалдык менчик укугун коргоо боюнча тренинг–семинарга судьялар: А.А. Токбаева, Н.М. Арапбаевдер, 2015-жылдын май айында Германия жана Латвия шаарларына “Борбордук Азияда укуктук мамлекеттүүлүктүн көмөктөшүүсү” Программасынын долбоору жана “Кыргыз Республикасында Укуктун улуктугун бекемдөөгө көмөктөшүү” ЕСтин долбоорунун негизинде административдик сот адилеттиги маселеси боюнча иш-чарасына судьялар Б.К.Аманалиева, Д.С.Боронбаевалар, 2015-жылдын июнь айында Казахстан Республикасынын Алматы шаарында өткөрүлгөн “Административдик сот адилеттиги: тажрыйба жана көйгөйлөр” темасындагы эл-аралык конференцияга судья Д.С.Боронбаева, 2015-жылдын октябрь айында Москва шаарында өткөрүлгөн экономика алкагындагы иштер боюнча талаштартыштарды чечүүчү жогорку арбитраждык, чарбалык, экономикалык жана башка соттордун Төрагалар Кеңешинин он экинчи отурумуна жана Көз карандысыз Мамлекеттердин Шериктештигинин Экономикалык сотунун Пленумунун кезектеги отурумуна Төрайым А.А.Токбаева жана анын орун басары А.М. Базаралиева катышып келишкен.

Калкка соттун иши жөнүндө маалыматтарды жана соттук актыларды жеткиликтүү, ачык камсыздоо аркылуу сот бийлигинин беделин жогорулатууга жана жарандардын сотко болгон ишенимин чыңдоого багытталган www.sot.kg Долбоорунун иштөөсүнө коллегиянын судьялары активдүү катышып келишти.

Жергиликтүү соттор тарабынан сот адилеттигин жүзөгө ашыруунун сапатын жогорулатуусуна соттук коллегия мындан ары да көңүл бурат.

Назар бөлгөндөрүңүз үчүн рахмат!

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

«Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдагы иши жөнүндө»

2016-жылдын 17-февралы

Бишкек шаары

№ 1

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары К.Эсенкановдун Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын жана жергиликтүү соттордун 2015-жылдагы жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштери боюнча маалыматын угуп жана аны талкуулап, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму төмөнкүлөрдү белгилейт:

Соттук коллегия тарабынан процессуалдык жана материалдык мыйзам ченемдерин туура жана бирдей колдонууну камсыз кылуу боюнча көпчүлүк иштер аткарылган, көп сандагы жазык жана административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштерди, соттук материалдарды карап чыгып, жарандардын укуктарын коргоо боюнча кетирилген каталарды өз убагында оңдоого багытталган чаралар аткарылган.

Соттук коллегия тарабынан жарандардын кайрылуулары жана арыздары “Жарандардын кайрылууларын кароо тартиби” жөнүндө мыйзамынын талабына ылайык маңызы боюнча чечилген.

Соттук коллегия жазык иштерин жана административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштерди кароонун сапатын жогорулатуу маселесине бирдиктүү багыт жасоону жана Кыргыз Республикасынын жергиликтүү сотторунун судьяларына практикалык жана методикалык жардам көрсөтүүнү улантууда жана кээ бир укуктук ченемдерди колдонуу жөнүндөгү соттордун суранычы боюнча жергиликтүү сотторго расмий жооптор жөнөтүлгөн, ошондой эле материалдык жана процессуалдык мыйзамды жакшыртуу бо-

юнча активдүү укуктук чыгармачыл иштерди ишке ашырууда. Мындан тышкары, судьялардын катышуусу менен жер-жерлерде алар тарабынан жазык жана административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштерди кароодо кетирилген каталары боюнча жыйналыштар өткөрүлгөн.

Ошону менен бирге, жергиликтүү соттордун алдында турган кемчиликтерди чечүү боюнча Соттук коллегия тарабынан баардык мүмкүнчүлүктөр ишке ашырылды деп эсептөөгө болбойт.

Жогорудагылардын негизинде, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча Соттук коллегиясынын маалыматы эске алынсын.

2. Жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча сот адилеттүүлүгүн ишке ашыруудагы көзөмөлүнүн эффективдүүлүгүн жогорулатуу, ошону менен бирге жазык, административдик укук бузуулар жөнүндө иштерин кароодо мыйзамды туура жана бирдей колдонуу Соттук коллегияга милдеттендирилсин. Кетирилген каталар өз убагында жоюлуп, Соттук коллегиянын жыйынында талкуулансын. Конкреттүү иштер боюнча чыгарылган чечимдер, соттук практиканын сереби жана анын жалпылоосу Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун бюллетенине жарыялансын.

3. Соттук коллегиянын судьялары тарабынан көзөмөл тартибинде соттук иштерди кароодо, ошондой эле жергиликтүү

соттордун судьяларына практикалык-усулдук жардам көрсөтүү үчүн жер-жерлерге чыккан учурларда жергиликтүү соттор тарабынан жазык иштерин, соттук материалдарын кароо сапатына жана аларды кароо мөөнөттөрүнө өзгөчө көңүл бурулсун.

4. Негизсиз иштердин кароосун кийинкиге калтыруу, убактылуу токтотуу, создуктуруу фактыларына жол берилбестигине, иштерди кароонун сапаттуулугуна, өз убагында каралышына өзгөчө көңүл бурулуп, камакта кармалган соттолуучуларга карата жазык иштерине көзөмөлдү күчөтүү жагы жергиликтүү соттордун төрагаларына сунушталсын.

5. Учурда коррупциялык көрүнүштөгү кызматтык кылмыштар, баңги каражаттар жана психотроптук заттар, терроризм жана экстремизм менен байланышкан кылмыштар, адамды уурдоо жана сатуу, ошондой эле жашы жете электердин жана жаш балдардын кол тийбестигине каршы кылмыштар өсүп жаткандыгын жана алардын коомго өтө коркунучтуулугун эске алуу менен, мындай түрдөгү иштерди кароодо мыйзамдарды кыйшаюусуз сактоо керектигине, андай кылмыштар үчүн жоопкерчилик жөнүндө мыйзамдарды туура, бирдей колдонуусуна

соттордун көңүлү бурулсун. Ошону менен бирге, тийиштүү түрдө соттук практиканын сереби жана талдоосу жүргүзүлүп туруусу зарыл экендиги белгиленсин.

6. Жазык иштери жана соттук материалдар боюнча соттук практиканы терең изилдөө, соттук практикадагы келип чыккан талаш маселелерге көңүл буруу, жазык мыйзамын жакшыртууга багытталган мыйзам долбоорлору боюнча сунуштарды даярдоо жана талкуулоо иштери жигердүү жүргүзүлсүн.

7. Өз убагында жергиликтүү соттор соттук иштерди кароодо мамлекеттик органдар жана башка уюмдардын кызмат адамдары тарабынан кетирилген мыйзам бузууларды аныктоодо процессуалдык мыйзамда көрсөтүлгөн ченемдерди толук кандуу колдонуу менен аларга жай аныктама чыгаруу аркылуу көңүлдөрү бурулсун.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Төрайымы
А. Токбаева**

**Пленумдун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун судьясы
К. Осмоналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

«Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын иши жөнүндө»

2016-жылдын 17-февралы

Бишкек шаары

№ 2

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын орун басары Ф. Джамашеванын Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдагы иши жөнүндө маалыматын угуп жана аны талкуулап, жергиликтүү соттордун жарандык иштерди кароодо материалдык жана процесстик укук ченемдерди туура жана бир түрдүү колдонулушун камсыз кылуу менен соттук тажрыйбаны калыптандыруу боюнча Жогорку Соттун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясы Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Жогорку Соту жана жергиликтүү соттор” жөнүндө Мыйзамынын талабына ылайык иш алып барганын белгилейт.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2015-жылдык Планына ылайык соттук коллегия жергиликтүү соттордун сот адилеттигин жүзөгө ашыруу боюнча иш-аракеттерине методикалык жардам көрсөтүп келген.

Соттук коллегия тарабынан жарандык иштерди кароодо жарандардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоо боюнча жергиликтүү соттор тарабынан кетирилген каталарды оңдоо боюнча тийиштүү чаралар көрүлгөн.

Соттук коллегиянын судьялары мыйзамдардын долбоорлорун иштеп чыгууга катышышып, укуктук корутундуларды берип келишкен, ошондой эле материалдык жана процесстик укук ченемдерди колдонуу жөнүндөгү маселелер боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотуна караштуу Судьяларды окутуу Борборунда жергиликтүү соттордун судьялары үчүн өткөрүлгөн се-

минарларда баяндоочу (лектор) болуп катышышкан.

Соттук коллегия Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Бюллетенине айрым иштер боюнча кабыл алынган токтомдорду мезгил-мезгили менен жарыялап, көйгөйлүү маселелер боюнча жергиликтүү соттор тарабынан кетирип жаткан катачылыктар боюнча түшүндүрмөлөрдү берип турган.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын судьялары тарабынан жарандардын сот системасына болгон ишенимин бекемдөөгө жана сот бийлигине болгон ишенимин арттырууга багытталган “www.sot.kg” Интернет-ресурсуна маалыматтарды үзгүлтүксүз жарыялоо боюнча активдүү катышып келишкен.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 2014-жылдын 25-июнундагы №4267-V токтому менен бекитилген «2014-2017-жылдарга Кыргыз Республикасынын сот тутумун өнүктүрүү» боюнча Мамлекеттик максаттуу программасында каралган сот иштерин жана материалдарды бөлүштүрүү механизмдин өркүндөтүү максатында соттук коллегия судьялардын арасында сот иштерин жана материалдарды автоматтык түрдө бөлүштүрүү тутумун киргизген.

Соттук коллегия көптөгөн жарандык иштерди, жарандардын арыздарын жана кайрылууларын карап чыккан.

Жогорудагылардын негизинде, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын иши жөнүндө маалыматы эске алынсын.

2. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын судьялары жергиликтүү соттор тарабынан Кыргыз Республикасынын Конституциясынын жана мыйзамдарынын туура жана бир түрдүү колдонулушун камсыз кылуу менен алар караган жарандык иштердин сапатын жогорулатуу боюнча тиешелүү чараларды көрүү, ошондой эле жер-жерлерге текшерүү менен чыгып жергиликтүү сотторго практикалык жардам көрсөтүү жагы сунушталсын.

3. Соттук тажрыйбада пайда болгон маселелерге өзгөчө көңүл буруу менен жарандык иштерди кароодо соттук тажрыйбаларда жалпылаштырылып, жергиликтүү сотторго бул жагынан да жардам көрсөтүлсүн.

Сот актыларынын бузулушунун же өзгөрүлүшүнүн себептери изилденип, айрым орчундуу иштер боюнча Жогорку Соттун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын токтомдору Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Бюллетенине үзгүлтүксүз жарыяланып туруусу камсыздалсын.

4. Жогорку Соттун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясы мыйзамдарды жакшыртуу боюнча мыйзам долбоорлоруна сунуштарды даярдоо менен аларды талкуулоо маселелерине жигердүү катышсын.

5. Жогорку Соттун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясы Жогорку Сотко түшкөн жарандардын арыздарын Кыргыз Республикасынын “Жарандардын кайрылууларын кароо тартиби жөнүндө” Мыйзамына ылайык сапаттуу жана өз убагында чечүүнү камсыздасын.

6. Мыйзамдарды бузуунун натыйжасында, сот актылары бузулган учурларда

соттордун жана иш боюнча тараптардын дарегине жеке аныктама кабыл алуу менен алардын көңүлүн буруу жагы сунушталсын.

7. Жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын судьялары жарандык-укуктук мамилелер тармагындагы мыйзамдарды колдонуу боюнча жергиликтүү соттор үчүн өткөрүлүүчү семинарларга катышуу менен лекцияларды окуп туруу жагы сунушталсын.

8. «www.sot.kg» Интернет-ресурсуна Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун төрагасынын 2014-жылдын 23-декабрындагы №158 буйругу менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана жергиликтүү сотторунун соттук актыларынын жана отурумдарынын интернет ресурсу менен колдонуусунун жаңы Убактылуу эрежелерине ылайык жарандык иштер боюнча соттук актылардын маалыматы өз убагында жана туура жарыяланып туруусу сунушталсын.

9. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кенешинин 2014-жылдын 25-июнундагы № 4267-V токтому менен бекитилген «2014-2017-жылдарга Кыргыз Республикасынын сот тутумун өнүктүрүү» боюнча Мамлекеттик максаттуу программасынын 4.3.1 милдетине ылайык судьялардын арасында сот иштерин жана материалдарды автоматтык түрдө бөлүштүрүү тутумун өркүндөтүү жана бардык сотторго этап менен киргизүүсү сунушталсын.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Төрайымы
А. Токбаева**

**Пленумдун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун судьясы
К. Осмоналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

“Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын иши жөнүндө”

2016-жылдын 9-февралы

Бишкек шаары

№ 3

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун төрагасынын орунбасары А.М.Базаралиеванын Жогорку Соттун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын, жергиликтүү соттордун административдик жана экономикалык иштерди кароо боюнча 2015-жылдагы иши жөнүндө маалыматын угуп, талкуулап, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясы иштерди кароодо процесстик жана материалдык мыйзамды туура, бир түрдүү колдонулушун камсыз кылуу менен соттук тажрыйбаны калыптандыруу боюнча “Кыргыз Республикасынын Жогорку Соту жана жергиликтүү соттору жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамынын талабына ылайык иш алып барганын белгилейт.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2015-жылдык Планына ылайык соттук коллегия жергиликтүү соттордун сот адилеттигин жүзөгө ашыруу боюнча иш-аракеттерине методикалык жардам көрсөтүп келген.

Мындан тышкары, соттук коллегия жарандар менен юридикалык жактардын арыздарын, даттанууларын чечүү боюнча иштерди мыйзам талабына ылайык аткарып жатканын көрсөтөт.

Соттук коллегия Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Бюллетенине айрым иштер боюнча кабыл алынган токтомдорду мезгил-мезгили менен жарыялоо менен көйгөйлүү маселелер боюнча жергиликтүү соттор кетирген катачылыктар боюнча түшүндүрмөлөрдү берип турган.

Соттук коллегиянын КР Жогорку Сотунун алдындагы судьяларды окутуу Борбору тарабынан уюштурулган семинарларга, тренингтерге да катышып, ошондой эле

жергиликтүү соттордун судьяларына жана сотторго жаңы дайындалган судьяларга өз тажрыйбалары менен бөлүшүү менен квалификациясын жогорулатуу, окутуу курстары, лекциялары аркылуу үйрөтүп келишкен.

Жыл ичинде соттук коллегия чет мамлекеттерге барып, эл аралык конференциялардын катышуучулары болуп, эл-аралык тажрыйбалардан Кыргыз Республикасынын сот тутумунун дагы да жогорулатуунун үстүндө аракет кылышууда.

Ошондой эле, соттук коллегия жарандардын ишенимин бекемдөөгө жана сот бийлигинин беделин жогорулатууга көмөк көрсөтүү үчүн багытталган «www.sot.kg» Интернет-ресурсунун так иштөөсүнө активдүү катышып жаткандыгы көрүнөт.

Жогорудагылардын негизинде, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын маалыматы эске алынсын.

2. Административдик жана экономикалык иштерди кароодо мыйзамдардын туура жана бирдиктүү колдонулушун камсыз кылуу менен, биринчи жана экинчи инстанциядагы соттордун караган административдик жана экономикалык иштеринин сапатын жогорулатуу боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясына тиешелүү чараларды көрүү жагы сунушталсын.

3. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Бюллетенине айрым актуалдуу иштер боюнча токтомдор, соттук тажрыйбанын серептери жарыяланып турсун.

4. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясы жеке жана юридикалык жактардын Жогорку Сотко түшкөн даттанууларын, арыздарын өз убагында жана сапаттуу чечүүнү камсыздасын.

5. Жарандык жана башка мыйзамдарды одоно түрдө бузуулар ишти кароодо аныкталган учурларда, аларга таасир катары судьяларга, мамлекеттик органдарга, жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарга жана алардын кызмат адамдарына карата жеке аныктамалар чыгарылсын.

6. «www.sot.kg» Интернет-ресурсуна Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун төрагасынын 2014-жылдын 23-декабрындагы №158 буйругу менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана жергиликтүү сотторунун соттук актыларынын жана отурумдарынын интернет ресурсу менен колдонуусунун жаңы Убактылуу эрежелерине ылайык ад-

министративдик жана экономикалык иштер боюнча соттук актылардын маалыматы өз убагында жана туура жарыяланып туруусу сунушталсын.

7. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2016-жылдык Планына ылайык жергиликтүү соттордун сот адилеттигин жүзөгө ашыруу боюнча иш-аракеттерине методикалык жардам көрсөтүлсүн.

8. Соттук коллегияга жарандык мыйзамдарды колдонуу маселеси боюнча жергиликтүү соттор менен өткөрүлүүчү семинарларга катышуу менен лекцияларды окуп туруу жагы сунушталсын.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Төрайымы
А. Токбаева**

**Пленумдун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун судьясы
К. Осмоналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Илимий-консультативдик кеңештин курамын бекитүү жөнүндө

2016-жылдын 17-февралы

Бишкек шаары

№ 4

“Кыргыз Республикасынын Жогорку соту жана жергиликтүү соттор жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 15-беренесинин 4-бөлүгүн, 24-3-беренесин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Илимий-консультативдик кеңеш жөнүндө Жобону жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленуму токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Илимий-консультативдик кеңештин курамына ачык добуш берүүнүн жыйынтыгы боюнча төмөндөгүлөр шайланды деп эсептелсин:

Илимий-консультативдик кеңештин төрайымы **Токбаева Айнаш Абдымановна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Төрайымы;

Илимий-консультативдик кеңештин катчысы **Ажибраимова Айжамал Мусуратбековна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

Илимий-консультативдик кеңештин жазык укук маселелер боюнча секциясынын жетекчиси **Эсенканов Качыке** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун төрагасынын орун басары;

секция мүчөлөрү:

- 1) **Бокоев Каныбек Абдираевич** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
- 2) **Турганбеков Канатбек** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
- 3) **Воронцова Ирина Николаевна** — Бишкек шаардык сотунун төрагасынын милдетин аткаруучу;
- 4) **Джаркеева Эльвира Сагыналиевна** — Бишкек шаарынын Свердлов райондук сотунун төрайымы;

5) **Чоткараев Эрнис Устабаевич** — Бишкек шаарынын Октябрь райондук сотунун төрагасы;

6) **Мирошникова Вероника Валерьевна** — Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасынын мамлекеттик айыптоону колдоо жана соттордогу өкүлчүлүк башкармалыгынын башчысынын орун басары — мамлекеттик айыптоону колдоо бөлүмүнүн башчысы;

7) **Рязанова Татьяна Юрьевна** — Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасынын тергөө башкармалыгынын прокурор-криминалисти;

8) **Айылчиев Асим Шаршенбаевич** — Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Мамлекеттик соттук экспертиза борборунун директору;

9) **Шеркулова Айсалкын Шеркуловна** — Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун иштеп чыгуу жана мыйзам долбоорлорун экспертизадан өткөрүү башкармалыгынын мыйзам долбоорлорун экспертизадан өткөрүү бөлүмүнүн башкы адиси;

10) **Батырбаев Сулайман Бактыбекович** — Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин юридикалык факультетинин кылмыш укугу жана жазык процесс кафедрасынын мугалими, юридикалык илимдердин кандидаты, доцент;

11) **Шамурзаев Таалайбек Турсунович** — Б.Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин юридикалык факультетинин жазык процесс жана криминалистика кафедрасынын башчысы, юридикалык илимдердин доктору, профессор;

- 12) **Джоробекова Арзыгуль Мамаюновна** — Кыргыз Республикасынын ИИМнин милициянын генерал-майору Э. Алиев атындагы Академиясынын башчысынын орун басары, юридикалык илимдердин доктору, профессор;
- 13) **Адамбекова Айлен Догдурбековна** — Кыргыз Республикасынын ИИМнин милициянын генерал-майору Э.Алиев атындагы Академиясынын илимий жана илимий-педогогикалык кадрларды даярдоо боюнча № 4-факультетинин улук илимий кызматкери, юридикалык илимдердин доктору;
- 14) **Шаршеналиев Асанбек Шаршеналиевич** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жазык процесси жана прокурордук көзөмөл кафедрасынын профессору, юридикалык илимдердин доктору;
- 15) **Джаянбаев Камалидин Ишмаматович** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жаза аткаруу укугу жана криминология кафедрасынын профессору, юридикалык илимдердин доктору;
- 16) **Ким Олег Дмитриевич** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын криминалистика жана соттук экспертиза кафедрасынын профессору, юридикалык илимдердин доктору;
- 17) **Эсенбекова Асия Таштанбековна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын кылмыш-жаза укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;
- 18) **Жумашев Азамат Бейшенбаевич** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жазык процесси жана прокурордук көзөмөл кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;
- 19) **Кубатбекова Айнура Сатымбаевна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын кылмыш-жаза укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;
- Илимий-консультативдик кеңештин жарандык укук маселелери боюнча секциясынын жетекчиси **Джамашева Феруза Зулумбековна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун төрагасынын орун басары; секция мүчөлөрү:
- 1) **Ажибраимова Айжамал Мусуратбековна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
- 2) **Калиева Гульбара Утюрровна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
- 3) **Мельникова Маргарита Павловна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
- 4) **Айтбаева Индира Мукашевна** — Чүй областтык сотунун судьясы;
- 5) **Гутниченко Лариса Викторовна** — отставкадагы судья;
- 6) **Чалбаев Уланбек Акматович** — Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасынын мамлекеттик айыптоону колдоо жана соттордогу өкүлчүлүк башкармалыгынын соттордогу өкүлчүлүк бөлүмүнүн башчысы;
- 7) **Ипасова Назира Анарбековна** — Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун иштеп чыгуу жана мыйзам долбоорлорун экспертизадан өткөрүү башкармалыгынын архивдик жана мүлккө укуктарды, калкты каттоо саясатын иштеп чыгуу жана ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун иштеп чыгуу бөлүмүнүн башкы адиси;
- 8) **Раманкулов Кубанычбек Советович** — Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин юридикалык факультетинин жарандык укук жана процесс кафедрасынын башчысы, юридикалык илимдердин кандидаты, профессордун милдетин аткаруучу;

9) **Ниязова Анара Натиевна** — Б. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин юридикалык факультетинин жарандык укук жана процесс кафедрасынын башчысы, юридикалык илимдердин кандидаты;

10) **Алишева Алия Бекбергеновна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жарандык жана үй-бүлөө укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

11) **Сабырова Кундуз Джумадиловна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жарандык жана үй-бүлөө укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

12) **Муратбекова Салтанат Муратбековна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жарандык жана үй-бүлөө укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

Илимий-консультативдик кеңештин административдик жана экономикалык маселелер боюнча секциясынын жетекчиси **Базаралиева Анархан Мамбетовна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун төрагасынын орун басары;

секция мүчөлөрү:

1) **Аманалиева Бактыгуль Кыдыргычевна** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

2) **Мухамеджанов Абылай Жумакадырович** — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

3) **Рыбалкина Антонина Дмитриевна** — Бишкек шаардык сотунун судьясы;

4) **Садырова Чинара Идрисовна** — Бишкек шаарынын райондор аралык сотунун судьясы;

5) **Курманов Аширбек Такишович** — Чүй областынын райондор аралык сотунун төрагасы;

6) **Мурзакулов Тилек Бурхамидинович** — Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасынын мамлекеттик айыптоону

колдоо жана соттордогу өкүлчүлүк башкармалыгынын соттордогу өкүлчүлүк бөлүмүнүн прокурору;

7) **Жарасул кызы Салтанат** — Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун иштеп чыгуу жана мыйзам долбоорлорун экспертизадан өткөрүү башкармалыгынын архивдик жана мүлккө уктарды, калкты каттоо саясатын иштеп чыгуу жана ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун иштеп чыгуу бөлүмүнүн жетектөөчү адиси;

8) **Аманалиев Урмат Олжобекович** — Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин юридикалык факультетинин конституциялык жана административдик укук кафедрасынын башчысы, юридикалык илимдердин кандидаты, профессордун милдетин аткаруучу;

9) **Калыбаева Алия Абдысатаровна** — Б. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин юридикалык факультетинин соттук экспертиза кафедрасынын башчысы, юридикалык илимдердин кандидаты;

10) **Кочкарова Эристина Азрет-Алиевна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын административдик жана финансы укугу кафедрасынын профессору, юридикалык илимдердин кандидаты;

11) **Омукеева Нурмира Маликовна** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын административдик жана финансы укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

12) **Жакыбакунов Эркинбек Турсунбекович** — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын административдик жана финансы укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

13) Карабаев Бакыт Рысбекович — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын административдик жана финансы укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

14) Анаркулова Эльвира Суйоркуловна — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын жер, агрардык жана экологиялык укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

15) Самудинов Улан Мундуспекович — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Кыргыз мамлекеттик юридикалык академиясынын ишкердик жана эмгек укугу кафедрасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

16) Аленкина Наталья Борисовна — Борбордук Азиядагы Америкалык универ-

ситеттин эл аралык жана бизнес укук программасынын доценти, юридикалык илимдердин кандидаты;

17) Салиев Азамат Рахимбердиевич — юрист.

2. Ушул токтом кабыл алынганына байланыштуу Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунун 2013-жылдын 1-февралындагы «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна караштуу илимий-консультациялык кеңешинин курамын бекитүү жөнүдө» № 2-токтому күчүн жоготту деп табылсын.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку сотунун Төрайымы
А. Токбаева**

**Пленумдун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку сотунун судьясы
К. Осмоналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

“Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун сыйлыктары жөнүндө Жобону бекитүү”

2016-жылдын 17-февралы

Бишкек шаары

№ 5

1. “Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун сыйлыктары жөнүндө Жобосу” тиркелген сыйлыктардын үлгүлөрү жана сүрөттөлүшү менен кошо бекитилсин.

2. Ушул токтом кабыл алынган учурдан тартып Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун 2003-жылдын 2-августундагы № 13 “Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасы жөнүндө” жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун 2009-жылдын 27-февралындагы № 14 “Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана

жергиликтүү соттордун I жана II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот түзүмүнүн мыктысы» ведомстволук медалы жөнүндө” токтомдору күчүн жоготту деп эсептелсин.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Төрайымы
А. Токбаева**

**Пленумдун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун судьясы К.
Осмоналиев**

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ПЛЕНУМА ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

«Об утверждении Положения о наградах Верховного суда Кыргызской Республики»

17 февраля 2016 года

г.Бишкек

№ 5

1. Утвердить Положение «О наградах Верховного суда Кыргызской Республики» с приложениями образцов и описаний наград.

2. В связи с принятием настоящего постановления признать утратившими силу постановления Пленума Верховного суда Кыргызской Республики от 2 августа 2003 года № 13 «О Почетной грамоте Верховного суда Кыргызской Республики» и от 27 февраля 2009 года № 14 «О ведомственной медали Верховного суда Кыргызской

Республики и местных судов «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I и II степени».

**Председатель Верховного суда
Кыргызской Республики
А. Токбаева**

**Секретарь Пленума,
Судья Верховного суда
Кыргызской Республики
К. Осмоналиев**

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун сыйлыктары жөнүндө

ЖОБО

I. Жалпы жоболор

II. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Ардак грамотасы

III. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун I жана II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот тутумунун мыктысы» медалы

IV. Сыйлоого сунуштоо тартиби

V. Сыйлоого сунуштоого укук берилу-уго жаткан, стажка кошулуучу иштөө мез-гилдери (кызматтары)

VI. Сыйлоо тартиби

VII. Корутунду

I. Жалпы жоболор

1. Ушул Жобо Кыргыз Республикасы-нын Жогорку сотунун (мындан ары — Жо-горку сот) жана жергиликтүү сотторунун судьяларын жана аппарат кызматкерлерин, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна караштуу судьяларды окутуу Борборунун (мындан ары — судьяларды окутуу Борбо-ру) жана Кыргыз Республикасынын Жогор-ку сотуна караштуу Сот департаментинин (мындан ары — Сот департаменти) кызмат-керлерин Кыргыз Республикасынын сот ту-тумунун өнүгүүсүнө жеке кошкон олуттуу салымы үчүн сыйлоого көрсөтүү максатын-да иштелип чыккан.

2. Жогорку соттун сыйлыктары болуп Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Ардак грамотасы (мындан ары — Ардак гра-мота) жана Кыргыз Республикасынын Жо-горку сотунун I жана II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот тутумунун мыктысы» медалы (мындан ары — медаль) саналат.

3. Айрым учурларда, сот ишмерди-гине жигердүү жана ишкердүү жардам көрсөткөндүгү үчүн Ардак грамота жана медаль менен судья жана сот аппаратынын,

Судьяларды окутуу борборунун жана Сот департаментинин кызматкери болбогон адамдар сыйланышы мүмкүн.

II. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Ардак грамотасы

4. Ардак грамота менен Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары, аппарат кызматкерлери, судьяларды оку-туу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери:

1) сот адилеттигин жүзөгө ашырууда, соттордун ишмердүүлүгүн камсыздоодо олуттуу жетишкендиги үчүн;

2) сот тутумун жакшыртууга, өркүн-дөтүүгө жигердүү катышкандыгы үчүн;

3) кызматтык милдеттерин үлгүлүү ат-каргандыгы үчүн;

4) мамлекеттик кызматты кынтыксыз аткаргандыгы үчүн;

5) инновациялык технологияларды кир-гизгендиги үчүн, сыйланышат.

5. Мурда жетекчиликтен алкыш алган Жогорку соттун жана жергиликтүү соттор-дун судьялары жана аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери Ардак гра-мота менен сыйланууда артыкчылыкка ээ.

III. Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун I жана II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот тутумунун мыктысы» медалы

6. Медаль менен Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары, аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борбо-рунун жана Сот департаментинин кызмат-керлери:

– Кыргыз Республикасынын сот тутумунун алдында өзгөчө сиңирген эмгеги үчүн;

- кызматтык милдетин узак жана үзүрлүү аткаргандыгы үчүн;
- Кыргыз Республикасынын сот тутумунун өнүгүшүнө кошкон салымы үчүн;
- сыйлоого сунуштоого укук берилууге жаткан иштөө мезгилдерин, стажын эске алуу менен кызматтык милдетин аткарууда көрсөткөн демилгеси үчүн сыйланышат.

7. Жогорку соттун Ардак грамотасы менен сыйланган Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары жана аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери медаль менен сыйланууда артыкчылыкка ээ.

IV. Сыйлоого сунуштоо тартиби

8. Ардак грамота жана медаль менен сыйлоого сунуш Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунда (мындан ары — Пленум) каралат.

9. Ардак грамота жана медаль менен сыйлоо жөнүндө сунуш Пленумдун кароосуна Жогорку соттун Төрагасы тарабынан төмөндөгү сунуштардын негизинде киргизилет:

— Жогорку соттун Төрагасынын орун басарларынын бири — облустук соттордун жана ага теңдештирилген соттордун төрагаларына, Жогорку соттун аппарата жетекчисине, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин директорлоруна карата;

— Жогорку соттун аппарат жетекчиси — Жогорку соттун аппаратынын кызматкерлерине карата;

— облустук соттун жана ага теңдештирилген соттордун төрагасы төраганын орун басарларына, облустук жана ага теңдештирилген соттордун судьяларына, аппарат кызматкерлерине жана жергиликтүү соттордун төрагаларына карата;

— жергиликтүү соттун төрагасы — судьяларга жана жергиликтүү соттордун аппарат кызматкерлерине карата;

— Судьяларды окутуу Борборунун директору — судьяларды окутуу борборунун кызматкерлерине карата;

Сот департаментинин директору — Сот департаментинин кызматкерлерине карата.

10. Жогорку соттун Төрагасынын орун басарларына жана судьяларына, ошондой эле судьялардын, соттордун аппарат кызматкерлеринин, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкеринин катарына кирбеген башка адамдарга карата сунушту Пленумка Жогорку Соттун Төрагасы түздөн-түз киргизет.

11. Жогорку соттун Төрагасын Ардак грамота жана медаль менен сыйлоо маселесин Пленум демилгелейт.

12. Сунушка милдеттүү түрдө төмөнкү документтер тиркелүүгө жатат: өздүк баракча, паспорттун көчүрмөсү, эмгек тажрыйбасы жөнүндө — маалымат тактама, эмгек китепчесинин күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсү, мүнөздөмө. Сунушка өздүгүн оң жана терс жагынан мүнөздөөчү документтер да тиркелиши мүмкүн.

13. Сунуштарды ар тараптан жана объективдүү кароо максатында Жогорку соттун Төрагасы ведомстволук сыйлыктар менен сыйлоо боюнча Комиссия түзөт (мындан ары — Комиссия).

14. Комиссия Жогорку соттун алдындагы туруктуу иштеген орган болуп саналат жана Жогорку соттун Төрагасынын ыйгарым укук мөөнөтүнө ылайык, курамында төрагасы, орун басары, жооптуу катчысы жана Комиссиянын төрт мүчөсү бекитилет.

Жогорку Соттун Төрагасы Комиссия мүчөлөрүнүн орун алмаштыруусун жүргүзө алат.

15. Комиссиянын ишмердүүлүгү коомдук башталышта жүргүзүлөт. Комиссиянын төрагасы, анын орун басары жана мүчөлөрү Жогорку Соттун судьяларынын арасынан, ал эми жооптуу катчысы Жогорку соттун аппаратынын кызматкерлеринин арасынан дайындалат.

16. Комиссия өзүнүн ишмердигинде Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Кыргыз Республикасынын Мыйзамдарын, жана ушул Жобону жетекчиликке алат.

17. Комиссия төмөндөгү милдеттерди аткарат:

- сунуштарды карайт, баалайт жана Жогорку соттун Төрагасына сунуш киргизет;
- сыйлоого көрсөтүлүүгө мүмкүн жөнүндө корутунду берет.

18. Комиссия төмөндөгүлөргө укуктуу:

- каралып жаткан маселелер боюнча кошумча материалдарды жана документтерди сурагып алууга жана окуп таанышууга (судьялар үчүн: соттук кызмат учурундагы каралган иштердин санын жана сапатын чагылдырган маалымат, сыйлыктары жана жоопкерчиликке тартылгандыгы жөнүндө маалымат; соттордун аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери үчүн, жасаган ишинин сапаты, ошондой эле өздүгүн мүнөздөгөн жана кесиптик тажрыйбасы, сыйлыктары жана жоопкерчиликке тартылгандыгы жөнүндө маалымат).
- комиссиянын отурумуна каралып жаткан маселелерге тийиштүүлүгү бар эмгек жамааттарынын өкүлдөрүн чакыртууга.

19. Отурумду Комиссиянын Төрагасы, ал жок мезгилде анын орун басары жетектейт.

20. Комиссиянын отуруму керектүүлүгүнө жараша өткөрүлөт.

21. Комиссиянын отуруму, эгерде ал отурумга Комиссиянын үчтөн эки мүчөсү катышса, ыйгарым укукка ээ.

22. Комиссиянын чечими анын курамынын санынын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат. Айрым учурларда Комиссиянын чечими сурап билүү тартибинде кабыл алынышы мүмкүн, мындай учурда Комиссиянын мүчөлөрү 7 күндүн ичинде ар бири өзүлөрүнүн чечимдерин жазуу түрүндө бекемдеши керек.

23. Комиссиянын чечими корутунду түрүндө кабыл алынат жана протокол менен жол-жоболоштурулат, аларга Комиссиянын төрагасы, ал жок учурда Комиссиянын төрагасынын орун басары жана катчысы колдорун коюшат.

24. Жол-жоболоштурулган сыйлоо жөнүндө материалдар Комиссиянын отурумуна 15 күн калганга чейин берилиши керек.

25. Комиссиянын отуруму үчүн материалдарды жана Жогорку соттун Төрагасынын чечиминин долбоорлорун Жогорку соттун кадрлар бөлүмү даярдайт.

V. Сыйлоого көрсөтүүгө укук берүүчү иштеген жылдарга кошулуучу, иштеген мезгилдери (кызматтары)

26. Ардак грамотасы менен сот тутумунда 5 жылдан кем эмес стажы бар Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары жана аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери сыйланышат.

27. II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот тутумунун мыктысы» медалы менен сыйлоого корсотууга укук берүү учун 10 жылдан кем эмес эмгек стажы бар Жогорку Соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары жана аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери сыйланышат.

28. I даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот тутумунун мыктысы» медалы менен сыйлоого корсотууга укук берүү учун 15 жылдан кем эмес иштеген эмгек стажы бар Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары жана аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери сыйланышат.

29. Эмгек стажы 15 жылдан ашык жана акыркы 10 жылда тартиптик жоопкерчиликке тартылбаган Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьялары жана аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлери, I даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот тутумунун мыктысы» медалы менен сыйланышы мүмкүн.

30. Ведомстволук сыйлыкка көрсөтүүгө укук берүү учун эмгек стажын эсептөөгө:

- судьялык кызматта;
- соттордун аппараттарында, судьяларды окутуу Борборунда жана Сот департаментинде иштеген мезгилдери кирет.

Иштеген мезгилдери жалпы стажды эсептөөгө кошулат.

VI. Сыйлоо тартиби

31. Ардак грамотасы жана медаль менен сыйлоо Пленумдун токтомунун негизинде жүргүзүлөт.

32. Медалдарды тапшыруу салтанаттуу шартта өтөт.

33. Судьяларга, соттордун аппаратынын кызматкерлерине, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлерине сыйлыктарды Жогорку соттун Төрагасы, анын орун басарлары, же Жогорку соттун Төрагасынын тапшырмасы менен жергиликтүү соттордун төрагалары, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин директорлору тарабынан сыйланган адамдар иштеген ордунда тапшырылат.

34. Сыйлоо жөнүндө Пленумдун токтомунун көчүрмөсү сыйлангандын өздүк ишине тиркеш үчүн жана эмгек китепчесине тиешелүү жазуу жүргүзүү үчүн иштеген жерине жөнөтүлөт.

35. Ардак грамота жана медаль менен сыйлоо:

— Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун судьяларын мамлекеттик сыйлыктарга;

— Жогорку соттун жана жергиликтүү соттордун аппарат кызматкерлери, судьяларды окутуу Борборунун жана Сот департаментинин кызматкерлерин мамлекеттик сыйлыктарга мыйзамда белгиленген тартипте мамлекеттик сыйлыкка сунуш келтирүүгө негиз болуп саналат.

V. Корутунду

36. Ведомстволук сыйлыктар менен сыйлоо атайын журналда катталат, ал Жогорку соттун кадрлар бөлүмүндө жүргүзүлөт. Анда жамааттын аты же сыйлангандын фамилиясы, аты, атасынын аты, иштеген жери, ээлеген кызматы, эмгек стажы, сыйлоонун негизи жана күнү көрсөтүлөт.

37. Ардак грамота жана медаль менен сыйлоо жөнүндө маалымат Жогорку соттун расмий сайтында жарыяланат.

38. Медаль көкүрөктүн сол тарабына тагылат. Сыйланган адамдын Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары бар болсо, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик сыйлыктары жайгаштырылгандан кийин медаль жайгаштырылат.

39. Ар бир медалга күбөлүктүн бекитилген үлгүсү берилет.

40. Ардак грамотанын бланкынын (тиркеме 1), медалдын жана күбөлүктүн (тиркеме 2,3) баяндоосу жана сүрөттөлүшү Жогорку соттун Пленуму тарабынан бекитилет.

41. Ушул Жобого өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү Жогорку соттун Төрагасы же иштин практикалык жыйынтыгы боюнча сыйлыктар боюнча Комиссия тарабынан демилгеленет.

42. Жобого өзгөртүүлөр жана толуктоолор Жогорку соттун Пленумунун токтому менен киргизилет.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасынын баяндоосу, сүрөттөлүшү

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасынын бланкы (мындан ары- Ардак грамота) кызыл орнаменттүү рамкадагы А 3 форматындагы жалтырак тыгыз кагаздын барагында жол-жоболоштурулат.

Ички кайрылышынын сол бөлүгүнүн борбор жагында Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун эмблемасы орун алган.

Ардак грамотанын ички кайрылышынын оң бөлүгүнүн өйдө жана ылдый жактарында сыйлоо жөнүндө жазма, сыйлануучунун аты-жөнү мамлекеттик жана расмий тилде орун алган.

Он жактын ылдый жагында Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Төрагасынын теги (фамилиясы), ысым тамгалары, андан ылдый майда арип менен Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2016-жылдын бирдин айынын 17-Плену-

мунун №_____ Токтому деген жазуулар орун алган.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун төрагасынын колу Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун тегерек гербдүү мөөрү менен бекемделет.

Ардак грамота бет жагынын сол тарабында алтын түстөгү кыргыз оймолору бар аксаргыч түстөгү папкага салынат.

Папканын бет жагындагы жогорку бөлүгүндө алтын түстөгү Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик герби түшүрүлгөн.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик гербинин ылдый жагында чоң тамгалар менен мамлекеттик тилде «**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУ АРДАК ГРАМОТА**», андан ылдый чоң тамгалар менен расмий тилде «**ПОЧЕТНАЯ ГРАМОТА ВЕРХОВНЫЙ СУД КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**» деген жазуулар орун алган.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун I жана II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот түзүмүнүн мыктысы» медалынын сүрөттөлүшү

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун I жана II даражадагы «Кыргыз Республикасынын сот түзүмүнүн мыктысы» медалы 925 сынамындагы күмүштөн жасалган жана эки бөлүктөн турат — диаметри 37 миллиметрдик дисктен жана чени 15 x 23 миллиметр болгон тикбурчтуктан туруп, алар кулакча шакек менен кошулган. Эмалдык сырты жок медалдын орточо салмагы 36,64 граммды түзөт.

Медалдын дискинин бет жагында сот адилеттигинин символу — калканда тараза аяктын рельефтик сүрөтү орун алган. Калкандын үстүндө медалдын даражасы көрсөтүлгөн, ал эми калкандын ылдый жа-

гында айланпа боюнча «СОТ ТҮЗҮМҮНҮН МЫКТЫСЫ» деген жазуу жазылган. Дисктин тескери жагында медалдын катар саны чегилген. I даражадагы медалдын диски 999,9 сынамадагы алтын менен жалатылган. Жалатылган алтындын калыңдыгы 3 микрометрди түзөт.

Бардык элементтер дөмпөйгөн формага ээ.

Медалдын үстүнкү тикбурчтук бөлүгү 999,9 сынамадагы таза алтын менен жалатылган жана бет жагында кызыл эмаль менен Кыргыз Республикасынын Желеги тартылган. Анын тескери бөлүгүндө төнөгүч түрүндөгү илмеги бар.

ПОЛОЖЕНИЕ о наградах Верховного суда Кыргызской Республики

I. Общие положения.

II. Почетная грамота Верховного суда Кыргызской Республики.

III. Медаль Верховного суда Кыргызской Республики «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I и II степени.

IV. Правила представления к награждению.

V. Периоды работы (службы), включаемых в стаж, дающих право на представление к награждению.

VI. Порядок награждения.

VII. Заключительные положения.

I. Общие положения

1. Настоящее положение разработано в целях поощрения судей и работников аппарата Верховного суда Кыргызской Республики (далее Верховный суд), местных судов Кыргызской Республики, Учебного центра судей при Верховном суде Кыргызской Республики (далее Учебный центр судей) и Судебного департамента при Верховном суде Кыргызской Республики (далее Судебный департамент), признания заслуг лиц, внесших значимый личный вклад в развитие судебной системы Кыргызской Республики.

2. Наградами Верховного суда Кыргызской Республики являются Почетная грамота Верховного суда Кыргызской Республики (далее — Почетная грамота) и Медаль Верховного суда Кыргызской Республики «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I и II степени.

3. В исключительных случаях, за активную и действенную помощь в обеспечении деятельности судов могут быть награждены Почетной грамотой и медалью Верховного суда Кыргызской Республики «Отличник судебной системы Кыргызской Республики»

I и II степени (далее ведомственная медаль) лица, не являющиеся судьями, работниками аппаратов судов, Учебного центра судей и Судебного департамента.

II. Почетная грамота Верховного суда Кыргызской Республики

4. Почетной грамотой награждаются судьи и работники аппаратов Верховного суда и местных судов Кыргызской Республики, Учебного центра судей и Судебного департамента за:

- 1) значительные достижения в отправлении правосудия, в обеспечении деятельности судов;
- 2) активное участие в совершенствовании судебной системы;
- 3) образцовое выполнение должностных обязанностей;
- 4) безупречную государственную службу;
- 5) внедрение инновационных технологий.

5. Судьи Верховного суда и местных судов, работники аппаратов судов, Учебного центра судей и Судебного департамента, ранее имеющие благодарность от руководства, имеют приоритетное право при награждении Почетной грамотой.

III. Медаль Верховного суда Кыргызской Республики «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I и II степени

6. Медалью награждаются судьи Верховного суда и местных судов, работники аппаратов судов, Учебного центра судей и Судебного департамента:

- за особые заслуги перед судебной системой Кыргызской Республики;
- за долголетнее и образцовое исполнение служебных обязанностей;

- за вклад в развитие судебной системы Кыргызской Республики;
- за инициативу при исполнении служебного долга с учетом стажа, дающего право на представление к награждению медалью.

7. Судьи Верховного суда и местных судов, работники аппаратов судов, Учебного центра судей и Судебного департамента, ранее награжденные Почетной грамотой, имеют приоритетное право при награждении медалью.

IV. Правила представления к награждению

8. Представления о награждении Почетной грамотой и медалью рассматриваются Пленумом Верховного суда Кыргызской Республики (далее Пленум).

9. Представление о награждении Почетной грамотой и медалью на заседание Пленума вносится Председателем Верховного суда на основании представления:

- одного из заместителей Председателя Верховного суда — в отношении председателей областных и приравненных к ним судов, а также руководителя аппарата Верховного суда, директора Учебного центра судей и Судебного департамента;
- руководителя аппарата Верховного суда — в отношении работников аппарата Верховного суда;
- председателя областного и приравненного к нему суда — в отношении заместителей председателя, судей и работников аппарата областного и приравненного к нему суда, а также председателей местных судов;
- председателя местного суда — в отношении судей и работников аппарата местных судов;
- директора Учебного центра судей — в отношении работников Учебного центра судей;
- директора Судебного департамента — в отношении работников Судебного департамента.

10. Представление в отношении заместителей Председателя и судей Верховного суда, а также иных лиц, не являющихся судьями, работниками аппаратов судов, Учебного центра судей и Судебного департамента

вносится на заседание Пленума непосредственно Председателем Верховного суда.

11. Вопрос о награждении Почетной грамотой и медалью Председателя Верховного суда инициируется Пленумом Верховного суда Кыргызской Республики.

12. К представлению в обязательном порядке должны быть приложены: личный листок, копия паспорта, справка — объективка, заверенная копия трудовой книжки, характеристика. К представлению могут быть приложены и другие как положительно, так и отрицательно характеризующие личность документы.

13. В целях всестороннего и объективного рассмотрения представлений Председатель Верховного суда образует Комиссию по награждению ведомственными наградами (далее Комиссия).

14. Комиссия является постоянно действующим органом при Верховном суде и утверждается на срок полномочий Председателя Верховного суда в составе председателя, заместителя, ответственного секретаря и четырех членов Комиссии.

Председатель Верховного суда может производить ротацию членов Комиссии.

15. Деятельность Комиссии осуществляется на общественных началах. Председатель Комиссии, его заместитель и члены назначаются из числа судей Верховного суда, а ответственный секретарь — из числа ответственных работников аппарата Верховного суда.

16. В своей деятельности Комиссия руководствуется Конституцией Кыргызской Республики, законами Кыргызской Республики, а также настоящим Положением.

17. Комиссия осуществляет следующие функции:

- рассматривает и оценивает представления и вносит предложения Председателю Верховного суда Кыргызской Республики;
- представляет заключения о возможности награждения.

18. Комиссия имеет право:

- запрашивать и изучать дополнительные материалы и документы по рассматриваемым ею вопросам (для судей: данные за время работы на судейской должности, отражающие количество и качество рас-

смотренных дел, о наградах, поощрениях и взысканиях; для работников аппаратов судов, Учебного центра судей и Судебного департамента: сведения о качестве работы, характеризующие личность, профессиональный опыт представляемого, о наградах, поощрениях и взысканиях).

– приглашать на свои заседания представителей трудовых коллективов, имеющих отношение к рассматриваемому вопросу.

19. Руководит заседанием председатель Комиссии, а в его отсутствие — заместитель председателя Комиссии.

20. Заседания комиссии проводятся по мере необходимости.

21. Заседания Комиссии правомочны, если на них присутствуют две трети ее членов.

22. Решение Комиссии должно быть принято большинством голосов от численного состава комиссии. Решения Комиссии при необходимости могут приниматься в опросном порядке с последующим письменным подтверждением членами Комиссии своего решения в 7-дневный срок.

23. Решение Комиссии принимается в форме заключения и оформляется протоколом, который подписывается председателем Комиссии, а в его отсутствие — заместителем председателя Комиссии и секретарем.

24. Оформленные наградные материалы должны быть представлены Комиссии за 15 дней до заседания.

25. Подготовку материалов для заседания Комиссии и проектов решения Председателя Верховного суда осуществляет отдел кадров Верховного суда.

V. Периоды работы (службы), включаемых в стаж, дающих право на представление к награждению

26. Почетной грамотой награждаются судьи и работники аппаратов Верховного суда и местных судов, Учебного центра судей и Судебного департамента, имеющие стаж в судебной системе не менее 5 лет.

27. Медалью «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» II степени награждаются судьи и работники аппаратов

Верховного суда и местных судов Кыргызской Республики, Учебного центра судей и Судебного департамента, имеющие стаж, дающий право на представление к награждению, не менее 10 лет.

28. Медалью «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I степени награждаются судьи и работники аппаратов Верховного суда и местных судов Кыргызской Республики, Учебного центра судей и Судебного департамента, имеющие стаж, дающий право на представление к награждению, не менее 15 лет.

29. Судьи и работники аппаратов Верховного суда и местных судов, Учебного центра судей и Судебного департамента, имеющие стаж работы более 15 лет и не имеющие дисциплинарных взысканий за последние 10 лет работы (службы), могут быть награждены медалью «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I степени.

30. При исчислении стажа, дающего право на представление к ведомственным наградам, учитываются следующие периоды работы (службы):

– в должности судьи;

– в аппаратах судов, Учебного центра судей и Судебного департамента.

Периоды работы при подсчете стажа суммируются.

VI. Порядок награждения.

31. Награждение Почетной грамотой и медалью осуществляется Постановлением Пленума.

32. Вручение наград производится в торжественной обстановке.

33. Награды судьям, работникам аппаратов местных судов, Учебного центра судей и Судебного департамента вручаются Председателем Верховного суда, его заместителем или по поручению Председателя Верховного суда — председателями местных судов, директорами Учебного центра судей и Судебного департамента по месту работы награжденного лица.

34. Выписка из постановления Пленума о награждении направляется по месту работы награжденного для приобщения к лично-

му делу и внесения соответствующей записи в трудовую книжку.

35. Награждение медалью и Почетной грамотой является основанием для внесения в установленном законом порядке представлений:

- в отношении судей Верховного суда и местных судов о награждении государственными наградами;
- в отношении работников аппарата Верховного суда и местных судов, Учебного центра судей и Судебного департамента о награждении государственными наградами.

VII. Заключительные положения

36. Награждение ведомственными наградами регистрируется в специальном журнале, который ведется в отделе кадров аппарата Верховного суда. В нем указывается наименование коллектива либо фамилия, имя, отчество награждаемого работника, место его работы и занимаемая должность, трудовой стаж, основание и дата награждения.

37. Информация о награждении Почетной грамотой и медалью публикуется на официальном сайте Верховного суда.

38. Медаль носится на левой стороне груди. При наличии у награжденного государственных наград Кыргызской Республики, медаль располагается после расположения государственных наград Кыргызской Республики.

39. К каждой медали прилагается удостоверение установленного образца.

40. Описание бланка Почетной грамоты (приложение 1), медали и удостоверения (приложение 2,3) утверждается Пленумом Верховного суда.

41. Внесение изменений и дополнений в настоящее Положение иницируется Председателем Верховного суда или Комиссией по наградам по результатам практической работы.

42. Дополнения и изменения в настоящее положение вносятся постановлением Пленума Верховного суда.

Описание Почетной грамоты Верховного суда Кыргызской Республики

Бланк Почетной грамоты Верховного суда Кыргызской Республики (далее — Почетная грамота) оформляется на листе плотной глянцевой бумаги формата А3 в рамке с орнаментом красного цвета.

В левой части внутреннего разворота по центру расположена эмблема Верховного суда Кыргызской Республики.

В правой части внутреннего разворота Почетной грамоты вверху и внизу расположены надписи награждения, фамилия, имя и отчество награждаемого лица на государственном и официальном языках.

Ниже справа расположены инициалы и фамилия Председателя Верховного суда Кыргызской Республики, после более мелким шрифтом — надпись: Постановление Пленума Верховного суда Кыргызской Республики «N _____ «___» _____ 200__ ж.г.».

Подпись Председателя Верховного суда Кыргызской Республики скрепляется круглой гербовой печатью Верховного суда Кыргызской Республики.

Почетная грамота помещается в папку из молочного цвета с кыргызским орнаментом золотистого цвета с левой стороны. В верхней части лицевой стороны изображен Государственный герб Кыргызской Республики, золотистого цвета. Внизу Государственного герба Кыргызской Республики расположена прописными объемными буквами золотистого цвета надпись на государственном языке «**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУ АРДАК ГРАМОТА**», внизу — прописными объемными буквами золотистого цвета надпись на официальном языке «**ПОЧЕТНАЯ ГРАМОТА ВЕРХОВНЫЙ СУД КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**».

Описание медали Верховного суда Кыргызской Республики «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I и II степени

Медаль Верховного суда Кыргызской Республики “Сот түзүмүнүн мыктысы” («Отличник судебной системы Кыргызской Республики») I и II степени выполнена из серебра 925 пробы и состоит из двух частей — диска диаметром 37 миллиметра и прямоугольной колодочки размером 15 на 23 миллиметра. Средний вес медали без эмалированного покрытия 36,64 грамм. Диск и колодочка соединены при помощи ушка и кольца.

На лицевой части диска медалей расположено рельефное изображение щита с символом правосудия — чашечными весами. Над щитом указана степень медали, под щитом по кругу надпись «СОТ ТҮЗҮМҮНҮН МЫКТЫСЫ». На оборотной стороне диска выгравирован номер медали. Диск на медалях I степени покрыт позолотой из чистого золота 999,9 пробы. Толщина золотого покрытия 3 микрометра.

Все элементы имеют выпуклые формы. Колодочка покрыта позолотой из чистого золота 999,9 пробы и красной эмалью на лицевой стороне со стилизованным изображением Флага Кыргызской Республики. На оборотной стороне колодочки — застежка булавоного типа.

Все элементы имеют выпуклые формы.

Колодочка покрыта позолотой из чистого золота 999,9 пробы и красной эмалью на лицевой стороне со стилизованным изображением Флага Кыргызской Республики. На оборотной стороне колодочки — застежка булавоного типа.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ПЛЕНУМА ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

16 июля 2015 г.

город Бишкек

№ 7

О реализации Государственной программы по развитию юстиции для детей в Кыргызской Республике на 2014-2018 годы в Верховном суде КР и местных судах

В целях реализации положений Конвенции о правах ребенка, требований Кодекса Кыргызской Республики «О детях», а также выполнения Плана мероприятий по реализации Государственной программы по развитию юстиции для детей в Кыргызской Республике на 2014-2018 годы, утвержденной постановлением Жогорку Кенеша Кыргызской Республики от 16 октября 2014 года № 4309-V, руководствуясь п.2 , 5, 6 ст. 15 Закона Кыргызской Республики «О Верховном суде Кыргызской Республики и местных судах»,

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Возложить рассмотрение дел в отношении несовершеннолетних, находящихся в конфликте с законом, на председателей районных судов и заместителей председателей судебных коллегий по уголовным делам и

делам об административных правонарушениях областных судов.

2. Судьям, специализирующимся на рассмотрении дел в отношении несовершеннолетних, находящихся в конфликте с законом, при рассмотрении данной категории дел строго применять нормы Конвенции о правах ребенка, кодекса КР «О детях» и других нормативных правовых актов Кыргызской Республики, регламентирующих защиту прав, законных интересов и здоровья несовершеннолетних.

**Председатель Верховного суда
Кыргызской Республики
Ф.Джамашева**

**Секретарь Пленума Верховного суда
Кыргызской Республики
К.Осмоналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН СУДЬЯЛАРЫНЫН КЕЗЕКТЕГИ X КУРУЛТАЙЫ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ

2016-жылдын 19-февралында Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунда Кыргыз Республикасынын судьяларынын кезектеги X курултайы өттү. Курултайдын ишине Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун төрайымы Токбаева А.А., Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын жетекчиси Ниязов Ф.А., Жогорку Кеңештин Төрагасынын орун басары Алымбеков Н., республиканын баардык судьялары жана башкалар катышышты. Курултайда куттуктоо сөздөрү менен Жогорку Соттун төрайымы Токбаева А.А., Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын жетекчиси Ниязов Ф. А. жана башкалар сүйлөштү.

Курултайда Кыргыз Республикасынын судьяларынын курултайынын регламентине толуктоолор жана өзгөртүүлөр киргизилип, Судьялар кеңешинин 15 кишиден турган курамы шайланды, ошондой эле курултайдын резолюциясы жана Кыргыз Республикасынын судьясынын абийир кодекси кабыл алынды.

Курултайда сыйлык тапшыруу аземи болду. Сот органдарындагы үзүрлүү эмгеги жана мыйзамдуулукту бекемдөөгө кошкон салымы үчүн, ошондой эле келе жаткан Сот системасы кызматкерлеринин күнүнө карата айрым кызматкерлерге мамлекеттик сыйлыктар тапшырылды.

Курултайдын материалдары төмөндө жарыяланат.

ИНФОРМАЦИЯ ОБ ОЧЕРЕДНОМ X СЪЕЗДЕ СУДЕЙ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

19 февраля 2016 года в Верховном суде прошел очередной X съезд судей Кыргызской Республики. В работе съезда приняли участие председатель Верховного суда Кыргызской Республики Токбаева А.А., руководитель Аппарата Президента Кыргызской Республики Ниязов Ф.А., заместитель торага Жогорку Кеңеша КР Алымбеков Н., судьи республики и другие.

С поздравительной речью на съезде выступили председатель Верховного суда Токбаева А.А., руководитель Аппарата Президента Кыргызской Республики Ниязов Ф.А.

На съезде был избран состав Совета судей, принята резолюция съезда и Кодекс чести судьи Кыргызской Республики, внесены изменения и дополнения в регламент съезда судей Кыргызской Республики.

Прошла церемония вручения наград. За плодотворную работу в судебных органах и вклад в укрепление законности, в связи с предстоящим Днем работника судебной системы награждены государственными наградами некоторые сотрудники.

Материалы съезда публикуются ниже.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН СУДЬЯЛАРЫНЫН КУРУЛТАЙЫНЫН РЕГЛАМЕНТИ

Кыргыз Республикасынын
судьяларынын VI курултайы бекиткен
25.04.2008-жыл

(КР судьяларынын X курултайынын 2016-жылдын 19-февралындагы
чечиминин редакциясына ылайык)

ГЛАВА I Жалпы жоболор

1 берене

1. Ушул регламент Кыргыз Республикасынын судьяларынын курултайынын иш тартибин белгилейт жана негизги эрежелерин аныктайт (мындан ары — судьялар курултайы).

2 берене

1. Судьялар курултайы- соттук өзүн өзү башкаруунун жогорку органы.

2. Судьялар курултайы өзүнүн ишкердигинде Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Мыйзамдарын, соттук коомдоштук ишмердигине тиешелүү башка укуктук нормативдик актыларын жана ушул регламентти жетекчиликке алат.

3 берене

1. Судьялар курултайы Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешинин, Кыргыз Республикасынын судьяларын тандоо боюнча кеңешинин ыйгарым укугуна тиешелүү маселелерден тышкары, соттук коомдоштук ишмердиги боюнча баардык маселелери боюнча чечим кабыл алууга укуктуу, ошондой эле Судьянын абийир Кодексин жана башка актыларын бекитүүгө укуктуу.

2. Курултайдын чечими катышып жаткан судьялардын санынан көпчүлүк добушу менен кабыл алынат. Баардык маселелер боюнча ачык же жашыруун добуш берилет. Добуш берүү жол жобосун жана тартибин судьялар курултайы аныктайт.

4 берене

1. Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңеши үч жылда бир жолу судьялар Курултайын чакырат, Курултайдын күнүн, убактысын жана оордун белгилейт.

2. Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешинин чечими же Кыргыз Республикасынын бардык судьяларынын үчтөн биринин демилгеси боюнча судьялардын кезексиз Курултайы чакырылат.

3. Судьялар курултайын ошондой эле Кыргыз Республикасынын Президенти чакырышы мүмкүн.

ГЛАВА II Судьялар курултайынын иштеринин негизги жол жоболору жана формалары

5 берене

1. Курултай ишмердиги судьялардын көз карадысыздык жана соттук ишмердүүлүккө кийлигишпөө принциптерине жана маселелерди коллегиялдуу чечүүгө негиделет.

2. Курултай отуруму ачык жана айкын мүнөздө өткөрүлөт. Курултайдын ишине Кыргыз Республикасынын Президенти, Кыргыз Республикасынын Премьер- Министри, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Төрагасы катыша алат.

3. Судьялар кеңешинин төрагасынын чакыруусу боюнча курултайга башка адамдар да катыша алат.

6 берене

1. Судьялар курултайынын башкы формасы болгон отурумда Курултайга тиешелүү маселелер чечилет.

2. Судьялар курултайынын отурумунда Кыргыз Республикасынын бардык судьяларынын жарымынан ашыгы катышса Курултай ыйгарым укуктуу. Курултайдын узактыгы талкуулануучу маселелердин мүнөзүнө жараша аныкталат.

3. Курултай башталаарда Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик Гимни аткарылат.

4. Курултайдын иши протоколго, аудио же видеотасмага жазылат.

7 берене

1. Судьялар курултайынын отурумунда Судьялар кеңешинин төрагасы, ал жокто төраганын орун басары төрагалык кылат.

2. Төрагалык кылуучу курултайдын өткөрүлүшүн уюштурат, курултайдын катчылыгынын жана комиссияларынын ишин координациялайт.

3. Судьялар курултайынын төрагалык кылуучусу:

1) судьялар курултайын ачат.

2) ушул Регламентке ылайык судьялар курултайынын ишин башкарат;

3) судьяларга жана курултайдын башка катышуучуларына чыгып сүйлөөгө мүмкүнчүлүк берет;

4) күн тартибиндеги маселелер боюнча чечимдерди кабыл алуу үчүн добуш берүүнү өткөрүп, анын жыйынтыгын жарыялайт;

5) Курултайдын жана анын кызмат органдарынын ишин камсыз кылууга байланыштуу тапшырмаларды берет;

6) өзүнүн атына берилген суроолорго жооп берет, ооз эки тактама берет;

7) отурум залында тартипти камсыз кылат;

8) добуш берүүнүн башталышын жана аякташын жарыялайт;

9) тыныгууларды жарыялайт;

10) кат жүзүндөгү суроо талаптарды жарыялайт, токтомдордун долборлору боюнча суроолорду, сунуштарды, түзөтүүлөрдү, эскертүүлөрдү берүүгө, пикирлерди айтууга судьяларга мүмкүнчүлүк берет;

11) Курултайды жабат.

4. Төрагалык кылуучу курултайда айтылган сөздөргө түшүндүрмө жана баа берүүгө укуксуз.

5. Ушул Регламенти бузуучу бардык аракеттерди төрагалык кылуучу токтотот.

8 берене

1. Курултайда Кыргыз Республикасынын судьясы:

1) талкууланып жаткан маселелер боюнча чыгып сүйлөөгө жана сунуштарды киргизүүгө;

2) курултайдын ишкердик органдарына өзүн жана башка талапкерлерди көрсөтүүгө;

3) көрсөтүлгөн ишкердик органдары-

нын курамына өзүнүн талапкерлигинен баш тартууга укуктуу.

2. Судья сүйлөп жатканда талкууланып жаткан темадан четтебөөгө, бөлүнгөн убактыдан ашпоого, төрагалык кылуучунун уруксатысыз сүйлөбөөгө милдеттүү.

ГЛАВА III

Судьялар курултайынын башталаарындагы иш чаралар.

9 берене

1. Судьялардын курултайы башталаарда судьяларды каттоо өткөрүлөт.

2. Кыргыз Республикасынын судьяларынын бекитилген тизмесинин негизинде, судьялар өздүк документтерин көрсөтүү менен каттоо жүргүзүлөт.

3. Каттоо учурунда Курултайдын катышуучусуна иш материалдары берилет.

10 берене

1. Судьялар курултайы кворумду аныктоодон башталат. Кворум каттоо аяктагандан соң аныкталат.

2. Кыргыз Республикасынын судьяларынын жалпы санынан жарымынан ашыгы катышканда Курултай ыйгарым укуктуу болот.

11 берене

1. Төрагалык кылуучу Судьялар кеңеши сунуш кылган күн тартибин угузат, судьялар курултайы аны бекитет.

2. Күн тартиби бекитилгенден кийин судьялар Курултайы Катчылыкты, Эсептөө жана Редакциялык комиссияларды шайлайт, докладка, кошумча докладка, чыгып сүйлөөгө убакыт белгилейт.

ГЛАВА IV

Курултайдын жумушчу органдары

12 берене

1. Курултайдын жумушчу органдары болуп: Курултайдын катчылыгы, Эсептөө жана Редакциялык комиссиялары эсептелет.

2. Курултайдын жумушчу органдарына судьяларды көпчүлүк добуш менен курултайдын отурумунуна катышкан судьялар ачык шайлашат.

13 берене

1. Курултайдын катчылыгы жарыш сөзгө чыгууну калоочуларды тизмелейт; маалыматтарды, билдирүүлөрдү, сунуштарды, судьялардын жана курултайдын башка катышуучуларынын кайрылуусун каттайт; курултайга келип түшкөн кайрылууларды эсепке алат; жарыш сөзгө жазылгандар жөнүндө маалыматты төрагалык кылуучуга берет; курултайдын протоколун жазууну камсыз жана контролдук кылат.

2. Курултайдын катчылыгын, катчылыктын мүчөлөрү шайлаган жетекчиси башкарат.

14 берене

1. Добуш берүүнү өткөрүү жана добуш берүүнүн жыйынтыгын чыгаруу үчүн Курултайдын Эсептөө комиссиясы судьялардан шайланат.

2. Эсептөө комиссиясы өзүнүн курамынан төрагасын жана катчысын шайлайт. Комиссиянын чечими мүчөлөрдүн көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

3. Судьялар кеңешинин мүчөлөрүн жана анын резервин шайлоо боюнча добуш берүүнүн жыйынтыгын Эсептөө комиссиясынын төрагасы угузат жана өкүлдүк нормалардын негизинде көрсөтүлгөн Судьялар кеңешинин мүчөлөрүнүн жана анын резервин тизмесин жарыялайт.

4. Эсептөө комиссиясынын протоколуна төрага жана катчы кол коет.

5. Эсептөө комиссиясынын протоколдору добуш берүү бюллетендери (жараксыз жана бузулгандары дагы) менен бирге курултайдын протоколуна тиркелет.

15 берене

1. Курултайдын чечиминин долбоорун окуп чыгуу, судьялардын жана курултайдын башка катышуучуларынын сунуштарын жана эскертүүлөрүн анализдөө, ошондой эле курултайдын чечиминин акыркы редакциясын иштеп чыгуу үчүн Курултай судьялардын арасынан Редакциялык комиссияны шайлайт.

2. Редакциялык комиссия өзүнүн курамынан комиссиянын төрагасын жана катчы-

сын шайлайт. Редакциялык комиссиясынын чечимдери анын мүчөлөрүнүн көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

3. Курултайдын чечиминин долбоору толук же өзүнчө пункттары боюнча курултайда добушка коюлат жана курултайда катышкан судьялардын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

ГЛАВА V

Күн тартибиндеги маселелерди кароо

16 берене

1. Төрагалык кылуучу күн тартибине ылайык баяндоочуга сөз берет. Зарыл учурда катышып жаткан судьялардын көпчүлүгүнүн макулдугу боюнча баяндоо убактысы узартылышы мүмкүн. Курултайдын катышуучулары баяндоочуга суроолорду бериши мүмкүн.

17 берене

1. Судьялар күн тартибиндеги ар бир маселе боюнча чыгып сүйлөөгө укуктуу. Бир эле маселе боюнча кайта чыгып сүйлөөгө бардык жазылгандар ошол маселе боюнча сүйлөп бүткөндөн кийин уруксат берилет.

18 берене

1. Жарыш сөз төрагалык кылуучунун же судьялардын сунушу боюнча токтотулат.

2. Жарыш сөздөрдү токтотуу жөнүндө чечим добушка коюлуп, судьялардын көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

19 берене

1. Документтин долбоору талкуулангандан кийин негизинен кабыл алуу үчүн судьялардын Курултайында добушка коюлат.

2. Документ негизинен кабыл алынгандан кийин судьялар ага түзөтүүлөрдү киргизүүгө укуктуу. Ар бир түзөтүү добушка коюлат. Эгерде добуш берүүгө катышкан судьялардын жарымынан көбү сунушту колдоп добуш берсе, сунуш кабыл алынган болуп эсептелет. Өзгөртүүлөрдү киргизүү талкууланып бүткөндөн кийин документтин долбоору толугу менен кабыл алуу үчүн добушка коюлат.

ГЛАВА VI

Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешин шайлоо

20 берене

1. Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңеши өкүлдүк нормасы боюнча он беш мүчөлөрүнүн курамында үч жылдык мөөнөткө судьялардын Курултайында түзүлөт жана шайланат.

2. Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешине төмөндөгү өкүлдүк нормалары белгиленет:

- Кыргыз Республикасынын Жогорку соту — 3;
- Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы — 1;
- Кыргыз Республикасынын аскердик соту — 1;
- Бишкек шаардык соттору — 2;
- Ош облустук соттору — 2;
- Чүй облустук соттору — 1;
- Жалал-Абад облустук соттору — 1;
- Баткен облустук соттору — 1;
- Ысык-Көл облустук соттору — 1;
- Нарын облустук соттору — 1;
- Талас облустук соттору — 1;

3. Эгерде Судьялар кеңешинин мүчөсү башка сотко которулса, анын Судьялар кеңешинин мүчөсүнүн ыйгарым укугу калган мөөнөтүнө Судьялар кеңешинин курамында сакталат.

4. Судьялар кеңешинин мүчөлөрү өзүнүн ишин коомдук башталышта аткарышат.

5. Судья бир эле убакытта Судьялар кеңешине жана Кыргыз Республикасынын судьяларын тандоо боюнча кеңешине шайлана албайт.

21 берене

1. Кыргыз Республикасынын бардык аймактарындагы сотторунан, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунан, Жогорку сотунун Конституциялык палатасынан, Аскердик сотунан көрсөтүлгөн Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешинин мүчөлөрү судьялардын Курултайында катышып жаткандар судьялардын көпчүлүк добушу менен шайланышат.

2. Кыргыз Республикасынын бардык аймактарындагы сотторунан, ошондой эле

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунан, Жогорку сотунун Конституциялык палатасынан, Аскердик сотунан көрсөтүлгөн Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешинин резерви судьялардын Курултайында катышып жаткандар судьялардын көпчүлүк добушу менен шайланышат.

3. Курултайга Кыргыз Республикасынын судьяларынын жарымынан көбү катышса жана добуш берүүдө катышкан судьялардын кыйла көп добушун алган учурда, судьялар шайланган деп эсептелет.

4. Курултайга Кыргыз Республикасынын судьяларынын жарымынан көбү катышып жана добуш берүүгө катышкан шартта Судьялар кеңешине талапкерлиги көрсөтүлгөн судья же судьялар жетиштүү санда добуш ала албаса, анда тийиштүү соттор башка талапкерлерди көрсөтөт.

5. Добуш берүү протоколун Курултайдын Эсептөө комиссиясы түзөт.

ГЛАВА VII

Жыйынтыктоочу жоболор

22 берене

1. Кыргыз Республикасынын судьяларынын Курултайынын регламенти курултайга катышып жаткан судьялардын жалпы санынан көпчүлүк добуш берүүсү менен бекитилет жана судьялар Курултайынын чечими менен жоболоштурулат.

2. Ушул регламентке өзгөртүүлөр жана кошумчалар судьялар Курултайында киргизилиши мүмкүн.

3. Судьялар курултайынын чечими судьялардын биримдигинин мүчөлөрү үчүн милдеттүү мүнөздө.

23 берене

1. Курултайдын жана анын ишкердик органдарынын уюштуруу, материалдык-техникалык, финансалык, аналитикалык жана курултайдын информациялык ишин камсыз кылууну ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна караштуу Сот департаменти ишке ашырат.

24 берене

1. Күн тартибинде бардык маселелер боюнча чечимдер кабыл алынгандан кийин судьялардын Курултайы жабык деп жарыяланат.

РЕГЛАМЕНТ СЪЕЗДА СУДЕЙ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Утвержден
VI съездом судей
Кыргызской Республики
от 25.04.2008 года

(в редакции решения съезда судей Кыргызской республики от 19.02.2016 г.)

ГЛАВА I Общие положения

Статья 1

1. Настоящий регламент устанавливает порядок деятельности, основные правила и процедуры работы Съезда судей Кыргызской Республики (далее — Съезд судей).

Статья 2

1. Съезд судей — является высшим органом судейского самоуправления.

2. В своей деятельности съезд судей руководствуется Конституцией Кыргызской Республики, законами, иными нормативными правовыми актами, относящимися к деятельности судейского сообщества, и настоящим регламентом.

Статья 3

1. Съезд судей вправе принимать решения по всем вопросам деятельности судейского сообщества, за исключением вопросов, относящихся к полномочиям Совета судей Кыргызской Республики, Совета по отбору судей Кыргызской Республики, а также правомочен утверждать Кодекс чести судьи и акты, регулирующие деятельность судейского сообщества.

2. Решения съезда принимаются простым большинством голосов судей от числа присутствующих. Голосование по всем вопросам открытое или тайное. Порядок и процедура голосования определяется съездом судей.

Статья 4

1. Съезд судей созывается один раз в три года, по решению Совета судей Кыргызской Республики, который устанавливает дату, время и место проведения съезда.

2. Внеочередной съезд судей созывается по решению Совета судей или по инициативе не менее одной трети всех судей Кыргызской Республики.

3. Съезд судей может быть созван также Президентом Кыргызской Республики.

ГЛАВА II Основные принципы и формы работы съезда судей

Статья 5

1. Деятельность съезда основывается на принципах независимости судей и невмешательства в судебную деятельность, свободного обсуждения и коллегиального решения вопросов.

2. Заседания съезда проводятся гласно и носят открытый характер. В работе съезда могут принимать участие Президент Кыргызской Республики, Премьер–Министр Кыргызской Республики, Торага Жогорку Кенеша Кыргызской Республики.

3. По приглашению председателя Совета судей в работе съезда могут принимать участие и другие лица.

Статья 6

1. Основной формой работы съезда судей является заседание, на которых решаются вопросы, отнесенные к ведению съезда судей.

2. Заседание съезда судей считается правомочным, если в его работе принимают участие не менее половины от общей численности судей Кыргызской Республики. Продолжительность съезда устанавливается в зависимости от характера обсуждаемых вопросов.

3. Перед началом работы съезда исполняется Государственный гимн Кыргызской Республики.

4. Во время работы съезда судей ведется протокол, аудио- и/или видеозапись.

Статья 7

1. Председательствует на заседании съезда судей председатель Совета судей, а в случае его отсутствия — заместитель председателя.

2. Председательствующий организует ведение съезда, координирует работу Секретариата съезда и комиссий съезда.

3. Председательствующий съезда судей:

1) открывает съезд судей;

2) руководит работой съезда судей в соответствии с настоящим Регламентом;

3) предоставляет возможность для выступлений судьям и другим участникам съезда судей;

4) проводит голосование по всем вопросам повестки дня, требующим принятия решения, и объявляет его результаты;

5) дает поручения, связанные с обеспечением работы съезда и его рабочих органов;

6) отвечает на вопросы, поступившие в его адрес, и дает устные справки;

7) обеспечивает порядок в зале заседаний;

8) объявляет о начале и окончании голосования;

9) объявляет перерывы;

10) оглашает письменные запросы, предоставляет судьям возможность задать вопросы, высказать замечания, предложения и поправки к проектам постановлений;

11) закрывает съезд.

4. Председательствующий не вправе комментировать выступления на съезде и давать им оценку.

5. Председательствующий пресекает любые действия, нарушающие настоящий Регламент.

Статья 8

1. Судья Кыргызской Республики на съезде судей вправе:

1) выступать и вносить предложения по существу обсуждаемых вопросов;

2) выдвигать себя и другие кандидатуры в рабочие органы съезда;

3) заявлять самоотвод в случае выдвижения в состав указанных рабочих органов.

2. Судья при выступлении не должен отклоняться от обсуждаемой темы, выступать без разрешения председательствующего, превышать отведенное для выступления время.

ГЛАВА III

Мероприятия перед началом работы съезда судей

Статья 9

1. Перед началом работы съезда судей производится регистрация судей.

2. Регистрация производится на основании утвержденного списка судей Кыргызской Республики при предъявлении ими документов, удостоверяющих их личность.

3. При регистрации участника съезда ему выдается комплект рабочих материалов.

Статья 10

1. Работа съезда судей начинается с определения кворума. Кворум определяется на момент окончания регистрации.

2. Съезд судей считается правомочным, если в его работе принимает участие не менее половины от общей численности судей Кыргызской Республики.

Статья 11

1. Председательствующий оглашает рекомендованную Советом судей повестку дня, которая утверждается съездом судей.

2. После утверждения повестки дня съезд судей избирает Секретариат, Счетную и Редакционную комиссии и устанавливает время для докладов, содокладов, выступлений.

ГЛАВА IV

Рабочие органы съезда

Статья 12

1. Рабочими органами съезда судей являются: Секретариат съезда, Счетная и Редакционная комиссии.

2. Рабочие органы съезда избираются судьями открытым голосованием большинством голосов от числа судей, участвующих в заседании съезда.

Статья 13

1. Секретариат съезда ведет запись желающих выступить в прениях; регистрирует справки, сообщения, предложения, иные обращения судей, и участников съезда; организует учет поступающих в адрес съезда обращений; представляет председательствующему сведения о записавшихся для выступления в прениях; обеспечивает и контролирует ведение протокола съезда.

2. Возглавляет секретариат съезда его руководитель, избираемый членами Секретариата.

Статья 14

1. Счетная комиссия съезда избирается из числа судей для проведения голосования и подведения итогов голосования.

2. Счетная комиссия избирает из своего состава председателя и секретаря. Решения комиссии принимаются большинством голосов от числа ее членов.

3. Председатель Счетной комиссии съезда оглашает результаты голосования по выборам членов Совета судей и его резерва, и объявляет списки членов Совета судей и его резерва, представленных в соответствии с нормами представительства.

4. Протоколы счетной комиссии подписываются ее председателем и секретарем.

5. Протоколы Счетной комиссии съезда с бюллетенями для голосования (включая недействительные и испорченные) приобщаются к протоколу съезда.

Статья 15

1. Редакционная комиссия избирается съездом из числа судей для изучения проекта решения съезда, анализа замечаний и предложений, высказанных судьями и другими участниками съезда, а также выработки окончательной редакции решения съезда.

2. Редакционная комиссия избирает из своего состава председателя и секретаря комиссии. Решения редакционной комиссии принимаются большинством голосов от числа ее членов.

3. Проект решения съезда в целом или по отдельным пунктам ставится на голосование съезда и принимается большинством голосов судей, участвующих на съезде.

ГЛАВА V

Рассмотрение вопросов повестки дня

Статья 16

1. Председательствующий предоставляет слово докладчику в соответствии с повесткой дня. При необходимости время доклада может быть продлено с согласия большинства присутствующих судей. Докладчику могут быть заданы вопросы участниками съезда.

Статья 17

1. Судья вправе выступить по каждому вопросу повестки дня. Повторное выступление по одному и тому же вопросу допускается после выступления по этому вопросу всех записавшихся.

Статья 18

1. Прения прекращаются по предложению председательствующего либо судей.

2. Решение о прекращении прений принимается большинством голосов судей, участвующих в голосовании.

Статья 19

1. После обсуждения проект документа ставится на голосование съезда судей для принятия за основу.

2. После принятия документа за основу судьи вправе внести в него поправки. Каждая поправка подлежит голосованию. Предложение считается принятым, если за него проголосовало более половины судей, участвующих в голосовании. После обсуждения поправок проект документа ставится на голосование съезда для принятия в целом.

ГЛАВА VI

Избрание Совета судей Кыргызской Республики

Статья 20

1. Совет судей Кыргызской Республики формируется съездом судей в составе пятнадцати членов, избираемых из числа членов судейского сообщества сроком на три года, по нормам представительства.

2. В Совете судей Кыргызской Республики устанавливаются следующие нормы представительства:

- Верховный суд Кыргызской Республики — 3;
- Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики — 1;
- военные суды Кыргызской Республики — 1;
- суды города Бишкек — 2;
- суды Ошской области — 2;
- суды Чуйской области — 1;
- суды Джалал-Абадской области — 1;
- суды Баткенской области — 1;
- суды Иссык-Кульской области — 1;
- суды Нарынской области — 1;
- суды Таласской области — 1;

3. В случае перевода члена Совета судей в другой суд, за ним сохраняются полномочия члена Совета судей на оставшийся срок полномочий состава Совета судей.

4. Члены Совета судей осуществляют свою деятельность на общественных началах.

5. Судья не может быть избран одновременно в Совет судей и Совет по отбору судей Кыргызской Республики.

Статья 21

1. Члены Совета судей Кыргызской Республики, представляющие судей судов всех регионов Кыргызской Республики, а также Верховного суда, Конституционной палаты Верховного суда, Военного суда, избираются съездом судей большинством голосов от числа судей, присутствующих на съезде.

2. Резерв Совета судей Кыргызской Республики, представляющий судей местных судов всех регионов Кыргызской Республики, а также Верховного суда, Конституционной палаты Верховного суда, Военного суда, избирается съездом судей большинством голосов от числа судей, присутствующих на съезде.

3. Избранными считаются судьи, получившие наибольшее число голосов судей, принявших участие в голосовании, при условии, что в голосовании принимали участие более половины судей Кыргызской Республики, участвующих на съезде.

4. В случае если кандидатура судьи либо кандидатуры судей, представленные к избранию в Совет судей и его резерва не получили необходимого количества голосов судей, то соответствующие суды вносят другие кандидатуры.

5. Протокол голосования составляется Счетной комиссией съезда.

ГЛАВА VII

Заключительные положения

Статья 22

1. Регламент съезда судей Кыргызской Республики утверждается большинством голосов от общего числа судей участвующих на съезде и оформляется решением съезда судей.

2. Изменения и дополнения в настоящий Регламент могут быть внесены съездом судей.

3. Решения съезда судей имеют обязательный характер для членов судейского сообщества.

Статья 23

1. Организационное, материально-техническое, финансовое, аналитическое и информационное обеспечение работы съезда и его рабочих органов осуществляет Судебный департамент при Верховном суде Кыргызской Республики.

Статья 24

1. После принятия решений по всем вопросам повестки дня съезд судей объявляется закрытым.

СПИСОК ОСНОВНОГО СОСТАВА СОВЕТА СУДЕЙ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

№	Ф.И.О.	Должность и место работы
1.	Турганбеков Канатбек Турганбекович	Судья Верховного суда Кыргызской Республики
2.	Исакова Жамалкан Мажитовна	Судья Верховного суда Кыргызской Республики
3.	Мухамеджанов Абылай Джумакадырович	Судья Верховного суда Кыргызской Республики
4.	Осмонова Чолпон Омоковна	Судья Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики
5.	Воронцова Ирина Николаевна	И.о. председателя Бишкекского городского суда
6.	Есеналиева Гульжан Шаршенбековна	Председатель Межрайонного суда города Бишкек
7.	Шамшиев Абдрасул Абдрахманович	Судья Ошского областного суда
8.	Кудаяров Жолборс Жээнбаевич	Судья Ошского городского суда
9.	Алаев Мухамед Абдувалиевич	Заместитель председателя Джалал-Абадского областного суда
10.	Токтосун уулу Каныбек	Судья Таласского областного суда
11.	Абдыбеков Алдаярбек	И.о. председателя Нарынского областного суда
12.	Карабаев Сооронбай Уркунбаевич	Председатель Баткенского областного суда
13.	Даркимбаев Таалайбек Кадралиевич	Председатель Межрайонного суда Иссык-Кульской области
14.	Ашымбеков Нурланбек Ашымбекович	Председатель Военного суда Кыргызской Республики
15.	Джунушпаев Кыдык Карыбаевич	Председатель Чуйского областного суда

СПИСОК РЕЗЕРВНОГО СОСТАВА СОВЕТА СУДЕЙ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

№	Ф.И.О.	Должность и место работы
1.	Кульматова Дильбар Сабиловна	Судья Верховного суда Кыргызской Республики
2.	Боронбаева Дильфуза Салимовна	Судья Верховного суда Кыргызской Республики
3.	Темирбеков Лепес	Судья Верховного суда Кыргызской Республики
4.	Айдарбекова Чинара Аскарбековна	Судья Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики
5.	Барыктабасова Эльмира Бектургановна	Судья Ленинского районного суда города Бишкек
6.	Чоткараев Эрнис Устабаевич	председатель Октябрьского районного суда города Бишкек
7.	Каримова Рахат Абдылдаевна	Заместитель председателя Ошского областного суда
8.	Аширов Жанышбек Сайдилаевич	Председатель Кара-Сууйского районного суда Ошской области
9.	Таштемиров Акрамжан Набиевич	Судья Джалал-Абадского областного суда
10.	Боромбаев Мирлан Исакович	Судья Таласского областного суда
11.	Сарымсаков Усенбек Жумашевич	Заместитель председателя Нарынского областного суда
12.	Туленбаев Таирбек Абдумаликович	Председатель Межрайонного суда Баткенской области
13.	Шамбетова Мира Узбековна	Судья Иссык-Кульского областного суда
14.	Сулайманов Жолдошбек Атакеевич	Судья Военного суда Кыргызской Республики
15.	Айтбаева Индира Мукашевна	Судья Чуйского областного суда

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН СУДЬЯСЫНЫН АБИЙИР КОДЕКСИ

Адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин коргоо, компетенттүү көз карандысыз сот тарабынан сот адилеттигин тийиштүү түрдө жүргүзүү, коомдун сотко болгон ишенимин бекемдөө судьялардын сот этикасынын нормаларын милдеттүү түрдө сакташын талап кылат.

Кыргыз Республикасынын судьялары сот акыйкатын жүргүзгөн адамдын ыймандуулугун жогору тутуп, ушул Кодексти абийирдүүлүк менен кабыл алып жатып, андагы бекитилген жүрүм-турум этикасын өз ишмердигинде жана жеке турмушунда аткарууга милдеттенишет.

Кыргыз Республикасынын судьялык этика Кодекси сот бийлигинин көз карандысыздыгын камсыздоо максатында судьялардан жеке кадырын сактоону, өз аброюн сезе билүүнү, сот бийлигинин беделине шек келтире турган жана сот акыйкаттыгын жүргүзүүдө соттун калыстыгына, ишбилгисине, адилеттүүлүгүнө күмөн санай турган нерселерден алыс болууну талап кылат.

1-БӨЛҮМ. ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1-берене. Бул Кодексти колдонуу чөйрөсү

Судьянын абийир кодекси Кыргыз Республикасынын Конституциясына, «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына, судьялардын этикалуу жүрүм-турумунун жалпыга белгилүү принциптерине жана эл аралык стандарттарына, анын ичинде судьялардын жүрүм-турумунун Бангалор принциптерине негизделген.

Бул Кодекс, сот коомчулугунун актысы болуу менен, Кыргыз Республикасынын иштеп жаткан ар бир судьясы үчүн, ошондой эле алардын статусуна ылайык отставкадагы судьялары үчүн милдеттүү кесиптик жана кызматтан тышкары ишиндеги судьянын жүрүм-турумунун этикалык стандарттарын белгилейт.

2-берене. Судьянын этикалуу жүрүм-турумдун стандарттарын сактоо милдети

Өзүнүн кесиптик жана соттон тышкары ишинде, ошондой эле жеке жашоосунда судья Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын, бул Кодексте камтылган этикалуу жүрүм-турумдун жалпыга белгилүү эл аралык принциптерин жана стандарттарын, адеп-ахлактын жалпы кабыл алынган нормаларын сактоого, коомдо соттун адилеттигине, калыстыгына жана көз каранды-

сыздыгына болгон ишенимди бекемдөөгө милдеттүү.

3-берене. Судьянын кесиптик ишмердиги

Судьянын негизги милдети сот адилеттигин жүргүзүү болуп саналат. Кызматта болгон бардык мезгил ичинде судья анын көз карандысыздыгынан жана калыстыгынан шек туудура турган жана кызыкчылыктардын жаңжалына алып келе турган эч кандай башка ишмердикти ишке ашырбашы керек.

4-берене. Судьянын жүрүм-турумунун негизги принциптери

Судьянын жүрүм-турумунун негизги принциптери: көз карандысыздык, калыстык жана объективдүүлүк, чынчылдык жана сатылбастык, этикалык нормаларды сактоо, теңчилик, ыйгарым укуктуулук жана аракетчилдик принциптери болуп саналат.

Көз карандысыздык — судья көз карандысыз жана Кыргыз Республикасынын Конституциясына жана мыйзамдарына гана баш иет.

Калыстык жана объективдүүлүк — судьянын сот адилеттигин жүргүзүүдө кандайдыр-бир артыкчылыктардан, ишенимдерден же күн мурун чыгарылган чечимдерден эркин болушу, иштин бардык жагдайларын толук жана ар тараптуу аныктоо жана аларды объективдүү баалоо.

Чынчылдык жана сатылбастык — судьянын милдеттерин сот адилеттигинин кызыкчылыктарында гана аткаруусу, сот

адилеттигин жүргүзүүдө жана кызматтан тышкары ишмердикте чынчыл боло алуусу, пара сунуш кылууда каршы тура алуусу жана сатып алууга аракеттер болгондо өзүнүн милдетине чыккынчылык кылбоо.

Этикалык нормаларды сактоо — судьянын соттун жогорку статусуна коюлуучу моралдык-этикалык талаптарды сакташы, судьянын жүрүм-турумда соттун жүрүм-турумунун этикалык стандарттарына ылайык келүүчү чектөөлөрдү өзүнө ыктыярдуу кабыл алышы.

Теңчилик — судьянын бардык тараптар үчүн тең мамиле кылууну камсыз кылуусу.

Ныйгарым укуктуулук жана аракетчилдик — судьянын сот адилеттигин жүргүзүү боюнча милдеттерин жогорку кесиптик деңгээлде ак ниет аткаруусу, тартиптүүлүк, кесиптик билимдерин жана шыктарын дайыма өркүндөтүп туруу.

2-БӨЛҮМ. КЕСИПТИК ИШМЕРДИКТЕ ИШТӨӨДӨ СУДЬЯНЫН ЖҮРҮМ-ТУРУМУНУН СТАНДАРТТАРЫ

5-берене. Судьянын көз карандысыздык принцибин сактоо боюнча милдеттери

Судья сот адилеттигин жүргүзүүдө адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин коргоо сот ишмердигинин негизги милдети болуп саналарын негиз кылып алышы керек. Судья өзүнүн кесиптик ишмердигине ким тараптан болбосун да мыйзамсыз таасир этишине, басым көрсөтүшүнө, кийлигишүүсүнө каршы турууга милдеттүү.

Судья жалпысынан карата жана ал карап жаткан соттук иштин тараптарына карата көз карандысыз позицияда болот. Коомдук пикир, судьянын ишмердигин, анын ичинде массалык маалымат каражаттарында сыңдоо ал кабыл алчу чечимдердин мыйзамдуулугуна, негиздүүлүгүнө жана адилеттүүлүгүнө таасир этпеши керек.

Соттун төрагасына жана соттун төрагасынын орун басарына, жогоруда турган соттун судьяларына сот адилеттигин жүргүзүү боюнча соттордун көз каранды-

сыздыгын чектеген аракеттерге жол берүүгө, сот адилеттигин жүргүзүү боюнча алардын ишмердигине таасир этүү максатында сотторго басым жасоого тыюу салынат.

Судья чыгарылуучу чечимге таасир этүү максатында судьяга таасир этүүнүн, ага түздөн-түз же кыйыр түрдө басым көрсөтүүнүн кандай болбосун аракеттери тууралуу Кыргыз Республикасынын судьялар кенешине, укук коргоо органдарына билдирүүгө милдеттүү.

6-берене. Судьянын калыстык жана объективдүүлүк принцибин сактоо боюнча милдеттери

Судья калыс жана объективдүү болууга милдеттүү. Милдеттерин аткарууда судья кандайдыр-бир артыкчылыктардан, ишенимдерден же күн мурун чыгарылган чечимдерден эркин.

Судья өзүнүн абалын жана өзүнүн статусун жеке максаттарда жана мыйзамга карама-каршы кимдин болбосун таламдарын артыкчылыктуу канааттандыруу үчүн колдонууга укугу жок.

Судьянын жүрүм-туруму коомдун, соттук процесстин тараптарынын судьянын жана соттордун объективдүүлүгүнө жана калыстыгына болгон ишенимди сактоого жана аны өстүрүүгө жардам бериши керек.

Судья иштин корутундусуна кандайдыр-бир жол менен таасир эте турган же соттук иштин калыс жана объективдүү кароодон күмөн туудура турган кандай болбосун комментарийлерди бербейт.

7-берене. Судьянын чынчылдык жана сатылбастык принцибин сактоо боюнча милдеттери

Судьянын жүрүм-туруму кынтыксыз болууга тийиш.

Судья эгер бул анын кызматтык милдеттерин аткарууга байланыштуу болсо кандай болбосун белектерди, каалаган түрдөгү жардамды талап кылууга же кабыл алууга укуктуу эмес.

Судья үй-бүлөлүк, туугандык, топтук же башка мамилелерге судьянын жүрүм-турумуна таасир этишине жана соттук че-

чимдерди кабыл алышына таасир этишине мүмкүндүк бербеш керек.

Судья айлык акыдан жана педагогикалык, чыгармачылык же илимий ишмердик үчүн алган акыдан тышкары башка сый акы ала албайт.

Судья анын кесиптик ишмердигиндеги коррупциялык укук бузуулардын алдын алуу боюнча бардык акыркы жана андан көз каранды болгон чараларды кабыл алууга милдеттүү.

Судья өз убагында, мыйзамдарга ылайык кирешелер тууралуу декларацияны тапшырышы керек.

8-берене. Судьянын теңчилик принцибин сактоо боюнча милдеттери

Судья өзүнүн милдеттерин аткарууда соттук иштин бардык тараптарына тең мамиле кылат, мыйзамга ылайык алардын таламдарын эске алат.

Судья сот аппаратынын кызматкерлерине карата айырмалуу мамилеге жол бербеш керек.

Судья жарандар менен баарлашууда сылыктыкты көрсөтүүгө, элдердин адеп-ахлактык каада-салттарына сый мамиле кылууга тийиш.

Судья өз милдеттерин аткарууда өзүнүн диний таандыгын көрсөтпөшү керек.

9-берене. Судьянын ыйгарым укуктуулук жана аракетчилдик принцибин сактоо боюнча милдеттери

Судья өзүнүн кесиптик милдеттерин ак ниет, акыл калчап, адилеттүү, жогорку кесиптик деңгээлде жана жетиштүү тездикте аткарышы керек.

Судья сот адилеттигин жүргүзүү боюнча өз милдеттерин аткаруудан баш тартууга, иштерди кароодо создуктурууларга жол берүүгө укугу жок.

Судья иштерди жана материалдарды сапаттуу кароо үчүн бардык зарыл болгон чараларды көрүүгө, кабыл алынган соттук актыларды өз убагында түзүүгө милдеттүү.

Судья өзүнүн кесиптик квалификациясын дайыма жогорулатып турууга, билимдерин сот адилеттигин жүргүзүү боюнча мил-

деттерди аткаруу үчүн керектүү жогорку деңгээлде сактоого милдеттүү.

Судья сот процессин алып баруунун белгиленген эрежелерин кыйшаюсуз сактоого жана процесстин катышуучуларынан, залда катышып жаткан башка адамдардан тийиштүү жүрүм-турумду талап кылууга милдеттүү.

Судья сот аппаратынын кызматкерлеринен ишке карата ак ниет жана аракетчил мамиле кылууну талап кылууга тийиш.

Судья өзүнүн кесиптик милдеттерин аракетчил аткарууга туура келбеген иштер менен алектенбеш керек.

Судья ар бир адамдын туура мөөнөттөгү адилеттүү соттук териштирүүгө укуктарын камсыз кылууга багытталган чараларды кабыл алууга тийиш.

Соттун төрагасы, соттун төрагасынын орун басары өзүнүн кесиптик ишмердигинде сот адилеттигин жүргүзүү боюнча өзүнүн милдеттерин гана аткарбастан, ага жүктөлгөн административдик ыйгарым укуктарды ак ниет аткарууга, башка судьялар жана сот аппаратынын кызматкерлери тарабынан кызматтык милдеттерди аткаруу натыйжасын жогорулатууга жардам берүүгө тийиш.

10-берене. Судьянын этикалык нормаларды сактоо боюнча милдеттери

Судья этикалык нормаларды сактоого милдеттүү, жаманатты кылуучу аракеттерди жасоого, ошондой эле анын кызматына байланыштуу кандай болбосун аракеттерди ишке ашырууда жосунсуз жүрүм-турумдун көрүнүштөрүнө жол берүүгө укугу жок.

Судья соттук териштирүүнүн катышуучуларына карата, ошондой эле өзүнүн кесиптештерине жана сот аппаратынын кызматкерлерине карата сабырдуу, сылык-сыпаа, адептүү жана сыйлуу болууга тийиш.

Судьянын сот процессинен тышкары сот процессинин катышуучуларынын жүрүм-турумун баалоого тийиштүү элдин алдында өз оюн айтууга жана алардын көрсөтмөлөрүнө комментарий берүүгө укугу жок.

Судьянын соттук акт чыгарылганга чейин иш боюнча өз оюн айтууга, мыйзамдык

күчкө кирген соттук актылардан элдин алдында шек саноого укугу жок. Кесиптештеринин чечимдерин талкуулоодо судья токтоолукту жана сыпайылыкты көрсөтүшү керек.

Судья өзүнүн милдеттерин аткарууда алынган маалыматты сактоого жана өзүнүн жеке максаттарында колдонбоого, кеңешүүчү бөлмөнүн сырын сактоого милдеттүү.

Судьяга сот аппаратынын кызматкерлерин мыйзамга каршы жана этикалуу эмес аракеттерди жасоого мажбур кылууга тыюу салынат.

Судья кызыкчылыктардын жанжалына алып келген ишти кароого, жагдайларга катышпашы керек.

11-берене. Судьянын коомдук милдеттерди аткарууда жүрүм-турумдун этикалык стандарттарын сактоо боюнча милдеттери

Судья Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешинде, Кыргыз Республикасынын Судьяларын тандоо боюнча кеңешинде, мыйзамдар менен каралган башка органдарда коомдук милдеттерин аткарууда Кодекстин ушул бөлүмүндө каралган жүрүм-турумдун этикалык стандарттарын сактоого милдеттүү.

3-БӨЛҮМ. КЫЗМАТТАН ТЫШКАРЫ ИШМЕРДИКТЕ СУДЬЯНЫН ЖҮРҮМ-ТУРУМУНУН СТАНДАРТТАРЫ

12-берене. Кызматтан тышкары иште судьяга коюлуучу жалпы талаптар

Судьянын кызматтан тышкары ишмердиги анын ак ниеттигинен жана чынчылдыгынан шек туудурбашы керек.

Жумуштан тышкары судьянын жүрүм-туруму судьянын кадыр-баркынын кынтыксыз экенинен күмөн туудурбашы керек. Судья өзүнүн жеке, ошондой эле коомдук турмушунда жүрүм-турумдун жогорку стандарттарын сактоого тийиш.

Судья кадыр-баркына зыян келтире турган, анын ар-намысына тие турган кандай болбосун жеке байланыштарды түзбөшү керек.

13-берене. Судьянын статусуна байланыштуу чектөөлөр

Судья соттун кызматындагы ишти окутуучулук, илимий жана башка чыгармачыл ишмердиктен тышкары башка төлөнүүчү иш менен айкалыштырууга укугу жок.

Ошол эле учурда сот адилеттигин жүргүзүү боюнча милдеттерди аткаруу судья үчүн анын башка ишмердиги алдында артыкчылыктуу мааниге ээ болушу керек.

Судьянын «Кыргыз Республикасынын сотторунун статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык мыйзамы менен тыюу салынган ишмердикти жана аракеттерди жүргүзүүгө укугу жок.

Судьянын саясий ишмердикке катышууга, кайсы партия болбосун колдоп же каршы кандай болбосун саясий ишмердикти жүргүзүүгө укугу жок.

Судья анын калыстыгынан шек туудура турган жана судьянын статусун пайдаланууну караштырган келишимдерди жана ишкердик байланыштарды түзүүгө укуктуу эмес.

Судья сот өндүрүшүндөгү иштердин негизи боюнча алар боюнча кабыл алынган соттук актылар мыйзамдуу күчүнө киргенге чейин эл алдындагы же башка комментарийлерди бербеш керек.

Судьянын мыйзамдуу күчүнө кирген соттук актылардан шек саноого жана өзүнүн кесиптештеринин кесиптик иш-аракеттерин сыноого укугу жок.

14-берене. Биригүүгө, ой жана сөз эркиндигине болгон укуктуу ишке ашырууда судьянын жүрүм-турумунун өзгөчөлүктөрү

Судья өзүнүн кызыкчылыктарын жана сот адилеттигинин кызыкчылыктарын коргоо, соттордун статусун өркүндөтүү, кесиптик даярдык, сот ишмердигин сактоо үчүн соттордун ассоциацияларын жана башка кесиптик уюмдарды түзүү эркиндигине жана аларга кирүү укугуна ээ.

Судья өзүнүн пикирин эркин билдирүүгө, эл алдындагы талкууларга катышууга укуктуу. Ошол эле учурда судья сот адилеттигинин кызыкчылыкта-

рына зыян келтире турган эл алдындагы билдирүүлөрдөн жана эскертүүлөрдөн өзүн-өзү токтотушу керек.

15-берене. Судьянын массалык маалымат каражаттары менен өз ара аракеттешүүсүнүн жүрүм-турум эрежелери

Судья массалык маалымат каражаттарына соттун өз алдынча башкаруу органдарына же соттун басма сөз кызматынын ишин колдоо катары судьялардын жана соттун ишмердиги боюнча кесиптик баяндоосуна катышат.

Судья соттун иши боюнча массалык маалымат каражаттарына маалымдоо учурунда, ушул Кодексте белгиленген этикалык жүрүм-турум ченемдерин сакташ керек, ошондой эле туура жана акылдуу болушу керек.

Судья керектүү учурларда мыйзамдуу күчүнө кирген сот актылары боюнча түшүндүрмө берүүгө укуктуу.

4-БӨЛҮМ. УШУЛ КОДЕКСТИН ТАЛАПТАРЫН БУЗГАНДЫГЫ ҮЧҮН СУДЬЯНЫН ЖООПКЕРЧИЛИГИ

16-берене. Судьянын тартиптик жоопкерчилиги

Ушул Кодекстин талаптарын бузуу тартиптик жосун болуп эсептелет. Тартиптик жосун жасагандыгы үчүн судья «Кыргыз Республикасынын судьяларынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына ылайык тартиптик жоопкерчиликке тартылат.

Тартиптик жосун — бул судьянын аракети же аракетсиздиги, ал кылмыштуу деп саналбаса да, «Кыргыз Республикасынын сотторунун статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын талаптарына, ушул Кодекстин жоболоруна туура келбейт жана судьянын жогорку наамына шайкеш келбейт.

Тартиптик жосунун жасагандыгы үчүн тартип жоопкерчилигине тартуу кийинки тартиптик жаза чараларынын бирин колдонууга алып келет: эскертүү, сөгүш

түрүндөгү тартип жазасы, судьяны ээлеген кызматынан мөөнөтүнөн мурда бошотуу.

Судьянын тартиптик жоопкерчилигинин чарасы тууралуу маселени чечүүдө жасалган жосундун бардык жагдайлары, анын оордугу жана сот бийлигинин кадыр-баркына жана судьянын наамына келтирилген зыян эске алынат.

17-берене. Судьянын кылмыш жана административдик жоопкерчилиги

Судья соттун жогорку наамына туура келбеген жана кылмыштын курамын же административдик укук бузууну түзүүчү аракетти же аракетсиздикти жасаган учурда судья мыйзам менен белгиленген тартипте кылмыш же административдик жоопкерчиликке тартылат.

5-БӨЛҮМ. УШУЛ КОДЕКСТИН КҮЧҮНӨ КИРҮҮСҮ

18-берене. Ушул Кодекске өзгөртүүлөрдү киргизүү жол-жобосу

Ушул Кодекске өзгөртүүлөр Жогорку сотунун, Жогорку соттун Конституциялык палатасынын, жергиликтүү соттордун судьяларынын чогулушунун же Судьялар кеңешинин сунушу боюнча Соттор курултайы менен кабыл алынышы мүмкүн.

Ушул Кодекске өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө Соттор курултайынын чечими ошол жерде чогулган жалпы санынын көпчүлүгүнүн добушу менен кабыл алынат.

19-берене. Ушул Кодекстин күчүнө кирүүсү

Ушул Кодекс Кыргыз Республикасынын Соттор курултайы бекиткен күндөн баштап күчүнө кирет.

Ушул Кодекстин кабыл алынышы менен 2006-жылдын 8-июлунда Кыргыз Республикасынын Сотторунун V курултайы кабыл алган Судьянын абийир кодекси күчүн жоготот.

КОДЕКС ЧЕСТИ СУДЬИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Полноценная защита прав и свобод человека и гражданина, надлежащее отправление правосудия компетентным независимым судом, укрепление доверия общества к суду требуют неукоснительного соблюдения судьями норм судейской этики.

Судьи Кыргызской Республики, провозглашая исключительную важность нравственного облика человека, наделенного властью отправлять правосудие, с честью принимают настоящий Кодекс и обязуются неукоснительно соблюдать установленные им стандарты этического поведения, как в профессиональной деятельности, так и в частной жизни.

Кодекс чести судьи Кыргызской Республики в целях обеспечения подлинной независимости судебной власти требует от судей сохранять личное достоинство, дорожить своей репутацией, избегать всего, что могло бы умалить авторитет судебной власти, поставить под сомнение справедливость, честность, беспристрастность и компетентность суда при осуществлении правосудия.

ГЛАВА 1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Сфера действия настоящего Кодекса

Кодекс чести судьи основан на Конституции Кыргызской Республики, конституционном Законе Кыргызской Республики «О статусе судей Кыргызской Республики», общепризнанных принципах и международных стандартах этического поведения судей, в том числе Бангалорских принципах поведения судей.

Настоящий кодекс, являясь актом судейского сообщества, устанавливает этические стандарты поведения судьи в профессиональной и внесудебной деятельности, обязательные для каждого действующего судьи Кыргызской Республики, а также для судей в отставке, соответственно их статусу.

Статья 2. Обязанность судьи соблюдать стандарты этического поведения

В своей профессиональной и внесудебной деятельности, а также частной жизни судья обязан соблюдать Конституцию Кыргызской Республики, законы Кыргызской Республики, общепризнанные международные принципы и стандарты этического поведения, содержащиеся в настоящем Кодексе, общепринятые нормы морали, способствовать утверждению в обществе уверенности в справедливости, беспристрастности и независимости суда.

Статья 3. Профессиональная деятельность судьи

Основной задачей судьи является осуществление правосудия. На протяжении всего срока пребывания в должности, судья не должен осуществлять никакой другой деятельности, которая могла бы поставить под сомнение его независимость и беспристрастность и привести к конфликту интересов.

Статья 4. Основные принципы поведения судьи

Основными принципами поведения судьи являются: принципы независимости, беспристрастности и объективности, честности и неподкупности, соблюдения этических норм, равенства, компетентности и старательности.

Независимость — судья независим и подчиняется только Конституции и законам Кыргызской Республики.

Беспристрастность и объективность — свобода судьи от каких-либо предпочтений, предубеждений или предвзятости при отправлении правосудия, принятие мер к полному и всестороннему выяснению всех обстоятельств дела и их объективная оценка.

Честность и неподкупность — исполнение обязанностей судьи только в интересах правосудия, способность быть честным при отправлении правосудия и внесудебной деятельности, противостоять соблазнам и не изменять своему долгу при попытках подкупа.

Соблюдение этических норм — соблюдение судьей повышенных морально-этических требований, предъявляемых к высокому статусу судьи, добровольное принятие судьей на себя ограничений в поведении, которые соответствуют этическим стандартам поведения судьи.

Равенство — обеспечение судьей равного обращения для всех сторон.

Компетентность и старательность — добросовестное исполнение судьей на высоком профессиональном уровне обязанностей по отправлению правосудия, дисциплинированность, постоянное совершенствование профессиональных знаний и навыков.

ГЛАВА 2. СТАНДАРТЫ ПОВЕДЕНИЯ СУДЬИ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Статья 5. Обязанности судьи по соблюдению принципа независимости

Судья при осуществлении правосудия должен исходить из того, что защита прав и свобод человека и гражданина является главной задачей деятельности суда. Судья обязан противостоять незаконному влиянию, давлению, вмешательству в свою профессиональную деятельность со стороны кого бы то ни было.

Судья придерживается независимой позиции в отношении общества в целом и в отношении сторон рассматриваемого им судебного дела. Общественное мнение, возможная критика деятельности судьи, в том числе в средствах массовой информации, не должны влиять на законность, обоснованность и справедливость принимаемых им решений.

Председателю суда и заместителю председателя суда, судьям вышестоящих судов запрещается допускать действия, ограничивающие независимость судей по отправлению правосудия, оказывать давление на судей с целью воздействия на их деятельность по отправлению правосудия.

Судья обязан сообщать Совету судей Кыргызской Республики, правоохранитель-

ным органам о любых попытках воздействия на судью, прямого или косвенного давления на него с целью повлиять на выносимое решение.

Статья 6. Обязанности судьи по соблюдению принципа беспристрастности и объективности

Судья обязан быть беспристрастным и объективным. При исполнении обязанностей судья свободен от каких-либо предпочтений, предубеждений или предвзятости.

Судья не вправе использовать свое положение и свой статус в личных целях и для преимущественного удовлетворения интересов кого бы то ни было вопреки закону.

Поведение судьи должно способствовать поддержанию и росту доверия общества, сторон судебного процесса в объективности и беспристрастности судьи и судов.

Судья воздерживается от любых комментариев, которые могут каким-либо образом повлиять на исход дела или поставить под сомнение беспристрастное и объективное рассмотрение судебного дела.

Статья 7. Обязанности судьи по соблюдению принципа честности и неподкупности

Поведение судьи должно быть безупречным.

Судья не вправе требовать или принимать любые подарки, помощь в любой форме, если это связано с исполнением им должностных обязанностей.

Судья не должен позволять семейным, родственным, групповым и иным отношениям влиять на поведение судьи и на принятие судебных решений.

Судья не может получать иное вознаграждение кроме заработной платы и платы за педагогическую, творческую или научную деятельность.

Судья обязан принимать все исчерпывающие и зависящие от него меры по предотвращению коррупционных правонарушений в его профессиональной деятельности.

Судья должен своевременно, в соответствии с законодательством, представлять декларацию о доходах.

Статья 8. Обязанности судьи по соблюдению принципа равенства

Судья при исполнении своих обязанностей обеспечивает равное отношение ко всем сторонам судебного дела, в соответствии с законом учитывает их интересы.

Судья не должен допускать неравного отношения к сотрудникам аппарата суда.

Судья должен проявлять корректность в общении с гражданами, с уважением относиться к нравственным обычаям и традициям народов.

Судья при исполнении своих обязанностей не должен демонстрировать свою религиозную принадлежность.

Статья 9. Обязанности судьи по соблюдению принципа компетентности и старательности

Судья должен исполнять свои профессиональные обязанности добросовестно, справедливо, на высоком профессиональном уровне и с разумной быстротой.

Судья не вправе уклоняться от осуществления своих обязанностей по отправлению правосудия, допускать волокиту при рассмотрении дел.

Судья обязан принимать все необходимые меры для качественного рассмотрения дел и материалов, своевременно составлять принятые судебные акты.

Судья обязан постоянно заниматься повышением своей профессиональной квалификации, поддерживать знания на высоком уровне, необходимом для осуществления обязанностей по осуществлению правосудия.

Судья обязан неукоснительно соблюдать установленные правила ведения судебного процесса и требовать соответствующего поведения от участников процесса, других лиц, присутствующих в зале.

Судья должен требовать от работников аппарата суда добросовестного и старательного отношения к делу.

Судья не должен заниматься деятельностью, не совместимой со старательным выполнением своих профессиональных обязанностей.

Судья должен принимать меры, направленные на обеспечение права каждого на справедливое судебное разбирательство в разумный срок, организовывать и проводить должным образом судебные заседания, при этом, не допуская безосновательных отложений судебных разбирательств.

Председатель суда, заместитель председателя суда должен наряду с исполнением обязанности по отправлению правосудия добросовестно выполнять возложенные на него административные функции, способствовать повышению эффективности исполнения служебных обязанностей другими судьями и работниками аппарата суда.

Статья 10. Обязанности судьи по соблюдению этических норм

Судья обязан соблюдать этические нормы, не вправе совершать порочащие поступки, а также не допускать проявлений некорректного поведения при осуществлении любых действий, связанных с его должностью.

Судья должен быть терпимым, вежливым, тактичным и уважительным в отношении участников судебного разбирательства, а также в отношении своих коллег и работников аппарата суда.

Судья не вправе публично вне судебного процесса высказываться по поводу оценки поведения участников судебного процесса и комментировать их показания.

Судья не вправе до вынесения судебного акта публично высказывать свое мнение по делу, публично подвергать сомнению вступившие в законную силу судебные акты. При обсуждении решений своих коллег судья должен проявлять сдержанность и корректность.

Судья обязан хранить и не использовать в своих личных целях информацию, полученную при исполнении своих обязанностей, не разглашать тайну совещательной комнаты.

Судья не вправе принуждать работников аппарата суда к совершению противозаконных и не этических действий.

Судья не должен участвовать в рассмотрении дела, в ситуациях, вызывающих конфликт интересов.

Статья 11. Обязанности судьи по соблюдению этических стандартов поведения при осуществлении общественных обязанностей

Судья при выполнении общественных обязанностей в Совете судей Кыргызской Республики, Совете по отбору судей Кыргызской Республики, иных органах, предусмотренных законодательством, обязан соблюдать этические стандарты поведения, предусмотренные настоящей главой Кодекса.

ГЛАВА 3. СТАНДАРТЫ ПОВЕДЕНИЯ СУДЬИ ВО ВНЕСУДЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Статья 12. Общие требования, предъявляемые к судье во внесудебной деятельности

Внесудебная деятельность судьи не должна вызывать сомнений в его порядочности и честности.

Вне службы поведение судьи не должно подрывать безупречность репутации судьи. Судья должен поддерживать этические стандарты поведения, установленные настоящим Кодексом, как в частной, так и в общественной жизни.

Судья должен избегать любых личных связей, которые могут причинить ущерб репутации, затронуть его честь и достоинство.

Статья 13. Ограничения, связанные со статусом судьи

Судья не вправе совмещать работу в должности судьи с другой оплачиваемой работой, кроме преподавательской, научной и иной творческой деятельности.

При этом исполнение обязанностей по осуществлению правосудия должно иметь для судьи приоритетное значение над иной его деятельностью.

Судья не вправе осуществлять деятельность и действия, запрещенные конституционным Законом Кыргызской Республики «О статусе судей Кыргызской Республики».

Судья не вправе участвовать в политической деятельности, осуществлять любую политическую деятельность в поддержку или против какой бы то ни было партии.

Судья не вправе вступать в сделки и деловые отношения, ставящие под сомнение его беспристрастность и предполагающие использование судейского статуса.

Судья должен воздерживаться от публичных или иных комментариев по существу дел, находящихся в производстве суда, до вступления в законную силу принятых по ним судебных актов.

Судья не вправе публично подвергать сомнению судебные акты, вступившие в законную силу, и критиковать профессиональные действия своих коллег.

Статья 14. Особенности поведения судьи при реализации права на объединение, свободу мысли и слова

Судья обладает свободой создавать ассоциации судей и другие профессиональные организации и правом вступать в них для защиты своих интересов и интересов правосудия, совершенствования статуса судей, профессиональной подготовки, сохранения судейской деятельности.

Судья вправе свободно выражать свое мнение, принимать участие в публичных дискуссиях. При этом судья должен воздерживаться от публичных заявлений и замечаний, которые могут причинить ущерб интересам правосудия.

Статья 15. Правила поведения судьи при взаимодействии со средствами массовой информации

Судья участвует в профессиональном освещении в средствах массовой информации работы суда и судей посредством содействия работе пресс — службы суда или органов судейского самоуправления.

При освещении судебной деятельности в средствах массовой информации судья должен проявлять корректность и осмотрительность, соблюдать стандарты этического поведения, предусмотренные настоящим Кодексом.

Судья вправе при необходимости выступить с разъяснением вступившего в законную силу судебного акта.

ГЛАВА 4. ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СУДЬИ ЗА НАРУШЕНИЕ ТРЕБОВАНИЙ НАСТОЯЩЕГО КОДЕКСА

Статья 16. Дисциплинарная ответственность судьи

Нарушение требований настоящего Кодекса является дисциплинарным проступком. За совершение дисциплинарного проступка судья привлекается к дисциплинарной ответственности в соответствии с конституционным Законом Кыргызской Республики «О статусе судей Кыргызской Республики».

Дисциплинарный проступок — это действие или бездействие судьи, которое хотя и не является преступным, но не соответствует требованиям конституционного Закона Кыргызской Республики «О статусе судей Кыргызской Республики», положениям настоящего Кодекса и несовместимо с высоким званием судьи.

Совершение дисциплинарного проступка влечет за собой наложение дисциплинарного взыскания в виде: замечания, выговора, досрочного освобождения судьи от занимаемой должности.

При решении вопроса о мере дисциплинарной ответственности судьи учитываются все обстоятельства совершенного проступка, его тяжесть и ущерб, причиненный авторитету судебной власти и званию судьи.

Статья 17. Уголовная и административная ответственность судьи

В случае совершения судьей действия или бездействия, несовместимого с высоким званием судьи, и образующим состав преступления или административного правонарушения, судья в установленном законом порядке привлекается к уголовной или административной ответственности.

ГЛАВА 5. ПОРЯДОК ВНЕСЕНИЯ ИЗМЕНЕНИЙ И ВСТУПЛЕНИЕ В СИЛУ НАСТОЯЩЕГО КОДЕКСА

Статья 18. Порядок внесения изменений в настоящий Кодекс

Изменения в настоящий Кодекс могут быть приняты Съездом судей Кыргызской Республики по предложению Совета судей или собрания судей Верховного суда, Конституционной палаты Верховного суда, местного суда.

Решение Съезда судей о внесении изменений в настоящий Кодекс принимается большинством от числа присутствующих.

Статья 19. Вступление в силу настоящего Кодекса

Настоящий Кодекс вступает в силу со дня утверждения Съездом судей Кыргызской Республики.

С принятием настоящего Кодекса утрачивает силу Кодекс чести судьи, принятый V съездом судей Кыргызской Республики 8 июля 2006 года.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН СУДЬЯЛАРЫНЫН X КУРУЛТАЙЫНЫН РЕЗОЛЮЦИЯСЫ

Бийликтин сот бутагы — бардык демократиялык жана укуктук мамлекеттин негизи. Адилет жана калыс соттон мамлекеттин жана ошондой эле бүтүндөй коомдун туруктуу жана гүлдөп өсүшүнө байланыштуу болот.

Кыргыз Республикасы эгемендүүлүккө ээ болгон учурдан тартып өлкөдө сот бийлигинин көз карандысыздыгын жана мамлекеттин турмушунда соттун ролун бекемдөө боюнча маанилүү кадамдар жасалды — соттук түзүлүштү жана сот өндүрүшүн, судьялардын укуктук жана социалдык статусун, алардын көз карандысыздык жана кол тийбестиктин кепилдигин бекемдөө маселелерин жөнгө салуучу соттук иштердин мыйзамдуу негизин түзүү боюнча чоң жумуштар жүргүзүлдү.

2010-жылы Кыргыз Республикасынын жаңы Конституциясын кабыл алгандан кийин өлкөбүздө сот системасын реформалоонун жаңы этабы башталды.

Бийликтин сот бутагын реформалоо боюнча маанилүү кадамдардын бири болуп, Кыргыз Республикасынын сот системасын андан ары өркүндөтүүнүн негизги багытын бекиткен, 2013-2017-жылдарда Кыргыз Республикасын туруктуу өнүктүрүү боюнча Улуттук стратегиясы саналат.

Өлкөбүздө жүргүзүлүп жаткан сот реформасынын артыкчылыктуу багыттары боюнча координациялоо, бул жактагы негизги багыттарды ишке ашыруу боюнча мамлекеттик органдардын макулдашылган аракеттерин камсыздоо үчүн мамлекет башчысынын алдында консультациялык-кеңешме органы түзүлгөн, бул Сот реформасы боюнча кеңеш.

Жогоруда аталган Улуттук стратегияда каралган чаралар, учурда Кыргыз Республикасынын Президентинин 2012-жылдын 8-августундагы “Кыргыз Республикасында сот адилеттүүлүгүн өркүндөтүү боюнча чаралар жөнүндө” Жарлыгынын жана жакынкы келечекте сот реформасынын бир катар артыкчылыктуу багыттары боюнча конкреттүү сунуштар жана баалуу талдо-

олор кирген соттук түзүлүштөрдүн жана сот өндүрүшүнүн бир кыйла актуалдуу маселелери жана көйгөйлөрү боюнча сунуштарды камтыган негизги сунуштамаларды бекиткен, Кыргыз Республикасынын Президентинин алдындагы Сот реформасы боюнча кеңештин 2012-жылдын 12-октябрындагы №2 чечими менен бекитилген, 2012-2014-жылдарда Кыргыз Республикасынын сот системасын реформалоо боюнча иш аракеттер Планы алкагында ишке ашырылууда.

Жогоруда аталган чараларды жүзөгө ашыруу үчүн судьялардын, адвокаттардын, жарандык коомдордун өкүлдөрүнүн, илимпоз юристтердин, ар кандай мамлекеттик органдардын өкүлдөрүнүн ичинен, жазык, жазык-процессуалдык, жарандык процессуалдык мыйзамдарын, аткаруу өндүрүшү тууралуу мыйзамын, ошондой эле Кыргыз Республикасынын судьяларынын жоопкерчилигин жөнгө салган мыйзамын өркүндөтүү боюнча 6 жумуштук топтор түзүлгөн.

Учурда тиешелүү мыйзам долбоорлору Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинде кароодо турат.

2014-жылдын 25-июнунда соттук корпусун, бийликтин мыйзам чыгаруу жана аткаруу бутактарынын өкүлдөрүнүн катышуусунда биринчи жолу, чыныгы көз карандысыз сот системасын бекитүү үчүн принципиялдуу жаңы негиздерин түзүү, сот адилеттүүлүгүн жүзөгө ашыруу жагында жаңы маселелерди чечүүгө багытталган “2014-2017-жылдарда Кыргыз Республикасынын сот системасын өнүктүрүүнүн” Мамлекеттик максаттуу программасы иштелип чыгып жана бекитилген. Соттордун квалификациясын жогорулатуу, ошондой эле сот иштерине коомчулуктун ишенимин, анын ичинде соттордун жоопкерчилигин жогорулатуу боюнча тиешелүү жумуштар жүргүзүлүп жатат. Бирок, сот системасын реформалоо боюнча жүргүзүлгөн иштерге карабастан, учурда соттордун иши сот

адилеттүүлүгүн жүзөгө ашыруу жагындагы дүйнөлүк стандарттарга да да болсо жооп бербей келет.

Көйгөйлүү маселелердин ичинен бири болуп заманбаптын талаптарына ылайык келбеген сот системасынын инфраструктурасы жана техникалык жабдуусу саналат.

Бүгүнкү күндө жергиликтүү соттордун имараттарынын 90%, Кыргыз Республикасынын 2009-жылдын 5-августундагы № 492 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын жергиликтүү сотторунун кызматтык жайлары үчүн ченемдерине” ылайык келбейт жана сот адилеттүүлүгүн жүзөгө ашыруу сапатына терс таасирин тийгизүүдө.

Бюджеттик мыйзамдардын жетилбегендиги, бюджетти аткаруунун жана даярдоонун так жол жоболорунун жоктугу, сот системасындагы бийликтин сот бутагынын бюджетин өз алдынча түзүү принцибин бекиткен Конституциянын 98-статьясынын талаптарын бузууга алып келүүдө. Ушуга байланыштуу, республикалык бюджеттин чыгашалар бөлүгүнөн минималдуу 2% өлчөмдө сотторду каржылоону камсыздоо, ошондой эле сот системасын каржылоого контролдук сандарды коюу практикасын алып таштоо негизги максаты болуп саналган, өлкөнүн Башкы мыйзамына жогоруда аталган талаптарды бюджеттик мыйзамга ылайык келтирүү боюнча тиешелүү жумуштар жүргүзүлүүдө.

Татыктуу сот кадрларын тандоо көйгөйлөрү, сот ишине ички жана тышкы баа берүү маселелери бүгүнкү күндө да актуалдуу болуп калууда. Соттук кадрларды тандоодо жогоруда айтылгандарды чечүү үчүн, дүйнөлүк стандарттарга ылайык 51% судьялардан түзүлгөн, комиссия жүргүзгөн тандоону кармануу зарыл.

Бир кыйла маанилүү маселелерден болуп судьяларды, сот процесстеринин катышуучуларын, сот аппараттарынын кызматкерлерин жана имараттарын талаптагыдай коргоону камсыздоо саналат. Сот адилеттүүлүгүн жүзөгө ашырууда судья кандай шарттарда жана абалда болсо, жүзөгө ашырылган сот адилеттүүлүктүн сапаты да ошого тике байланышта болот.

Биз, судьялар курултайынын катышуучулары, өлкөдө жүргүзүлүп жаткан реформаны жогорку жоопкерчиликте түшүнүү менен чыныгы көз карандысыз жана адилеттүү сот системасын куруу үчүн бийликтин сот бутагын андан ары өркүндөтүү боюнча Кыргыз Республикасынын Президентинин, Жогорку Кеңештин жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн, ошондой эле жарандык коомдун демилгелерин жана күч аракеттерин колдоп, судьялардын жана соттук коомчулуктун алдына чечүү үчүн төмөнкү стратегиялык максаттарды жана милдеттерди коёбуз:

- реалдуу көзкарандысыз сот системасына жетүүгө ээ болуу;
- соттордун жана судьялардын аброюн жогорулатуу жана ишинде ишенимге жетишүү;
- сот системасынын айкындыгын жана ачыктыгын өркүндөтүү боюнча иштиктүү чараларды кабыл алуу;
- “2014-2017-жылдарга Кыргыз Республикасынын сот системасын өнүктүрүү” Мамлекеттик максаттуу программасын аткаруу боюнча милдеттерди жүзөгө ашыруу;
- сот адилеттүүлүгүн жүзөгө ашыруу эффективдүүлүгүнө жетишүү боюнча механизмдерди өркүндөтүү;
- судьяларды жана сот аппаратынын кызматкерлерин даярдоону, тандоону жана дайындоону өркүндөтүү боюнча жумуштарды алып баруу;
- сот системасында коррупциялык көрүнүштөргө тыюу салган чараларды кабыл алуу;
- соттордун жана судьялардын ишинде маалыматтык жана коммуникациялык технологияларды кеңири пайдаланууну жайылтуу;
- соттук процесстерди жүргүзүүдө судьялардын, сот аппаратынын кызматкерлеринин жана башка сот процесстеринин катышуучуларынын ачыктыгын, айкындыгын жана коопсуздугун камсыздоо;
- Соттук коомчулук жана Судьялар кеңеши соттук корпустун өз алдынча тазалануусу, судьялардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоону камсыздоо, судьялардын жана сот аппаратынын кызматкерлеринин квалификациясын жого-

рулатуу боюнча иштерин координациялоо жана контролдоо, соттук бюджетти түзүү жана аны кыйшаюусуз жана өз убагында аткаруу боюнча чараларды кабыл алуу, республикалык бюджеттин чыгашалар бөлүгүнөн минималдуу 2% өлчөмүндө сотторду каржылоого жетишүү боюнча жумуштарды улантуу, бийликтин башка бутактары, жарандык коомдор жана эл аралык уюмдар менен өз ара аракеттешүү боюнча жумуштарды кыйшаюусуз алып барууну улантуу.

Коюлган милдеттерди жана максаттарды аткаруу үчүн ар бир судья Конституцияны, мыйзамдарды жана Кыргыз Республикасынын судьяларынын абийир кодексин кыйшаюусуз сактаганда гана мүмкүн экендигин Судьялар курултайы тааныйт жана белгилейт, ошондой эле бийликтин баардык башка бутактарын жана жарандык коомчулукту мындан ары көз карандысыз, калыс жана адилеттүү сот системасын курууга жигердүү катышууга чакырат.

РЕЗОЛЮЦИЯ X СЪЕЗДА СУДЕЙ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Судебная ветвь власти — основа любого демократического и правового государства. От справедливого и беспристрастного суда зависит стабильность и процветание, как государства, так и общества в целом.

С момента обретения независимости Кыргызской Республики в стране были сделаны важные шаги по усилению независимости судебной власти и роли судов в государственной жизни — проведена большая работа по формированию законодательной основы деятельности судов, регламентирующей вопросы судостроительства и судопроизводства, правового и социального статуса судей, укреплению гарантий их независимости и неприкосновенности.

После принятия в 2010 году новой Конституции Кыргызской Республики в стране начался новый этап реформирования судебной системы.

Одним из важных шагов по реформированию судебной ветви власти является Национальная стратегия по устойчивому развитию Кыргызской Республики на 2013-2017 годы, которая закрепила основные направления дальнейшего совершенствования судебной системы Кыргызской Республики.

Для координации мер по приоритетным направлениям, проводимой в стране судебной реформы, обеспечения согласованных действий государственных органов по реализации основных направлений в этой обла-

сти, образован совещательно-консультативный орган при главе государства — Совет по судебной реформе.

Мероприятия, предусмотренные в вышеуказанной Национальной стратегии, в настоящее время реализуются в рамках Указа Президента Кыргызской Республики от 8 августа 2012 года «О мерах по совершенствованию правосудия в Кыргызской Республике» и Плана действий по реформированию судебной системы Кыргызской Республики на 2012- 2014 годы, утвержденного решением Совета по судебной реформе при Президенте Кыргызской Республики от 12 октября 2012 года №2, закрепившими основные рекомендации, включающие предложения по наиболее актуальным вопросам и проблемам судостроительства и судопроизводства, содержащие ценный анализ и конкретные предложения по ряду приоритетных направлений судебной реформы на ближайшую перспективу.

Для реализации вышеуказанных мер из числа судей, адвокатов, представителей гражданского общества, ученых юристов, представителей различных государственных органов, образовано 6 рабочих групп по совершенствованию уголовного, уголовно — процессуального, гражданского процессуального законодательства, законодательства об исполнительном производстве, а также законодательства, регулирующего ответственность судей Кыргызской Республики.

В настоящее время соответствующие законопроекты находятся на рассмотрении в Жогорку Кенеше Кыргызской Республики.

25 июня 2014 года при участии представителей судейского корпуса, законодательной и исполнительной ветви власти впервые разработана и утверждена Государственная целевая программа «Развитие судебной системы Кыргызской Республики на 2014-2017 годы», направленная на решение новых задач в области осуществления правосудия, создание принципиально новых основ для утверждения действительной независимой судебной системы, проводится соответствующая работа по повышению квалификации судей, а также доверия общества к деятельности судов, в том числе и путем повышения ответственности судей.

Однако, несмотря на проделанную работу по реформированию судебной системы, в настоящее время деятельность судов все еще не отвечает мировым стандартам в области отправления правосудия.

Одним из проблемных вопросов остается — инфраструктура и техническая оснащенность судебной системы, которая не соответствует современным требованиям.

В настоящее время 90% зданий местных судов не соответствует «Нормативам для служебных помещений местных судов Кыргызской Республики», утвержденных постановлением Правительства Кыргызской Республики от 5 августа 2009 года № 492, что отрицательно сказывается на качестве осуществления правосудия.

Несовершенство бюджетного законодательства, отсутствие четких процедур подготовки и исполнения бюджета, влекут нарушения требований статьи 98 Конституции Кыргызской Республики, закрепившей принцип самостоятельного формирования судебной ветвью власти бюджета судебной системы. В связи с этим судебной ветвью власти ведется соответствующая работа по приведению бюджетного законодательства в соответствие с вышеуказанными требованиями Основного закона страны, основной целью которой является обеспечить финансирование судов как минимум в размере 2-х% от расходной части республиканского бюд-

жета, а также исключения из финансирования судебной системы практики выставления контрольных цифр.

Актуальным являются проблемы отбора достойных судейских кадров, вопросы внутренней и внешней оценки деятельности судей. Для решения указанного при подборе судейских кадров необходимо придерживаться мировых стандартов, в соответствии с которыми отбор проводится комиссиями, 51 % которых составляют судьи.

Немаловажной задачей также является обеспечение надлежащей охраной судей, участников судебного процесса, работников аппаратов и зданий судов. От того, в каких условиях будут находиться судьи при отправлении правосудия, напрямую зависит качество отправления правосудия.

Мы, участники съезда судей, осознавая высокую ответственность за проводимые в стране реформы, поддерживая усилия и инициативу Президента Кыргызской Республики, Жогорку Кенеша и Правительства Кыргызской Республики, а также гражданского общества по дальнейшему совершенствованию судебной ветви власти, для построения действительно независимой и справедливой судебной системы ставим перед судьями и судейским сообществом решения следующих стратегических целей и задач:

- добиться достижения реальной независимой судебной системы;
- достигнуть доверия и повышения авторитета деятельности судов и судей;
- принять действенные меры по совершенствованию прозрачности и открытости судебной системы;
- реализовать задачи по выполнению Государственной целевой программы «Развитие судебной системы Кыргызской Республики на 2014-2017 годы»;
- совершенствовать механизмы по достижению эффективности отправления правосудия;
- вести работу по совершенствованию подготовки, отбора и назначения судей и работников аппаратов судов;

- принимать меры к недопущению коррупционных проявлений в судебной системе;
- внедрить широкое использование информационных и коммуникационных технологий в деятельности судов и судей;
- обеспечить открытость, гласность и безопасность проведения судебных процессов, судей, работников аппаратов судов и других участников судебного процесса;
- Судейскому сообществу и Совету судей продолжить неуклонно вести работу по самоочищению судейского корпуса, обеспечению защиты прав и законных интересов судей, координацию и контроль деятельности по повышению квалификации судей и сотрудников аппаратов судов, предпринимать своевременные меры по формированию бюджета судов и его

неукоснительного и своевременного исполнения, продолжить работу по достижению финансирования судов как минимум в размере 2-х% от расходной части республиканского бюджета, вести работу по взаимодействию с другими ветвями власти, гражданским обществом и международными организациями.

Съезд судей признает, что выполнение поставленных задач и целей возможно при неукоснительном соблюдении каждым судьей требований Конституции, законов и Кодекса чести судьи Кыргызской Республики призывает все ветви власти, а также гражданское сообщество принять активное участие в дальнейшем построении независимого, беспристрастного и справедливого суда.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНИН БУЙРУГУ

2016-жылдын 18-февралы ПБ № 40

Сот органдарындагы үзүрлүү эмгеги жана мыйзамдуулукту бекемдөөгө кошкон салымы үчүн, ошондой эле боло турган Кыргыз Республикасынын Сот системасынын кызматкеринин күнүнө байланыштуу төмөнкүлөр Кыргыз Республикасынын Президентинин энчилүү сааты менен сыйлансын:

Ажибраимова Айжамал — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
Мусуратбековна

Ахмедова Гүлсунай — Баткен облусунун Сүлүктү шаардык сотунун судьясы;
Ражаповна

Даркимбаев Таалайбек — Ысык-Көл облусунун райондор аралык сотунун төрагасы;
Кадралиевич

Джумашов Кабылбек — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
Огонбаевич

Турганбеков Канатбек — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;
Чоткараев Эрнис — Бишкек шаарынын Октябрь райондук сотунун төрагасы.

Устебаевич

Кыргыз Республикасынын Президенти А.Ш.Атамбаев

РАСПОРЯЖЕНИЕ ПРЕЗИДЕНТА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

18 февраля 2016 года РП № 40

За плодотворную работу в судебных органах и вклад в укрепление законности, а также в связи с предстоящим Днем работника судебной системы Кыргызской Республики наградить именными часами Президента Кыргызской Республики:

Ажибраимову Айжамал — судью Верховного суда Кыргызской Республики ;
Мусуратбековну

Ахмедову Гульсунай — судью Сулюктинского городского суда Баткенской области;
Ражаповна

Даркимбаева Таалайбека — председателя Межрайонного суда Иссык-Кульской области;
Кадралиевича

Джумашова Кабылбека — судью Верховного суда Кыргызской Республики ;
Огонбаевича

Турганбекова Канатбека — судью Верховного суда Кыргызской Республики
Чоткараева Эрниса — председателя Октябрьского районного суда города Бишкек.
Устабаевича

Президент Кыргызской Республики А.Ш. Атамбаев

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН СОТ СИСТЕМАСЫ КЫЗМАТКЕРЛЕРИНИН КҮНҮ ЖӨНҮНДӨ

Сот системасынын кызматкерлеринин конституциялык негиздерди өнүктүрүүгө, мыйзамдуулукту, жеке адамдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоону камсыз кылууда олуттуу салымдарын эске алуу менен, ошондой эле Кыргыз Республикасында соттордун кадыр-баркын жана ишкердик таасирлерин жогорулатуу максатында Кыргыз Республикасынын Өкмөтү 2004-жылдын 26 майында токтом кабыл алып, 5-март жыл сайын майрамдала турган Кыргыз Республикасынын Сот системасы кызматкерлеринин күнү болуп белгиленген.

Сот системасы кызматкерлеринин күнүнө карата салтанаттуу иш-чара 2016-жылдын 5 мартында Жогорку Соттун кичи залында өттү. Иш-чарага Жогорку Соттун төрайымы Токбаева А.А., КР Өкмөтүнүн Аппарат Жетекчиси — Министр Момуналиев Н.С., КР ИИМ жана профсоюздун борбордук комитетинин өкүлдөрү, судьялар, соттордун аппараттарынын кызматкерлери жана башкалар катышышты. Куттуктоо сөздөрдөн кийин, мамлекеттик жана ведомстволук сыйлыктар тапшырылды. Тийиштүү буйруктар, пленумдун токтомдору төмөндө жарыяланат.

О ДНЕ РАБОТНИКОВ СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Учитывая значимый вклад работников судебной системы в развитие конституционных основ, в обеспечение законности, защиты прав и законных интересов личности, а также в целях повышения авторитета и действенности судов в Кыргызской Республике Правительство Кыргызской Республики постановлением от 26 мая 2004 года, установило 5 марта ежегодно отмечаемым Днем работников судебной системы Кыргызской Республики.

5 марта 2016 года в малом зале Верховного суда прошло торжественное мероприятие, посвященное Дню работников судебной системы. В мероприятии приняли участие председатель Верховного суда Токбаева А.А., руководитель Аппарата Правительства-министр Момуналиев Н.С., представители МВД КР и Центрального комитета профсоюза, судьи, сотрудники аппаратов судов и др. После поздравительных речей, были вручены государственные и ведомственные награды отличившимся работникам судебной системы. Соответствующие распоряжения, постановления пленума о награждении публикуются ниже.

БУЙРУК

2016-жылдын 2-марты, № 113

Сот системасынын кызматкерлеринин конституциялык негиздерди өнүктүрүүгө, мыйзамдуулукту, адамдын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоону камсыз кылуудагы салымдарын эске алуу менен, Кыргыз Республикасынын сот системасынын кызматкерлеринин күнүн майрамдоонун урматына, «Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 18-беренесине ылайык:

1. Кыргыз Республикасынын Премьер-министринин атынан төмөнкү адамдар ысымы жазылган саат менен сыйланышсын:

Токбаева Айнаш Абдымановна — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун төрагасы;

Мамыров Эркинбек Тобокелович — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын төрагасынын орун басары;

Бокоев Каныбек Абдираевич — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

Боронбаева Дильфуза Салимовна — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

Кульматова Дильбар Сабиловна — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

Алыбаев Азамат Артедьевич — Кыргыз Республикасынын Бишкек шаардык сотунун судьясы;

Арабаев Манасбек Матаевич — Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын соттук реформа жана мыйзамдуулук бөлүмүнүн башчысы;

Кожокматова Жылдыз Сатындиевна — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Судьялардын окуу борборунун директору;

Асаналиева Аида Азимжановна — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Сот департаментинин ресурстар башкармалыгынын начальниги.

2. Кыргыз Республикасынын Премьер-министринин атынан төмөнкү адамдарга алкыш жарыялансын:

Бокошова Жылдыз Сейитбековнага — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Аппаратынын мыйзамдар менен иштөө жана маалыматтык алмашуу боюнча бөлүмүнүн башчысы;

Ниязалиев Самар Анарбековичке — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Аппаратынын кылмыш иштери боюнча жана административдик укук бузуулар иштери боюнча соттук коллегиянын ишин камсыз кылуу боюнча бөлүмүнүн башчысы;

Ибраимов Рустам Изираиловичке — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Сот департаментинин директору;

Дуйсембиев Асхат Абубакировичке — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Сот департаментинин Кыргыз Республикасынын Судьялар кеңешинин жана Судьяларды тандоо боюнча кеңешинин ишин камсыз кылуу боюнча бөлүмүнүн башчысы;

Таштанбекова Анипа Таштанбековнага — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун алдындагы Сот департаментинин Чүй облустук башкармалыгынын начальниги.

**Кыргыз Республикасынын Премьер-министри
Т.Сариев**

РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 2 марта 2016 года № 113

В знак признания вклада работников судебной системы в развитие конституционных основ, обеспечение законности, защиты прав и законных интересов личности, в честь празднования Дня работника судебной системы Кыргызской Республики, в соответствии со статьей 18 конституционного Закона Кыргызской Республики «О Правительстве Кыргызской Республики»:

1. Наградить именными часами от имени Премьер-министра Кыргызской Республики следующих лиц:

Токбаеву Айнаш Абдымановну — председателя Верховного суда Кыргызской Республики;
Мамырова Эркинбека Тобокеловича — заместителя председателя Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики;

Бокоева Каныбека Абдираевича — судью Верховного суда Кыргызской Республики;
Боронбаеву Дильфузу Салимовну — судью Верховного суда Кыргызской Республики;
Кульматову Дильбар Сабировну — судью Верховного суда Кыргызской Республики;
Алыбаева Азамата Артельевича — судью Бишкекского городского суда Кыргызской Республики;

Арабаева Манасбека Матаевича — заведующего отделом судебной реформы и законности Аппарата Президента Кыргызской Республики;

Кожокматову Жылдыз Сатындиевну — директора Учебного центра судей при Верховном суде Кыргызской Республики;

Асаналиеву Аиду Азимжановну — начальника управления ресурсами Судебного департамента при Верховном суде Кыргызской Республики.

2. Объявить благодарность от имени Премьер-министра Кыргызской Республики следующим лицам:

Бокошовой Жылдыз Сейитбековне — заведующей отделом по работе с законодательством и информационному обмену Аппарата Верховного суда Кыргызской Республики;

Ниязалиеву Самару Анарбековичу — заведующему отделом по обеспечению деятельности судебной коллегии по уголовным делам и делам по административным правонарушениям Аппарата Верховного суда Кыргызской Республики;

Ибраимову Рустаму Изираиловичу — директору Судебного департамента при Верховном суде Кыргызской Республики;

Дуйсембиеву Асхату Абубакировичу — заведующему отделом Судебного департамента при Верховном суде Кыргызской Республики по обеспечению деятельности Совета судей и Совета по отбору судей Кыргызской Республики;

Таштанбековой Анипе Таштанбековне — начальнику Чуйского областного управления Судебного департамента при Верховном суде Кыргызской Республики.

Премьер-министр Кыргызской Республики
Т.Сариев

БУЙРУК

2016-жылдын 3-марты № 87-б

Ак ниет эмгеги жана Кыргыз Республикасын өнүктүрүүгө кошкон салымы үчүн, «Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 18-беренесине ылайык төмөнкүлөр Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Ардак грамотасы менен сыйлансын:

Айжигитов Дастанбай Абдирашитович — Кыргыз Республикасынын Чүй облустук сотунун судьясы;

Арапбаев Нурсейит Макенович — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

Батыралиев Болотбек Бакирович — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун судьясы;

Дербишев Мамырбек Кадырбекович — Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин Мамлекеттик адистештирилген күзөт кызматы башкы башкармалыгынын Бишкек шаарынын Октябрь райондук бөлүмүнүн начальниги;

Исабеков Нарынбек Дюшекеевич — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик каттоо кызматынын Кадастр жана кыймылсыз мүлккө укуктарды каттоо департаментинин директору;

Касмалиева Света Кадыровна — Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Аппаратынын Экономикалык жана фискалдык саясат боюнча комитетинин бөлүм башчысы;

Кутукеев Кожогазы Кыдыралиевич — Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин Бакай-Ата райондук финансы бөлүмүнүн начальниги;

Ли Павел Андреевич — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Монополияга каршы жөнгө салуу мамлекеттик агенттигинин контроль жана ички аудит башкармасынын начальниги;

Омурканов Малик Жееналиевич — Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик каттоо кызматынын Кадастр жана кыймылсыз мүлккө укуктарды каттоо департаментинин Жети-Өгүз райондук жерге жайгаштыруу жана кыймылсыз мүлккө укуктарды каттоо башкармасынын начальниги;

Рыбалкина Антонина Дмитриевна — Бишкек шаардык сотунун судьясы;

Рыскулова Жыпаркуль Адылбековна — Кыргыз Республикасынын Президентинин жана Өкмөтүнүн Иш башкармасынын экономика бөлүмүнүн башчысы;

Урманбетов Джекшенбек Аширбекович — Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин алдындагы Стандартташтыруу жана метрология борборунун директорунун орун басары;

Эсенканов Качыке — Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун төрагасынын орун басары;

Эшматов Дамир Алымкулович — Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Аппаратынын Бюджет жана финансы боюнча комитетинин бөлүм башчысынын орун басары.

Кыргыз Республикасынын Премьер-министри
Т.Сариев

РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 3 марта 2016 года № 87-р

За добросовестную работу и вклад в развитие Кыргызской Республики, в соответствии со статьей 18 конституционного Закона Кыргызской Республики «О Правительстве Кыргызской Республики» наградить Почетной грамотой Правительства Кыргызской Республики:

Айжигитова Дастанбая Абдирашитовича — судью Чуйского областного суда Кыргызской Республики;

Арапбаева Нурсейита Макеновича — судью Верховного суда Кыргызской Республики;

Батыралиева Болотбека Бакировича — судью Верховного суда Кыргызской Республики;

Дербишева Мамырбека Кадырбековича — начальника Октябрьского районного отдела города Бишкек Главного управления государственной специализированной службы охраны Министерства внутренних дел Кыргызской Республики;

Исабекова Нарынбека Дюшекеевича — директора Департамента кадастра и регистрации прав на недвижимое имущество при Государственной регистрационной службе при Правительстве Кыргызской Республики;

Касмалиеву Свету Кадыровну — заведующую отделом Комитета по экономической и фискальной политике Аппарата Жогорку Кенеша Кыргызской Республики;

Кутукеева Кожогазы Кыдыралиевича — начальника Бакай-Атинского районного отдела финансов Министерства финансов Кыргызской Республики;

Ли Павла Андреевича — начальника управления контроля и внутреннего аудита Государственного агентства антимонопольного регулирования при Правительстве Кыргызской Республики;

Омурканова Малика Жееналиевича — начальника Джети-Огузского районного управления по землеустройству и регистрации прав на недвижимое имущество Департамента кадастра и регистрации прав на недвижимое имущество при Государственной регистрационной службе при Правительстве Кыргызской Республики;

Рыбалкину Антонину Дмитриевну — судью Бишкекского городского суда;

Рыскулову Жыпаркуль Адылбековну — заведующую экономическим отделом Управления делами Президента и Правительства Кыргызской Республики;

Урманбетова Джекшенбека Аширбековича — заместителя директора Центра по стандартизации и метрологии при Министерстве экономики Кыргызской Республики;

Эсенканова Качыке — заместителя председателя Верховного суда Кыргызской Республики;

Эшматова Дамира Алымкуловича — заместителя заведующего отделом Комитета по бюджету и финансам Аппарата Жогорку Кенеша Кыргызской Республики.

Премьер-министр Кыргызской Республики
Т.Сариев

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

2016-жылдын 4-марты

Бишкек шаары

№ 6

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана жергиликтүү соттордун I жана II даражадагы “Кыргыз Республикасынын сот түзүмүнүн мыктысы” ведомстволук медалы менен жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасы менен сыйлоо жөнүндө

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун 2016-жылдын 17-февралындагы № 5-токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун сыйлыктары жөнүндө” Жобосуна ылайык жана Кыргыз Республикасынын Сот кызматкерлеринин күнүнүн урматына, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму,

ТОКТОМ КЫЛАТ:

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана жергиликтүү соттордун I даражадагы “Кыргыз Республикасынын сот түзүмүнүн мыктысы” ведомстволук медалы менен

Акматов Болотбек Джусупбекович — Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун судьясы;
Жумагулов Памирдин — Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун судьясы;
Акыев Арзыбек — Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун судьясы;
Онолбеков Дамирбек Мадылбекович — Чүй областтык сотунун төрагасынын орун басары сыйланышсын.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана жергиликтүү соттордун II даражадагы “Кыргыз Республикасынын сот түзүмүнүн мыктысы” ведомстволук медалы менен

Айжигитов Дастанбай Абдирашитович — Чүй областтык сотунун судьясы;
Токтомушев Мамасалы Мырзашевич — Ош областтык сотунун судьясы;
Маткасымов Алтымыш — Баткен областынын Кадамжай райондук сотунун төрагасы;
Алаев Мухамед Абдивалиевич — Жалал-Абад областтык сотунун төрагасынын орун басары сыйланышсын.

Кыргыз Республикасынын “Жогорку Сотунун Ардак грамотасы” менен

Сатарова Айнура Мелисовна — Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун судьясы;
Орозова Дамира Токтоналиевна — Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун судьясы;
Оморова Гулчехра Чыракбековна — Бишкек шаарынын Октябрь райондук сотунун судьясы;
Сыдыков Акылбек Ишенбекович — Ысык-Көл областынын Ысык-Көл райондук сотунун төрагасы;
Нарынбаев Таштанбек Пахирович — Баткен областтык сотунун төрагасынын орун басары;
Исажанов Келдибек Сайдахматович — Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун аппаратынын жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштер боюнча соттук коллегиянын ишин камсыздоо бөлүмүнүн консультанты;

Малдыбаев Нурлан Малдыбаевич — Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун аппаратынын кадрлар бөлүмүнүн референти;

Токтоболотова Венера Малабековна — Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун алдындагы судьялардын Окуу борборунун жергиликтүү сотторунун судьяларынын кызмат орундарына талапкерлерди окутуу секторунун башчысы ;

Бапаев Камчыбек Арстанбекович — Бишкек шаардык сотунун судьясынын жардамчысы;

Атаканова Назгул Калиевна — Чүй областынын Аламүдүн райондук сотунун судьясынын жардамчысы;

Раимбекова Раиса Төрөмаматовна — Жалал-Абад областтык сотунун бөлүм башчысы;

Моютова Назгул Аманбековна — Нарын областынын райондор аралык сотунун бөлүм башчысы;

Калназарова Гульнара Долотбековна — Талас областтык сотунун пресс-секретары сыйланышсын.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Төрайымы
А. Токбаева**

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Пленумунун катчысы
К. Осмоналиев**

ПОСТАНОВЛЕНИЕ ПЛЕНУМА ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

4 марта 2016 г.

г. Бишкек

№ 6

**О награждении ведомственной — медалью Верховного суда Кыргызской Республики и местных судов «Отличник судебной системы Кыргызской Республики»
I, II степени и Почетной грамотой Верховного суда Кыргызской Республики**

В соответствии с положением «О наградах Верховного суда Кыргызской Республики» утвержденным Постановлением Пленума Верховного суда Кыргызской Республики от 17 февраля 2016 года № 5, и в честь Дня работников судебной системы, Пленум Верховного суда Кыргызской Республики,

ПОСТАНОВИЛ:

Наградить ведомственной — медалью Верховного суда Кыргызской Республики и местных судов «Отличник судебной системы Кыргызской Республики» I степени:

Акматова Болотбека Джусупбековича — судью Верховного суда Кыргызской Республики;

Жумагулова Памирдина — судью Верховного суда Кыргызской Республики;

Акыева Арзыбека — судью Верховного суда Кыргызской Республики;

Онолбекова Дамирбека Мадылбековича — заместителя председателя Чуйского областного суда;

**Наградить ведомственной наградой — медалью Верховного суда Кыргызской Республики и местных судов «Отличник судебной системы Кыргызской Республики»
II степени:**

Айжигитова Дастанбая Абдирашитовича — судью Чүйского областного суда;
Токтомушева Мамасалы Мырзашевича — судью Ошского областного суда;
Маткасымова Алтымышы — председателя Кадамжайского районного суда Баткенской области;
Алаева Мухамеда Абдивалиевича — заместителя председателя Джалал-Абадского областного суда;

Наградить Почетной грамотой Верховного суда Кыргызской Республики:

Сатарову Айнуру Мелисовну — судью Первомайского районного суда города Бишкек;
Орозову Дамиру Токтоналиевну — судью Первомайского районного суда города Бишкек;
Оморову Гулчехру Чыракбековну — судью Октябрьского районного суда города Бишкек;
Сыдыкова Акылбека Ишенбековича — председателя Иссык-Кульского районного суда Иссык-Кульской области;
Нарынбаева Таштанбека Пахировича — заместителя председателя Баткенского областного суда;
Исажанова Келдибека Сайдахматовича — консультанта отдела по обеспечению деятельности судебной коллегии по уголовным делам и делам об административных правонарушениях ;
Малдыбаева Нурлана Малдыбаевича –референта отдела кадров аппарата Верховного суда Кыргызской Республики;
Токтоболотову Венеру Малабековну — заведующую сектором по обучению претендентов на должность судей местных судов Кыргызской Республики Учебного центра при Верховном суде Кыргызской Республики;
Бапаева Камчыбека Арстанбековича — помощника судьи Бишкекского городского суда;
Атаканову Назгул Калиевну — помощника судьи Аламудунского районного суда Чуйской области;
Раимбекову Раису Төрөмаматовну — заведующую отделом Джалал-Абадского областного суда;
Моютову Назгул Аманбековну — заведующую отделом межрайонного суда Нарынской области;
Калназарову Гульнару Долотбековну — пресс-секретаря Таласского областного суда.

**Председатель Верховного суда
Кыргызской Республики
А. Токбаева**

**Секретарь Пленума Верховного суда
Кыргызской Республики
К. Осмоналиев**

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН СОТТУК КОЛЛЕГИЯЛАРЫНЫН ТОКТОМДОРУ

Жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча

2015-жылдын 15-декабры, иш № 4-1587/15УД

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясы ачык сот отурумунда соттолгон К.Даминовдун жана анын кызыкчылыгын жактаган адвокат Т.Муратованын Баткен областтык сотунун жазык иштери жана администрациялык укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 19-октябрындагы өкүмүнө карата көзөмөл иретинде келтирген арыздарынын негизинде жазык иш караган.

Баткен областынын Баткен райондук сотунун 2015-жылдын 8-сентябрындагы өкүмү менен, **Даминов Кубанычбек Кудайбердиевич**, 18.08.1969-жылы Баткен району Кара-Булак айылында туулган, улуту кыргыз, Кыргыз Республикасынын жараны, билими орто, үй-бүлөлүү, үч баласы бар, мурда соттолбогон, иштебейт, Баткен району Кара-Булак айыл округу Кара-Булак айылында жашаган, бөгөт коюу чарасы 12.05.2015-жылдан бери камакта, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 101-ст. 1-б. менен күнөөлүү деп табылып 3 (үч) жылга эркиндигинен ажыратылган, жазасын жатак абактарында өтөөсү көрсөтүлүп, жаза өтөө мөөнөтү 12.05.2015-жылдан баштап эсептелинген, алдын ала камакта жаткан бир күнү, жатак абактарынын үч күнүнө теңелген, бөгөт коюу чарасы-камак өзгөртүлбөй калтырылган, жарандык доогер Б.Жоошованын доо арызы жарым-жартылай канааттандырылып, соттолуучудан Б.Жоошованын пайдасына 250 000(эки жүз элүү миң) сом моралдык зыян өндүрүлүүсү, далил буюмдар 1 (бир) даана таш, 2 (эки) даана бош арактын бөтөлкөсү өкүм мыйзамдуу күчүнө киргенден кийин жок кылынуусу, соттолуучудан 200 (эки жүз) сом соттук чыгымдар өндүрүлүүсү көрсөтүлгөн.

(Судья Каримжанов И.Г.)

Баткен областтык сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 19-октябрындагы өкүмү менен Баткен областынын Баткен райондук сотунун 2015-жылдын 8-сентябрындагы өкүмү өзгөртүлгөн.

Соттолуучу Даминов Кубанычбек Кудайбердиевич Кыргыз Республикасынын КЖКнин 97-ст. 2-б. 10-п. менен күнөөлү деп табылып, 14 (он төрт) жылга эркиндигинен ажыратылган.

Жаза өтөө мөөнөтү 12.05.2015-жылдан баштап эсептелүүсү көрсөтүлгөн.

Кыргыз Республикасынын КЖКнин 61-ст. ылайык алдын-ала камакта олтурган ар бир күнү күчөтүлгөн тартиптеги түзөтүү абактарынын эки күнүнө кошулуп эсептелинуусү, бөгөт коюу чарасы өзгөртүүсүз камакта бойдон калтырылсын деп көрсөтүлгөн.

Кылмыш иш боюнча буюм далил болгон челек У.Айжигитовго кайтарылып берүүсү, ал эми бир даана пияла, эки даана чүпүрөк, кошумча алынган таш жок кылынуусу каралган.

Өкүмдүн калган бөлүгү өзгөртүүсүз калтырылган, апелляциялык сунуш жана апелляциялык даттануу жарым-жартылай канааттандырылган.

Соттолуучу К. Даминовдон мамлекет пайдасына 240 (эки жүз кырк) сом соттук чыгым өндүрүлгөн.

(Төрагалык кылган жана баяндоочу

Карабаев С.У., судьялар:

Түмөнов А.Ж., Аданбаев З.М. — докл.)

Соттор жогорудагыдай соттук чечимдерди кабыл алган. Соттолгон К.Даминов жана анын кызыкчылыгын жактаган адвокат Т.Муратова көзөмөл арыздарында Баткен областтык сотунун жазык иштери жана администрациялык укук бузуулар жөнүндө иштер

боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 19-октябрындагы өкүмүн жокко чыгарып Баткен областынын Баткен райондук сотунун 2015-жылдын 8-сентябрындагы өкүмүн күчүндө калтырып берүүнү сурайт. Анткени, соттолгон Даминов К. көрсөтмөсүндө ташты алып М.Абдырахмановту урганда, таш ага тийбей анын арт жагында отурган Осмонов Алишерге тийип кеткен, андан кийин Абдырахманов М. экөө айылдын борборуна барып бир бутылка арак сатып алып келип, А.Осмоновдон кечирим сурап ал аракты ичип, үйүнө кетип калганын көрсөткөн. Ушундай эле көрсөтмөнү күбөлөр Абдырахманов М., М. Даминовдор беришкен деп көрсөтүшкүн.

Иштин материалдарын изилдеп, көзөмөл даттануудагы жүйөөлөрдү талкуулап чыгып, соттук коллегия төмөндөгүдөй жыйынтыкка келет.

Иш материалдарына караганда, биринчи жана экинчи инстанциядагы соттор, Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 19-ст. талабын толук аткарбай, иш материалдарын толук жана терең изилдебей шашылыш чечимдерди кабыл алышкан деп соттук коллегия эсептейт.

Анткени, иш материалдарына тиркелген 21-май 2014-жылдагы №5 соттук-медициналык экспертизанын корутундусунун жыйынтыгында төмөндөгүлөр көрсөтүлгөн, “При судебно-медицинской экспертизе трупа Осмонова Алишер Атамтаевича 06.02.1963 года рождения обнаружены следующие телесные повреждения: ушибленная рана теменной области слева, кровоизлияние в мягкие ткани в теменной области слева, ушиб головного мозга теменно-затылочной областей слева и справа, с массивными субарахноидальными кровоизлияниями по всей поверхности головного мозга, кровоизлияния в боковые желудочки головного мозга. Телесные повреждения указанные в пункте 1. образовались от ударного действия тупого твердого предмета, с ограничено, выпуклой травмирующей поверхностью, каким мог быть камень или тому подобное. Все телесные повреждения получены прижизненно, о чем свиде-

тельствуют кровоизлияние в мягкие ткани, которое характерно только для прижизненных повреждений. Давность образования повреждений в пределах от нескольких минут до одного часа до момента наступления смерти. Смерть Осмонова Алишер Атамтаевича 06.02.1963 года рождения наступила от ушиба головного мозга, развившегося в результате повреждений указанных в п.1 за 10-12 часов до начала судебно-медицинской экспертизы трупа, что подтверждается отеком и набуханием вещества головного мозга, с частичной дислокацией его в каудальном направлении — укороченный и уширенный ствол головного мозга, а также жидким состоянием крови, венозным полнокровием внутренних органов. По степени тяжести повреждения указанные в пункте 1. в совокупности расцениваются как тяжкий вред здоровью, по признаку — опасность для жизни в момент причинения, и имеют прямую причинно-следственную связь с наступлением смерти. При судебно-химическом исследовании в крови обнаружен этиловый спирт в концентрации — 0,76‰, что у живых лиц расценивается как алкогольное опьянение лёгкой степени и свидетельствует о приёме алкогольных напитков незадолго до наступления смерти».

Ошондой эле, күбө катары суралган Абдырахманов М., 2015-жылдын 11-май күнү саат 20:30-21:00 чамасында Кара-Булак айылындагы сел агуучу жайга Даминов Кубаныч, Даминов Медет жана Осмонов Алишер болуп барышып ал жерде арак ичишкенин, К.Даминов баарынын ачуусуна, кыжырына тийе бергендиктен буту менен анын көкүрөккө тээп жибергенин, Даминов К., 5-10 минут сүйлөбөй отуруп кайрадан алар менен мушташа кеткенин, К.Даминов менен түрткүлөшө кеткенден кийин ал жерден таш алып аны уруп жибергенде ал кача койгонун, таш анын арт тарабында отурган Осмонов Алишердин башына тийгенин, А.Осмоновтун башынан кан агып жатканын көрүшүп анын башына чүпүрөк алып келип байлап койгонун, кийин башын суу менен жуушканын, Даминов К. менен барышып бир бутылка арак алып келишип ал аракты

да ичишкенин, бир аздан кийин Даминов К. ал жерден кетип калганын, Даминов К. кетип калгандан кийин ал Осмонов А. менен 30 минутадай арак ичип отурушканда Осмонов А. жыгылып калганын, андан кийин автоунаа чакыртышып А.Осмоновту жүктөп алышып айылдагы фельдшер болуп иштеген Матказыев Бердикулга алып барышып көрсөтүшкөнүн, фельдшер коруп А.Осмоновтун каза болуп калганын айтканын деп көрсөткөн.

Ушундай эле көрсөтмөлөрдү күбө Даминов Медетбек берген.

Күбө Айжигитов У., 2015-жылдын 11 майында саат 16.30 чамасында анын үйүнүн жанындагы сел агып өтүүчү сайдын жанына Кара-Булак айылынын жашоочулары Даминов Кубанычтын автоунаасында Даминов Медетбек, Абдырахманов М. жана Осмонов Алишер келишип, сайдын боюнда отурушуп арак ичип отурушканын көргөнүн, кийин алардын алдына барып саламдашып учурашкандан кийин Абдырахманов М. ордунан тура калып К.Даминовту буту менен тээп жибергенин, кийин бир аз отуруп Даминов К. М.Абдырахмановту тээп жибергенин, ошондо ал аларды ажыратканга аракет кылып ажырата албай койгонун, ошол учурда Даминов К. колуна таш алып таш менен М.Абдырахмановту урганда, таш ошол жерде отурган А.Осмоновтун башына тийгенин, Осмонов А., жерге жыгылып калганын, кийин ал үйүнөн челекке суу алдырганын, суу алып келгенден кийин А.Осмоновтун бети башын жууганда ал бир аз өзүнө келе түшкөнүн, андан кийин Абдырахманов М. менен Даминов К. арак алып келебиз деп жөнөп бара жатышканда, силердин ишинерге аралашпаймын деп кетип калганын көрсөткөн.

Күбө катары көрсөтмө берген Турдалиев И., 2015-жылдын 11 майында саат 19.00 чамасында өздөрүнүн менчик “Спринтер” үлгүсүндөгү автоунаасын жууп келгени Кара-булак айылындагы сайга барганда сайда аяш атасы Осмонов Алишер, Абдырахманов М., Даминов М., Даминов К., төртөөсү арак ичип отурушканын көргөнүн, алар менен саламдашып жатканда ага аяш атасы Ос-

монов А. “Сен кет бул жерден”-деп кетирип жибергенин, саат 21.30 чамасында Даминов М. алардын үйүнө барып “аяш атаң Алишер ооруп жатат, больницага алып барыш керек, жүр айда машинаңды”-деп айткандыктан машинасын айдап алып сайга барышканын, Осмонов А. эч нерсени билбестен чалкасынан жатканын көргөнүн, аны автомашинага жүктөшүп айылдагы фельдшер болуп иштеген Матказыев Бердикулдун үйүнө алып барышканын, ал А.Осмоновту карап көрүп жаны жок экен, каза болуп калыптыр-деп айткан деп көрсөткөн.

Жазык иш боюнча жогоруда көрсөтүлгөн күбөлөрдүн көрсөтмөлөрү жана башка иш боюнча суралган күбөлөрдүн көрсөтмөлөрүнүн ортосунда карама-каршылыктар жок экендиги көрүнөт.

Кыргыз Республикасынын КЖКнин 104-ст. 4-б. диспозициясын караганда, кылмыштын белгилери болуп, саламаттыкка, өмүргө коркунуч келтирген же көрбөй, сүйлөбөй, укпай калууга же кайсы бир мүчөсүнөн ажыратууга же дененин бир мүчөсүнүн иштебей калышына, психикалык дартка чалдыгышына же саламаттыгынын башка бузулушуна алып келген оор залал келтирилгенде, бул эмгекке жарамдуулугунун үчтөн бирин туруктуу жоготуу менен коштолгондо же боюнан түшүүгө, же болбосо бети, башына өчпөс так салууга алып келгенде, ушул статьянын биринчи, экинчи жана үчүнчү бөлүктөрүндө каралган жосундар байкабастыктан жабырлануучунун өлүмүнө алып келгенде болуп саналат.

Иш боюнча суралган күбөлөрдүн жана соттолуучу К.Даминовдун көрсөтмөлөрүндө көрүнгөндөй соттолуучу Даминов К. жана Абдырахманов Ылайык менен өз ара сөз талашып уруша кетип Ы.Абдырахманов ичке тээп жибергенде, Ы.Абдырахмановго эмне тебесиң деп жерден таш алып Ылайыкты урган учурда, Ылайык жерге эңкейген учурда таш ошол жерде турган Осмонов Алишердин башына тийгени көрүнөт. Андан кийин соттолуучу Даминов К., маркум А.Осмоновдон кечирим сурап анын башын жууп, кайра соттолуучу Даминов К. жана

Абдырахманов Ы. айылдын борборуна барып арак алып келип, А.Осмонов менен чогу ичип анан соттолуучу Даминов К. үйүнө кетип калгандан кийин, Осмонов А. жана Абдырахманов Ы. экөө арак ичип отуруп 10-15 минутадан кийин олтурган жеринен артты көздөй жыгылып калгандыгы көрүнөт.

Эгерде соттолуучу К.Даминовдун жабырлануучу А.Осмоновду өлтүрүүгө ою болсо, аны ошол жерден кылмыш аракетин улантып ишке ашырууга толук мүмкүнчүлүгү бар болчу.

Биринчи жана экинчи инстанциядагы сот тарабынан жогоруда көрсөтүлгөн жагдайлар эске алынган эмес.

Андыктан, соттолуучу К.Даминовдун кыймыл аракети Кыргыз Республикасынын КЖКнин 104-ст. 4-б. бөлүгү менен квалификациялоого жатат деп соттук коллегия эсептейт. Анын жогоруда көрсөтүлгөн кыймыл кылмышты жасаган күнөөсү, соттолуучунун күнөөсүн жарым-жартылай алып берген көрсөтмөсүнөн сырткары, ал алдын ала тергөөдө берген көрсөтмөлөрүнөн сырткары, биринчи инстанция соттук отурумдарында берген көрсөтмөлөрүнөн тышкары, анын күнөөсү тергөө учурунда шектүү катары жана айыпкер катарында жактоочунун катышуусунда сурак кылынган учурда берген көрсөтмөлөрү менен, иш боюнча түздөн-түз болгон күбөлөрдүн көрсөтүүлөрү менен, соттук-медициналык экспертизанын корутундусу менен жана иштин башка материалдары менен толук тастыкталат.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 81-ст. талабына ылайык, жазык ишинде ар кандай такталуу маалыматтар далилдер болуп саналат, анын негизинде мыйзамда аныкталган тартипте тергөөчү, прокурор, сот Жазык кодексинде каралган жосундардын болгонун же болбогонун, мындай жосунду шектүү, айыпкер, соттолуучу жасаганын же жасабаганын жана айыпкердин күнөөлүү же күнөөсүз экендигин, ошондой эле ишти туура чечүү үчүн мааниси болгон башка жагдайларды аныктайт деп көрсөтүлгөн.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 19-статьясынын 2-бөлүгүнүн негизинде сот калыстыкты жана келишпөөчүлүктү сактоо менен, айыптоочу жана жактоочу тараптарга алардын иштин жагдайын толук изилдеп чыгууга болгон укуктарын ишке ашыруу үчүн аларга зарыл шарттарды камсыз кылып берет жана анык далилдердин негизинде гана иш боюнча чечим чыгарат.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 310-ст. ылайык, соттун өкүмү мыйзамдуу жана негиздүү болууга тийиш. Эгерде өкүм мыйзамдын бардык талаптарын сактоо менен жана мыйзамдын негизинде чыгарылса, ал мыйзамдуу деп таанылат.

Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 349-ст. талабына ылайык, иштин материалдарынын иликтенбегендиги, соттун өкүмүн жокко чыгарууга же өзгөртүүгө негиздеме болот деп көрсөтүлгөн.

Мындай жагдайда, жогоруда көрсөтүлгөн биринчи жана экинчи инстанциядагы соттордун чечимдерин өзгөртүп, соттолуучу К.Даминовдун кыймыл аракети Кыргыз Республикасынын КЖКнин 104-ст. 4-б. бөлүгү квалификациялап, аталган статьянын негизинде жаза чектөөнү соттук коллегия туура табат.

Жогорудагылардын негизинде, Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 374-379, 383-ст. 1-б. 3-п. жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун соттук коллегиясы, токтом кабыл алган. Токтомдо Даминов Кубанычбек Кудайбердиевич жөнүндөгү Баткен областтык сотунун жазык иштери жана администрациялык укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 19-октябрындагы өкүмү өзгөртүлгөн.

Даминов Кубанычбек Кудайбердиевич Кыргыз Республикасынын КЖКнин 104-ст. 4-б. менен күнөөлүү деп табылган, аталган статьянын негизинде 14 (он төрт) жылга эркиндигинен ажыратылган.

Өкүмдүн калган бөлүгү өзгөртүүсүз калтырылган. Адвокат Т.Муратованын көзөмөл арызы жарым-жартылай канааттандырылган.

Жарандык иштер боюнча

2015-жылдын 1-июлу, иш № 05-1149/ 15 ГД

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын курамында тараптар: Д.Т.Талдыбаевдин 2015-жылдын 11-мартындагы ишеним каты боюнча өкүлү Э.У.Абдыкеримовдун, Б.Баимбаеванын өкүлү К.А.Карымшаковдун катышуусу менен ачык соттук отурумунда Д.Талдыбаевдин Ысык-Көл облусунун Ак-Суу райондук сотунун 2014-жылдын 24-апрелиндеги чечимине жана Ысык-көл облусунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2014-жылдын 1-октябрындагы аныктамасына карата келтирген көзөмөл тартибиндеги даттануусунун негизинде жарандык ишти караган.

Доогер Б.Баимбаева жоопкер Д.Талдыбаевге карата сотко бирөөнүн ээлик кылуусунан мүлктү талап кылуу жөнүндө доо арыз менен кайрылган. Арызында ал жоопкер менен 1993-жылы баш кошуп, никеси мыйзамдуу түрүндө катталгандыгын, 1994-жылы Илгиз аттуу уулду болушкандыгын, уулу 6 жашка толгондо алар бир үй-бүлө катары жашабай калышкандыгын, экөө ал мезгилде тиешелүү оокаттарды бөлүшпөй, жоопкер доогерге тиешелүү мүлктү алып качып кеткендигин, 2011-жылы жоопкер кайра келип, ынтымак сурагандыктан, уулу Илгиз үчүн кайра жарашкандыгын, уулу экөө өзүлөрүнө тиешелүү үй оокаттарын жана колундагы малын алып жоопкердин үйүнө көчүп барышкандыгын, бирок 2013-жылдан баштап ынтымак бузулгандыктан, уулу экөө өз оокаттарын алып кайра өзүлөрүнүн Тогуз-Булак айылына көчүп келишкендигин, 2012-жылы жоопкер менен чогуу жашап жаткан учурда уулуна “Фольксваген-Венто” маркасындагы автоунааны өзүнө тиешелүү 3 буканы сатып алып бергендигин, уулу 18-жашка толо электигине байланыштуу, ал автоунаанын ишеним катына жоопкерди жана уулун жаздыргандыгын, жоопкер аны ойлобой, үй мүлкүн, автоунаасын уулу Илгиз уурдап кетти деп милицияга арыз менен кайрылгандыгын, Качыбек ай-

ылындагы малчыда багылып жаткан өзүнө тиешелүү 30 баш кой козусун алайын деп барса, жоопкер аны уят сөздөр менен тилдеп, койлорду алдырбай койгондугун, бул тууралуу ал ички иштер органдарына кайрылгандыгын, доогер Тогуз-Булак айылынын мурунку эски конторасын сатып алып, ал жерге жаңы үй салгандыгын, үй салууда жоопкер бир да салымын кошпогондугун, бирок доогердин ишенчээктигине байланыштуу ал үйдү жоопкердин наамына жаздырып койгондугун, ал үйдө жоопкер бир да күн жашаган эмес деп көрсөтүп, жоопкер Д.Талдыбаевдин ээлик кылуусунан 30 баш кой, ар биринин баасы 6 000 сом, баардыгы 180 000 сом, МТЗ-80 маркасындагы тракторун — баасы 1 000 000 сом, “Фольксваген-Венто” маркасындагы автоунаасын — баасы 200 000 сом, баардыгы 1 380 000 сомду түзгөн мүлктү алып берүүнү суранат.

Ысык-Көл облусунун Ак-Суу райондук сотунун 2014-жылдын 24-апрелиндеги чечими менен доогер Б.У.Баимбаеванын жоопкер Д.Т.Талдыбаевге карата бирөөнүн ээлик кылуусунан мүлктү талап кылуу жөнүндөгү доо арызы жарым-жартылай канааттандырылган.

Жоопкер Д.Талдыбаевден доогер Б.Баимбаеванын пайдасына 3 баш бука ар биринин баасы 52 000 сомдон, баардыгы 156 000 сом, 15 кой ар биринин баасы 5 500 сомдон, баардыгы 82 500 сом өндүрүлгөн.

Жоопкер Д.Талдыбаевден мамлекеттин пайдасына 23 850 сом мамлекеттик алым өндүрүлгөн.

Доо арыздын калган бөлүгү канааттандыруусуз калтырылган.

(Төрагалык кылган судья
— Аманов К.А.)

Ысык-Көл облустук сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2014-жылдын 1-октябрындагы аныктамасы менен Ак-Суу райондук сотунун 2014-жылдын 24-апрелиндеги чечими өзгөртүүсүз калтырылган.

Жоопкер Д.Талдыбаевден мамлекеттин пайдасына 11 925 сом киреше катары республикалык бюджетине өндүрүлгөн.

(Төрагалык кылган судья
— Шамбетова М.У., судьялар:
Молдакунов А.К., Досмамбетов А.А. —
баяндоочу)

Кабыл алынган соттук актылар менен макул болбой, Д.Талдыбаев көзөмөл тартибиндеги даттануусунда доогердин чогулган материалдары жалган, доо арызга тиркелген документтердин жасалма экендиги А.Сейталиеванын, К.Султанганзиевдин, М.Осмоналиевдин, И.Осмоналиевдин, К.Балыкчиевдин жана С.Осмоналиевдин тиркелген түшүнүк каттары менен далилденет деп көрсөтөт.

Биринчи инстанциядагы сот таянган 2013-жылдын 31-октябрындагы №229 жана 2013-жылдын 15-августундагы №450 такмалардагы маалыматтар чындыкка дал келбейт, маалдын саны айырмаланат деп көрсөтүп, иш боюнча кабыл алынган соттук актыларды жокко чыгарып, ишти өндүрүштөн кыскартууну суранат.

Б.Баимбаева көзөмөл даттанууга келтирген каршы пикиринде иш боюнча кабыл алынган соттук актыларды — күчүндө, көзөмөл даттанууну канааттандыруусуз калтырып берүүнү суранат.

Иштин материалдарын изилдеп, ишке катышкан тараптардын түшүндүрмөлөрүн угуп, көзөмөл даттануунун жана ага келтирген каршы пикирдин жүйөөлөрүн талкуулап, соттук коллегия төмөнкүдөй жыйынтыкка келет.

Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 198-беренесине ылайык чечим процесстик укуктун ченемдерин сактоо менен жана ушул укуктук мамилелерге карата колдонулууга жаткан материалдык укуктун ченемдерине ылайык чыгарылганда мыйзамдуу болуп саналат. Чечим далилдер менен ырасталган, алардын караштуулугу жана жол берилүүсү жөнүндө мыйзамдын тиешелүү талаптарына жооп берген, ошондой эле аныктуулук фактылары бул иш үчүн мааниге ээ

болгон жана белгиленген фактылардан келип чыккан соттун биротоло тыянактарынын чечимде камтылганы чагылдырылса негиздүү деп эсептелет.

Соттук коллегия соттор тарабынан бул мыйзамдын талаптары аткарылган жок деп эсептейт.

Иштин материалдарынан доогер доо талаптарында жоопкер Д.Талдыбаевдин ээлик кылуусунан 30 баш кой, ар биринин баасы 6 000 сом, баардыгы 180 000 сом, МТЗ-80 маркасындагы тракторун — баасы 1 000 000 сом, “Фольксваген-Венто” маркасындагы автоунаасын — баасы 200 000 сом, баардыгы 1 380 000 сомду түзгөн мүлктү алып берүүнү сурангандыгы көрүнөт.

Биринчи инстанциядагы сот доо арызды жарым-жартылай канааттандырып, жоопкерден доогер Б.Баимбаеванын пайдасына 3 баш бука ар биринин баасы 52 000 сомдон, баардыгы 156 000 сом, 15 кой ар биринин баасы 5 500 сомдон, баардыгы 82 500 сом өндүрүү тууралуу жыйынтыкка келүүдө, негиз катары Тогуз-Булак айыл өкмөтүнүн 2013-жылдын 31-октябрындагы №229 сандуу маалымдамасын жана ушул эле айыл өкмөтүнүн 2013-жылдын 15-августундагы №450 сандуу маалымдамасын көрсөткөн.

Аталган маалымдамалардан аларда көрсөтүлгөн маалымат бири бирине каршы келгендиги көрүнөт.

Тактап айтканда, биринчи маалымдама боюнча Б.Баимбаеванын 2011-жылдын 1-январына карата 2 уй, 1 кунажын, 3 бука, 15 кою бар экендиги аныкталып, маалымдама Тогуз-Булак айыл аймагынын айыл өкмөтүнүн №5 чарбалык китебинен жазылгандыгы көрүнөт.

Ал эми, экинчи маалымдамага ылайык Б.Баимбаеванын 2011-жылга карата 2 уй, 2 баш букачар, 1 баш торпок, 1 баш жылкы, 15 кою бар экендиги аныкталып, маалымдама №6 чарба китебинин жазылгандыгы көрүнөт.

Биринчи соттук инстанция тарабынан бул жагдай изилденбей, аталган маалымдамалардын кайсыл бириси туура жана чечимди кабыл алууда кайсыл бирин негиз кылгандыгы түшүнүксүз калган.

Андан тышкары, соттук коллегия биринчи соттук инстанция “Фольксваген-Вен-

то” маркасындагы автоунаага доогердин кошкон салымы үчүн 3 баш бука ар биринин баасы 52 000 сомдон, баардыгы 156 000 сом акча каражаты жоопкерден өндүрүүгө жатат деген соттук жыйынтыгы менен макул боло албайт.

Иштин материалдарына Фольксваген-Венто” маркасындагы автоунаа боюнча эч кандай документтер тиркелген эмес, автоунаа 3 буканын акчасына сатып алынгандыгы тууралуу да иш материалдарында түздөнтүз далил жок.

Андыктан, соттук коллегия биринчи инстанциядагы сот тарабынан бул жагдай толугу менен изилденген эмес деп эсептейт.

Мындан тышкары, 3 баш буканын ар бирин 52 000 сомго баалоодо сот ал базар баасына кайсыл маалыматтын негизинде келгендиги түшүнүксүз.

Биринчи инстанциядагы соттун бул катчылыктары апелляциялык инстанциядагы сот тарабынан жоюлган эмес.

Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 201-беренесинин 4-пунктуна ылайык чечимдин жүйөөлөр көрсөтүлгөн бөлүгүндө сот аныктаган иштин жагдайы, соттун укуктары жана милдеттери жөнүндөгү тыянактары негизделген далилдер, сот тигил же бул далилди четке каккан жүйөөлөр, сот жетекчиликке алган мыйзамдар жана башка ченемдик-укуктук актылар көрсөтүлөт. Жоопкер доону моюнга алган учурда чечимдин жүйөөлөрдү көрсөтүү бөлүгүндө доону моюнга алуу жана аны соттун кабыл алышы гана көрсөтүлүшү мүмкүн.

Бирок, апелляциялык инстанциядагы сот тарабынан мыйзамдын бул талабы аткарылбай, кабыл алган соттук актысында соттун укуктары жана милдеттери жөнүндөгү тыянактары негизделген далилдер, сот тигил же бул далилди четке каккан жүйөөлөр көрсөтүлгөн эмес.

Мындай жагдайда, жогорудагы келтирилген кемчиликтерди эске алып, соттук коллегия бул иш боюнча кабыл алынган соттук актылар жокко чыгарылып, иш Ысык-Көл облусунун Ак-Суу райондук сотуна жаңыдан кароого жиберилүүгө жатат деп эсептейт.

Ишти жаңы кароодо биринчи инстанциядагы сот иштин материалдарын толук жана ар тараптуу иликтеп, жогоруда көрсөтүлгөн кемчиликтерди жоюп, бардык жагдайларды толук изилдеп, мыйзамдуу жана негиздүү соттук акт кабыл алууга тийиш.

Жогорудагылардын негизинде жана Кыргыз Республикасынын Жарандык Процесстик кодексинин 356, 357, 359-беренелерин жетекчиликке алып, соттук коллегия токтом кабыл алган. Токтомдо Ысык-Көл облусунун Ак-Суу райондук сотунун 2014-жылдын 24-апрелиндеги чечими жана Ысык-көл облусунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2014-жылдын 1-октябрындагы аныктаамасы бузулган, иш жаңыдан кароого Ысык-Көл облусунун Ак-Суу райондук сотуна жиберилген.

Д.Талдыбаевдин көзөмөл даттануусу жарым-жартылай канааттандырылган.

Административдик жана экономикалык иштер боюнча

2016-жылдын 14-январы, ЭД-442/12 МЧ-С1 иши көзөмөл өндүрүш № 06-25/16 ЭД

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясы тараптар Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун өкүлдөрү — А.Ч. Акерованын (2015-жылдын 27-октябрындагы ишеним каттын негизинде), А.А. Насиrowанын (2015-жылдын 11-ноябрындагы ишеним каттын негизинде) жана М.Д. Данияровдун (2015-жылдын 14-декабрындагы ишеним кат-

тын негизинде), Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Талас, Кара-Буура, Манас жана Бакай-Ата райондук башкармалыктарынын өкүлү — Ч. Бейшенбай уулунун (2015-жылдын 18-декабрындагы, 4, 5 жана 6-февралындагы ишеним каттардын негизинде) жана “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунун өкүлү — А.А. Эркибаевдин катышууларында, соттун ачык отурумунда Чүй областынын райондор аралык сотунун

2012-жылдын 18-майындагы чечимине жана Чүй областтык сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 30-июлундагы чечимине карата берилген Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Талас райондук башкармалыгынын көзөмөл даттануусун жана Чүй областтык прокуратурасынын көзөмөл сунушун караган,

Чүй областынын райондор аралык сотунун 2012-жылдын 18-майындагы чечими менен Талас областтык прокуратурасынын Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун кызыкчылыгын көздөп “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун пайдасына 4 423 554 сомго бааланган накта буудай же болбосо 4 423 554 сом акча каражатын өндүрүү жөнүндөгү доо арызы жарым-жартылай канааттандырылган. “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун пайдасына 773 553 сом өндүрүлгөн. “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан мамлекеттик бюджеттин пайдасына 25 471 сом мамлекеттик алым жана 100 сом почта чыгымдары өндүрүлгөн

(төрагалык кылуучу судья:
Курманов А.Т.),

Чүй областтык сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 30-июлундагы чечими менен Чүй областынын райондор аралык сотунун 2012-жылдын 18-майындагы ушул иш боюнча кабыл алынган чечими бузулуп, иш боюнча жаңы чечим кабыл алынган. Талас областтык прокуратурасынын Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун кызыкчылыгын көздөп “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун пайдасына 4 423 554 сом акча каражатын өндүрүү жөнүндөгү доо арызы канааттандыруусуз калтырылган. “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунун жетекчиси — М.Апитовдун апелляциялык арызы канааттандырылган

(төрагалык кылуучу судья: Айтбаева И.М.,
судьялар: Кадырова Г.К. — баяндамачы,
Кадыркулова А.К.),

Иш боюнча кабыл алынган Чүй областынын райондор аралык сотунун 2012-жылдын 18-майындагы жана Чүй областтык сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 30-июлундагы чечимдери менен макул болбогон Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Талас райондук башкармалыгы жана Чүй областтык прокуратурасы Кыргыз Республикасынын Жогорку сотуна бирдей мазмундагы көзөмөл иретинде даттануу жана сунуш менен кайрылышып, анда даттанылган биринчи жана апелляциялык инстанция сотторунун чечимдерин жокко чыгарып, иш боюнча доо арызды толугу менен канааттандыруу жөнүндө жаңы чечим кабыл алууну сурашат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун соттук отурумуна талаптагыдай кабар болгон Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасы жана Чүй областтык прокуратурасынын өкүлдөрү келишкен жок, бирок соттук коллегия Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 355-статьясынын 2-пунктунун негизинде ишти алардын катышуусуз кароого бөгөт жок деген бүтүмгө келет.

Көзөмөл инстанциядагы соттук отурумда Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун жана Талас, Манас, Кара-Буура, Бакай-Ата райондук башкармалыктарынын өкүлдөрү көзөмөл даттануу жана сунушту толугу менен колдоорун көрсөтүшүп, даттанылган биринчи жана апелляциялык инстанциядагы соттордун чечимдерин жокко чыгарып, иш боюнча доо арызды толук канааттандыруу жөнүндө жаңы чечим кабыл алууну сурашат.

“Талас Дан-Азык” ААКнун өкүлү апелляциялык инстанциядагы соттун чечимин күчүндө, ал эми Кыргыз Республикасынын Талас райондук башкармалыгынын көзөмөл даттануусун жана Чүй областтык прокуратурасынын сунушун канааттандыруусуз калтырууну сурайт.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясы көзөмөл даттануунун жана сунуштун

жүйөөлөрүн талкуулап, иштин материалдарын изилдеп, ишке катышкан тараптардын жүйөөлөрүн угуп, биринчи жана апелляциялык инстанциядагы соттору тарабынан материалдык жана процесстик укук ченемдерин туура колдонулгандыгын текшерип, төмөндөгүдөй жыйынтыкка келет.

Иштин материалдарына караганда 2006-жылдын 28-сентябрында “Талас Дан-Азык” ААК (Аткаруучу) менен Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Талас, Бакай-Ата, Кара-Буура жана 2006-жылдын 14-сентябрында Манас райондук башкармалыктарынын (Заказчы) ортосунда келишим түзүлүп, ал боюнча Заказчы Аткаруучуга 3-класстан төмөн болбогон буудайды алып келип турууга, ал эми Аткаруучу буудайды кабыл алып, кондициясына жеткирүү менен сактоого, же болбосо Заказчынын заявкасы боюнча буудайды салдырып 1 жана 2-сорттогу ун чыгарууга милдеттенишкен. Ошол эле келишимдин шарты боюнча “Аткаруучу” кабыл алынган товарды ун же буудай түрүндө “Заказчынын” талабы боюнча гана берип турууга милдеттенген. Ага карабастан Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун ички аудит башкармалыгынын 2010-жылдын 4 жана 24-ноябрындагы актыларына караганда Социалдык фонддун Талас райондук башкармалыгы тарабынан 2009-жылдын 3-мартында инвентаризация жүргүзүлүп, Аткаруучунун эсебинде болгон 469,9 тонна буудай жок болуп чыккандыгы аныкталган.

Биринчи инстанциядагы сот 2012-жылдын 18-майындагы чечими менен 469,9 тонна буудайдын жоготулушу менен Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусуна келтирилген материалдык зыянды өндүрүү жөнүндөгү доо арызды жарым-жартылай канааттандырууда “Талас Дан-Азык” ААКу анын директору Апитов М.Н. аркылуу өз ыктыяры менен 2010-жылдын ноябрь айында жоготулган 500 тонна буудайды натуралай түрүндө ордуна койгон. Ал учурда 1 килограмм буудайдын орточо баасы 8 сом болгон. Демек, жоопкер тарабынан келтирилген зыян ордуна өз ыктыяры менен коюлган күндөгү 1 килограмм буудай-

дын баасы 8 сом болгон соң, келтирилген зыяндын өлчөмү 4 миллион сомду түзмөк. Жоопкер тарабынан 2011-жылдын февраль айында Социалдык фонддун Талас облусунун райондук бөлүмчөлөрүнө 3 226 447 сом которулуп берилген. Андыктан “Талас Дан-Азык” ААКнан 4 миллион сом менен 3 226 447 сомдун ортосундагы 773 553 сом айырма өндүрүлүүгө жатат деп негиздеген.

Апелляциялык инстанциядагы сот доо арызды канааттандыруусуз калтырууда Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун 2010-жылдын 18-ноябрындагы №94-к буйругунун негизинде Ички аудит башкармалыгы тарабынан текшерүү жүргүзүлүп, анын жыйынтыгы менен 2010-жылдын 24-ноябрында акты түзүлүп, анда 469,9 тонна буудай жетпегендиги аныкталып, буудайдын жалпы баасы 3 027 500 сомду түзөөрү белгиленген. Бул акты жокко чыгарылбаган. Демек “Талас Дан-Азык” ААК тарабынан Социалдык фондго ушул өлчөмдө зыян келтирилген. Ошону менен бирге 2006-жылдын 28-сентябрындагы келишимдин мөөнөтү 2007-жылдын 1-августуна чейин деп көрсөтүлгөн. Бул учурда буудайдын баасы 6 сом 50 тыйын болгон, андыктан “Талас Дан-Азык” ААК 3 048 500 сомду төлөөгө милдеттүү болгон. Ал эми “Талас Дан-Азык” ААКу тарабынан Социалдык фонддун Талас облусунун райондук бөлүмчөлөрүнө 3 226 447 сом которулуп берилген. Мындан тышкары Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун төрагасынын орун басары Т. Абжапаровдун тапшырмасы боюнча Социалдык фонддун Талас, Бакай-Ата, Кара-Буура жана Манас райондук башкармалыктарынын башчылары жана башкы эсепчилери менен “Талас Дан-Азык” ААК президенти жана анын башкы эсепчисинин ортосунда салыштыруу актылары түзүлүп, анын жыйынтыгы менен 2011-жылдын 10-мартына карата 2006-жылдагы сактоо келишими боюнча буудайдын калдыгы жоктугу жана “Талас Дан-Азык” ААКу карыз эместиги тастыкталган. Ошону менен бирге мурдагы сактоо келишимдин мөөнөтү 2007-жылдын 1-августунда бүткөндөн кийин башка келишим түзүлбөгөн жана буудайды сактоо үчүн эч

кандай чаралар Социалдык фонд тарабынан каралбаган деп негиздеген.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун соттук коллегиясы биринчи жана апелляциялык инстанциядагы соттордун чечимдери Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 358-статьясынын 2-бөлүгүнө туура келбейт деп табат.

Жогоруда белгиленгендей, доогер менен жоопкердин ортосунда сактоо келишимдери түзүлгөн. Бирок жоопкер тарабынан сактоого калтырылган буудайдан 469,9 тонна буудай кемип калган. Сактоочу тарабынан жоготулган буюмду талап кылуу мүмкүн эмес. Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 894-статьясынын 1-бөлүгүнө ылайык, мындай учурда сактоочу ушул эле Кодекстин 20-главасында каралган негиздер боюнча жооп берет. Аталган Главада милдеттенме бузулгандыгы үчүн жоопкерчилик каралган жана 358-статьясынын 1-бөлүгүндө карызкор милдеттенменин аткарылбагандыгынын же тийиштүү аткарылбагандыгынын айынан келтирилген зыяндын ордун кредиторго толтуруп берүүгө милдеттүү экендиги чагылдырылган.

Ошондуктан Талас областтык прокуратурасынын Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун кызыкчылыгын көздөп ага келтирилген зыяндын ордун толтуруу максатында Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 14-статьясынын негизинде доо арыз менен кайрылышы мыйзам ченемдүү. Бирок жоготулган буудайдын баасы Талас областтык прокуратура жана Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусу тарабынан туура эмес аныкталган. Ошондой эле катачылык биринчи жана апелляциялык инстанциядагы соттор тарабынан да кетирилген.

Биринчи инстанциядагы сот жоопкер тарабынан буюмду сактап берүү милдеттенменин тийиштүү аткарылбагандыгынын кесепетинен келтирилген чыгымдын өлчөмүн аныктоодо “Талас Дан-Азык” ААК анын директору Апитов М.Н. 2010-жылдын ноябрь айында жоготулган буудайдын ордуна 500 тонна буудай койгон. Ал учурда 1 килограмм буудайдын орточо баасы 8 сом болгон. Демек, жоопкер тарабынан келтирилген зыян

ордуна өз ыктыяры менен коюлган күндөгү 1 килограмм буудайдын баасы 8 сом болгон соң, келтирилген зыяндын өлчөмү 4 миллион сомду түзмөк деп тапкан.

Апелляциялык инстанциядагы сот келтирилген чыгымдын өлчөмүн эки башка аныктап, бирде Ички аудит башкармалыгы тарабынан текшерүү жүргүзүлүп, анын жыйынтыгы менен түзүлгөн 2010-жылдын 24-ноябрындагы актысында жетпей калган буудайдын жалпы баасы 3 027 500 сомду түзөөрү белгиленген. Бул акты жокко чыгарылбаган. Демек “Талас Дан-Азык” ААК тарабынан Социалдык фондго ушул өлчөмдө зыян келтирилген. Ошону менен бирге 2006-жылдын 28-сентябрындагы келишимдин мөөнөтү 2007-жылдын 1-августуна чейин деп көрсөтүлгөн. Бул учурда буудайдын баасы 6 сом 50 тыйын болгон, андыктан “Талас Дан-Азык” ААК 3 048 500 сомду төлөөгө милдеттүү болгон деп көрсөткөн.

Апелляциялык инстанциядагы соттун мындай тыянагы Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 358-статьясынын 2-бөлүгүнө карама-каршы келет. Анда чыгымдын өлчөмү эгерде мыйзамда же келишимде башка каралбаса, келтирилген зыянды аныктоодо милдеттенме аткарылууга тийиш болгон жерде карызкор кредитордун талабын ыктыярдуу орундатып жаткан күнү, ал эми талап ыктыярдуу аткарылбаган учурда — доо коюлган күнү колдонулган баалар эске алынат. Кырдаалдардан улам жана чечим чыгарылып жаткан күндөгү бааларды эске алуу менен сот келтирилген зыяндын ордун толтуруп берүү талабын канааттандыра алат деп каралган, жана апелляциялык инстанциядагы сот тарабынан келтирилген учурлар мындай учурларга кирбейт. Ошондуктан жоопкер тарабынан келтирилген чыгымдын өлчөмү толугу менен жогорудагы 3 226 447 сомду которуу менен жабылган деп табууга негиз жок.

Соттук коллегия биринчи инстанциядагы сот тарабынан аныкталган чыгымдын өлчөмү менен да макул боло албайт.

Биринчи инстанциядагы сот “Талас Дан-Азык” ААК анын директору Апитов

М.Н. 2010-жылдын ноябрь айында жоготулган буудайдын ордуна 500 тонна буудай койгон деп көргөзүү менен жоопкердин мындай аракетин ыктыярдуу түрдө зыянды калыбына келтирген деген пикирге келген. Бирок мындай жыйынтыкка келүүдө 500 тонна буудай Социалдык фонд тарабынан кабыл алынгандыгы, тийиштүү өткөрүү-кабыл алуу актылары түзүлгөндүгү жана андан ары буудай ошол эле “Талас Дан-Азык” ААКна сактоого калтырылгандыгы боюнча далилдер жок болгондугун сот эске албаган. Иштин материалдарына тиркелген 2010-жылдын 4-ноябрындагы “Боо-Терек” дан кабыл алуу пунктундагы калдыктарды аныктоо актысы мындай далил боло албайт, себеби анын мазмунунда көрсөтүлгөн буудай Социалдык фонд тарабынан кабыл алынгандыгы камтылбаган. Социалдык фондго “Боо-Терек” дан кабыл алуу пунктунда көрсөтүлгөн буудайга карата жеке менчик укугу өткөрүлбөгөндүгү, ал буудай “Талас Дан-Азык” ААКу тарабынан сатылгандыгы, аны сатууда Социалдык фонддун уруксаты суралбагандыгы менен далилденет. Демек “Талас Дан-Азык” ААКу 2010-жылдын ноябрь айында ыктыярдуу түрдө келтирилген зыянды калыбына келтирген деп табууга негиз жок жана “Талас Дан-Азык” ААКу 2011-жылдын февраль айында ыктыярдуу түрдө келтирилген зыянды калыбына келтирген деп табууга болбойт. Ал учурда 1 килограмм буудайдын орточо баасы Анти-монопольялык жөнгө салуу мамлекеттик агенттигинин Чүй-Талас областтык башкармалыгынын 2011-жылдын 26-майында берген 98 сандуу катындагы маалыматка караганда 15 сом 30 тыйын болгон, демек 500 тонна буудайдын баасы жогорудагы баада сатылган убакта — 7 650 000 сомду түзгөн, ал эми “Талас Дан-Азык” ААКу тарабынан Социалдык фонддун Талас облусундагы райондук бөлүмчөлөрүнө 3 226 447 сом гана которулуп берилген.

Мындай жагдайда зыяндын өлчөмүн аныктоодо Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 358-статьясынын 2-бөлүгүнө ылайык зыянды ордуна келтирүү талабы ыктыярдуу аткарылбагандыктан доо коюлган күнү колдонулган баалар эске алынууга

жатат. Каралып жаткан иш боюнча доо арыз 2011-жылдын июль айында берилген. Ошол эле Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Антимонопольялык жөнгө салуу мамлекеттик агенттигинин Чүй-Талас областтык башкармалыгынын 2012-жылдын 18-майында берген маалыматына караганда 2011-жылдын июль айында 1 килограмм буудайдын орточо баасы 11 сом 50 тыйын болгон. Демек, 500 тонна буудайдын баасы 5 750 000 сомду түзөт ($500\,000 \times 11,50 = 5\,750\,000$). Мунун ичинен “Талас Дан-Азык” ААКу тарабынан Социалдык фонддун Талас облусунун райондук бөлүмчөлөрүнө 3 226 447 сом которулуп берилгендиги иштин материалдары менен далилденет. Айырма сумма 2 523 553 сомду түзүүдө. Демек жоопкерден ушул айырма сумма өндүрүлүүгө тийиш болгон. Ал эми биринчи инстанциядагы соттун чечими менен “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун пайдасына 773 553 сом өндүрүлгөн, жана ага ылайык мамлекеттик бюджеттин пайдасына 25 471 сом мамлекеттик алым жана 100 сом почта чыгымдары өндүрүлүүсү каралган.

Жогорудагылардын негизинде Талас райондук прокуратурасынын жана Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун келтирилген чыгымдын өлчөмүн 2011-жылдын февраль айындагы буудайдын баасы менен аныктагандыктары да мыйзамга туура келбейт.

Соттук коллегия биринчи инстанциядагы сот “Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коому сактоо келишиминде каралган милдеттенмелерди тийиштүү аткарылгандыгынын айынан келтирилген зыяндын ордун толтуруп берүүгө милдеттүү деп туура жыйынтыкка келип, бирок өндүрүүгө жаткан сумманы туура эмес аныктагандыктан, анын чечими өзгөртүлүүгө, ал эми апелляциялык инстанциядагы соттун чечими толугу менен жокко чыгарылууга жатат деп табат.

Апелляциялык инстанциядагы соттун Социалдык фонддун Талас, Бакай-Ата, Кара-Буура жана Манас райондук башкармалыктарынын башчылары жана башкы эсепчилери менен “Талас Дан-Азык” ААКнун

президенти жана анын башкы эсепчисинин ортосунда салыштыруу актыларына шилтеме жасагандыгы туура эмес. Себеби жоопкер тарабынан чыгым толук төлөнбөгөндүктөн, Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 371-статьясында каралган негиз жок, андыктан доо арыз жарым жартылай канааттандырууга жатат.

Жогорудагылардын негизинде, Кыргыз Республикасынын Жарандык процесстик кодексинин 348-статьясын, 356-статьясынын 3-пунктун, 359-статьясын жетекчиликке алып, соттук коллегия ктоктом кабыл алган. Токтомдо Чүй областтык сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын 2015-жылдын 30-июлундагы чечими толугу менен жокко чыгарылган.

Чүй областынын райондор аралык сотунун 2012-жылдын 18-майындагы чечими өзгөртүлсүн. Чечимдин корутунду бөлүгүнүн 2 жана 3 абзацтары төмөндөгүдөй редакцияда берилсин.

“Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун пайдасына 2 523 553 сом өндүрүлгөн.

“Талас Дан-Азык” Ачык акционердик коомунан республикалык бюджеттин пайдасына иш биринчи жана экинчи инстанциидагы сотто каралгандыгы үчүн 90 354 сом мамлекеттик алым жана 100 сом почта чыгымдары өндүрүлсүн. Доонун калган бөлүгү канааттандыруусуз калтырылган.

Чечимдин калган бөлүгү күчүндө калтырылган.

ПОСТАНОВЛЕНИЯ СУДЕБНЫХ КОЛЛЕГИЙ ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

По уголовным делам и делам об административных правонарушениях

№ 4-1195/15УД, 21 сентября 2015 года

Судебная коллегия по уголовным делам и делам об административных правонарушениях Верховного суда Кыргызской Республики рассмотрела в открытом судебном заседании уголовное дело в отношении Асанбек уулу Б. по надзорным жалобам адвоката Джакыпова А.Т. и законного представителя потерпевшего Мамасалиевой А. на приговор судебной коллегии по уголовным делам и делам об административных правонарушениях Бишкекского городского суда от 18 мая 2015 года.

Приговором Ленинского районного суда г.Бишкек от 17 февраля 2015 года, Асанбек уулу Баястан, 25 апреля 1994 года рождения, урож.с.Сары- Бээ Кара-Кульджинского района Ошской области, по национальности кыргыз, образование среднее, холост, ранее не судим, по делу признан виновным и осужден по ч. 1 ст. 101 УК Кыргызской Республики к 3 (трем) годам лишения свободы с отбыванием наказания в колонии поселения.

В соответствии со ст. 61 ч 2 п.3 УК Кыргызской Республики срок предварительного заключения исчислен с 3 февраля 2014 года из расчета один день заключения, равным трем дням лишения свободы.

Мера пресечения оставлена прежней, содержание под стражей.

Вещественные доказательства: ДВД-диски в количестве 3-штук предусмотрено хранить при уголовном деле до истечения срока хранения уголовного дела, футболка бирюзового цвета, спортивная майка темно-синего цвета, толстовка с капюшоном серого цвета, спортивная обувь коричневого цвета, спортивная сумка черного, спортивные штаны черного цвета, куртка плащевка черного цвета, тампоны в количестве 5 штук, джинсовые брюки черного цвета, футболка серого цвета с надписью «Адидас» по вступлению приговора суда в законную силу — предусмотрено уничтожить.

(Судья Аденова Г.)

Приговором судебной коллегии по уголовным делам и делам об административных правонарушениях Бишкекского городского суда от 18 мая 2015 года приговор Ленинского районного суда г.Бишкек от 17 февраля 2015 года в отношении Асанбек уулу Баястан изменен.

Действия Асанбек уулу Б. переквалифицированы с ч.1 ст. 101 УК Кыргызской Республики на п.п.10,14 ч.2 ст.97 УК Кыргызской Республики.

Асанбек уулу Б. признан виновным в совершении преступления, предусмотренного п.п.10,14 ч.2 ст.97 УК Кыргызской Республики и назначено наказание в виде лишения свободы сроком на 12 (двенадцать) лет, с отбыванием наказания в исправительной колонии усиленного режима.

В соответствии со ст. 61 УК Кыргызской Республики срок предварительного заключения зачтен в срок отбывания наказания из расчета 1 день за 2 дня лишения свободы.

В остальной части приговор оставлен без изменения.

Апелляционное представление помощника прокурора Ленинского района г.Бишкек Нышанова А. удовлетворено частично.

(Председательствующий
Воронцова И.Н., судьи: Бранчаева С.И.,
Момунов Д.Р. — докладчик)

По делу вынесены вышеуказанные судебные акты.

В надзорной жалобе адвоката Джакыпов А.Т. просит отменить приговор судебной коллегии Бишкекского городского суда от 18 мая 2015 года и оставить в силе приговор Ленинского районного суда г.Бишкек от 17 января 2015 года. В обоснование указывает, что у подсудимого Асанбек уулу Б. не могла быть до случившегося мотива и повода для лишения жизни потерпевшего Сыдыкова М.

Поскольку как было установлено в судебном заседании они друг с другом до случившегося не общались, а лишь подсудимый знал потерпевшего со стороны, а именно по совместным тренировкам в спортивном клубе, не были знакомы и неприязненных отношений не могло быть. Потерпевший Сыдыков М. значительно превосходил по физической силе подсудимого Асанбек уулу Б., о том, что он боялся применения физической силы со стороны потерпевшего, и то, что причинение ножевого ранения потерпевшему Сыдыкову М. произошло случайно, неожиданно и по неосторожности находит свое подтверждение. Данное обстоятельство подтверждается амбулаторной психолого-психиатрической экспертизой, которую никто не обжаловал. О наличии ножа у потерпевшего подтверждает его близкий друг свидетель со стороны обвинения Жолдошев С.К. Показания осужденного Аманова М., содержащегося в ИК-47 подтверждает, что подсудимый Асанбек уулу Б. приходил к нему за четками. В отношении потерпевшего четырежды возбуждали уголовные дела, из них три раза за хулиганство. Врач травматолог Жунусов Б. показал на суде, что вес Сыдыкова М. был 130 кг., нож при падении Сыдыкова М. мог вонзиться самостоятельно в потерпевшего, это при его большом весе. Кроме этого, мать потерпевшего Мамасалиева А. моральных и материальных претензий в отношении подсудимого не имеет, о чем имеется встречное заявление Мамасалиевой А. о прекращении уголовного дела возбужденное в отношении Асанбек уулу Б., соглашение о возмещении вреда лицу, расписка Мамасалиевой А. о получении денег согласно соглашения, просила суд проявить снисхождение Асанбек уулу Б. и назначить мягкое наказание на усмотрение суда.

В надзорной жалобе представитель потерпевшего Мамасалиева А. просит отменить приговор Бишкекского городского суда в отношении Асанбек уулу Б. и назначит наказание в виде лишения свободы сроком на 20 лет с конфискацией имущества. В обоснование указывает, что у Асанбек уулу Б. и у других лиц был заранее спланированный умысел убить ее сына, сперва его похитили,

потом несколько раз ударили в голову тупым твердым предметом, нанесли ножевую рану. Потом чтобы все это скрыть привезли в больницу, а сами уехали, как будто ничего не случилось, что он сам виноват в случившемся. Суд первой инстанции не исследовав материалы дела, не обратив внимание на доказательства, которые имелись в материалах дела, убийство сына переквалифицировал на причинение смерти по неосторожности и назначил три года колонии поселения. Вторая судебная инстанция подсудимому назначил очень мягкое наказание. Неправильно дана юридическая оценка содеянного. Назначено несправедливое наказание.

В дополнительной надзорной жалобе представитель по доверенности потерпевшего Мамасалиева А. Жаркулов М. просит отменить судебные акты первых двух судов, признать виновным Асанбек уулу Б. по п.п.10,14 ч.2 ст.97 УК Кыргызской Республики и назначить наказание в виде 20 годам лишения свободы с конфискацией имущества. В обоснование указывает, что в отношении подсудимого была назначена мягкая мера наказания.

Рассмотрев материалы дела, обсудив доводы надзорных жалоб, Судебная коллегия Верховного суда Кыргызской Республики приходит к следующему выводу.

Как видно из материалов уголовного дела органами следствия Асанбек уулу Б. предъявлено обвинение в том, что 2 февраля 2014 года примерно в 12:20 часов прибыл в исправительное учреждение ИК-47 для встречи с отбывающим наказание ранее знакомым по совместным тренировкам Амановым М.С., находясь с группой неустановленных следствием лиц у ворот указанного учреждения увидел ранее знакомого Сыдыкова М., где между ними беспричинно возникла словесная перепалка, перешедшая в драку. В ходе которой Асанбек уулу Б., грубо нарушая общественный порядок и нормы общепринятого поведения, зная, что потерпевший Сыдыков М. занимается боевыми искусствами, значительно превосходит его по физической подготовке, с целью его лишения жизни нанес один удар неустановленным следствием ножом в область левого

бедро, и, применив боевой прием, сшиб потерпевшего Сыдыкова М. с ног, затем продолжая свой преступный замысел два раза ударил потерпевшего неустановленным следствием предметом в область головы.

В судебных заседаниях судов первой и апелляционной инстанции подсудимый Асанбек уулу Б. по предъявленному обвинению признал частично и показал, что 2 февраля 2014 года примерно в 12:00 часов приехал в учреждение ИК-47 для встречи со своим знакомым Амановым М., который отбывал наказание в указанном учреждении, для того, чтобы взять четки, о котором они договорились накануне по мобильному телефону. В контрольно-пропускном пункте ему сказали, что для получения свидания с осужденным необходим паспорт, так как у него не было паспорта он ходил по ул.Гагарина г.Бишкек около ворот учреждения и увидел потерпевшего Майрамбека Сыдыкова, которого ранее знал, по совместным тренировкам по восточным единоборствам, также он знал, что он преуспевающий спортсмен в своем виде спорта. Он пристально смотрел на Сыдыкова М., поскольку сомневался Майрамбек ли он, либо другой человек. В это время к нему подошел потерпевший Сыдыков М., и в грубой форме стал, его оскорблять ментовской уткой, и то, что он якобы шпионит за ним, а знает его потому, что они до этого тренировались в одном спортивном клубе, после чего между ними возникла словесная ссора, в ходе которой потерпевший Сыдыков М. вытащил из правого кармана своей куртки раскладной нож и с ножом направился в его сторону. В это время он, применив боевой прием, обнял потерпевшего Сыдыкова М., сзади, вместе с руками потерпевшего, в котором у него был нож, хотел совершить прием и сшибнуть потерпевшего, однако тот упал назад в правый бок, при падении потерпевший потащил его к себе, и он упал вместе с ним на него. После падения потерпевший Сыдыков М., вскрикнул от испуга он резко встал и увидел, что раскладной нож был, воткнут в левое бедро потерпевшего, и то, что он сам держал своими руками за рукоятку этого ножа, потерпевший, увидев резко, вытащил нож из своей ноги, из-за чего у него из раны хлынула кровь. В это

время он пребывал в шоковом и испуганном состоянии, поскольку потерпевший Сыдыков М., продолжал кричать, что убьет его, в это время вокруг стали собираться люди, он, не смотря на все происходящее, стал останавливать такси, для того, чтобы отвести потерпевшего в больницу. Ему остановилась машина марки «Мерседес» темного цвета, в заднее сиденье, которого он с помощью водителя посадили потерпевшего и отвезли в приемное отделение 4-городской больницы.

Согласно заключению судебно-медицинской экспертизы за №19 от 06.03.2014 года телесные повреждения Сыдыкова М. характеризовались:

А) колото-резанное ранение средней трети передней поверхности левого бедра с частичным пересечением левой бедренной артерии и мышц.

Б) тупая травма головы. Кровоизлияние в мягкие ткани правой теменно-затылочной и затылочной области. Ушиб головного мозга правой затылочной области с субарахноидальным кровоизлиянием там же. Внутримозговая гематома правого полушария мозжечка.

В) множественные ссадины боковой поверхности левого бедра.

Г) кожаный хирургический разрез передней поверхности верхней трети левого бедра.

Повреждения, указанные в п.А) образовались от действия плоского твердого предмета имеющего острый режущий край, которым мог быть клинок ножа.

Повреждения, указанные в п.Б) образовались в результате не менее двукратного воздействия тупых твердых предметов с ограниченной поверхностью соударения, установить вид которых представляется возможным, так как на повреждениях не отобразились индивидуальные особенности травмирующей поверхности предмета.

Повреждения, указанные в п.В) образовались от касательного воздействия твердых предметов установить вид которых не представляется возможным, так как на повреждениях не отобразились индивидуальные особенности травмирующей поверхности предмета.

Повреждения, указанные в п.Г) являются следствием хирургического вмешательства (выделения бедренной артерии, для остановки кровотечения).

Смерть его наступила от обескровливания внутренних органов, развившегося в результате обильной кровопотери, вследствие повреждений, указанных п.А).

Давность образования повреждений указанных п.А),Б),В) в пределах до 1 суток до момента наступления смерти и являются пожизненными.

По тяжести повреждения указанные п.А) и Б) расцениваются как ТЯЖКИЙ вред, по критерии опасность для жизни в момент причинения. Повреждения, указанные п.В) обычно у живых лиц расценивается как легкий вред, не повлекший за собой кратковременное расстройство здоровья, так как течение болезненного процесса менее 7-ми дней.

Раневой канал, судя по данной истории болезни, идет спереди назад.

Совершение самостоятельных действий (кричать, передвигаться и т.д.) после причинения телесных повреждений указанных в п.А) не исключается. С повреждениями указанными в п.Б) гр.Сыдыков М. не мог совершать какие либо самостоятельные и целенаправленные действия.

Установить в каком положении находился гр.Сыдыков М. в момент получения вышеуказанных телесных повреждений не представляется возможным, так как получить их он мог, находясь как в горизонтальном, так и при вертикальном положении при различном взаиморасположении с другими лицами.

Однако, суд первой инстанции действия подсудимого Асанбек уулу Б. необоснованно переквалифицировал со ст.97 ч.2 п.п.10,14, ст.234 4.1 ч.2 п.1, ч.3 п.2 УК Кыргызской Республики на ст. 101 этого же кодекса с указанием, что у подсудимого не было умысла лишить жизни потерпевшего, что инцидент спровоцировал сам потерпевший и смерть наступила по неосторожности.

Субъективная сторона причинения смерти по неосторожности характеризуется виной в форме неосторожности, т.е. легкомыслия или небрежности. При причинении смерти по легкомыслию виновный предви-

дит возможность наступления в результате своего деяния смерти потерпевшего, но без достаточных к тому оснований самонадеянно рассчитывает ее предотвратить.

Подсудимый Асанбек уулу Б. осознавал общественно-опасный характер своего деяния и предвидел возможность наступления смерти, т.е. виновный наносит удары противнику и сознательно допускает возможность лишения жизни.

Ответственность за причинение смерти не наступает, если лицо предвидело возможность причинения смерти другому человеку и, не желая этого, предприняло все необходимые, по его мнению, меры для предотвращения наступления смерти, но смерть наступила по независящим от него причинам; либо в случае, когда лицо не предвидело, не могло и не должно было предвидеть наступление смерти другого человека.

Так же судебной коллегией апелляционной инстанции была неправильно квалифицирована действия Асанбек уулу Б. по п.п.10,14 ч.2 ст.97 УК Кыргызской Республики.

Под убийством понимается только умышленное причинение смерти другому человеку. Иные случаи причинения смерти рассматриваться, как убийство не могут.

Субъективная сторона посягательства характеризуется прямым или косвенным умыслом. При решении вопроса о содержании умысла виновного следует исходить из совокупности всех обстоятельств совершенного преступления, в частности учитывать предшествующее поведение виновного и потерпевшего, их взаимоотношения, причины прекращения преступных действий виновного, способы и орудия преступления, а также характер ранений, их количество и локализацию в жизненно важных органах человека.

В ходе следствия и в судебных заседаниях первых двух инстанций допрошенный Асанбек уулу Б. показал, что при встрече, потерпевший Сыдыков М. начал нецензурно выражаться и, упрекая его в том, что он за ним шпионит, работая на сотрудников милиции. В ходе ссоры потерпевший Сыдыков М. держа в своих руках нож пугал им подсудимого, после чего Асанбек уулу Б. борцовским приемом повалил Сыдыкова М. на

землю и тот сам нанес себе ранение ножом.

Вышеуказанные показания подсудимого Асанбек уулу Б. о том, что инцидент спровоцировал сам потерпевший, и что это несчастный случай судебная коллегия апелляционной инстанции правильно отнеслась критически, так как у подсудимого была возможность предотвратить преступление, не вступив с потерпевшим в драку.

Допрошенный в ходе следствия в качестве свидетеля врач БНИЦТиО Абсатаров И.И. показал, что, рана на бедре была глубокой, была повреждена бедренная артерия. Для нанесения такой раны, а также учитывая большой мышечный объем ноги Сыдыкова М., нужна большая физическая сила и целенаправленный удар (т.1 л.д. 108-111).

При таких обстоятельствах Судебная коллегия считает, что действия подсудимого Асанбек уулу Б. подлежат квалификации по ч.4 ст. 104 УК Кыргызской Республики, как умышленное причинение тяжкого вреда здоровью повлекшее по неосторожности смерть потерпевшего.

Субъективная сторона преступления характеризуется тем, что здесь наличествуют две формы вины, т.е. умысел относительно причинению тяжкого вреда здоровью и неосторожность по отношению причинения смерти потерпевшему. При этом причинение смерти потерпевшему не охватывалось умыслом виновного, хотя он предвидел возможность его наступления, но без достаточных тому оснований самонадеянно рассчитывал на ее предотвращение.

Разграничение убийства, причинения смерти по неосторожности и данного преступления проводится по субъективной стороне, а также в результате оценки конкретных обстоятельств преступления, личности виновного и потерпевшего, их отношений до совершения преступления и поведение виновного после него. Обстоятельства совершенного преступления, в частности способ, орудия преступления, количество, характер и локализация телесных повреждений могут дать ответ о содержании умысла виновного.

На основании изложенного, руководствуясь ст.ст.374-379, п.3 ч.1 ст.383 УПК Кыргызской Республики, Судебная коллегия Верховного суда Кыргызской Республики приняла постановление. В принятом постановлении приговор судебной коллегии по уголовным делам и делам об административных правонарушениях Бишкекского городского суда от 18 мая 2015 года в отношении Асанбек уулу Баястан изменен.

Асанбек уулу Баястан признан виновным в совершении преступления, предусмотренного ч.4 ст. 104 УК Кыргызской Республики и назначено наказание в виде лишения свободы сроком на 12 (двенадцать) лет с отбыванием наказания в колонии усиленного режима.

В остальной части приговор оставлен без изменения.

Надзорная жалоба адвоката Джакыпова А., представителя потерпевшего Мамасалиевой А. оставлена без удовлетворения.

По гражданским делам

дело №5-1590/15 ГД, 14 октября 2015 года

Судебная коллегия по гражданским делам Верховного суда Кыргызской Республики с участием представителя Кыргыско-Турецкого Университета «Манас» по доверенности №30-2015/006-028 от 8 января 2015 года — Тельтаева Курманкула Андашовича, представителей Осман Каракаш по доверенностям от 11 сентября 2015 года Шейренова Надерлана Таалайбековича, Мурзакматовой Жамили Тукушевной, Со-

оронкулова Бахтияра Джумалыевича, рассмотрела в открытом судебном заседании гражданское дело по жалобе в порядке надзора представителя Кыргыско-Турецкого университета «Манас» — Тельтаева К.А. на решение Первомайского районного суда г.Бишкек от 28 февраля 2014 года и определение судебной коллегии по гражданским делам Бишкекского городского суда от 22 мая 2015 года.

Решением Первомайского районного суда г.Бишкек от 28 февраля 2014 года исковое заявление Осман Каракаш к Кыргызско-Турецкому университету «Манас» о восстановлении на прежней должности, взыскании заработной платы за время вынужденного прогула и компенсации на лечение удовлетворено частично.

Восстановлен Осман Каракаш старшим преподавателем отделения журналистики Кыргызско-Турецкого университета «Манас» с 1 сентября 2013 года.

Взыскана с Кыргызско-Турецкого университета «Манас» в пользу Осман Каракаш заработная плата за время вынужденного прогула 856 405 сом 14 тыйынов.

В остальной части иска отказано.

Взыскана с Кыргызско-Турецкого университета «Манас» в доход государства госпошлина в размере 85 640 сом 50 тыйын.

(Председательствующий:
Тилекеева А.М.)

Определением судебной коллегии по гражданским делам Бишкекского городского суда от 22 мая 2015 года решение Первомайского районного суда г.Бишкек от 28 февраля 2014 года по данному делу оставлено без изменения, апелляционная жалоба представителя КТУ «Манас» -Тельтаева К.А. — без удовлетворения.

По результатам рассмотрения апелляционной жалобы взыскана с КТУ «Манас» в доход государства госпошлина в размере 42 820 сомов.

(Председательствующий:
Кудайбергенов А.Н.,
судьи: Крицкая С.М.,
Фахритдинова Л.Д. — докладчик)

Осман Каракаш обратился в суд с иском к Кыргызско-Турецкому университету «Манас» (далее — КТУ) об обязывании заключения договора, указав, что между ним и ответчиком ранее возникли трудовые отношения на основании трудового соглашения. За все время работы 2012-2013 годы он не получил ни единого взыскания. В связи с тем, что 1 сентября 2013 года начинается

новый учебный год и он имеет приоритетное право на заключение нового трудового договора, он обратился к ответчику с письменной претензией о заключении аналогичного договора. Однако от заключения договора ответчик уклоняется, что и явилось основанием для обращения в суд. Приказом от 13 августа 2013 года ответчик его уволил. Считает, что причиной его увольнения и отказа от заключения нового договора явилось его лечение, однако, трудовую книжку ответчик ему не выдал.

Просил обязать ответчика заключить с ним трудовой договор на учебный год 2013-2014 года с назначением его на должность в КТУ преподавателем кафедры журналистики согласно штатного расписания.

Изменив исковые требования, Осман Каракаш указал, что с 2005 года он работал преподавателем факультета коммуникаций КТУ. 31 августа 2013 года на основании ходатайства проректора КТУ Кулмырзаева А. на имя ректора КТУ он был незаконно, без предупреждения уволен с работы. Увольнение считает незаконным, поскольку между ним и КТУ был заключен трудовой договор на один год с 1 сентября 2012 года по 31 августа 2013 года. Согласно трудовому договору КТУ обязался письменно уведомить его о прекращении трудовых отношений с ним за 60 дней до окончания срока действия трудового договора. Однако, КТУ, нарушая условия трудового договора, не уведомив его, уволил с работы. Считает, что в результате незаконного увольнения было нарушено его право на труд, предусмотренное действующим законодательством. Таким образом, ответчик обязан выплатить ему за все время вынужденного прогула с 1 сентября 2013 года по день восстановления на работу. В университете он проработал около 8 лет. На протяжении 8 лет он был куратором и научным руководителем выпускных квалификационных работ. На протяжении 3 лет на бесплатной основе руководил студенческой газетой. С целью создания условий для постоянной практики студентов за свой счет создал 2 новостных интернет сайта и первое интернет телевидение университета. КТУ не учел, что у него никогда не было дисципли-

нарных взысканий и нарушений трудовой дисциплины. Кроме того, из его заработной платы незаконно произведено удержание в размере 66 416 сомов. Причины удержания из заработной платы ему неизвестны. С 13 мая 2013 года ему был предоставлен ежегодный оплачиваемый отпуск за 2012-2013 годы. Отпуск им не был использован, так как в период трудового оплачиваемого отпуска он заболел. 21 мая 2013 года он был госпитализирован в отделение сердечно-сосудистой хирургии медицинского центра Тургут Озала в Турции с диагнозом атеросклеротическая болезнь сердца. 23 мая 2013 года он перенес операцию и до 29 июля 2013 года находился на больничном. Просил восстановить его на работе в КТУ в должности преподавателя, взыскать в его пользу заработную плату за время вынужденного прогула с 1 сентября 2013 года по день восстановления на работе, пособие по временной нетрудоспособности в размере 132 833 сомов и незаконно удержанную из заработной платы денежную сумму в размере 66 416 сомов.

Судами приняты вышеуказанные судебные акты.

Не соглашаясь с ними, представитель КТУ — Тельтаев К.А. в жалобе порядке надзора указал, что Осман Каракаш в своем последнем измененном исковом заявлении указал, что он без предупреждения был уволен с работы. Однако он не был уволен (освобожден), а было прекращение трудового договора по истечении срока. В этом случае предупреждение работника об окончании срока трудового договора не обязательно.

Статья 15 Трудового договора распространяется, когда университет или сотрудник желает в одностороннем порядке расторгнуть трудовой договор до окончания срока трудового договора, а не на продление или не продление трудового договора.

Университет в свою очередь заключил договор с Осман Каракаш с 1 сентября 2012 года по 31 августа 2013 года, сроком на 1 учебный год. На заседании Управленческого совета университета от 27 июня 2013 года рассмотрены вопросы по оценке персонала за 2012-2013 учебный год и планирования на 2013-2014 учебный год, на котором при-

нято единогласное решение не продлевать трудовой договор с Осман Каракашом по истечении срока договора на следующий учебный год, а не расторгать трудовой договор до истечения срока трудового договора. В случае расторжения трудового договора с Осман Каракаш до окончания срока договора университет обязан был бы уведомить его за 60 дней до расторжения договора. Однако университет не расторгал договор, а принял решение о не продлении договора по истечении трудового договора, и в этих случаях администрация не обязана уведомлять его.

Согласно ст.4 Устава университета Попечительский Совет является высшим органом управления университета. Попечительский Совет университета своим решением от 11.11.2013 года не только подтвердил решение Управленческого совета, а принял решение о не продлении трудового договора на новый учебный год с преподавателем Осман Каракаш. В настоящее время решение Попечительского совета университета от 11.11.2013 года имеет юридическую силу и оно никем не отменено.

Осман Каракашем был пропущен срок обращения в суд. Он, зная, что пропустил срок обращения в суд и не восстановив его, сперва обратился в суд с исковым заявлением об обязывании продления трудового договора. Затем в декабре, изменил первоначальное исковое заявление об обязывании продления трудового договора на восстановление на работе. Суд, поверив показаниям истца о том, что он якобы не знал об окончании трудового договора и о не продлении договора, восстановил срок обращения в суд, признав данный факт уважительным. Однако истец, заключая трудовой договор за 2012-2013 учебный год, знал, когда закончится срок заключаемого трудового договора и в связи с этим, он с 1 сентября 2013 года не выходил на работу.

Суды также заблуждаются в том, что работодатель не ознакомил истца с приказом об увольнении и не выдал трудовую книжку. Академическим и административным работникам университета, являющимися гражданами Турецкой Республики, не оформляются трудовые книжки. А с реше-

нием о не продлении трудового договора Осман Каракаш ознакомиться отказался, о чем был составлен соответствующий акт.

Просил отменить решение Первомайского районного суда г.Бишкек от 28 февраля 2014 года и определение судебной коллегии по гражданским делам Бишкекского городского суда от 22 мая 2015 года.

Исследовав материалы дела, обсудив доводы надзорной жалобы, заслушав пояснения сторон, судебная коллегия по гражданским делам Верховного суда Кыргызской Республики считает жалобу подлежащим удовлетворению частично.

Материалами дела установлено, что 26 июля 2005 года Осман Каракаш был назначен на должность старшего преподавателя отделения журналистики факультета коммуникации с 1 сентября 2005 года в соответствии со ст. 17 Устава КТУ «Манас».

Согласно Устава с Осман Каракаш был заключен трудовой договор на учебный год с 1 сентября 2012 года по 31 августа 2013 года.

Осман Каракаш обратился в суд с иском к КТУ о восстановлении на работе, взыскании заработной платы за время вынужденного прогула, пособия по временной нетрудоспособности и незаконно удержанной из заработной платы денежной суммы.

Суды, удовлетворяя иск частично, указали, что Осман Каракаш был освобожден от должности в нарушение трудового законодательства, в связи с чем, он подлежит восстановлению на работе с взысканием заработной платы за время вынужденного прогула, а в остальной части иск не обоснован.

Судебная коллегия Верховного суда Кыргызской Республики считает необоснованными выводы судов в части требований иска о восстановлении на работе и взыскании заработной платы по следующим основаниям.

Согласно трудовому договору Осман Каракаш принят на должность старшего преподавателя. Пунктом 16 трудового договора предусмотрено, что договор действует в период с 1 сентября 2012 года по 31 августа 2013 года.

Как усматривается из материалов дела, на заседании Управленческого совета 27

июня 2013 года были рассмотрены вопросы по оценке персонала за 2012-2013 учетные годы и планирование персонала на 2013-2014 учебный год на котором принято решение не продлевать трудовой договор, в том числе с Осман Каракаш, занимающим должность старшего преподавателя в отделении журналистики факультета коммуникаций на 2013-2014 учебный год.

О принятом решении Осман Каракаш был ознакомлен, что подтверждается уведомлением и протоколом от 28 июня 2013 года.

Также, согласно протоколу 29 июля 2013 года Осман Каркаш о письме из Ректората за №.30.2013/PER-317 от 28 июня 2013 года о разрыве трудовых отношений был уведомлен 28 июня 2013 года в 16.00 устно, по телефону и по электронной почте.

Решением Управленческого совета Университета от 3 сентября 2013 года Осман Каракаш был освобожден от занимаемой должности с 31 августа 2013 года в связи с истечением срока трудового договора.

Судебная коллегия Верховного суда Кыргызской Республики считает, что суды необоснованно восстановили Осман Каракаш на прежнюю должность, поскольку трудовой договор с Осман Каракашем не был расторгнут, в данном случае имел место отказ в продлении трудового договора. Вопрос о продлении или отказе в продлении трудового договора находится в компетенции работодателя, а не суда.

В части требований иска о взыскании невыплаченного пособия в сумме 132 833 сомов и удержанной заработной платы в сумме 66 416 сомов суды обосновано пришли к выводу об отсутствии оснований для удовлетворения, поскольку в деле отсутствуют допустимые доказательства в подтверждении доводов истца.

В соответствии со ст.60 ГПК КР лица, участвующие в деле, должны доказать те обстоятельства, на которые они ссылаются как на основания своих требований и возражений.

Кроме того, согласно п.15 трудового договора в случае расторжения договора в одностороннем порядке, либо по обоюдному

согласию сторон, а также не продления срока трудового договора, сотрудник не имеет права требовать от университета какие-либо денежные выплаты.

При таких обстоятельствах судебная коллегия Верховного суда Кыргызской Республики считает, что решение Первомайского районного суда г.Бишкек от 28 февраля 2014 года и определение судебной коллегии по гражданским делам Бишкекского городского суда от 22 мая 2015 года подлежат отмене в части исковых требований о восстановлении на работе, взыскании заработной платы за время вынужденного прогула в размере 856 405,14 сомов и государственной пошлины в размере 85 640, 50 сомов с принятием в этой части нового решения об отказе в удовлетворении иска.

На основании изложенного и руководствуясь статьями 356-359 Гражданского процессуального кодекса Кыргызской Респу-

блики, судебная коллегия Верховного суда Кыргызской Республики приняла постановление. В принятом постановлении решение Первомайского районного суда г.Бишкек от 28 февраля 2014 года и определение судебной коллегии по гражданским делам Бишкекского городского суда от 22 мая 2015 года в части требований иска о восстановлении на работе, взыскании заработной платы за время вынужденного прогула и государственной пошлины — отменено. В этой части принято новое решение.

В удовлетворении иска Осман Каракаш к Кыргызско-Турецкому университету «Манас» о восстановлении на работе, взыскании заработной платы за время вынужденного прогула — отказано. В остальной части судебные акты оставлены в силе. Жалоба в порядке надзора представителя Кыргызско-Турецкого университета «Манас» — Тельтаева К.А. — удовлетворена частично.

По административным и экономическим делам

дело №ЭД-626/14ми, Н/п № 6-429/15ЭД № 6-8/16 ЭД, 18 января 2016 года

Судебная коллегия по административным и экономическим делам Верховного суда Кыргызской Республики с участием представителя компании «FAUST International Corp.» — Эм О., представителя Фонда по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики — Жанузакова М., представителя ОсОО «Каприз» — Мишиной Ю., представителя Генеральной прокуратуры Кыргызской Республики — Тентиевой М., рассмотрела в открытом судебном заседании надзорную жалобу Фонда по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики на решение Межрайонного суда Иссык-Кульской области от 21 мая 2015 года, которым исковое заявление компании «FAUST International Corp.» к ОсОО «Каприз» о взыскании просроченной задолженности по кредитному договору в размере 198 180 444,30 сом, а также об обращении взыскания на предмет залога — удовлетворено полностью. Расторгнуто Со-

глашение о порядке обращения взыскания на предмет залога во внесудебном порядке от 1 июля 2009 года, реестровый № 1-1411, в редакции Дополнительного соглашения № 1 от 3 февраля 2010 года № 2-346. Взыскана с ОсОО «Каприз» в пользу компании «FAUST International Corp.» задолженность в сумме — 198 180 444,30 сом.

Обращено взыскание на предмет залога — недвижимое имущество, расположенное по адресу: Кыргызская Республика, Иссык-Кульская область, село Бактуу — Долоноту, территория ОсОО «Каприз»:

– коттедж № 3А общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 300,00 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0775, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз»

– на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая

2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174047;

- коттедж № 3Б общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 302,00 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0776, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174049;
- коттедж № 4А общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 317,00 кв.м., идентификационный код 2-03- вб- 1004-0777, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174042;
- коттедж № 4Б общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 364,00 кв.м., идентификационный код 2-03- 06-1004-0778, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174043;
- коттедж № 5А общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою

379,00 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0779, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174059;

- коттедж № 5Б общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 306,00 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0780, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174062;
- коттедж № 6А общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 306,00 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0781, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174061;
- коттедж № 6Б общей площадью 112,6 кв.м., жилой площадью 37,8 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 307,00 кв.м., идентификационный код 2-03- 06-1004-0782, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта при-

- ема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174060;
- коттедж № 39 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 525,0 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0847, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174032;
 - коттедж № 41 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 558,0 кв.м., идентификационный код 2-03-1004-0849, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии № 174081;
 - коттедж № 42 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 626,0 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0850, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии № 174003;
 - коттедж № 43 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 555,88 кв.м., идентификационный код 2-03-1-1004-0851, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии № 174002;
 - коттедж № 44 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 508,46 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0852, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии № 174010;
 - коттедж № 47 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 390,0 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0857, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174022;
 - коттедж № 49 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 493,0 кв.м., идентификационный код

2-03-06-1004-0859, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174012;

- коттедж № 50 общей площадью 138,3 кв.м., жилой площадью 89,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 733,0 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0860, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174005;
- коттедж № 53 общей площадью 192,153 кв.м., жилой площадью 109,35 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 591,0 кв.м., идентификационный код 2-03-16-1004-0863, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174025;
- коттедж № 54 общей площадью 190,2 кв.м., жилой площадью 108,0 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 560,0 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0864, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала №

778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174026;

- коттедж № 55 общей площадью 195,7 кв.м., жилой площадью 112,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 468,0 кв.м., идентификационный код 2-03-04-0865, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174004;
- коттедж № 58 общей площадью 191,7 кв.м., жилой площадью 108,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 410,0 кв.м., идентификационный код 2-03-06-1004-0868, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, договора купли-продажи № 3 от 20 октября 2008 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174094;
- недостроенный корпус (Жилой блок, с рестораном и бассейном), расположенный на земельном участке, принадлежащий ОсОО Пансионат «Ак-Чардак» тоже лицо ОсОО «Каприз» на основании Соглашения о формировании уставного капитала № 778 от 14 марта 2007 года, постановления № 854 от 15 мая 2008 года, акта приема в эксплуатацию от 14 мая 2008 года, государственного акта о праве частной собственности на земельный участок серии Ч № 174265, идентификационный код

2-03-06-1004-0870 путем проследования публичных торгов в форме открытого аукциона.

Суд определил начальную (стартовую) продажную цену залогового имущества в размере 197 494 540,80 сом, согласно соглашению сторон по Договору об ипотеке от 1 июля 2009 года, реестровый № 1-1410, с учетом Дополнительного соглашения № 1 от 3 февраля 2010 года № 2-345.

В качестве организатора торгов назначено ПССИ Иссык-Кульского района. Суд обязал распределить выручку по результатам проведенных публичных торгов в следующем порядке: на покрытие издержек и расходов на проведение торгов; на оплату требований компании «FAUST International Corp.», обеспеченных залоговым имуществом, возмещение всех издержек и расходов компании «FAUST International Corp.»; на возврат залогодателю суммы, оставшейся после удовлетворения всех вышеназванных требований.

Взыскана с ОсОО «Каприз» государственная пошлина в доход республиканского бюджета в размере 1 405 902 сом (председательствующий: Асанова К.), и на определение судебной коллегии по административным и экономическим делам Ысык-Кульского областного суда от 11 августа 2015 года, которым решение Межрайонного суда Иссык-Кульской области от 21 мая 2015 года оставлено без изменения

(председательствующий
и судья-докладчик: Молдакунов А.К.,
— Алиева Г.С., Асаналиева Ж.А.),

Судами были приняты вышеуказанные судебные акты.

Не согласившись с принятыми судебными актами судов, Фонд по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики обратился в Верховный суд Кыргызской Республики с надзорной жалобой.

В надзорной жалобе указывается, что 19 июля 2010 года за № 95 был принят Декрет Временного Правительства Кыргызской Республики «О национализации долей

в уставном капитале ОсОО «Каприз», «СК Ресурс». В соответствии с Декретом национализированы 28,34% доли в уставном капитале ОсОО «Каприз», принадлежащие ЗАО «SK Finance» («СК Финанс»), в связи с чем в данном деле затрагиваются интересы государства. 4 августа 2010 года в органах юстиции была проведена государственная перерегистрация ОсОО «Каприз», в настоящее время государство в лице Фонда по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики является соучредителем ОсОО «Каприз» с 28,34% доли в уставном капитале Общества.

В соответствии с Программой по эффективному управлению и распоряжению национализированными объектами, утвержденной постановлением Жогорку Кенеша Кыргызской Республики № 941 — V от 08 июля 2011 года 28,34% доли в уставном капитале ответчика включены в перечень объектов, подлежащих приватизации. Постановлением Жогорку Кенеша Кыргызской Республики от 12 февраля 2014 года за № 3816 — V реализация национализированной доли приостановлена.

Кредитный договор № 110/1358/01 от 8 июня 2007 года с Приложениями № 1-9, Договор об ипотеке от 1 июля 2009 года реестровый № 1-1410, с учетом Дополнительного соглашения № 1 от 3 февраля 2010 года № 2-345 и Соглашение о порядке обращения взыскания на предмет залога во внесудебном порядке от 1 июля 2009 года реестровый № 1-1411, с учетом Дополнительного соглашения № 1 от 3 февраля 2010 года № 2-346 были заключены ОсОО «Каприз» до издания вышеуказанного Декрета Временного Правительства Кыргызской Республики. Фонд по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики получил долю в уставном капитале уже действующего юридического лица — ОсОО «Каприз». В настоящее время обстоятельства изменились, в уставном капитале ответчика — ОсОО «Каприз» имеется государственная доля. В этой связи, Фонд считает погашение задолженности возможным, в случае подтверждения факта предоставления денежных средств по кредитному договору по до-

говорам займа. Заявитель надзорной жалобы считает необходимым продлить сроки возврата задолженности ОсОО «Каприз» перед истцом, с установлением графика выплат в рассрочку, так как в этом случае заложенное имущество может эксплуатироваться на погашение долга и в последующем остаться в собственности ОсОО «Каприз».

Заявитель отмечает, что ни истцом, ни ответчиком не предоставлены документы, подтверждающие факт предоставления и получения вышеуказанных денежных средств (квитанции, банковские чеки, бухгалтерские книги, и т.п.). Однако судом первой и второй инстанций при вынесении решения не приняты во внимание доводы Фонда. Заявитель считает, что судами неверно применена статья 360 Гражданского кодекса Кыргызской Республики и удовлетворено требование истца о начислении процентов за пользование чужими денежными средствами. Ответственность за неисполнение денежного обязательства возникает в случае неправомерного удержания, уклонения от их возврата, либо неосновательного получения или сбережения за счет другого лица. ОсОО «Каприз» не удерживает и не уклоняется от возврата денежных средств.

В судебное заседание надзорной инстанции не явился представитель Иссык-Кульского районного управления по землеустройству и регистрации прав на недвижимое имущество, хотя был извещен надлежащим образом о времени, дате и месте рассмотрения дела, в связи с чем дело подлежит рассмотрению без участия неявившегося лица в порядке ст. 355 ГПК Кыргызской Республики.

В судебном заседании надзорной инстанции представители Фонда по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики, Генеральной прокуратуры Кыргызской Республики поддержали доводы надзорной жалобы и просили отменить обжалуемые судебные акты.

Представители «FAUST International Corp.», ОсОО «Каприз» не согласились с доводами надзорной жалобы и просили оставить в силе принятые по делу судебные акты.

Судебная коллегия по административным и экономическим делам Верховного суда Кыргызской Республики исследовав материалы дела, дав оценку в совокупности всем имеющимся в деле материалам, проверив правильность применения судом норм права, считает, что решение Межрайонного суда Иссык-Кульской области от 21 мая 2015 года, определение судебной коллегии по административным и экономическим делам Иссык-Кульского областного суда от 11 августа 2015 года подлежат отмене с направлением дела на новое рассмотрение в Иссык-Кульской Межрайонный суд по следующим основаниям.

В соответствии со ст. 198 ГПК Кыргызской Республики решение суда должно быть законным и обоснованным. Решение является законным, когда оно вынесено с соблюдением норм процессуального права и в соответствии с нормами материального права, подлежащими применению к данному правоотношению. Решение считается обоснованным, когда в нем отражены имеющие значение для данного дела факты, подтвержденные доказательствами, отвечающими соответствующим требованиям закона об их относимости и допустимости, а также достоверности, и когда решение содержит исчерпывающие выводы суда, вытекающие из установленных фактов.

Как видно из материалов дела, истец обратился в Межрайонный суд Иссык-Кульской области с иском к ОсОО «Каприз» о расторжении Соглашения о порядке обращения взыскания на предмет залога во внесудебном порядке от 1 июля 2009 года реестровый № 1-1411 в редакции Дополнительного соглашения № 1 от 3 февраля 2010 года № 2-346, о взыскании просроченной задолженности по кредитному договору в размере 198 180 444 сом, об обращении взыскания на заложенное имущество.

Суд первой инстанции, руководствуясь ст.ст. 229, 300, 727, 734, 382, 307, 336, Гражданского кодекса Кыргызской Республики, ст. 72, 73 Закона Кыргызской Республики «О залоге» принял вышеуказанное решение.

Суд апелляционной инстанции посчитав обоснованными выводы суда первой инстанции, оставил решение суда в силе.

Судебная коллегия надзорной инстанции считает необоснованными выводы судов об удовлетворении исковых требований истца, поскольку судами не выяснены существенные обстоятельства, имеющие значение для дела. В судебных актах не отражены конкретно, по какому договору, когда, через какой банк поступали денежные средства в ОсОО «Каприз»; со стороны ОсОО «Каприз» когда, сколько, через какой банк переводились суммы заемщику со ссылкой на конкретные банковские и бухгалтерские документы с указанием суммы задолженности по каждому договорам, соглашениям на момент подачи иска.

При новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует истребовать подтверждение вышеуказанных сведений отчетностью предоставленных ОсОО «Каприз» в налоговые органы в соответствующие периоды, когда проводились операции по оприходованию поступивших денежных средств и погашению сумм займа.

Согласно пп. «у» п.7.2.1 Устава ОсОО «Каприз» к исключительной компетенции Общего собрания участников относится дача согласия на совершение Обществом сделки на сумму от 50 000 000 сом и выше. В соответствии с п. 7.3 Устава Генеральный директор является единоличным исполнительным органом Общества. К компетенции Генерального директора Общества относятся все вопросы деятельности Общества, не входящие в компетенцию Общего собрания участников Общества. Отдельные вопросы, составляющие компетенцию Общего собрания участников Общества могут быть переданы им на рассмотрение Генерального директора, за исключением тех, которые входят в его исключительную компетенцию. Генеральный директор подотчетен Общему собранию участников Общества и организует исполнение его решений (л.д.154-155 т.1).

Как видно из материалов дела, 8 июня 2007 года между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Пансионат Ак Чардак» заключен Кредитный договор № 110/1358/01 о предоставлении последнему кредита в раз-

мере 4 000 000 долларов США под 16 % годовых сроком на 24 месяца (л.д.7 т.1).

15 мая 2008 года между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Каприз» заключено дополнительное соглашение № 1 к указанному выше Кредитному договору № 110/1358/01, согласно которому сумма кредита была увеличена до 5 200 000 долларов США и установлен новый график погашения кредита (л.д.9 т.1).

Дополнительным соглашением № 2 от 3 сентября 2008 года, заключенным между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Каприз» к Кредитному договору № 110/1358/01, сумма кредита была увеличена до 7 500 000 долларов США, процентная ставка за пользование кредитом установлена в размере 19 % годовых, увеличен срок пользования кредитом до 5 июня 2010 года и установлен новый график погашения кредита (л.д.11 т.1).

22 декабря 2008 года между указанными выше сторонами заключено Дополнительное соглашение № 3 к Кредитному договору, которым в текст Кредитного договора были внесены изменения в части оценочной стоимости залогового обеспечения и определения общего количества объектов залога, составивших 88 единиц. Общая оценочная стоимость залогового обеспечения составила 11 649 000 долларов США (л.д.13-21 т.1).

Дополнительным соглашением № 4 от 18 марта 2009 года к Кредитному договору в текст Кредитного договора были внесены изменения в части оценочной стоимости залогового обеспечения, общее количество которых составило уже 83 объекта недвижимости. Общая оценочная стоимость залогового обеспечения составила 11 203 140 долларов США (л.д.22-25 т.1).

16 июня 2009 года между ОАО «Азия Универсал Банк», ЗАО «СК Финанс», ОсОО «Каприз» заключено Соглашение об уступке требования, согласно которому к ЗАО «СК Финанс» перешли все права кредитора по Кредитному договору. К Соглашению было составлено Приложение № 1 от 16 июня 2009 года, в котором перечислены 88 объектов недвижимости (л.д.26-43 т.1).

19 июня 2009 года между ЗАО «СК Финанс», ОсОО «Каприз» заключено дополни-

тельное соглашение № 5 к Кредитному договору № 110/1358/01 от 8 июня 2009 года, в котором пунктом 2.4 — пункт 5.1 Договора изменен и указано, что заемщик предоставляет в качестве обеспечения исполнения обязательства (залог) по Договору недвижимое имущество уже в количестве 74 объекта на сумму 9 401 428,37 сом (л.д. 45-53 т.1).

Между указанными сторонами были заключены еще несколько дополнительных соглашений: № 6 от 3 августа 2009 года о залоге 71 недвижимого объекта на сумму 9 401 428,37 долларов США; № 7 от 19 ноября 2009 года залог на 69 объектов на сумму 9 073 637 долларов США; № 8 о залоге 21 объекта на сумму 3 627 500,35 сом (л.д. 54-75 т.1).

4 февраля 2010 года было заключено Дополнительное соглашение к кредитному договору, где стороны пришли к соглашению об изменении процентной ставки, установленной условиями Кредитного договора от 8 июня 2007 года, которая с момента подписания указанного Дополнительного соглашения составляла 10% годовых (л.д. 76 т.1).

Все соглашения от имени ОсОО «Каприз» подписаны генеральным директором Общества Никитиной Н. В связи с чем, при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует выяснить имела ли полномочия Никитина Н. на совершение и подписание от имени общества вышеуказанных сделок.

Как указано выше, Кредитный договор № 110/1358/01 8 июня 2007 года заключен между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Пансионат Ак Чардак». Дополнительные соглашения были заключены между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Каприз» и между ЗАО «СК Финанс», ОсОО «Каприз».

В соответствии с п. 1 ст. 94 Гражданского кодекса Кыргызской Республики передаточный акт и разделительный баланс должны содержать положения о правопреемстве по всем обязательствам реорганизованного юридического лица в отношении всех его кредиторов и должников, включая и обязательства, оспариваемые сторонами. В связи с чем, при новом рассмотрении дела, суду следует истребовать передаточный акт о передаче прав и обязанностей ОсОО «Пан-

сионат Ак Чардак» к ОсОО «Каприз» для выяснения в какой части, в каком объеме, и на какую сумму передавались обязательства ОсОО «Пансионат Ак Чардак» к ОсОО «Каприз» и в результате чего произошло правопреемство.

В соответствии с п. 1 ст. 328 Гражданского кодекса Кыргызской Республики и п. 4 ст. 10 Закона Кыргызской Республики «О залоге» договор о залоге должен содержать общее описание предмета залога, достаточное для его идентификации; право, в силу которого имущество, являющееся предметом залога, принадлежит залогодателю, с указанием реквизитов правоустанавливающего документа для недвижимого имущества или имущества, подлежащего регистрации. Однако, как следует из материалов дела во всех вышеуказанных договорах залога указано разное недвижимое имущество в разном количестве (77, 74, 71, 83, 88, 69, 21 коттеджей) и, соответственно, с другой стоимостью.

В связи с чем, при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует обратить внимание на данное обстоятельство, а также выяснить — причину исключения заложенных объектов из договоров; если это было связано с отчуждением предметов залога, происходило ли это в соответствии с требованиями Гражданского кодекса Кыргызской Республики и Закона Кыргызской Республики «О залоге»; — направлялись ли денежные средства, вследствие сделок, на погашение кредитной задолженности либо нет.

В соответствии со ст. 4. Закона Кыргызской Республики «О государственной регистрации прав на недвижимое имущество и сделок с ним» регистрации подлежат права, возникающие из ипотеки, включая ипотеку в силу закона, или залога; иные права, подлежащие регистрации в настоящее время или в будущем в соответствии с Гражданским кодексом и другими нормативными правовыми актами Кыргызской Республики.

Согласно ст. 10 Закона Кыргызской Республики «О залоге» договор о залоге прав на недвижимое имущество считается заключенным и вступает в силу с момента его государственной регистрации в порядке, предусмотренном законодательством Кыргызской Республики о государственной ре-

гистрации прав на недвижимое имущество.

В связи с изложенным, при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует выяснить были ли все договора залога зарегистрированы в установленном законом порядке.

Как видно из п. 5.1. Кредитного договора № 110/1358/01 от 8 июня 2007 года в обеспечение кредита были заложены: земельный участок 4400 кв.м. и земельный участок 2780 кв.м., расположенные по адресу: г.Бишкек, ул.Ибраимова б/н (пересекет ул.Огонбаева); нежилое помещение, расположенное по адресу: г.Бишкек, ул.Московская 217; имущественный комплекс ОсОО «Пансионат Ак Чардак» — земельный участок мерою 4,65 га на праве собственности и право пользования земельным участком мерою 4,45 га общей площадью 983,8 кв.м., расположенные по адресу: с.Бактуу-Долоноту. В связи с чем, суду первой инстанции, при новом рассмотрении дела следует истребовать все договора о залоге вышеуказанных недвижимых объектов с регистрацией в органах Госрегистра, а также первоначальный договор ипотеки, заключенный между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Пансионат Ак Чардак».

Как видно из материалов дела, дополнительное соглашение № 1 от 3 февраля 2010 года, заключенное между «СК Финанс» и ОсОО «Каприз», а также Договор об ипотеке, заключенный между ЗАО «СК Финанс» и ОсОО «Каприз» от 1 июля 2009 года (л.д.77 т.1) не заверены печатями юридических лиц. В связи с чем, суду первой инстанции при новом рассмотрении дела следует обратить внимание на данное обстоятельство. Кроме того, из указанных дополнительных соглашений видно, что они подписаны представителями этих юридических лиц, в связи с чем, следует также выяснить имелись ли у представителей полномочия на подписание данных соглашений.

19 июля 2010 года Временным Правительством Кыргызской Республики был принят Декрет ВП № 95 о национализации 28,34 % доли ЗАО «Sky Finance» в уставном капитале ОсОО «Каприз» и 35% доли ЗАО «Sky Finance» в уставном капитале ОсОО

«СК Ресурс», 35% доли, принадлежащий Чудинову Р. в уставном капитале ОсОО «СК Ресурс». Пунктами 2, 3 указанного Декрета Министерству государственного имущества Кыргызской Республики предписано инициировать проведение общего собрания участников ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс» для утверждения новых учредительных документов и перерегистрации названных обществ, в связи с изменением состава участников ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс». Государственным органам указано принять необходимые меры, вытекающие из данного Декрета, в том числе связанные с регистрацией и оформлением национализированных объектов.

Как видно из Декрета Временного Правительства Кыргызской Республики Министерству государственного имущества следовало перерегистрировать ОсОО «Каприз» в органах юстиции, в апелляционной жалобе Фонд по управлению государственным имуществом также указывает, что 4 августа 2010 года в органах юстиции была проведена государственная перерегистрация ОсОО «Каприз», т.е. в настоящее время государство в лице Фонда государственного имущества является соучредителем Общества с 28,34% долей в уставном капитале (л.д.73 т.4). В связи с чем, при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует истребовать все учредительные документы Общества после перерегистрации ОсОО «Каприз» в связи с изменением состава участников Общества, кроме того, суду следует выяснить изменились ли органы управления Обществом и их компетенция.

В соответствии с п. 2 ст. 315 ГК Кыргызской Республики, если должник не был письменно уведомлен о состоявшемся переходе прав кредитора к другому лицу, новый кредитор несет риск вызванных этим для него неблагоприятных последствий. На основании Договора уступки права требования от 25 декабря 2013 года права требования по Кредитному договору в полном объеме перешли к «FAUST International Corp.».

В связи с чем, при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует выяснить уведомлялся ли Фонд государственно-

го имущества, являющийся соучредителем ОсОО «Каприз» о всех заключенных договорах уступки права требования. Выяснение данного обстоятельства имеет существенное значение, так как по его результатам судам следует дать правовую оценку заключенным соглашениям на соответствие требованиям Закона Кыргызской Республики «О хозяйственных товариществах и обществах в Кыргызской Республике и решить вопрос согласно ст. 185 ГК Кыргызской Республики.

Как видно из материалов дела, одним из исковых требований является расторжение Соглашения о порядке обращения взыскания на предмет залога во внесудебном порядке от 1 июля 2009 года, реестровый № 1-1411 в редакции Дополнительного соглашения № 1 от 3 февраля 2010 года № 2-346. В связи с чем, при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции следует разрешить данный вопрос с учетом требований ст.ст. 411, 412, 413, 414

Гражданского кодекса Кыргызской Республики, регулирующих правовые основания для расторжения сделок.

Из постановления следственного управления ГСБЭП при Правительстве Кыргызской Республики о возбуждении уголовного дела от 31 марта 2014 года следует, что в соответствии с Декретом Временного Правительства Кыргызской Республики от 19 июля 2010 года № 95 были национализированы 28,34 % доли в уставном капитале ОсОО «Каприз» и 70% доли в уставном капитале ОсОО «СК Ресурс». Следовательно, участником в указанных Обществах от имени государства выступает Фонд по управлению государственным имуществом при Правительстве Кыргызской Республики. В ходе проверки установлено, что в республиканский бюджет от деятельности указанных Обществ какие-либо средства не поступают. По результатам проведенной проверки указанных обстоятельств, в следственное управление ГСБЭП при Правительстве Кыргызской Республики поступил материал по выяснению обстоятельств появления крупной задолженности национализированных объектов ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс» перед третьими лицами.

В ходе проведения проверки установлено, что руководство ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс» злоупотребляя своими полномочиями, будучи в преступном сговоре с определенными лицами, являющимися руководителями оффшорных компаний, под предлогом необходимости инвестиций для осуществления экономической деятельности ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс» в период с 2007-2009 г.г. заключено несколько сомнительных финансовых договоров на предмет займа с оффшорной компанией «FAUST International Corp.» и ЗАО «СК Финанс». А именно ОсОО «Каприз» были получены займы от ЗАО «СК Финанс» на сумму 8 786 722 долларов США, от оффшорной компании «FAUST International Corp.» 3 765 697 долларов США. Займы, полученные от оффшорной компании «FAUST International Corp.» составили 1 116 335 долларов США, где проценты по договорам составили 2,5-3% годовых от суммы займов. Тем самым, определенная группа аффилированных лиц бывших высокопоставленных чиновников Республики, в целях придания правомерного вида крупным денежным средствам, создали условия для вывода реальных денежных средств, происхождение которых подлежит соответствующей проверке. Согласно представленных материалов, вывод денежных средств под предлогом выплаты кредиторской задолженности, осуществлялся через расчетные счета коммерческих банков республики, в также наличными с кассы ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс». В результате чего непоступление денежных средств в республиканский бюджет связано с отражением в налоговых отчетах убыточности ОсОО «Каприз» и ОсОО «СК Ресурс» (л.д.6-7 т.4).

На основании вышеизложенного, суд надзорной инстанции приходит к выводу, что при новом рассмотрении дела, суду первой инстанции необходимо, учитывая, что настоящий иск предъявлен после национализации 28,34% доли в уставном капитале ОсОО «Каприз» в пользу государства, в соответствии с Законом Кыргызской Республики «О противодействии легализации (отмыванию) преступных доходов и финан-

сированию террористической или экстремистской деятельности», исключить вопрос подозрительности проведенных сделок сторонами и банковских операций.

Согласно ст. 75 ГПК Кыргызской Республики письменные доказательства представляются в подлиннике или в форме надлежащим образом заверенной копии.

Как видно из материалов дела, Кредитный договор № 110/1358/01, заключенный между ОАО «Азия Универсал Банк» и ОсОО «Пансионат Ак Чардак» (п.д.7 т.1), Приложение № 3 к Кредитному договору — график погашения кредита ОсОО «Каприз» представлены в незаверенной копии. В связи с чем, при новом рассмотрении дела суду следует истребовать подлинник или надлежащим образом заверенные их копии.

В соответствии со ст. 357 ГПК Кыргызской Республики основаниями к отмене судебных актов в порядке надзора являются существенные нарушения либо неправильное применение норм права. Согласно ст. 354 ГПК Кыргызской Республики при рассмотрении дела в порядке надзора Верховный суд Кыргызской Республики проверяет пра-

вильность применения норм права судами первой, апелляционной и кассационной инстанций по имеющимся в деле материалам в пределах доводов жалобы.

На основании изложенного, судебная коллегия приходит к выводу об отмене постановленных по делу судебных актов и направлению дела на новое рассмотрение.

При новом рассмотрении дела, судам следует устранить вышеуказанные недостатки и принять судебный акт, основанный на нормах права.

Руководствуясь статьями 348, 356, 359 Гражданского процессуального кодекса Кыргызской Республики, судебная коллегия по административным и экономическим делам Верховного суда Кыргызской Республики приняла постановление. В принятом постановлении решение Межрайонного суда Иссык-Кульской области от 21 мая 2015 года, определение судебной коллегии по административным и экономическим делам Иссык-Кульского областного суда от 11 августа 2015 года отменило полностью, дело направлено на новое рассмотрение в Межрайонный суд Иссык-Кульской области.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН 2015-ЖЫЛДЫН ИШТЕРИ БОЮНЧА МААЛЫМАТ (2014-ЖЫЛГА САЛЫШТЫРМАЛУУ)

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 96-статьясына ылайык Жогорку Сот жарандык, жазык, экономикалык, административдик жана башка иштер боюнча жогорку сот органы болуп саналат жана мыйзамда белгиленген тартипте сот процессине катышуучулардын кайрылуулары боюнча жергиликтүү соттордун соттук актыларын кайра кароону жүзөгө ашырат. Жогорку Соттун Пленуму сот тажрыйбасынын маселелери боюнча түшүнүк берет.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун соттук коллегияларынын статистикалык маалыматтары боюнча 2015-жылда каралган соттук иштер төмөндөгүдөй мүнөздө маалымданат.

Соттук иштердин жалпы катталганы

2015-жылы КР Жогорку Сотуна 5419 соттук иш түшкөн, анын ичинен: (1705 жазык иштер, 2297 жарандык, 402 экономикалык, 893 административдик, 122 административдик укук бузуулар жөнүндө иштер), бул маалымат 2014-жылдын ушул эле мөөнөтүндөгү маалыматка салыштырмалуу 0,9 % төмөн. Түшкөн иштердин ичинен мурунку жылга салыштырмалуу жазык иштер 5 % жана жарандык иштер 1,0 % көп түшкөнү белгиленет. Экономикалык иштердин — 13,7 %, административдик — 5 %, административдик укук бузуулар жөнүндө — 25,1 % иштердин саны төмөндөгөнү байкалууда, (2014-жылы 5466 соттук иш түшкөн, анын ичинен 1623 жазык иштер, 2274 жарандык, 466 экономикалык, 940 административдик, 163 административдик укук бузуулар жөнүндө иштер түшкөн).

КР Жогорку Сотуна 1077 соттук материалдар түшкөн, анын ичинен — 568 жазык сот өндүрүштө, 338 — жарандык сот өндүрүштө, 81 — экономикалык жана 90 — административдик иштер боюнча. 2014-жылы — 997 соттук материал түшкөн, демек 2015-жылы 8,0 % көп.

Баардыгы биригип көзөмөл тартибинде 6496 иш жана материал түшкөн (2014-жылы — 6463).

КР Жогорку Сотунун соттук коллегиялары келип түшкөн соттук иштердин жана материалдардын ичинен 4614 ишти карап чыккан (2014-жылы — 4493 иш), анын ичинен 1606 — жазык иштер, 1920 — жарандык, 289 — экономикалык, 721 — административдик, 78 — административдик укук бузуулар жөнүндө иштер. Соттук материалдардан 795 каралган (2014-жылы — 828), алардын ичинен 430 — жазык иштер боюнча, 283 — жарандык, 48 — экономикалык, 34 — административдик иштер боюнча).

Каралган жазык иштер

Кыргыз Республикасынын Жогорку Соттун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясы тарабынан 2015-жылы 1606 жазык иш каралган, бул көрсөткүч мурунку жылга карата 1,2 % аздык кылат (2014ж. — 1625 иш). 1051 көзөмөл даттануулардан — 282 даттануу жана 288 прокурордун сунуштарынан — 150 сунуш канааттандыруусу менен каралган, жалпысынан 432 иш канааттандыруусу менен каралды, бул көрсөткүч жалпы каралган иштердин санынан 26,9 % түзөт.

Жазык сот өндүрүшүндө соттук коллегия 521 соттук материалдарды караган. (2014ж. — 473)

Жазык иштер боюнча соттук коллегиясы 2015-жылы жаңы ачылган жагдайлар боюнча — 9 даттануу жана сунуш каралган. Анын ичинен 4 арыз жана сунуш канааттандырылган же каралган иштердин ичинен 44,4 % түздү.

Көзөмөл даттануу менен сунуштардын негизинде каралган жергиликтүү соттордун иш кароосунун сапаты төмөндөгүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт (адамдардын саны боюнча):

- 1767 адамдын санына карата биринчи жана экинчи сот

инстанциялардын соттук актылары даттанылып, алардын ичинен 1456 же 82,4 % күчүндө калтырылган;

Жокко чыгарылган соттук актылар:

— ишти прокурорго кайра кайтаруу жөнүндө — 51 адам карата (биринчи инстанция соту — 15, экинчи инстанция соту — 36). 2014-ж. — 51 адамга карата; — ишти кыскартуу жөнүндө — 25 адамга карата (1 инстанция — 11, 2 инстанция — 14).

Биринчи жана экинчи инстанция сотунун — 199 адамга карата соттук

актылары жокко чыгарылган, (анын ичинен 136 иш биринчи инстанциядагы сотко кайрадан карап чыгууга жөнөтүлгөн, 38 — экинчи инстанция сотуна жөнөтүлгөн, 21 — жазык иши кыскартылган, 4 — жаңы чечим кабыл алынган). (2014ж. — 236 адамга карата соттук актылар жокко чыгарылган);

Өзгөртүлгөн соттук актылар:

— биринчи инстанция сотунун — 65 адамга карата өзгөртүлгөн, анын ичинен

27 — жаңыдан жаза чарасын аныктоо менен, 6 — кылмыш квалификациясы өзгөрүү менен жаза чарасы төмөндөтүлгөн, жаза чарасы төмөндөтүлбөй кылмыш квалификациясы өзгөртүү менен каралган эмес, 14 — кылмыш квалификациясы өзгөртүлбөй жаза чарасы төмөндөтүлгөн, башка өзгөртүүлөр -18. (2014ж.- 110 адам);

— экинчи инстанция сотунун — 63 адамга карата, алардын ичинен 20 — жаңы жаза чарасы аныктоо менен, 7 кылмыш квалификациясы өзгөрүү менен жаза чарасы төмөндөтүлгөн, 2 адамга карата жаза чарасы төмөндөтүлгөн эмес, 11 кылмыш квалификациясы өзгөртүлбөй жаза чарасы төмөндөтүлгөн, башка өзгөртүү менен 23. (2014ж. — 96 адам).

Каралган жазык иштердин түзүлүшү (структурасы) төмөндөгүдөй:

— 350 же 21,8 % менчикке каршы кылмыштар жөнүндө (2014-ж. — 382 же 23,5 %), алардын ичинен 56 — уурдоо, 26 — мал уурдоо, 146 — алдамчылык;

— 216 же 13,4 % өмүргө жана саламаттыкка каршы кылмыштар жөнүндө (2014ж. — 266 же 16,3 %), алардын ичинен киши өлтүрүү — 96 же баардык каралган иштерден 5,9 %, 48 же 2,9 % — саламаттыкка атайылап оор залал келтирүү;

— 270 же 16,8 % кызматтык кылмыштар жөнүндө (2014ж.- 268 иш же

16,5 %), алардын ичинен 107 иш кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу (6,6 % — баардык каралган иштерден), 84 — кызматтык укуктардан аша чабуу жөнүндөгү жазык иштер түзөт (5,2% — баардык каралган иштерден);

-135 же 8,4 % калктын саламаттыгына жана коомдук коопсуздукка

каршы кылмыштар жөнүндө (2014ж. — 115 иш же 7 %), алардын ичинен 52 иш башкага берүү максатын көздөбөгөн баңги каражаттарын мыйзамсыз даярдоо, сатып алуу, сактоо (3,2 % — баардык каралган иштерден); 77 иш башкага берүү максатта (4,7% — баардык каралган иштерден).

Кыргыз Республикасынын Жогорку Соттун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясы тарабынан 2015-жылы 78 административдик укук бузуулар жөнүндө иштер каралган.

Көзөмөл даттануу менен сунуштардын негизинде каралган жергиликтүү соттордун административдик укук бузуулар жөнүндө иштердин кароо сапаты төмөндөгүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт:

Күчүндө калтырылганы — 52 соттук акт, жокко чыгарылганы — 22 соттук акт, өзгөртүлгөнү — 4.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык иштери жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын судьясына 2015-жылы орто эсеп менен 1 айда болгон жүктөмү:

14,8 — жазык иш (2014-ж. — 13,7); соттук материал — 4,8 (2014-ж. — 3,9); административдик укук бузуулар жөнүндө иштер — 0,9 (2014-ж. — 1,3). Жалпысынан — 20,5 ишти түздү (2014-ж. — 18,9).

Каралган жарандык иштер

2015- жылы Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясы тарабынан көзөмөл тартипте 1920 иш каралган, бул маалымат 2014-жылдын ушул эле мөөнөтүндөгү маалыматка (1707 иш) салыштырмалуу 12,4 % көп.

Жарандык сот жүргүзүү тартибинде 2014-ж. 283 соттук материал каралган, өткөн жылга салыштырмалуу 21,4 % көп. (2014-ж. — 233).

Көзөмөл даттануу менен сунуштардын негизинде каралган жергиликтүү соттордун жарандык иштерин кароосунун сапаты төмөндөгүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт:

Күчүндө калтырылган сот актылар:

— биринчи инстанциянын соттук актыларына даттанылганы — 1035, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 594 (57,3 %). 2014-жылы 465 сот актылар күчүндө калган же 51,5 %;

— апелляциялык инстанциянын соттук актыларына даттанылганы —

602, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 366 (60,7 %). 2014-ж. 331 сот актылары күчүндө калган же 62,4 %;

— кассациялык инстанциянын токтомдоруна даттанылганы 283, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 230 (81,2%). 2014-ж. 211 сот актылары күчүндө калган же 74,5 % түзгөн.

Жокко чыгарылган сот актылар:

— биринчи инстанция сотторунун 412 сот актылары же 39,8 % жокко чыгарылган. 2014-ж. — 405 же 44,8 % ;

— апелляциялык инстанция — 220 сот актылары же 36,5 % жокко чыгарылгын. 2014-ж. — 183 же 34,5 %;

— кассациялык инстанция — 41 же 17,7 % жокко чыгарылган. 2014-ж. — 58 же 21 %.

Өзгөртүлгөн сот актылар: биринчи инстанциянын 29 сот актылары же 3,0 % өзгөртүлгөн. 2014-ж. — 33 же 3,6 %;

— апелляциялык инстанциянын 16 сот актылары же 2,8 % өзгөртүлгөн. 2014-ж. — 16 же 3 %;

— кассациялык инстанциянын 3 сот актылары же 1,1 % өзгөртүлгөн. 2014 ж. — 5 же 1,8 %.

Каралган иштердин түзүлүшүнүн (структурасынын) жарымынан ашык төмөндөгү жарандык иштери түзөт:

— бүтүмдү жарактуу (жараксыз) деп табуу — 330 же 17,2 % (2014-ж. -255 же 15 %);

— карызды өндүрүү боюнча — 298 же 15,5 % (2014ж. — 305 же 17,9 %);

— эмгектик укук мамилелери боюн-

ча — 247 же 12,8 %, (2014ж. — 225 же 13 %) анын ичинен жумушуна кайрадан калыбына келтирүү боюнча 182 же 73,6 %;

— турак жайдан чыгаруу боюнча — 133 же 6,9 % (2014ж. — 161 же 9,4 %);- үй бүлөлүк мамилелер боюнча — 158 же 8,2 %;

— материалдык зыяндын ордун толтуруу боюнча — 146 же 7,6 %;

— мурастоо укуктары боюнча — 98 же 5,1 %. Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын судьяларынын караган жарандык иштер жана соттук материалдар боюнча бир судьянын жүктөмү 2015-жылы орто эсеби менен 1 айда 14,5 ишти түздү (2014-ж. — 11,8); соттук материалдар — 2,1 (2014-ж. — 1,6) ; жалпысынан — 16,6 ишти түздү (2014-ж. — 13,4).

Каралган экономикалык иштер

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана

экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясы 2015-жылы 289 экономикалык иштерди караган, 2014-жылга салыштырмалуу (339 иш) 14,7 % азайган.

2015- жылы 48 соттук материалдар каралган, анын ичинен мыйзамдуу күчүнө кирген сот актыларды жаңы ачылган жагдайлар боюнча кароо арыздары — 18, 2014-ж. — 52 арыз каралган, башкача айтканда 7,6 % төмөндөгөн.

Көзөмөл даттануу менен сунуштардын негизинде каралган жергиликтүү соттордун экономикалык иштерин кароосунун сапаты төмөндөгүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт:

Күчүндө калтырылган сот актылар

— биринчи инстанциянын соттук актыларына даттанылганы — 177, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 91 же 51,4 % (2014-ж. — 77 же 42 %) күчүндө калтырылган;

— апелляциялык инстанциянын соттук актыларына даттанылганы — 62, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 37 же 59,6 %. (2014-ж. — 58 же 61 %);

— кассациялык инстанциянын соттук актыларына даттанылганы — 50, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 27 же 54 %. (2014-ж. — 38 же 62,2 %).

Жокко чыгарылган сот актылар

— *биринчи инстанция сотторунун* — 83 соттук актылары жокко чыгарылган. (2014-ж. — 105);

— *апелляциялык инстанция сотторунун* — 24 (2014-ж. — 34);

— *кассациялык инстанция сотторунун* — 23 (2014-ж. — 20).

Өзгөртүлгөн соттук актылар:

биринчи инстанция сотторунун — 3 сот актылары өзгөртүлгөн (2014-ж. — 1), апелляциялык инстанция сотторунда — 1 (2014-ж. — 3), кассациялык инстанция сотторунда — 0 (2014-ж. — 3).

Каралган иштердин түзүлүшүндө:

— 66 иш же 22,8 % — милдетти аткаруу боюнча ылайыктуу эмес аткаруу жөнүндө (2014-ж. — 30,6 %);

— 51 иш же 17,6 % — ченемдик эмес укуктук актыны анык эмес деп табуу (2014-ж. — 17,1 %);

— 48 иш же 16,6 % — милдеттүү түрүндөгү төлөмдөрдү, айыптарды, жыйымдарды өндүрүү жөнүндө (2014-ж. — 5 %).

— 25 иш же 8,6 % — бүтүмдөрдү анык, анык эмес деп табуу жөнүндө (2014 — ж. — 12%);

Каралган административдик иштер

2015-жылы 721 административдик иш каралган, 2014-жылдын ушул эле мезгилине караганда (679 иш) 6,2 % көбөйгөн.

Административдик жүргүзүү тартибинде 2015 — жылы 34 соттук материал каралган, анын ичинен 19 жаңы ачылган жагдайлар боюнча арыздары каралган. 2014-ж. — 70 соттук материал каралган, бул көрсөткүч сот материалдар 47, 3 % азайганын билдирет.

Жергиликтүү соттордо административдик иштерди кароонун сапаты төмөндөгү көрсөткүчтөр менен мүнөздөлөт:

Күчүндө калган сот актылар:

— *биринчи инстанциянын соттук актыларына даттанылганы* — 435, алардын ичинен күчүндө калтырылганы 244 же 56,1% (2014-ж. — 181 же 48,5 % күчүндө калтырылган);

— *апелляциялык инстанциянын соттук актыларына даттанылганы* — 150, алар-

дын ичинен күчүндө калтырылгандары — 82 же 54,6 % (2014-ж. — 98 же 53,2 %);

— *кассациялык инстанциянын соттук актыларына даттанылганы* — 136, алардын ичинен күчүндө калтырылгандары — 90 же 66,1 % (2014 ж. — 81 же 66,3 %).

Жокко чыгарылган соттук актылар:

— *биринчи инстанция* — 190 же 43,6 % (2014-ж. — 190 же 50,9 %);

— *апелляциялык инстанция* — 21 же 43,3 % (2014-ж. — 84 же 45,6 %);

— *кассациялык инстанция* — 45 же 33 % (2014-ж. — 37 же 30,3 %).

Өзгөртүлгөн соттук актылар:

— *биринчи инстанция* — 1 же 0,2 % (2014-ж. — 2);

— *апелляциялык инстанция* — 3 же 2 % (2014-ж. — 2);

— *кассациялык инстанция* — 1 же 0,7 % (2014-ж. — 4).

Каралган административдик иштердин түзүлүшүндө:

— 339 же 47 % — мамлекеттик бийлик органдарынын, жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарынын жер бөлүп берүү кайрадан алуу маселе боюнча нормативдүү эмес актыларын, чечимдерин, жана аракеттерин талашуусу боюнча (2014-ж. — 353 же 51,9 %);

— 69 же 9,6 — миграция кызматынын качкындар статусу жөнүндөгү чечимин толук же болбосо жарым-жартылай талашуу боюнча (2014-ж. — 30 же 4,41 %);

— 48 же 6,6 % — мамлекеттик бийлик органдарынын жана алардын кызмат адамдардын ченемдик эмес актыларын талашуусу боюнча (2012-ж. — 53 же 9,7 %).

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана

экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясы караган административдик жана экономикалык иштери жана соттук материалдары боюнча бир судьянын жүктөмү 2015-жылы орто эсеби менен 1 айда: 7,5 — административдик иш; 3,01 — экономикалык иш, 0,85 — соттук материал, жалпысынан — 11,4 ишти түздү. 2014-ж. — 11,9 ишти түзгөн.

Жогорку Соттун Пленуму

«Кыргыз Республикасынын Жогорку Соту жана жергиликтүү соттору жөнүндө» Мыйзамдын 14, 15-статьяларына ылайык Жогорку Сот соттук тажрыйбаны изилдейт, корутундулайт жана соттук статистиканы жүргүзөт. Жогорку Соттун Пленуму соттук ишмердүүлүктү уюштуруунун суроолорун карайт.

2015-жылы Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун чогулуштары 7 жолу өткөрүлгөн, анда каралган суроолор төмөндөгүлөр:

— *Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жазык жана административдик укук бузуу боюнча соттук коллегиясынын иш жүргүзүү тууралуу;*

— *Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясынын иш жүргүзүү жөнүндө;*

— *Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун административдик жана экономикалык иштер боюнча соттук коллегиясынын иш жүргүзүү тууралуу;*

— *2015-жылдын 13-февралы № 4 “Ар-намысты, кадыр-баркты, ишкердик беделди коргоо тууралуу талаштарды чечүү боюнча соттук тажрыйба жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Пленумунун Токтому кабыл алынган;*

— *Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотто жана жергиликтүү соттордо 2014-2018-жылдарга Кыргыз Республикасында балдар үчүн юстицияны өнүктүрүү боюнча Мамлекеттик программаны ишке ашыруу тууралуу Кыргыз Республикасынын Пленумунун Токтому кабыл алынган;*

— *сыйлыктар жана башка уюштуруу мүнөздөгү суроолор тууралуу.*

2015-жылы Кыргыз Республикасынын Жогорку Сот тарабынан соттук тажрыйбаны изилдөө жана жалпылоо боюнча жүргүзүлгөн иштер:

— Адамдарды сатуу жана мыйзамсыз миграцияны уюштуруу боюнча 2014-жылы жазык иштерди соттордо кароо тажрыйбасы боюнча сереп;

— Эркиндигинен ажыратуу менен соттолгон адамдардын кармоо шарттары

өзгөртүү (жатак-абакка которуу) боюнча 2014-жылдын соттук материалдарын кароо тажрыйбасы боюнча сереп;

— КР Жогорку Сотунун Пленумунун “Ар-намысты, кадыр-баркты, ишкердик беделди коргоо тууралуу талаштарды чечүү боюнча соттук тажрыйба жөнүндө” Токтомунун долбоору иштелип чыккан. 13.02.2015-ж. №4 КР Жогорку Сотунун Пленумдун Токтому менен кабыл алынган, жана Бюллетенине басып чыгарылган;

— Балдардын тарбиясына байланыштуу Ош, Жалал-Абад областтарында, Бишкек шаарынын райондук сотторунда 2014-жылы каралган жарандык иштери боюнча соттук тажрыйбасын жалпыланган;

— Кызматтык кылмыштар үчүн жоопкерчиликке тартылуу мыйзамдарын жергиликтүү соттор тарабынан колдонуусу боюнча жалпылоо өткөрүлгөн;

— Баңги каражаттар, психотроптук заттар, алардын окшошторун же прекурсорлор боюнча кылмыштарга байланышкан 2014-жылда жазык иштерин кароо тууралуу соттук тажрыйбасы жалпыланган;

— Балдарды асырап алуу, камкорчуну же көзөмөлчүнү белгилөө жана баланы тарбиялоо мекемелерине дайындоо боюнча 2014-жылда жергиликтүү соттордо жарандык иштерди кароосу жөнүндө сереп;

— Жергиликтүү өз алдынча башкарманын жана мамлекеттик органдардын көп батир үйлөрдү салууга жер участкаларды берүү жана алып таштоо боюнча чыгарылган актыларын, аракеттерин (аракетсиздигин) талашуу боюнча соттук тажрыйбасын жалпыланган;

— Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун жана жергиликтүү сотторунун 2014-жылдын жана 2015-жылдын 1-жарым жылдыгы боюнча соттук иштерди кароо боюнча ар бир соттук коллегияларынын иштерине анализ жүргүзүлүп, биринчи, экинчи сот инстанциясындагы сот адилеттүүлүгүн жүзөгө ашыруу тууралуу сапатына баа берүүсү менен маалымат түзүлгөн, жана жазык, жарандык, экономикалык, административдик иштерин кароодо судьялардын жүктөмү аныкталган (2013-жылга салыштырмасы менен).

2015-жылы “Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Бюллетени” эки журнал чыгарылган (ар бир номери Германиялык Техникалык Кызматташтык Коомунун жардамы менен 800 экземпляр чыгарылган), Жогорку соттун конкреттүү соттук иштеринин токтомдорун, соттук тажрыйбаны жалпылоо жана соттук статистиканы талдоо жана башка материалдарды, пленумдун жетекчилик кылуучу түшүндүрүү жарыялоо менен.

**Жогорку Соттун Кыргыз
Республикасынын мыйзам чыгаруу жана
аткаруу бийлиги менен биргелешип иш
алып баруусу жөнүндө**

Кыргыз Республикасынын Жогорку соту тарабынан Макулдашылган кызмат-

таштыкта жана биргелешип иш алып баруунун чегинде 2015-жылы макулдашууга келген мыйзамдын жана башка ченемдик-укуктук актылардын долбоорлору боюнча укуктук экспертиза жүргүзүлүп, Кыргыз Республикасынын 274 мыйзамдын жана башка ченемдик-укуктук актылардын долбоорлору изилденип каралып чыккан, алардын ичине 81 ченемдик-укуктук актыларынын долбоорлору боюнча тийиштүү кошумча пикир жана сунуштар берилген.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотуна түшкөн мыйзамдар, токтомдор, буйруктар жана башка ченемдик-укуктук актылары боюнча 922 ченемдик-укуктук актылары анализденип, тутумдаштырылып жана кодификацияланып чыккан.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖЕРГИЛИКТҮҮ СОТТОРУНУН 2015-ЖЫЛДЫН ИШТЕРИ БОЮНЧА МААЛЫМАТ (2014-Ж. САЛЫШТЫРМАСЫ МЕНЕН)

«Кыргыз Республикасынын Жогорку Соту жана жергиликтүү соттор жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 25-статьясына ылайык Кыргыз Республикасынын жергиликтүү соттордун тутумун төмөнкүлөр түзөт: биринчи инстанциядагы соттор (райондук соттор, шаардагы райондук соттор, шаардык соттор, райондор аралык соттор, гарнизондордун аскер соттору); экинчи инстанциядагы соттор (облустук соттор, Бишкек шаардык соту, Кыргыз Республикасынын Аскердик соту).

Биринчи инстанциядагы сот жарандык, кылмыш-жазык, экономикалык, административдик иштерди, административдик укук бузуулар тууралуу иштерди, ошондой эле башка иштерди жана материалдарды карайт.

Экинчи инстанциядагы сот компетенциясына таандык болгон сот иштерин апелляциялык, кассациялык даттануу арыздар, прокурордун сунушу боюнча карайт.

Биринчи инстанция сотторундагы иштердин жалпы катталышы

2015-жылы соттун биринчи инстанциисына **136873** соттук иш түшкөн, алардын ичинен: 16798 — жазык иштер, 34237 — административдик укук бузуулар жөнүндө, 34237 — жарандык, 6347 — экономикалык, 5858 — административдик иштер, бул статистика маалыматы 2014-жылдын ушул эле мөөнөтүндөгү маалыматка салыштырмалуу (138911 иш) же 1,5 % төмөндөгөн (15876 — жазык, 36898 -административдик укук бузуулар жөнүндө, 72129 — жарандык, 8066 — экономикалык, 5942 — административдик иштер). 2015-жылы түшкөн соттук иштердин санынан 2014-жылга салыштырмалуу жазык иштер — 5,8 %, жарандык иштер 2,1 % көбүрөөк түшкөнү байкалат. Административдик укук бузуулар жөнүндө иштер — 7,2 %, экономикалык иштер — 21,3 %, административдик иштер — 1,4 % саны азайып түшкөн.

2015-ж. **44597** соттук материалдар түшкөн, анын ичинен — 35740 жазык

сот өндүрүшүндө, 7827 — жарандык сот өндүрүшү менен каралуучу материалдар, 667 — экономикалык иштер боюнча, 363 — административдик иштер боюнча. 2014-жылга салыштырмалуу (43511) бул көрсөткүч 2,5 % өсүшүн билдирет.

Жалпысынан биринчи инстанция сотторуна 181470 иш жана соттук материалдар түшкөн. (2014-ж. — 182422).

Биринчи инстанция соттору 2014-жылы 114821 иш каралып чыккан, алардын ичинен 15742 — жазык иштер, 30627 — административдик укук бузуулар жөнүндө, 60337 — жарандык, 4698 — экономикалык, 3417 — административдик иштер.

2014-жылы 123823 иш каралган (15806 — жазык иштер, 34103 — административдик укук бузуулар жөнүндө, 63423 — жарандык, 6611 — экономикалык, 3880 — административдик иштер).

Соттун биринчи инстанциясы тарабынан **42639** соттук материалдар каралган, анын ичинен 34766 — жазык иштер, 7042 — жарандык, 540 — экономикалык, 291 — административдик иштер боюнча. 2014-ж. — 41744 соттук материал каралган.

Жалпысынан биринчи инстанция соттору **157460** иш жана соттук материал карап чыгышкан. (2014ж. — 165567).

Каралган жазык иштери

2015-жылы биринчи инстанция соттору тарабынан жазык иштерин каралышынын мүнөздөмөсү төмөндөгүдөй.

Каралып бүткөн жазык иштер 0,4 % төмөндөгөн, алардын саны 15742 ишти түздү (2014-ж.— 15806).

Процесстик мөөнөттөрдү бузуп каралган жазык иштердин саны — 294 ишти түздү, 2014-ж. — 285 иш. Бул жазык иштер каралып бүткөн жазык иштердин ичинен 1,8 % түздү (2014-ж.— 1,8 %).

Биринчи инстанция сотторунда каралып бүткөн иштердин негизги көрсөткүчтөрүнүн төмөндөгүдөй динамикасы белгиленет:

— 6394 иш 7475 адамга карата өкүм чыгаруу менен каралып бүткөн, 2014-жылга

(6307) салыштырмалуу 1,3 % көбөйгөн. Бул көрсөткүч каралып бүткөн иштердин санына карата 40,6 % түздү (2014-ж. — 39,3 %);

— 5360 жазык иши сот өндүрүшү менен 6536 адамдын санына карата кыскартылган, же башкача айтканда каралып бүткөн иштердин ичинен 34,0 % түздү. 2014-жылы 6541 иш.

— 248 иш 355 адамдын санына карата сотто жоюлбай турган тергөөнүн өксүктөрүн толуктоо үчүн прокурорго кайра кайтарылган (2014-ж. — 287 иш 347 адамдын санына карата). Каралып бүткөн иштердин санына карата бул көрсөткүч 1,5 % түздү (2014-ж. — 1,8 %);

— башка негиздер менен прокурорго кайра кайтарылган иштердин саны 3095 ишти түзүп, 2014-жылга (3260 иш) салыштырмалуу 5 % азайган. Каралып бүткөн иштерге салыштырмалуу бул иштер боюнча көрсөткүч 19,6 % түздү (2014-ж. — 13,5 %).

Жаза белгилөө таяжрыйбасы боюнча биринчи инстанция сотторунун 2015-жылдын көрсөткүчтөрү төмөндөгүдөй мүнөздөлөт:

— бардыгы биригип 7475 адам соттолгон (алардын ичинен 739 — аялдар, 171 жашы жетпегендер), 2014-жылга (7327 адам) салыштырмалуу 2 % көбөйгөн;

— өмүр бою эркинен ажыратуу жазасы — 17 адамга белгиленген же соттолгондордон 0,2 % түздү, анын ичинен киши өлтүргөндүгү үчүн КЖК 97-бер. — 10 адам, КЖК 129-бер. — 1 адам, КЖК 340 бер. — 1 адам, башка иштер 3. (2014-ж. — 28 адам);

— эркинен ажыратуу жазасы 2758 соттолгон адамдарга белгиленген (алардын ичинен 46 — жашы жетпегендер), жалпы соттолгон адамдардын санынан 36,8 % түзгөн, бул көрсөткүч 2014-жылга (2930) салыштырмалуу 5,8 % аз;

— айып жана уч эселенген айып түрүндөгү материалдык санкцияларды 1349 адамга колдонуулган (алардын ичинен 9 — эрезеге жете электер), соттолгон адамдардын санынан 18 % түздү. (2014-жылы — 1287 же 17,5%);

— шарттуу соттолгондордун саны (КЖК 63-ст.) 3044 адамды түздү (алардын ичинен 105 — эрезеге жете электер), баардык соттолгон адамдардын санына карата 40,7 % түздү. (2014-ж. — 2754 же 37,6 %).

— мыйзамда каралгандан жеңилирээк жаза белгиленип (КЖК 56-ст. колдонуп) 55 адамдын санын түзгөн, баардык соттолгон адамдардын санына карата 0,7 % (2014-ж — 57 же 0,8 %) түзгөн;

— амнистияны колдонулуп 142 адам жазадан бошотулган (алардын ичинен 4 жашы жетпегендер), баардык соттолгон адамдардын санына карата 1,9 % түзгөн (2014-ж. — 605 же 8,2 %) .

Кылмыштардын түрү боюнча соттуулуктун түзүлүшүнүн (структурасынын) салыштырма салмагынын көбүрөөгүн төмөндөгү статьялар менен соттолгондор ээлейт:

— менчикке каршы кылмыштар — 2618 адам жасаган (255 — аялдар, эрезеге жете электер — 117), же баардык соттолгон адамдардын санынан 35,0 % түзөт, алардын ичинен КЖК 164ст. — 976, 165ст. — 366, 166 ст. — 365, 167ст. — 141, 168ст. — 415, (2014-ж. — 2290 адам же 31,3 %);

— калктын саламаттыгына жана коомдук адеп-ахлакка каршы кылмыштар — 1367 адам (98 — аялдар, эрезеге жете электер — 10), же баардык соттолгон адамдардын санынан 18,2 % түзөт, алардын ичинен КЖК 246-ст. — 1037, 247ст. — 227, (2014-ж. — 1401 же 19,1 %);

— өмүргө жана саламаттыкка каршы кылмыштар — 814 адам (88 — аялдар, эрезеге жете электер — 15), же баардык соттолгон адамдардын санынан 10,8 % түзөт, алардын ичинен КЖК 97ст. — 256, КЖК 104ст.- 242, 112 ст. — 211, 105 ст. — 68, (2014-ж. — 871 же 11,9 %);

— коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар — 822 адам (120 — аялдар, эрезеге жете электер — 21), же баардык соттолгон адамдардын санынан 10,9 % түзөт, алардын ичинен КЖК 234ст.- 671), (2014-ж.- 863 адам саны же 11,7 %);

— башкаруу тартибине каршы кылмыштар — 293 адам (45 — аялдар, эрезеге жете электер — 1) же баардык соттолгон адамдардын санынан 3,9 % түзөт, анын ичинен КЖК 346 ст. — 125 адам, (2014ж. — 288 же 4,0 %);

— сот адилеттигине каршы кылмыштар — 219 адам (14-аялдар), же баардык

соттолгон адамдардын санынан 2,9 % түзөт КЖК 336-ст. — 152, (2014ж.— 174 адам саны же 2,4 %).

2015 жылы мамлекетке материалдык зыян келтирүү боюнча байланышкан 541 жазык иштерден, 673 349 934 сом сот аркылуу зыян келтирилгени аныкталган, анын ичинен ордуна кайтарылып берүүсү төмөндөгүчө:

— 49 845 260 сом тергөө маалында (7,4 %)

— 3 935 897 сом сотто өкүм чыгарылганга чейин (0,58 %)

Жалпысынан ордун толтуруусу 7,98 % түздү.

Зыяндын төлөнбөй калган өлчөмү 619 568 777 сом түздү, анын ичинен:

— экономикалык иш чөйрөсүндөгү кылмыштар — 98 038 676 сом же 15,8 %, алардын ичинен чарба жүргүзүүчү субъекттердин кызмат адамдарынын салыктарды жана милдеттүү камсыздандыруу акыларын төлөөдөн четтөө кылмыштар (КЖК 213-ст.) — 71 400 261 сом;

— менчикке каршы кылмыш — 336 069 193 же 54,2 % түздү, анын ичинен ишенип берилген мүлктү ыйгарып алуу же төлөмөр болуу — 265 395 932; урдоо — 446 251 сом;

— кызматтык кылмыш боюнча — 183 477 988 сом же 29,6 % түздү, анын ичинен 304-ст. — 111 531 445 сом, 303-ст. — 69 094 100

Соттук материалдардын жазык сот өндүрүшүндө каралганы

2015-жылы биринчи инстанция сотторунун тарабынан жазык сот өндүрүшүнүн тартибинде 34766 *соттук материалдар* каралып чыгып, 29752 арыз менен сунуш канааттандырылган, же 85,5 % (2014-ж. — 34369, алардын ичинен 29969 канааттандырылган, же 87,1 %).

11235 бөгөт коюу чарасын тандоо боюнча соттук материалдын ичинен — 9789 канааттандырылган же 87,1 %, анын ичинен камакка алынганы — 9296.

Жаза өтүү мөөнөтүнөн мурда шарттуу түрдө бошотуу боюнча 3022 соттук материалдар каралган, алардын ичинен 1404 арыз канааттандырылган, же башкача айтканда 46,4 % түздү.

126

1070 соттук материалдар, соттолгон адамдардын кармоо шарттары өзгөртүү боюнча, 436 арыз канааттандырылган же 40,7 % түзөт.

Экинчи инстанция сотторунда мыйзамдуулуктары боюнча текшерилип чыккан биринчи инстанция сотторунун жазык иштер жана соттук материалдар боюнча соттук актыларынын туруктуулугу, 15742 жазык иштерин жана 34766 соттук материалдарын каралып чыккан санынан 10,6 % түзгөн же 5332 соттук актылары даттанылганын эске алып, алардын ичинен — 2824 же 52,9 % күчүндө калтырылып, 95,0 % түздү (2014-ж. — 85,2 %).

Каралган административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштер

2015-жылы 30627 административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштер каралган, бул көрсөткүч 2014-жылдын (34103 иш) ушул эле мөөнөтүнө салыштырмалуу 10,2 % төмөн.

АЖЖКинде белгиленген негиздер менен 2741 иш (2014ж.- 2073 иш) кайтарылган, 941 иш кыскартылган (2014-ж. — 658 иш).

Административдик жазага тартуу менен 30445 иш каралган, же баардык иштерден 99,4 % түздү (2014ж. — 33912 же 99,3 %).

Административдик укук бузуулар боюнча колдонулган жаза чаралардын түзүлүшү (структурасы):

Жалпы административдик жазага тартылган адамдардын саны 30462 адамды түздү (2014-ж. — 33915 адам). Алардын ичинен :

— административдик камоо — 9175 адам же 30,1 % (2014-ж.— 8503 же 25,1 %);

— айып — 13837 адам же 45,4 % (2014ж. — 16705 же 49,2 %);

— берилген атайын укуктан ажыратуу — 6488 адам же 21,3 % (2014ж. — 7920 же 23,3 %);

— эскертүү — 429 адам же 1,4 % (2014г. — 442 же 1,3 %).

Каралып бүткөн иштердин категориялары боюнча:

— майда бейбаштык боюнча — 8104 же баардык каралып бүткөн иштердин санына карата 26,4 % түздү. 2014-жылы 8095 же 23,8 %;

— айдоочулардын транспорт каражаттарын мас абалында айдоосу боюнча — 13018 же баардык каралып бүткөн иштердин санына карата 42,5 % түздү. 2014-жылы 14291 же 43,1 %;

— үй-бүлөдөгү зомбулук — 1194 же баардык каралып бүткөн иштердин санына карата 3,8 % түздү;

— транспорт каражаттарын айдоочулардын жол кыймылынын эрежелерин бузуп, транспорт каражаттарын же дагы башка мүлктү материалдык зыянга учуратып, ошондой эле жабырлануучунун ден соолугуна жеңил залал келтириши — 3091 же 10,1 %.

Экинчи инстанция сотторунда мыйзамдуулуктары боюнча текшерилип чыккан биринчи инстанция сотторунун административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштери боюнча соттук актыларынын туруктуулугу, каралган 30615 административдик укук бузуулар жөнүндөгү иштерден, 625 же каралган иштеринин санынан 2 % даттанылган, алардын ичинен — 271 же 43,4% күчүндө калтырылып, 98,8 % түздү.

Каралган жарандык иштер

2015-жылда каралып бүткөн жарандык иштердин саны — 60337 түздү, 4,9 % азайганы белгиленет (2014-ж. — 63423 иш). Чечим кабыл алынып каралып бүткөн иштердин саны — 43824 иш түздү, башкача айтканда 2014-жылдын ушул эле мөөнөтүндөгү маалыматка салыштырмалуу 5 % көп (2014-ж. — 46136), анын ичинен доо арыздарын канааттандыруусу менен — 39986 (91,2 %), 2014ж. — 42094 же 91,2 %.

Процесстик мөөнөттү бузуу менен 426 жарандык иш каралган же бардык каралган иштердин санына караганда 0,7 % түздү (2014ж. — 561 же 0,8 %).

2015-жылы биринчи инстанция сотторунун чечим кабыл алып караган жарандык иштеринин түзүлүшү (структурасы) төмөндөгүдөй:

— үй-бүлөлүк укук мамилелери боюнча иштер — 36,1 % же 21771 иш (2014-жылы — 21980 иш же 34,6 %). Бул категориядагы иштердин ичинен көбүнчөсү нике бузуу боюнча иштер, алар 10273 ишти же 47 % түзөт (2014-ж. — 10959 иш же 49,8 %), жана али-

мент өндүрүү боюнча иштер — 31,7 % же 6969 ишти түзөт. (2014-жылы — 28,7 % же 6326 иш).

— карызды өндүрүү боюнча иштер — 17,6 % же 10596 иш. 2014 жылы — 10362 же 16,3 %.

— эмгектик укук мамилелери боюнча иштер — 0,9 % же 562 иш (анын ичинен жумушуна — кайрадан калыбына келтирүү боюнча 61,2 % же 344 иш). 2014-жылы 695 же 1 %.

— юридикалык мааниси бар фактыларды аныктоо жана таануу боюнча иштер — 10 % же 6053 иш, 2014-жылы 6527 же 10,2 %.

— турак-жай маселелери боюнча иштер — 1,7 % же 1030 иш (анын ичинен 78,7 % же 811 иш турак — жайдан чыгаруу жөнүндөгү доо арыздар боюнча). 2014-жылы 1146 же 1,8 %.

2015-жылы биринчи инстанция сот өндүрүшүнө түшкөн доо арыздардын арасынан 14975 же 20,3 % доо арыз кароосуз калтырылган. Салыштырмалуу 2014-жылдын ушул эле мөөнөтүндө 25,5 % же 15684 иш боюнча доо арыз кароосуз калтырылган.

Бардык каралып бүткөн иштердин санына карата сот өндүрүшүнөн кыскартылган иштердин салыштырма салмагы, баардык каралган иштердин санынан 3,5 % же 1538 ишти түздү. 2014-жылы 1603 иш же 2,5 % түзгөн.

Жарандык сот өндүрүшүнүн тартиби боюнча каралган соттук материалдар

2015 жылы биринчи инстанция соттору аркылуу жарандык сот өндүрүшүнүн тартиби боюнча 7042 соттук материалдар каралган, алардын ичинен 82,2 % же 5791 материал боюнча арыздар канааттандырылган. 2014-жылы — 6515 каралган, 80,3 % же 5238 канааттандырылган.

Соттук материалдардын каралышы боюнча түзүлүшү (структурасы):

— доону камсыз кылуу, аны алмаштыруу жана жокко чыгаруу боюнча — 22,2 % же 1565 түздү (2014-ж. — 1580 же 24,3 %);

— жоопкерди издөө боюнча — 10,2 % же 725 ишти түздү (2014-ж. — 497 же 7,6 %);

— процесстик мөөнөттү калыбына келтирүү боюнча — 3,6 % же 257 ишти түздү (2014-ж. — 228-же 3,5 %);

— сот чечимдерин аткаруу менен байланышкан маселелер боюнча (аткаруу иши боюнча өндүрүштү токтото туруу, токтотуу боюнча, аткаруу барагынын көчүрмөсүн берүү, чечимди аткарууну кийинкиге калтыруу жана мөөнөтүн узартуу боюнча жана башкалар) — 27,8 % же 1958 ишти түздү (2014-ж. — 1690 же 26%);

— соттук тапшырманы аткаруу боюнча — 1,4 % же 102 ишти түздү (2014-ж. — 120 же 1,8 %);

Экинчи инстанция сотторунда мыйзамдуулуктары боюнча текшерилип чыккан биринчи инстанция сотторунун жарандык иштер жана соттук материалдар боюнча соттук актыларынын туруктуулугу, каралган 67379 жарандык иштерден жана соттук материалдардан, 5643 соттук актылар же каралган иштеринин санынан 8,4 % даттанылган (2014-ж. 6098 иш же — 8,7 %), алардын ичинен — 2364 же 95,1% күчүндө калтырылган.

Каралган экономикалык иштер

Биринчи инстанциянын соттору тарабынан 2015-жылы 4698 экономикалык иштер каралып бүткөн, 2014-жылга (6611 иш) салыштырмалуу 28,9 % азайган.

Чечим кабыл алуу менен аяктаган иштердин саны 3175 ишти түздү же жалпы каралган иштерден 67,5 %, бул көрсөткүч 2014-жылга караганда (4549 иш) 37,8 % азайгандыгын билдирет, алардын ичинен 3052 доо арыз же 96,1 % канааттандырылган. 2014-жылы бул көрсөткүч 3938 ишти же 89,7 % түзгөн.

2015-жылы процесстик мөөнөттү бузуу менен 455 иш каралган же жалпы каралып бүткөн иштердин санынан 14,3 % түзгөн (2014-ж. — 8,57 %). Өндүрүштөн аякталган иштердин жалпы санынан кароосуз калтырылганы — 1331 иш же 28,3 %, (2014-ж. — 1712 иш же 25,8 %). Өндүрүштөн кыскартылганы — 192 иш же 4 % (2014-ж. — 350 же 5,29 %).

2015-жылы экономикалык иштер боюнча түшкөн бардык доо арыздардын саны 6347 түзгөн. Анын ичинен 2015-ж. кайтарылган доо арыздар — 1602 же келип түшкөн доо арыздардын санынан 25,2 % түздү (2014-ж. — 1516 же 18,8 %).

Экономикалык иштердин чечим кабыл алынып каралгандары боюнча түзүлүшү (структурасы):

— милдеттенмелерди аткарбай коюу же ойдогудай аткарбоо жөнүндө — чечим кабыл алынган иштердин санынан 1484 иш же 31,5 % түздү. 2014-жылга салыштырмалуу 1445 иш же 21,8 %;

— таламдаш жактардын арызы менен юридикалык жакты жоюу (ликвидация) боюнча талаштар — 1517 же 32,2 %. 2014-ж. — 2070 же 31,3 %.

— банкроттук (кудуретсиздик) жөнүндө — 114 иш же 2,4 %. 2014-жылы — 104 же 1,57 %;

— келишимдерди жарактуу жана жараксыз деп табуу боюнча — 132 иш же 2,8 %. 2014-жылы — 134 же 2 %;

— милдеттүү айып төлөмдөрдү, чогултууларды, төлөмдөрдү төлөтүп алуу жөнүндө — 628 иш же 13,3%. 2014-ж. — 1058 же 16 %;

— мамлекеттик органдардын нормативдик эмес укуктук актыларын жараксыз деп таануу жөнүндө — 241 иш же 5,1 %. 2014-ж. — 823 же 12,4 %.

2015- жылы биринчи инстанция соттору экономикалык иштер боюнча 540 соттук материалдар каралган, алардын ичинен 81,3 % же 439 арыздар канааттандырылган.

Соттук материалдардын каралышы боюнча түзүлүшү (структурасы):

— доону камсыз кылуу боюнча — 114 же жалпы каралган арыздардын санынан 21,1 % түздү;

— чечимди аткарууну кийинкиге калтыруу жана мөөнөтүн узартуу, өзгөртүү тууралуу — 99 же 18,3 %;

— чечимдеги туура эмес жазууларды жана эсептик каталарды оңдоо — 58 же 10,7%.

2015-жылы райондор аралык соттор тарабынан биринчи инстанцияда каралган экономикалык иштер боюнча соттук актылардын туруктуулугу, жалпы каралган 4698 иштердин жана 540 соттук материалдарынын соттук актылардын ичинен 2-инстанцияга 883 же 16,9 % соттук актылар даттанып алардын ичинен 368 күчүндө калтыруусун эске алып, 93,2 % түздү. (2014-ж. — 93,2 %).

Административдик иштердин каралышы

2015-жылы биринчи инстанция сотторунун тарабынан 3417 административдик иш өндүрүштөн аяктаган, 2014-жылга салыштырмалуу 11,9 % азайган (2014-ж. — 3880 иш).

Чечим чыгарылган иштердин саны 2015-жылы 1591 ишти түздү, 2014-ж. — 2086 иш. Анын ичинен 1238 арыз же 77,8 % канааттандырылган. 2014-ж. — 1581 же 75,7 %.

2015 — жылы процесстик мыйзамда көрсөтүлгөн мөөнөттү бузуу менен 687 иш же 20,1 % каралган. Ал эми 2014-жылы — 594 иш же 15,3 %.

Каралып бүткөн иштердин санынан 1423 арыз же 41,6 % кароосуз калтырылган (2014-ж. — 1386 же 35,7 %). 403 административдик иш тууралуу өндүрүш кыскартылган же 11,7% (2014-ж. — 408 же 10,5 %).

2015-жылы административдик иштер боюнча түшкөн арыздардын саны 5858 түзгөн. Административдик иштер боюнча кайтарылган арыздардын саны 2015-жылы — 1973 арызды же келип түшкөн арыздардын саны боюнча 33,6 % түздү. 2014-жылы — 1944 же 32,7 % кайтарылган.

Каралган административдик иштердин түзүлүшү (структурасы):

— мамлекеттик бийлик органдарынын, жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарынын, кызмат адамдарынын ченемдик эмес актыларын, чечимдерин жана аракеттерин талашуу тууралуу — 1261 иш же каралган иштердин ичинен 36,9 % түздү (2014-ж. — 1675 иш же 43,1 %);

— административдик укук бузуу жөнүндө иштерди кароонун ыйгарым укугу бар мамлекеттик органдардын жана кызмат адамдарынын токтомдорун талашуу тууралуу — 459 же 13,4 % (2014-ж. — 483 иш же 12,4 %);

— мамлекеттик бийлик органдарынын, алардын кызмат адамдарынын жана башка органдарынын аракеттерин же аракетсиздигин талашуу тууралуу — 958 иш же 28 % (2014-ж. — 896 иш же 23 %).

2015- жылы биринчи инстанция соттору административдик иштер боюнча 291 соттук материалдар каралган, алардын ичинен 69,7 % же 203 арыз канааттандырылган.

Соттук материалдардын каралышы боюнча түзүлүшү (структурасы):

— доону камсыз кылуу боюнча — 105 же жалпы каралган арыздардын санынан 36,1 % түздү;

— доону камсыз кылууну жокко чыгаруу — 73 же 25,1 %;

— чечимдеги туура эмес жазууларды жана эсептик каталарды оңдоо — 22 же 7,6 %.

2015-жылы райондор аралык соттор тарабынан биринчи инстанцияда каралган административдик иштер боюнча соттук актылардын туруктуулугу, жалпы каралган 3417 иштердин жана 291 соттук материалдардын актыларынын ичинен 2-инстанцияга 1897 же 51,1 % соттук актылар даттанып, алардын ичинен 830 күчүндө калтырылганын эске алганда, 71,2% түздү (2014-ж. — 76,2 %).

Апелляциялык тартипте кароо үчүн түшкөн жазык, жарандык, экономикалык, административдик жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер

2015-жылы апелляциялык инстанциядагы областтык жана аларга теңештирилген сотторго — 7825 иш жана 488 соттук материал түшкөн, жалпысынан 8313, алар биринчи инстанциядагы соттор тарабынан каралган иштердин жалпы санынан 5,3 % түзгөн (2014-ж. — 8730 иш жана 554 соттук материал, жалпысынан 9281 же 5,6 %).

Алардын ичинен жазык иштер — 2665 (2014-ж. — 2759 иш), административдик укук бузуулар жөнүндө — 399 иш (2014-ж. — 756 иш), жарандык — 3143 иш (2014-ж. — 3633 иш), экономикалык — 512 иш (2014ж. — 490), административдик — 1106 иш (2014-ж. — 1092).

Соттук материалдар: 52 — жазык сот өндүрүш тартибинде (2014-ж. — 64), 389 — жарандык сот өндүрүш тартибинде (2014-ж. — 446), экономикалык иштер боюнча — 23 (2014-ж. — 30), административдик иштер боюнча — 24 (2014-ж. — 14) түшкөн.

Апелляциялык инстанциядагы соттор 2015-жылы 6700 иш каралды, алардын ичинен 2189 — жазык иштер (2014-ж. — 2314),

339 — административдик укук бузуулар жөнүндө (2014-ж. — 717), 2998 — жарандык (2014-ж. — 3037), 355 — экономикалык (2014-ж. — 349), 819 — административдик иштер (2014-ж. — 857).

Соттук материалдардын ичинен 410 каралган (2014-ж. — 402): 43 — жазык сот өндүрүш тартибинде, 333 — жарандык сот өндүрүш тартибинде, экономикалык иштер боюнча — 16, административдик иштер боюнча — 18.

Жалпысынан экинчи инстанциядагы соттор менен апелляциялык тартипте 7110 иш жана соттук материал каралган (2014-ж. — 7676).

Жазык иштердин кароосу

2015-жылы апелляциялык тартипте 2189 жазык иш 3112 адамга карата каралган, 2014-жылы — 2314 иш. Кыргыз Республикасынын ЖПК көрсөтүлгөн мөөнөтүнөн жогору каралган 124 иш болду, баардык каралган иштердин санына 5,6 % түздү (2014-ж. — 0,9 % же 24 иш).

Прокурорго кайтарылган иштердин саны — 505 иш, анын ичинен 169 соттолуучунун сотко келүүсүн камсыз кылбаган үчүн. 2014-ж. — кайтарылган иштер — 434 иш.

Биринчи инстанциядагы соттордун өкүмдөрүнө апелляциялык даттануунун жыйынтыгы боюнча сапаты:

— 1473 адамга карата соттук актылар өзгөртүүсүз калтырылган, алардын ичинен 931 өкүм, даттанылгандардын санынан — 47,3 % түздү (2014-ж. — 1578 адам же 47,4 %);

— 836 адамга карата өкүм жокко чыгарылган, даттанылгандардын санынан 26,9 % түзгөн, (2014-ж. — 895 адам же 26,9 %), алардын ичинен — 107 актоо өкүмдөрү;

— 803 адамга карата өкүм өзгөртүлгөн, даттанылгандардын санынын 25,8 % түзгөн (2014-ж. — 824 адам же 24,8 %), алардын ичинен жаңы жаза чаралардын аныктоосу менен — 92, кылмыштын квалификациясын өзгөртүү менен — 41 квалификацияны өзгөртүүсүз жаза чарасын төмөндөтүү менен — 80.

Апелляциялык тартипте каралган жазык иштердин негизги категориялардагы:

— *менчикке каршы кылмыштар* — 663 иш же 30,2 %, (2014-ж. — 660 иш же 28,5 %);

— *ден-соолукка жана өмүргө каршы кылмыштар* — 321 же 14,6 %, (2014-ж. — 389 иш же 16,8 %);

— *калктын ден соолугуна жана коомдук адеп-ахлакка каршы кылмыштар* — 216 же 9,8 %, (2014-ж. — 246 иш же 10,6 %);

— *коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар* — 208 иш же 9,5 % (2014-ж. — 257 же 11,1 %);

— *кызматтык кылмыштар* — 320 иш же 14,6 % (2014-ж. — 339 иш же 14,6 %)

Апелляциялык инстанциядагы соттор тарабынан **жазык сот өндүрүш тартибинде 43 соттук материал** каралган, анын ичинен: биринчи инстанциядагы соттук актыларын өзгөртүүсүз калтырылганы — 27 же 62,7 %. 2014-ж. салыштырмалуу — 51 материал каралган, анын ичинен биринчи инстанциядагы соттук актыларын өзгөртүүсүз калганы — 32 же 62,7 %.

Административдик укук бузуулар жөнүндө иштерди кароо

2015-жылы апелляциялык инстанциядагы жазык иштер боюнча соттук коллегиялар тарабынан 343 адамга карата 339 административдик укук бузуу жөнүндө иштер каралган. Ал эми салыштырмалуу, 2014-жылы 717 административдик укук бузуу жөнүндө иштер каралган.

Каралган иштердин сапаты:

— өзгөртүүсүз калтырылган соттук актылар — 186 же 54,2 % (2014-ж. — 493 же 68,8 %);

— жаңы чечим кабыл алуу менен жокко чыгарылган соттук актылар — 89 же 25,9 %, (2014-ж. — 87 же 12,1 %);

— өзгөртүлгөн соттук актылар — 68 же 19,8 %, (2014-ж. — 137 же 19,1 %).

Иштин түзүмдөрү төмөндөгү укук бузуулардын түрлөрү менен көрсөтүлгөн:

— айдоочулардын мас абалында унаа каражаттарын башкаруу — 105 же 30,6 %, (2014-ж. — 263 же 36,6 %);

— майда ээн башчылык — 36 же 10,4 % (2014-ж. — 51 же 7,1 %);

— транспорт каражаттарын айдоочулардын жол кыймылынын эрежелерин бузуп, транспорт каражаттарын же дагы башка мүлктү материалдык зыянга учуратып, ошондой эле жабырлануучунун ден соолугуна жеңил залал келтириши — 74 же 21,5 %.

Жарандык иштерди кароо

2015-жылы апелляциялык тартипте жарандык иштерди кароонун саны 2014-жылдын ушул эле мезгилине салыштырмалуу 1,3 % азайган жана 2998 ишти түзгөн (2014-ж. — 3037 иш). Кыргыз Республикасынын ЖПК көрсөтүлгөн мөөнөтүнөн жогору 1034 иш каралган же 34,4 % (2014-ж. — 1240 иш же 40,8 %). Кароосуз кайтарылып берилген иштердин саны — 742 иш же 3143 түшкөн иштердин ичинен 23,6 % түздү (2014-ж.- 553 же 15,2 %).

Биринчи инстанциядагы каралган жарандык иштерге апелляциялык даттануунун жыйынтыгы боюнча сапаты:

— өзгөртүүсүз калтырылган 344 аныктамалар же 11,4 % жана 1125 чечимдер же жалпы каралып бүткөн даттанылган иштердин ичинен 37,5 % (2014-ж. 348 — аныктама же 11,4 %, 1166 — чечим же 38 %);

— жокко чыгарылган аныктамалар — 443 же 14,7 %, жана чечимдер — 861 же 28,7 % (2014-ж. 332- аныктама же 11 %, 955 чечим же 31,4 %), алардын ичинен бүтүн бойдон жокко чыгарылганы — 439 аныктама жана 788 чечим (2014-ж. — 326 аныктама жана 883 чечим);

— өзгөртүлгөн аныктамалар 3 же 0,1 % жана 222 же 7,4 % чечимдер — (2014-ж. — 3 аныктама же 0,09 % же 233 чечим же 7,7 %).

Каралган иштердин негизги категориялары:

— *карыз акысын өндүрүп алуу жөнүндө* — 515 же каралган иштердин ичинен 17 % (2014-ж. — 486 же 16 %);

— *бүтүмдөрдү анык/жараксыз таануу жөнүндө* — 500 же каралган иштердин ичинен 16,6 % (2014-ж.- 476 же 15,6 %);

— *эмгек мамилелери жөнүндө* — 259 же 8,6 % каралган иштердин ичинен түзгөн (2014-ж. — 300 же 10 %), анын ичинен жумушуна кайрадан калыбына келтирүү боюнча 183 иш, (2014ж.- 185 иш);

— *уй-бүлөлүк мамилелер жөнүндө* — 418 же каралган иштердин ичинен 13,9 % (2014-ж. — 385 иш же 12,6 %);

— *турак-жай иштери боюнча* — 187 же каралган иштердин ичинен 6,2 % түздү (2014-ж. — 260 дел или 8,5 %), анын ичинде турак-жайдан чыгаруу боюнча — 168), (2014-ж.- 208)

Жарандык сот иштери боюнча апелляциялык инстанция соттору тарабынан 2015 жылы 333 соттук материалдар каралган, алардын ичинен 213 же 63,9 % даттануу келтирилген соттук актылар өзгөртүүсүз калтырылган, 112 же 33,6 % соттук актылар жокко чыгарылган, 8 соттук акт боюнча чечим өзгөртүлгөн (2,4%).

Ал эми 2014-жылга салыштырмалуу, апелляциялык тартипте соттор тарабынан 319 соттук материалдар каралган, алардын ичинен 157 (49 %) даттанылган соттук актылар өзгөртүүсүз калтырылган, жокко чыгарылган соттук актылардын саны 159 (50 %), өзгөртүлгөн — 3 соттук акт (1%).

Экономикалык иштерди кароо

2015-жылы каралган экономикалык иштердин саны — 355 ишти түздү (2014-ж. — 349 иш). Кыргыз Республикасынын ЖПКде көрсөтүлгөн кароо мөөнөтүн өткөрүп каралган иштердин саны — 102 иш же каралган иштердин жалпы санынан 28,7 % түздү. (2014-ж. — 87 или 25%).

2015-жылы апелляциялык тартипте 512 даттануулар түшкөн, алардын ичинен кайтарылган даттануулардын саны — 143 же 27,9 % түздү (2014-ж. — 158 иш же 32,2 %).

Биринчи инстанциядагы каралган экономикалык иштерге апелляциялык даттануунун жыйынтыгы боюнча сапаты:

— өзгөртүүсүз калган аныктамалар жана чечимдер — 226 же апелляциялык тартипте каралган даттанылган иштердин ичинен 63,6 % түздү (2014-ж. — 232 же 66,4 %);

— бузулган аныктамалар жана чечимдер — 116 же каралган иштердин ичинен 32,6% түздү (2014-ж. — 111 же 31,8 %);

— өзгөртүлгөн аныктамалар жана чечимдер — 13 же каралган иштердин ичинен 36,6 % (2014-ж.— 6 же 1,7 %).

Каралган экономикалык иштердин негизги категориялары:

— милдеттүү айып төлөмдөрдү, чогултууларды, төлөмдөрдү төлөтүп алуу жөнүндө — 135 же каралган иштердин санынын 38 % түздү (2014-ж. — 116 же 33,2 %);

— ченемдик укуктук эмес актыларды жараксыз деп табуу жөнүндө — 19 же каралган иштердин санынын 5,3 % (2014-ж. — 49 же 14 %);

— келишимдерди жараксыз деп таануу — 37 же 10,4 % (2014-ж. — 33 же 9,4 %);

милдеттенмелерди аткарбай коюу же ойдогудай аткарбоо жөнүндө — 26 же 7,3 % (2014-ж. — 9 же 2,5 %)

— чыгашанын ордун толтуруу — 7 же 19,7 % (2014-ж. — 7 же 2 %).

Административдик иштерди кароо

Отчеттук мезгилде апелляциялык тартипте 819 административдик иштер каралган, анын ичинде процесстик мөөнөттү өткөзүү менен 238 иш же каралган иштердин ичинен 29 % түздү. 2014-жылга салыштырмалуу — 857 иш, процесстик мөөнөттү өткөзүү менен 190 иш же 22,1 % каралган.

2015-жылы апелляциялык тартипте 1106 арыз келип түшкөн, алардын ичинен кайтарылган даттануулардын саны 281 же 25,4 % түздү. (2014-ж. 255 даттануу арызы же 29,7 %)

Биринчи инстанциядагы каралган административдик иштерге апелляциялык даттануунун жыйынтыгы боюнча сапаты:

— өзгөртүүсүз калтырылган биринчи инстанция сотунун аныктамалары жана чечимдери — 512 же 62,5 % каралган иштердин санынан 62,5 % (2014-ж. — 504 же 58,8 %);

— жокко чыгарылган аныктамалар жана чечимдер — 299 же 36,5 % (2014-ж. — 330 же 38,5 %); өзгөртүлгөн аныктамалар жана чечимдер — 8 же 0,9 % (2014-ж. — 23 же 2,68 %).

Каралган административдик иштердин негизги категориялары:

— мамлекеттик органдардын, жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарынын, алардын кызмат адамдарынын ченемдик эмес укуктук актыларын, чечимдерин жана аракеттерин талашуу жөнүндө — 234 же жалпы апелляциялык тартипте каралган

иштердин ичинен 28,5 %. 2014-ж. салыштырмалуу — 156 иш же 18,2 % түзгөн.

— мамлекеттик бийлик органдарынын, алардын кызмат адамдарынын жана башка органдарынын аракеттерин же аракетсиздигин талашуу тууралуу — 208 иш же 25,3% (2014-ж. — 199 иш же 23,2 %).

— жер участкаларын бөлүп берүү, мамлекеттик органдардын чечимдерин талашуу тууралуу — 80 иш же 9,7 % (2014-ж. — 49 же 5,71 %).

— мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарынын, кызмат адамдарынын нормативдүү актыларын талашуу тууралуу — 148 же 18 %. 2014-ж. — 252 иш же 29,4%.

Кассациялык тартипте кароо үчүн түшкөн соттук иштер

2015-жылы кассациялык тартипте кароо үчүн 4104 соттук иш (2014-ж. — 4006 иш) жана 1963 соттук материалдар түшкөн (2014-ж. — 1797), жалпысынан — 6067 түздү, алар биринчи инстанциядагы соттор тарабынан каралган иштердин жалпы санынан 3,8 % түзгөн (2014-ж. — 5803 же 3,5 %).

Алардын ичинен: жазык иштери — 858 (2014-ж. — 838 иш), административдик укук бузуулар боюнча — 226 иш (2014-ж. — 323), жарандык иштер — 1926 (2014-ж. — 1806), экономикалык — 333 (2014-ж. — 368), административдик — 761 (2014-ж. — 671).

2015-ж. жазык сот өндүрүш тартибинде — 1757 соттук материалдар түшкөн (2014-ж. — 1289), жарандык өндүрүшүндө — 185 (2014-ж. — 213) -, экономикалык иштер боюнча — 15 (2014-ж. — 18), административдик иштер боюнча — 6 (2014-ж. — 26) түшкөн.

Кассациялык тартипте 2015-жылы 3436 соттук иш каралды (2014-ж. — 3430), алардын ичинен: 763 — жазык иштер (2014-ж. — 770), 198 — административдик укук бузуулар жөнүндө (2014-ж. — 296), 1648 — жарандык (2014-ж. — 1549), 246 — экономикалык (2014-ж. — 289), 581 — административдик иштер (2014-ж. — 526).

Соттук материалдардын ичинен 1629 (2014-ж. — 1456) каралган: 1465 — жазык сот өндүрүш тартибинде (2014-ж. — 1289), 147 — жарандык сот өндүрүш тартибинде (2014-ж. — 139), экономикалык иштер боюнча —

11 (2014-ж. — 14), административдик иштер боюнча — 6 (2014-ж. — 14).

Жалпысынан экинчи инстанциядагы соттор менен кассациялык тартипте 5065 соттук иш жана соттук материал каралган (2014-ж. — 4886).

Жазык иштерин кароо

2015-жылы кассациялык тартипте каралган жазык иштердин саны 0,9 % кыскарган жана 763 иш 1039 адамга карата түзгөн (2014-ж. — 770 иш).

Кыргыз Республикасынын ЖПК көрсөтүлгөн мөөнөттөрүнөн жогору каралган иштердин саны — 15 иш же (2014-ж. — 11 иш).

Прокурорго тергөө ишин кемчиликтерин толуктоого кайтарылган иштердин саны — 91 иш же жалпы даттанылган иштердин ичинен 11,9 % түздү (2014-ж. — 97 иш).

Кассациялык текшерүүдө биринчи инстанция соттор тарабынан каралган иштердин сапаты (адам санына карата):

— 440 адамга карата же 42,3 % соттук актылар өзгөртүүсүз калтырылган, алардын ичинен 326 өкүмдүр. (2014-ж. — 480 же 48,4 %);

— 457 адамга карата же 43,9 % соттук акт жокко чыгарылган (2014-ж. — 342 же 18,4 %), анын ичинен актоо өкүмдөр — 30, айыптоо өкүмдөр — 224 (анын ичинде жаңы кароого жөнөтүлгөндөр — 225, прокурорго тергөө ишин толуктоого — 8, кыскартылган иштер — 24);

— 142 адамга карата же 13,7 % соттук актылар өзгөртүлгөн (2014-ж. — 168 же 16,9 %), анын ичинде жаңы жаза чараларын белгилөө менен — 8, кылмыш ишинин квалификациясын өзгөртүү менен — 6, квалификациясын өзгөртпөй жаза чарасын төмөндөтүү менен — 10.

Кассациялык тартипте каралган жазык иштеринин негизги категориялары:

— *менчикке каршы кылмыштар* боюнча — 260 иш же кассациялык тартипте каралган иштердин ичинен 34 % (2014-ж. — 302 же 39,2 %);

— *өмүргө жана ден соолукка каршы кылмыштар* боюнча — 82 иш же каралган иштердин ичинен 10,7 % түздү. (2014-ж. — 101 же 13,1 %);

— *калктын ден соолугуна жана коомдук адеп-ахлакка каршы кылмыштар* боюнча — 93 же каралган иштердин ичинен 12,1 % (2014-ж. — 81 же 10,5 %);

— *коомдук коопсуздукка каршы кылмыштар* — 82 иш же 10,7 % (2014-ж. — 62 иш же 8,1 %);

— *кызматтык кылмыштар* — 100 иш же 13,1 % (2014-ж. — 72 же 9,4 %).

2015-жылы жазык сот өндүрүш иштери боюнча — 1465 **соттук материалдар** каралган, алардын ичинен биринчи инстанция сотунун соттук актылары боюнча, күчүндө калтырылгандар — 884 (60,3 %), жокко чыгарылгандар — 232 (15,8 %), өзгөртүлгөндөр — 349 (23,8 %). 2014 жылга салыштырмалуу 1289 соттук материалдар каралган, анын ичинен: 790 (65,9 %) — күчүндө калтырылган, 149 (18,8 %) — жокко чыгарылгандар, 259 (21,6 %) — өзгөртүлгөн.

Административдик укук бузуулар жөнүндө иштерди кароо

Областтык жана аларга теңделген соттордун жазык иштерин жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштерин кароо боюнча соттук коллегиялары менен 2015-жылы кассациялык тартипте — 198 административдик укук бузуулар боюнча иш каралган, алардын ичинен — 169 даттануу арыздар боюнча.

Биринчи инстанция сотунун соттук актыларын кассациялык тартипте кароонун жыйынтыгы боюнча:

— 85 же 42,9 % соттук акт күчүндө калтырылган (2014-ж. — 152 же 51,3 %);

— 77 же 38,8 % соттук акт жокко чыгарылган (2014-ж. — 48 же 16,2 %);

— 36 же 18,1 % соттук акт өзгөртүлгөн (2014-ж. — 96 же 32,4 %).

Каралган иштердин категориясы боюнча:

— айдоочу мас абалында унаа каражатын башкаруу — 61 же 30,8 % (2014-ж. — 91 же 30,7 %);

— объекттерди мыйзамсыз орноштуруу, куруу жана эксплуатацияга киргизүү боюнча — 28 же 14,1 %.

Кассациялык тартипте жарандык иштерди кароо

2015-жылы кассациялык тартипте каралган жарандык иштердин саны — 1648 ишти түздү, 2014-жылдын ушул эле мезгилине салыштырмалуу 6,4 % көп (1549 иш). Кароосуз кайтарылган иштердин саны 282 иш же 17,1 % (2014-ж.- 285 же 18,4 %). Жарандык процесстик кодексте көрсөтүлгөн мөөнөтүн өткөзүү менен 241 иш же 14,6 % каралган. (2014-ж. — 389 же 25 %).

Кассациялык текшерүүдө биринчи инстанция соттор тарабынан каралган жарандык иштердин сапаты:

— жалпы күчүндө калтырылганы — 612 соттук актылар же кассациялык тартипте каралган иштердин ичинен 37,1 % (2014-ж.- 476 же 30,7 %);

— жокко чыгарылгандар — 927 соттук актылар же 56,2 %, алардын ичинен ишти жаңыдан кароого жөнөтүлгөнү — 644. (2014 — ж.- 970 же 62,6 %);

— өзгөртүлгөндөр — 109 соттук актылар же 6,6 % (2014 — ж. — 103 же 6,6 %).

Категориялар боюнча каралган иштердин ичинен:

карыз акысын өндүрүп алуу жөнүндө — 388 же каралган иштердин ичинен 23,5 %, (2014 — ж. — 371 иш же 24 %);

үй бүлөлүк иштер — 213 иш же 12,9 % (2014-ж. — 241 же 15,5 %), анын ичинен алименттерди өндүрүп алуу, көөлөмүн азайтуу боюнча — 105 иш. (2014-ж. — 105 иш);

— бүтүмдөрдү анык/жараксыз таануу жөнүндө — 253 же 15,3 % (2014-ж. — 206 же 13,3 %);

— турак-жай иштери — 113 же кассациялык тартипте каралган иштердин ичинен 6,8 %, 2014-ж. — 99 иш же 6,4 %;

— эмгек мамилеси жөнүндө — 45 же каралган иштердин ичинен 2,7 %, (2014-ж. — 62 иш же 4 %).

2015-жылдын кассациялык инстанция сотторунда 147 **соттук материалдар жарандык соттук өндүрүш тартибинде** каралган, алардын ичинен — 70 (68 %) биринчи инстанция сотунда соттук актылары күчүндө калтырылган, 77 кассациялык

даттануулар соттук актыларын жокко чыгаруу менен канаттандырылган (52,3 %), өзгөрүлгөндөр — жок.

2014 жылы менен салыштырмалуу 139 соттук материал каралган, күчүндө калтырылганы — 73 же 52,5 %, жокко чыгарылганы — 63 же 45 %, өзгөрүлгөндөр — 3 же 2 %.

Экономикалык иштерди кароо

2015-жылы кассациялык инстанция сотунда — 246 экономикалык иштер каралган, алардын ичинен көрсөтүлгөн процесстик мөөнөттү бузуу менен — 51 же 20,7 %. Кароосуз кайтарылган иштердин саны — 87 иш же 26,1 %. 2014-жылы 289 иш каралган, анын ичинен процесстик мөөнөттү бузуу менен — 35 иш же 12,1 %, кароосуз кайтарылганы — 100 иш же 34,6%.

Биринчи инстанция сотторун кассациялык текшерүүдө экономикалык иштердин сапаты боюнча жыйынтыгы:

— күчүндө калтырылган соттук актылардын саны — 125 же кассациялык тартипте каралып чыккан иштердин ичинен 50,8% түздү (2014-ж.- 161 же 55,7 %);

— жокко чыгарылган соттук актыларынын саны — 113 же 45,1 %, анын ичинде жаңы кароого жөнөтүү менен — 66, жаңы чечим кабыл алуу менен — 25. 2014-ж — 109 же 37,7 %;

— өзгөртүлгөн сот актыларынын саны — 8 же 3,2 % (2014-ж — 19 же 6,57 %)

Кассациялык тартипте каралган экономикалык иштердин негизги категориялары:

— милдеттүү айып төлөмдөрдү, чогултууларды, төлөмдөрдү төлөтүп алуу жөнүндө — 106 же каралган иштердин ичинен 43 % (2014-ж. — 108 же 37,3 %);

— ченемдик эмес укуктук актыларды жараксыз деп таануу жөнүндө — 17 же каралган иштердин ичинен 6,9% (2014-ж. — 25 же 8,6 %);

— милдеттенмелерди аткарбай коюу же ойдогудай аткарбоо жөнүндө — 17 же 6,9 % (2014-ж — 22 же 7,6 %);

— келишимдерди жараксыз табуу — 25 же 10,1% (2014-ж. 21 же 7,26 %).

Административдик иштерди кассациялык тартипте кароо

2015-жылы административдик иштерин кассациялык тартипте каралгандары 581 түздү, алардын ичинен процесстик мөөнөттү бузуу менен — 129 же 22,2 %. Кайтарылган даттануу арыздары — 185 же жалпы даттанылган арыздардан 24,5 % (2014-ж. — 526 иш, процесстик мөөнөттү бузуу менен — 79 же 15 %, кайтарылганы — 152 же 28,8%).

Кассациялык текшерүүдө соттун биринчи инстанциясында каралган административдик иштерин кассациялык тартипте кайра кароонун жыйынтыгы боюнча сапаттык көрсөткүчтөр:

— күчүндө калтырылган соттук актылардын саны — 305 же кассациялык тартипте каралган иштердин ичинен 52,4 % (2014-ж. — 288 иш же 54,7 %);

— жокко чыгарылган соттук актылардын саны 271 же 46,6 %, анын ичинде биринчи инстанцияга жаңы кароого жөнөтүлгөн — 171 соттук акт, жаңы чечим кабыл алуу менен — 62. (2014-ж — 222 же 42,2 %);

— өзгөртүлгөн соттук актылар — 5 же 0,8 % (2014-ж. — 16 же 3,04 %).

Каралган административдик иштердин негизги категориялары:

— мамлекеттик бийлик органдарынын, жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарынын, алардын кызмат адамдарынын ченемдик эмес актыларына, аракеттерине жана чечимдерине даттануу тууралуу — 204 иш же 35,1 % (2014-ж. — 198 же 37,6 %);

— жер участкаларын бөлүп берүү, мамлекеттик органдардын чечимдерин талашуу тууралуу — 47 же 8% (2014-ж. — 15 же 2,85 %).

— мамлекеттик органдардын жана кызмат адамдарынын ченемдик укуктук актыларын талашуу тууралуу — 75 же 12,9 % (2014- жылы — 124 иш же 23,5 %).

Экинчи инстанция сотторунун соттук актыларынын туруктуулугу боюнча алганда, экинчи инстанцияда 12175 иш жана соттук материалдар каралып, анын ичинен 6496 же 53,3 % даттанылып, алардын ичинен 2652 күчүндө калтырылганын эске алып, 68,4 % түздү. 2014 жылы — 74,4 %.

Соттук иштерди кароо боюнча жергиликтүү соттордун жүктөмү.

2015-жылы биринчи инстанция сотторунун бир судьяга орто эсеп менен бир айда болгон жүктөмү — 49,6 ишти түздү (2014 — ж.- 53,5):

	2014 г.	2015 г.
Бишкек ш.	64,1	45,7
Чүй областы	61,9	47,8
Ысык-Көл областы	61,9	80,5
Ош областы	61	69,1
Джалал-Абад областы	39,9	53,1
Талас областы	37,8	33,3
Нарын областы	27,9	39,7
Баткен областы	39,1	37,1
Гарнизондук соттор	6,2	6,4

2015-жылы апелляциялык жана кассациялык инстанция сотторунда бир судьяга орто эсеп менен бир айда болгон жүктөмү — 8,6 ишти түздү. (2014-ж. — 8,6 иш):

	2014 г.	2015 г.
Бишкек шаардык соту	14	11,8
Чуй областтык соту	10,2	13,3
Ысык-Көл областтык соту	6	7,4
Ош областтык соту	12,4	19
Джалал-Абад областтык соту	8,6	10,1
Талас областтык соту	2,9	4,6
Нарын областтык соту	2,9	3
Баткен областтык соту	3,7	4,6
Аскер соту	1,5	1,1

**Маалымат Кыргыз Республикасынын
Жогорку сотунун соттук тажрыйбаны
жалпылоо жана соттук статистиканы
анализдөө бөлүмү тарабынан даярдалган**

ИНФОРМАЦИЯ О РАБОТЕ ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ЗА 2015 ГОД (В СРАВНЕНИИ С 2014 ГОДОМ)

В соответствии со статьей 96 Конституции Кыргызской Республики Верховный суд является высшим судебным органом по гражданским, уголовным, экономическим, административным и иным делам и осуществляет пересмотр судебных актов местных судов по обращениям участников судебного процесса, Пленум Верховного суда дает разъяснения по вопросам судебной практики.

Согласно статистическим данным судебных коллегий Верховного суда Кыргызской Республики рассмотрение судебных дел в 2015 году характеризуется следующими данными.

Поступление судебных дел

За 12 месяцев 2015 года в Верховный суд поступило 5419 судебных дел (1705 уголовных, 2297 гражданских, 402 экономических, 893 административных, 122 дела об административных правонарушениях), что на 0,9 % меньше, чем за прошедший аналогичный период. Отмечается рост поступления дел по уголовным делам на 5 %, а также незначительно по гражданским делам 1,0 %. Наблюдается снижение количества экономических дел на 13,7 %, административных — 5%, дел об административных правонарушениях 25,1%, (в 2014 году в Верховный суд поступило 5466 судебных дел, из них 1623 уголовных, 2274 гражданских, 466 экономических, 940 административных, 163 дела об административных правонарушениях). Поступило 1077 судебных материалов, в том числе — 568 подлежащих рассмотрению в порядке уголовного судопроизводства, 338 — в порядке гражданского судопроизводства, 81 — по экономическим делам, 90 — по административным делам. В 2014 году поступило 997 судебных материалов, то есть в отчетном периоде поступило больше на 8,0 %.

Всего в надзорном порядке поступило 6496 дел и судебных материалов (в 2014г. — 6463).

Из поступивших дел и судебных материалов судебными коллегиями Верховного

суда Кыргызской Республики было рассмотрено 4614 дел (2014г. -4493 дела), из них 1606 — уголовных, 1920 — гражданских, 289 — экономических, 721 — административных, 78 — дел об административных правонарушениях. Судебных материалов рассмотрено — 795, (в 2014г. — 828), из них 430 — уголовных, 283 — гражданских, 48 — экономических, административных — 34.

Рассмотрение уголовных дел

Судебной коллегией по уголовным делам и делам об административных правонарушениях за 12 месяцев 2015 года было рассмотрено 1606 уголовных дел, что на 1,2 % меньше в сравнении с прошлым отчетным периодом (2014г.- 1625). Из 1051 надзорных жалоб удовлетворено — 282 надзорных жалоб, по 288 представлениям прокурора, рассмотрено с удовлетворением 150 дел, итого с удовлетворением — 432 дела, что составило — 26,9 % от общего числа рассмотренных дел.

В порядке уголовного судопроизводства судебной коллегией рассмотрено — 521 судебных материалов. (2014г. — 473).

Судебной коллегией за 12 месяцев 2015 года было рассмотрено 9 жалоб и представлений о пересмотре по вновь открывшимся обстоятельствам, вступивших в законную силу судебных актов. Удовлетворено 4 заявлений и представлений, что составило — 44,4 % от числа рассмотренных дел данной категории.

По результатам рассмотрения в порядке надзора жалоб и представлений качество рассмотрения уголовных дел местными судами республики (в лицах) характеризуется следующими показателями:

— обжаловано судебных актов первой и второй инстанций в отношении 1767 лиц, из которых *оставлено в силе* — в отношении 1456 лиц или 82,4 %;

— *отменены судебные акты:* — о *возврате дела прокурору* — в отношении 51 лиц, из них первой инстанции — 15, второй инстанции — 36, (в 2014г. — 51 лицо);

— *о прекращении уголовного дела* — в отношении 42 лиц (1-й инстанции — 20, 2-й инстанции — 22). Отменены судебные акты судов первой и второй инстанции — в отношении 199 лиц (в том числе с передачей дела на новое рассмотрение в суд первой инстанции — 136, в суд второй инстанции — 38; с прекращением дела — 21; с вынесением нового решения — 4). В 2014г. судебные акты были отменены в отношении 236 лиц;

— *изменены судебные акты:* — *приговоры судов первой инстанции* — в отношении 65 лиц, в том числе с определением новой меры наказания — 27, с изменением квалификации преступления со снижением меры наказания — 6, без снижения меры наказания нет, без изменения квалификации со снижением меры наказания — 14, другие изменения — 18 (2014г. — 110 лиц); — *приговоры судов второй инстанции* — в отношении 63 лиц, в том числе с определением новой меры наказания — 20, с изменением квалификации преступления со снижением меры наказания — 7, без снижения меры наказания 2, без изменения квалификации со снижением меры наказания — 11, другие изменения — 23 (2014г. — 96 лиц).

В структуру наиболее рассмотренных уголовных дел входят:

— *о преступлениях против собственности* — 350 дела или 21,8 % (в 2014г. — 382 или 23,5 %), в том числе кража — 56 дел, скопчество — 26, мошенничество — 146;

— *о преступлениях против жизни и здоровья* — 216 дел или 13,4 % (в 2014г. — 266 или 16,3 %), в том числе по ст. 97 УК — убийство — 96 (5,9 % от общего числа рассмотренных дел), умышленное причинение тяжкого вреда здоровью — 48 (2,9 % от общего числа рассмотренных дел);

— *о должностных преступлениях* — 270 дел или 16,8 % (в 2014 г. 268 дел или 16,5 %), в том числе по ст. 304 УК — 107 дел (6,6 % от общего числа рассмотренных дел), превышение полномочий — 84 дел (5,2 % от общего числа рассмотренных дел);

— *о преступлениях против здоровья населения и общественной нравственности* — 135 дел или 8,4 % (в 2014 г. — 115 или 7 %) , в том числе изготовление, приобретение, хра-

нения наркотических средств без цели сбыта — 52 дел (3,2 % от общего числа рассмотренных дел), с целью сбыта — 77 дел (4,7 % от общего числа рассмотренных дел).

Судебной коллегией по уголовным делам и делам об административных правонарушениях за 12 месяцев 2015 года было рассмотрено 78 дел об административных правонарушениях.

По результатам рассмотрения в порядке надзора жалоб и представлений *качество рассмотрения дел об административных правонарушениях местными судами* республики характеризуется следующими показателями:

Оставлены в силе — 52 судебных актов; отменено — 22; изменено — 4.

Нагрузка на одного судью судебной коллегии по уголовным делам и делам об административных правонарушениях Верховного суда по рассмотрению уголовных дел, судебных материалов и дел об административных правонарушениях составила в 2015 году в среднем за 1 месяц: уголовных дел — 14,8 (2014г. — 13,7); судебных материалов — 4,8 (2014г. — 3,9); дел об административных правонарушениях — 0,9 (2014г. — 1,3). Всего: 20,5 (2014г. — 18,9).

Рассмотрение гражданских дел

В 2015 году судебной коллегией по гражданским делам Верховного суда Кыргызской Республики рассмотрено в порядке надзора — 1920 дел, что на 213 дел или 12,4 % больше по сравнению с 2014 годом (1707). В порядке гражданского судопроизводства было рассмотрено 283 *судебных материала*, что на 50 *материала больше* или 21,4% по сравнению с 2014 годом (233 *судебных материала*).

По результатам рассмотрения в порядке надзора жалоб и представлений *качество рассмотрения гражданских дел местными судами республики* за 2015 год характеризуется следующими показателями:

— *обжаловано судебных актов судов первой инстанции* -1035, из которых *оставлено в силе* — 594 (57,3%). В 2014 году обжа-

ловано 903 судебных акта, из них оставлено в силе — 465 (51,5%).

— обжаловано судебных актов апелляционной инстанции — 602, из которых оставлено в силе — 366 (60,7%). В 2014г. из 530 обжалованных, оставлено в силе — 331 (62,4%).

— обжаловано судебных актов кассационной инстанции — 283 из них оставлено в силе — 230 или 81,2 %, в 2014г. — 274 оставлено в силе — 211 (74,5 %).

Отменено судебных актов судов первой инстанции — 412 (39,8 %), апелляционной инстанции отменено — 220 (36,5%), кассационной инстанции отменено — 41 (17,7%).

В 2014 году были отменены 405 судебных акта судов первой инстанции (44,8%), апелляционной инстанции — 183 (34,5%), кассационной — 58 (21%).

Изменены судебные акты судов первой инстанции — 29 (3,0%), (в 2014г. — 33 (3,6%), апелляционной -16 (2,8%), (в 2014г.-16 (3%), кассационной — 3 (1,1%) (в 2014г. — 5 (1,8 %).

В структуре рассмотренных дел судами первой инстанции более половины составляют гражданские дела:

— о признании действительными (недействительными) сделок — 330 или 17,2 % (в 2014г. — 255 или 15 %);

— о взыскании долга — 298 дел или 15,5 % (в 2014г. — 305 или 17,9 %);

— о трудовых отношениях — 247 дел или 12,8 % (в 2014г. — 225 или 13%), в том числе о восстановлении на работе 182 или 73,6%;

— о выселении — 133 или 6,9 % (в 2014г. — 161 или 9,4 %);

— дела, вытекающие из семейных отношений — 158 или 8,2%;

— о возмещении материального ущерба — 146 или 7,6 %;

— о праве наследования — 98 или 5,1 %.

Нагрузка на одного судью судебной коллегии по гражданским делам Верховного суда Кыргызской Республики по рассмотрению гражданских дел и судебных материалов в 2015 году в среднем за 1 месяц составила гражданских дела 14,5 (2014г. — 11,8); судебных материалов — 2,1 (в 2014г. — 1,6); всего — 16,6 (в 2014г. — 13,4).

Рассмотрение экономических дел

Судебной коллегией по экономическим и административным делам Верховного суда Кыргызской Республики в 2015 году рассмотрено 289 экономических дел, тогда как в 2014 году рассмотрение экономических дел составило 339 дел, т.е. снизилось на 14,7 %.

В 2015 году рассмотрено 48 судебных материалов из них 18 заявлений о пересмотре по вновь открывшимся обстоятельствам вступивших в законную силу судебных актов, тогда как в 2014 г. поступило 52 заявления, т.е. на 7,6 % количество заявлений снизилось.

По результатам рассмотрения в порядке надзора жалоб судебной коллегией, качество рассмотрения экономических дел местными судами республики характеризуется следующими показателями:

Оставлено в силе:

— обжаловано судебных актов первой инстанции — 177, из которых оставлено в силе — 91 или 51,4 % (в 2014 оставлено в силе — 77 или 42 %);

— обжаловано судебных актов апелляционной инстанции — 62, из которых оставлено в силе — 37 или 59,6 % (в 2014 — 58 или 61 %);

— обжаловано судебных актов кассационной инстанции — 50, из которых оставлено в силе — 27 или 54 % (в 2014 — 38 или 62,2 %).

Отменено: судебных актов первой инстанции — 83, судебных актов апелляционной инстанции — 24, судебных актов кассационной инстанции — 23.

Для сравнения за 12 месяцев 2014 года отменено судебных актов первой инстанции — 105, апелляционной инстанции — 34, кассационной инстанции — 20.

Изменены судебные акты:

судов первой инстанции за 2015 год изменено — 3 (2014г. — 1), судов апелляционной инстанции — 1(2014г. — 3), судов кассационной инстанции — 0 (2014г. —3).

В структуре рассмотренных дел:

— 66 дел или 22,8 % — о неисполнении или ненадлежащем исполнении обязательств (2014г. — 30,6 %);

— 51 дело или 17,6 % — о признании недействительными ненормативных правовых актов (2014г.— 17,1 %);

— 48 дел или 16,6 % — о взыскании обязательных платежей, сборов, штрафов (2014г. — 5 %);

— 25 дел или 8,6 % — о признании договоров действительными, недействительными (2014г. — 12 %).

Рассмотрение административных дел

Административных дел рассмотрено в 2015 году — 721 дело, что на 6,2 % больше чем в 2014 году (679 дел).

В 2015 году рассмотрено 34 судебных материалов, из них заявлений о пересмотре по вновь открывшимся обстоятельствам вступивших в законную силу судебных актов 19, в 2014 г. поступило 70 судебных материалов, т.е. на 47,3 % количество заявлений увеличилось.

Качество рассмотрения административных дел местными судами характеризуется следующими показателями:

обжаловано судебных актов первой инстанции — 435, из которых оставлено в силе — 244 или 56,1 % (2014 — 373, оставлено в силе 181 или 48,5 %);

обжаловано судебных актов апелляционной инстанции — 150, из которых оставлено в силе 82 — или 54,6 % (2014— 184, оставлено в силе 98 или 53,2 %);

обжаловано судебных актов кассационной инстанции — 136, из которых оставлено в силе — 90 или 66,1 % (2014 — 122, оставлено в силе 81 или 66,3 %).

Отменено судебных актов:

— *первой инстанции — 190 или 43,6 % (в 2014г. — 190 или 50,9 %);*

— *апелляционной инстанции — 21 или 43,3 % (в 2014г. —84 или 45,6 %);*

— *кассационной инстанции — 45 или 33 % (в 2014г. — 37 или 30,3 %).*

Изменены судебные акты: решения судов первой инстанции за 2015 год изменено — 1 или 0,2 % (2014 г. — 2), судов апелляционной инстанции — 3 или 2% (2014 г. — 2), судов кассационной инстанции —1или 0,7 % (2014г. — 4).

В структуре рассмотренных административных дел:

— 339 или 47 % — об оспаривании ненормативных актов, решений и действий государственных органов и органов местного самоуправления, связанных с предоставлением и изъятием земельных участков (2014 г. — 353 или 51,9 %);

— 69 или 9,57 % — об оспаривании полностью либо в части решений миграционной службы о статусе беженца — (2014 г. — 30 или 4,41 %);

— 48 или 6,65 % — об оспаривании ненормативных актов органов государственной власти и их должностных лиц (2014 г. — 66 или 9,7 %).

Нагрузка на одного судью судебной коллегии по экономическим и административным делам по рассмотрению экономических дел, административных дел и судебных материалов за 2015 год снизилась на 0,5% дел, и составила в среднем за 1 месяц; административных дел — 7,5; экономических дел — 3,01; судебных материалов -0,85; всего — 11,4 дел. В 2014г. нагрузка на одного судью составляла 11,9 дел.

Пленум Верховного суда

В соответствии со ст. 14, 15 Закона «О Верховном суде Кыргызской Республики и местных судах», Верховный суд изучает и обобщает судебную практику, ведет судебную статистику, Пленум Верховного суда рассматривает вопросы организации судебной деятельности.

В 2015 году состоялось 7 заседаний пленума, на которых были рассмотрены вопросы:

— о работе судебной коллегии по уголовным делам и делам об административных правонарушениях Верховного суда Кыргызской Республики;

— о работе судебной коллегии по гражданским делам Верховного суда Кыргызской Республики;

— о работе судебной коллегии по административным и экономическим делам Верховного суда Кыргызской Республики;

— Принятие проекта Постановления Пленума Верховного суда Кыргызской Республики «О судебной практике по разрешению споров о защите чести, достоинства и деловой репутации»;

— Принятие Постановления Пленума Верховного суда Кыргызской Республики «О реализации Государственной программы по развитию юстиции для детей в Кыргызской Республике на 2014-2018 годы в Верховном суде КР и местных судах»;

— *о награждениях и других вопросах организационного характера.*

Верховным судом Кыргызской Республики за 2015 год проведена следующая работа по обобщению и изучению судебной практики:

— обзор судебной практики по уголовным делам о торговле людьми и организации незаконной миграции за 2014 год;

— обзор по судебным материалам по изменению условий содержания лиц в местах лишения свободы (перевод в колонию поселения), рассмотренные местными судами в 2014 году;

— Проект Постановления Пленума Верховного суда КР «О судебной практике по разрешению споров о защите чести, достоинства и деловой репутации», который принят Постановлением Пленума Верховного суда КР за № 4 от 13 февраля 2015 года. Постановление Пленума опубликовано в Бюллетене ВС КР;— Обзор судебной практики по гражданским делам, связанным с воспитанием детей за 2014 год (по Ошской области, Жалал-Абадской области, районные суды г. Бишкек);

— обзор судебной практики по уголовным делам о должностных преступлениях за 2013, 2014 годы;

— обзор судебной практики по уголовным делам о преступлениях, связанных с наркотическими средствами, психотропными веществами, их аналогов либо прекурсоров за 2014 год;

— обзор судебной практики по применению местными судами законодательства при рассмотрении дел об усыновлении (удочерении), установлении опеки и попечитель-

ства, определение ребенка в интернатное учреждение, за 2014 год;

— обзор судебной практики по спорам об оспаривании актов местного самоуправления и государственных органов, связанных с предоставлением и изъятием земельных участков под строительство многоквартирных домов за период с 4-квартала 2012 год;

— Информация о работе Верховного суда КР и местных судов республики за 2014 год в сравнении с аналогичным периодом 2013 года, а также 1-полугодие 2015 года в сравнении с 1-полугодием 2014 года, проведен анализ рассмотрения судебных дел каждой из судебных коллегий с оценкой качества отправления правосудия нижестоящими судами, с указанием нагрузки судей по рассмотрению уголовных, гражданских, экономических и административных дел.

В 2015 году издано два номера журнала «Бюллетень Верховного суда Кыргызской Республики» (каждый номер тиражом в 800 экземпляров при финансовой поддержке ГТЦ), с публикацией руководящих разъяснений пленума, обзоров судебной практики и судебной статистики, постановлений Верховного суда по конкретным судебным делам и других материалов.

О взаимодействии Верховного суда с законодательной и исполнительной ветвями власти Кыргызской Республики

В рамках согласованного функционирования и взаимодействия за 2015 год Верховным судом Кыргызской Республики проводилась правовая экспертиза поступающих на согласование в Верховный суд Кыргызской Республики законов, законопроектов и других нормативных правовых актов. Так, было рассмотрено и изучено 274 проекта Законов и проекты других нормативных правовых актов Кыргызской Республики, из которых по 73 были принесены соответствующие замечания и предложения. По поступившим в Верховный суд Кыргызской Республики законам, постановлениям, распоряжениям и другим нормативным правовым актам систематизировано и кодифицировано 922 нормативных правовых акта.

ИНФОРМАЦИЯ О РАБОТЕ МЕСТНЫХ СУДОВ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ЗА 2015 ГОД (В СРАВНЕНИИ С 2014 ГОДОМ)

В соответствии со статьей 25 Закона «О Верховном суде Кыргызской Республики и местных судах» систему местных судов составляют: — суды первой инстанции (районные суды, районные суды в городе, городские суды, межрайонные суды, военные суды гарнизонов); — суды второй инстанции (областные суды, Бишкекский городской суд, Военный суд Кыргызской Республики).

Суды первой инстанции рассматривают гражданские, уголовные, экономические, административные дела, дела об административных правонарушениях, а также иные дела и материалы.

Суды второй инстанции рассматривают дела, отнесенные к их компетенции, по апелляционным, кассационным жалобам, представлениям прокурора.

Поступление судебных дел в суды первой инстанции

За 2015 год в суды первой инстанции *поступило 136873 дела*, из них: 16798 — уголовных, 34237 — об административных правонарушениях, 73633 — гражданских, 6347 — экономических, 5858 — административных, что на 1,5 % меньше чем за 2014 год — 138911 дел (15876 — уголовных, 36898 — об административных правонарушениях, 72129 — гражданских, 8066 — экономических, 5942 — административных). Рост поступления уголовных дел составил 5,8 %, гражданских дел на 2,1 %. Отмечается снижение количества дел об административных правонарушениях на 7,2 %, экономических дел на 21,3 % и административных дел на 1,4 %.

За 2015 год в суды первой инстанции *судебных материалов поступило — 44597*, в том числе: 35740 подлежащих рассмотрению в порядке уголовного судопроизводства, 7827 — в порядке гражданского судопроизводства, 667 — по экономическим делам, 363 — по административным делам, что говорит об увеличении на 2,5 % по сравнению с 2014 годом (43511 судебных материалов).

Всего в местные суды первой инстанции поступило 181470 дел и судебных материалов (в 2014г. — 182422).

Судами первой инстанции всего за данный период *рассмотрено 114821 судебных дел*, из них 15742 — уголовных дел, 30627 — дел об административных правонарушениях, 60337 — гражданских, 4698 — экономических, 3417 — административных.

В 2014 году *рассмотрено 123823 дел*, из них 15806 — уголовных дел, 34103 — дел об административных правонарушениях, 63423 — гражданских, 6611 — экономических, 3880 — административных.

Судебных материалов рассмотрено 42639, из них: 34766 — по уголовным делам, 7042 — по гражданским делам, 540 — по экономическим делам, 291 — по административным делам. В 2014 году — 41744 судебных материалов.

Всего судами первой инстанции рассмотрено 157460 дел и судебных материалов (в 2014г. — 165567 дел и судебных материалов).

Рассмотрение уголовных дел

Рассмотрение уголовных дел судами первой инстанции по итогам 2015 года характеризуются следующими показателями:

На 0,4 % сократилось число уголовных дел, оконченных производством, и составило 15742 дел (в 2014 г. — 15806). Число уголовных дел, по которым были нарушены установленные процессуальные сроки рассмотрения, составило — 294, а в 2014 г. — 285 дел. Доля таких дел в числе оконченных производством составила — 1,8 % (в 2014 г. — 1,8 %).

В судах первой инстанции наблюдается следующая динамика основных показателей по оконченным производством делам:

— с вынесением приговора рассмотрено 6394 дел в отношении 7475 лиц, что на 1,3 % больше, чем за 2014 год — 6307 дел. К числу оконченных производством дел этот показатель составил 40,6 % (в 2014 г. — 39,9 %);

— прекращено 5360 уголовных дел или 34,0 % от числа оконченных производ-

ством дел в отношении 6536 лица (в 2014 г. — 6541 дел);

— возвращено прокурору 248 дел в отношении 355 лиц для восполнения пробелов следствия, не устранимых в суде (в 2014 г. — 287 дел в отношении 347 лиц). К числу окончанных производством дел этот показатель составил 1,5 % (в 2014 г. — 1,8 %);

— возвращено прокурору 3095 дел по другим основаниям, что на 5 % меньше, чем за аналогичный период 2014 года (3260 дел). К числу окончанных производством дел этот показатель составил 19,6 % (в 2014 г. — 13,5 %).

Практика назначения уголовного наказания судами первой инстанции за 2015 год характеризуется следующими показателями:

— всего было осуждено — 7475 лиц (из них женщин — 739, несовершеннолетних — 171), что на 2 % больше, чем в 2014 году (7327 лиц);

— пожизненное лишение свободы назначено — 17 лицам или 0,2 % от числа осужденных (в 2014 году — 28 лиц), из них осужденным за убийство ст. 97 УК — 10, ст. 129 — 1, ст. 130 — 2, ст. 340 — 1, прочие дела 3;

— лишение свободы было назначено 2758 осужденным или 36,8 % от общего числа осужденных (из них несовершеннолетних — 46 лиц), что на 5,8% меньше, чем в 2014 г. (2930 лиц);

— применение материальных санкций в виде штрафа и тройного айыпа — 1349 лиц (из них несовершеннолетних — 9) или 18 % от числа осужденных (в 2014 г. — 1287 лица или 17,5 %);

— число условно осужденных (ст. 63 УК) составило 3044 лиц (из них несовершеннолетних — 105) или 40,7 % от числа осужденных (в 2014г. — 2754 или 37,6 %);

— число осужденных с назначением более мягкого наказания, чем предусмотрено законом (с применением ст. 56 УК) составило 55 лиц или 0,7 % от числа осужденных (в 2014 г. — 57 или 0,8 %);

— освобождено от наказания с применением амнистии 142 лиц (из них несовершеннолетних — 4), данный показатель составил 1,9 % от числа осужденных (в 2014 г. — 605 лица — 8,2 %).

В структуре судимости по видам преступлений наибольший удельный вес имеют осужденные по статьям:

— *преступления против собственности* — 2618 лиц (из них женщин — 255, несовершеннолетних — 117), что составляет 35,0 % от общего числа осужденных, из них по ст. 164 УК — 976 лиц, ст. 165 — 366, ст. 166 — 365 лиц, ст. 167 — 141 лиц, ст. 168 — 415 лиц, (2014 г. — 2290 лиц или 31,3 %);

— *преступления против здоровья населения и общественной нравственности* — 1367 лица (женщин — 98, несовершеннолетних — 10), или 18,2 % от общего числа осужденных, из них по ст. 246 УК — 1037, ст. 247 УК — 227, (2014 г. — 1401 лица или 19,1 %);

— *преступления против жизни и здоровья* — 814 лиц (женщин — 88, несовершеннолетних — 15), или 10,8 % от общего числа осужденных, из них ст. 97 УК — 256, ст. 104 УК — 242, ст. 112 УК — 211, ст. 105 УК — 68 (в 2014 г. — 871 лиц или 11,9 %);

— *преступления против общественной безопасности* — 822 лица (женщин — 120, несовершеннолетних — 21), или 10,9 % от общего числа осужденных, из них по ст. 234 УК — 671, (2014 г. — 863 лица или 11,7 %);

— *преступления против порядка управления* — 293 лиц (женщин — 45, несовершеннолетних 1) или 3,9 % от общего числа осужденных, из них ст. 346 УК — 125 лиц, (2014 г. — 288 лиц или 4,0 %);

— *преступления против правосудия* — 219 лиц (женщин — 14), или 2,9 % от общего числа осужденных, из них по ст. 336 УК — 152, (2014 г. — 174 лица или 2,4 %).

По рассмотренным 541 уголовным делам в 2015 году, связанным с нанесением материального ущерба государству, судами определена сумма ущерба в 673.349.934 сом, из них возмещено:

— 49.845.260 сом на стадии следствия (7,4 %);

— 3.935.897 сом в суде до постановления приговора (0,58 %).

Возмещаемость составила — 7,98 %.

Остаток не возмещённого ущерба составил 619.568.777 сом, в том числе ущерб, причиненный преступлениями по следующим категориям дел:

— *в сфере экономической деятельности* — 98.038.676 сом или 15,8 %, из них: уклонение от уплаты налогов и обязательных страховых взносов должностных лиц хозяйствующих субъектов — 71.400.261 сом.

— *против собственности* — 336.069.193 сом или 54,2 %, из них: присвоение или растрата вверенного имущества — 265.395.932 сом; мошенничество — 70173996; кража — 446.251 сом.

— *должностные преступления* — 183.477.988 сом или 29,6 %, из них по ст. 304 (злоупотребление должностным положением) 111.531.445 сом, ст. 303 — 69094100 сом.

Рассмотрение судебных материалов в порядке уголовного судопроизводства

За 2015 год судами первой инстанции рассмотрено в порядке уголовного судопроизводства — 34766 *судебных материалов*, по которым удовлетворено — 29752 заявлений и представлений, или 85,5 % (в 2014 г. — 34369, из них удовлетворено — 29969 или 87,1 %).

Из 11235 рассмотренных судебных материалов об избрании меры пресечения удовлетворено — 9789 или 87,1 % из них заключение под стражу — 9296.

Из 3022 судебных материалов об условно досрочном освобождении удовлетворено — 1404 или 46,4 %.

Из 1070 материалов об изменении условий содержания лиц, в местах лишения свободы удовлетворено 436 или 40,7 %.

Стабильность судебных актов по уголовным делам и судебным материалам судов первой инстанции, учитывая, что из 15742 рассмотренных уголовных дел и 34766 судебных материалов, в суды 2 — ой инстанции было обжаловано 5332 судебных актов или 10,6 % от числа рассмотренных первой инстанцией дел, из которых оставлены в силе — 2824 или 52,9 % от числа обжалованных, составила 95,0 % (в 2014 г. — 85,2 %).

Рассмотрение дел об административных правонарушениях

За 2015 г. судами первой инстанции было рассмотрено 30627 дел об административных правонарушениях, что на 10,2 % меньше, чем за аналогичный период 2014 года (34103).

По основаниям предусмотренным Кодексом об административной ответственности, возвращено — 2741 дело (в 2014 г. — 2073), прекращено — 941 дело (в 2014 г. — 658).

С наложением административного взыскания рассмотрено — 30445 дела, т.е. 99,4 % от общего числа дел. В 2014 году — 33912 или 99,3 %.

Структура мер наказания за административные правонарушения:

Общее число лиц подвергнутых административному взысканию составило 30462 лица (в 2014 г. — 33915 лиц). Из них:

— административный арест — 9175 лиц или 30,1 % от общего числа правонарушителей (2014 г. — 8503 или 25,1 %);

— штраф — 13837 лиц или 45,4 % (2014 г. — 16705 или 49,2 %);

— лишение специального права — 6488 лиц или 21,3 % (2014 г. — 7920 или 23,3 %);

предупреждение — 429 лиц или 1,4 % (2014 г. — 442 или 1,3 %).

Число рассмотренных дел по ряду категорий:

— мелкое хулиганство — 8104 или 26,4 % от общего числа рассмотренных дел. В 2014 г. — 8095 или 23,8 %;

— управление транспортным средством водителем в состоянии опьянения — 13018 или 42,5 % от общего числа рассмотренных дел. В 2014 г. — 14291 или 43,1 %;

— семейное насилие — 1194 или 3,8 % от общего числа рассмотренных дел;

— Нарушение водителями транспортных средств Правил дорожного движения, повлекшее материальный ущерб транспортных средств или иного имущества, а также причинение легкого вреда здоровью потерпевшего — 3091 или 10,1 %.

Стабильность судебных актов по делам об административном правонарушении судов первой инстанции, учитывая, что из 30615 рассмотренных дел, в суды 2-ой инстанции было обжаловано 625 судебных актов или 2 % от числа рассмотренных первой инстанцией дел, из которых оставлены в силе — 271 или 43,4 % от числа обжалованных, составила 98,8 %.

Рассмотрение гражданских дел

Количество гражданских дел оконченных производством за 2015 год снизилось на 4,9 % и составило — 60337 дел (в 2014 г. 63423 дел).

Число дел, рассмотренных с вынесением решения, увеличилось на 5 % в сравнении с аналогичным периодом прошлого года и составило 43824 дел (в 2014 г. — 46136 дел), в т. ч. с удовлетворением иска полностью — 39986 дел (91,2 % от рассмотренных с вынесением решения), в 2014 г. — 42094 дел (91,2%).

В том числе с нарушением процессуальных сроков рассмотрено 426 гражданских дел или 0,7 % от общего числа оконченных производством (в 2014 г. — 561 или 0,8 %).

В структуре окончанных производством гражданских дел судами первой инстанции за 2015 год:

— *семейные дела* — 36,1 % или 21771 дел. Для сравнения в 2014 г. — 21980 дел или 34,6 %. Наибольшее количество по данной категории, как и в прошлом отчетном периоде, составляют дела о расторжении брака — 10273 дел или 47 % (в 2014 г. — 10959 дел или 49,8 %), о взыскании алиментов 6969 дел или 31,7 % (в 2014 г. — 6326 дел или 28,7 %).

— *дела о взыскании долга* — 10596 дел или 17,6 %. В 2014 г. — 10362 дел или 16,3 %

— *трудовые дела* — 562 дел или 0,9 % (в т.ч. о восстановлении на работе — 344 или 61,2 %). В 2014 г. — 695 дел или 1 %.

— *об установлении, признании юридического факта* — 6053 дел или 10 %. В 2014 г. — 6527 дел или 10,2 %.

— *жилищные дела* — 1030 дел или 1,7 % (в т.ч. о выселении 811 дел или 78,7 %). В 2014 г. — 1146 дел или 1,8 %.

В 2015 году от числа поступивших в суды первой инстанции 14975 исков (20,3 %) оставлены без рассмотрения. Для сравнения в 2014 году было оставлено без рассмотрения 15684 исков (25,5 %).

Удельный вес прекращенных производством дел составил 3,5 % от числа рассмотренных дел или 1538. В 2014 году было прекращено 1603 дела или 2,5 %.

Рассмотрение судебных материалов в порядке гражданского судопроизводства

За 2015 год судами первой инстанции рассмотрено в порядке гражданского судопроизводства 7042 судебных материалов, по которым удовлетворено 82,2 % или 5791 заявлений. В 2014 году рассмотрено — 6515 судебных материалов, из которых удовлетворено 80,3 % или 5238.

В структуре рассмотренных судебных материалов:

— *о принятии мер обеспечения иска, замены и их отмены* — 22,2 % или 1565 (в 2014 году — 1580 или 24,3 %);

— *о розыске ответчика* — 725 или 10,2 % (в 2014 г. — 497 или 7,6 %);

— *о восстановлении процессуальных сроков* — 257 или 3,6 % (в 2014 г. — 228 или 3,5 %);

— *о вопросах, связанных с исполнением судебных решений* — 1958 или 27,8 % (в том числе: разъяснение решения — 63, отсрочка и рассрочка исполнения решения — 206, обеспечение исполнения решения — 35, выдача дубликата исполнительного листа — 472, возобновление исполнительного производства — 103, приостановление, прекращение исполнительного производства — 1040), (в 2014 г. — 1690 или 26 %);

— *о судебном поручении* — 102 или 1,4 % (в 2014 г. — 120 или 1,8 %).

Стабильность судебных актов по гражданским делам и судебным материалам по результатам проверки их законности в судах второй инстанции, учитывая, что из 67379 рассмотренных дел и судебных материалов было обжаловано 5643 судебных актов или 8,4 % (в 2014 году — 6098 дел или 8,7 %), оставлено в силе 2364 судебных актов, что составило — 95,1 %.

Рассмотрение экономических дел

Судами первой инстанции за 2015 год окончено производством 4698 экономических дел, что на 28,9 % меньше, чем в 2014 году — 6611 дел.

Число дел с вынесением решения составило 3175 дел или 67,5 % от оконченных

производством, что говорит об уменьшении на 37,8 % (в 2014г. — 4549 дел), в т.ч. удовлетворено от числа вынесенных решений 3052 иска или 96,1 %, в 2014г. этот показатель составлял — 89,7 % или 3938 дел.

С нарушением процессуальных сроков в 2015г. рассмотрено 455 экономических дел или 14,3% от общего числа окончанных производством дел (в 2014г. — 8,57 %).

Оставлено без рассмотрения 1331 дел или 28,3 % (2014г. — 1712 дел или 25,8 %) от общего числа окончанных производством дел. Прекращено производством за 2015г. — 192 дел или 4 % (в 2014г. — 350 или 5,29 %).

За 2015 год поступило всего 6347 исковых заявлений. Возвращено исковых заявлений в 2015г. — 1602 исковых заявлений или 25,2 % от числа поступивших исковых заявлений (в 2014г. — 1516 или 18,8 %).

В структуре окончанных производством экономических дел:

— *о неисполнении или ненадлежащем исполнении обязательств* — 1484 или 31,5 % или дел от числа окончанных дел. Для сравнения в 2014 году — 1445 или 21,8 %;

— *споры по заявлениям заинтересованных лиц о ликвидации юридического лица* — 1517 или 32,2%. В 2014г. — 2070 или 31,3 %

— *о банкротстве* — 114 дел или 2,4 % . В 2014г. — 104 или 1,57 %;

— *о признании договоров недействительными, действительными* — 132 дел или 2,8 %. В 2014г. — 134 или 2 %;

— *о взыскании обязательных платежей, сборов, штрафов* — 628 дел или 13,3%. В 2014г. — 1058 или 16 %;

— *о признании недействительными ненормативных правовых актов гос. органов* — 241 дело или 5,1%. В 2014г. — 823 или 12,4 %.

За 2015 год судами первой инстанции рассмотрено 540 судебных материалов по экономическим делам, по которым удовлетворено 81,3 % или 439 заявлений.

В структуре рассмотренных судебных материалов:

— *о рассмотрении заявления об обеспечении иска* — 114 или 21,1 % от общего числа заявлений;

— *об отсрочке и рассрочке исполнения решения, изменение* — 99 или 18,3%;

— *исправление описок и явных арифметических ошибок в решении* — 58 или 10,7 %.

Стабильность судебных актов по экономическим делам по результатам проверки их законности в судах 2-ой инстанции, учитывая, что из 4698 рассмотренных дел и 540 судебных материалов было обжаловано 883 судебных акта или 16,9 % , из них оставлено в силе — 368 судебных актов, составила — 90,2% (в 2014г. — 93,2 %).

Рассмотрение административных дел

За 2015 год судами первой инстанции окончено производством 3417 административных дел, что уменьшилось по сравнению с 2014годом на 11,9 % (в 2014г. — 3880 дел).

Число дел, с вынесением решения составило 1591 дел или 46,5% от окончанных производством дел, в 2014 году 2086 дел. В том числе удовлетворено заявлений 1238 или 77,8 % (в 2014 — 1581 или 75,7 %).

С нарушением сроков, установленных процессуальным законом, рассмотрено в 2015 году 687 дел или 20,1%. Для сравнения в 2014 году 594 дел или 15,3%.

Оставлено без рассмотрения — 1423 заявлений или 41,6 % от числа окончанных дел (в 2014г. — 1386 или 35,7 %). Прекращено производство по 403 делам или 11,7% (в 2014г. — 408 или 10,5 %).

За 2015 год поступило всего 5858 заявлений. Число возвращенных заявлений по административным делам составило за 2014 год — 1973 или 33,6 % от числа поступивших дел. Для сравнения за этот же период 2014 года было возвращено — 1944 или 32,7 % дел.

В структуре окончанных производством административных дел:

— *об оспаривании ненормативных актов, решений и действий органов государственной власти их должностных лиц и органов местного самоуправления* — 1261 дела или 36,9% (в 2014г. — 1675 дел или 43,1 %);

— *об оспаривании постановлений органов, должностных лиц* — 459 дел или 13,4% (в 2014г. — 483 дела или 12,4 %).

— *об оспаривании действий или бездействий органов государственной власти, их должностных лиц и других органов* — 958 дел или 28 % (2014г. — 896 дел или 23 %).

За 2015 год судами первой инстанции рассмотрено 291 судебных материалов по административным делам, по которым удовлетворено 69,7 % или 203 заявлений.

В структуре рассмотренных судебных материалов:

— о рассмотрении заявления об обеспечении иска — 105 или 36,1 % от общего числа заявлений;

— об отмене обеспечения иска — 73 или 25,1 %;

— исправление описок и явных арифметических ошибок в решении — 22 или 7,6 %.

Стабильность судебных актов по административным делам, рассмотренными межрайонными судами, по результатам проверки их законности в судах 2-ой инстанции, учитывая, что из 3417 рассмотренных дел и 291 судебных материалов было обжаловано 1897 судебных актов или 51,1 %, из них оставлено в силе 830 судебных актов, составила — 71,2 %. (в 2014г. — 76,2 %).

Рассмотрение уголовных, гражданских, экономических, административных дел и дел об административных правонарушениях в апелляционном порядке

В областные и приравненные к ним суды апелляционной инстанции за 2015 год поступило — 7825 дел и 488 судебных материалов, всего 8313, что составило 5,3 % от общего числа дел и материалов, рассмотренных судами первой инстанции (в 2014г. — поступило — 8730 дел и 554 судебных материалов, всего 9281 или 5,6 %).

Из них: уголовных дел — 2665 (в 2014г. — 2759 дел), административных правонарушений — 399 (в 2014г. — 756), гражданских — 3143 дела (в 2014г. — 3633), экономических — 512 дел (в 2014г. — 490), административные — 1106 дел (в 2014г. — 1092).

Судебных материалов по апелляционной инстанции в порядке уголовного судопроизводства поступило — 52 (в 2014г. — 64), в порядке гражданского судопроизводства — 389 (в 2014г. — 446), по экономическим делам — 23 (в 2014г. — 30), по административным делам — 24 (в 2014г. — 14).

Судами апелляционной инстанции всего за 2015 год рассмотрено 6700 дел, из них: уголовных дел — 2189 (в 2014г. — 2314), дел об административных правонарушениях — 339 (в 2014г. — 717), гражданских — 2998 (в 2014г. — 3037), экономических — 355 (в 2014г. — 349), административных — 819 (в 2014г. — 857).

Судебных материалов в 2015г. рассмотрено 410 (2014г. — 402), из них 43 — по уголовным, 333 — по гражданским, 16 — по экономическим, 18 — по административным.

Всего судами апелляционной инстанции рассмотрено 7110 дел и судебных материалов (в 2014г. — 7676).

Рассмотрение уголовных дел

В 2015 году в апелляционном порядке было рассмотрено — 2189 уголовных дел в отношении 3112 лиц, в 2014 году — 2314 дел.

Количество дел, рассмотренных свыше сроков, установленных УПК Кыргызской Республики составило 5,6 % или 124 дела, от рассмотренных дел (в 2014 г. — 0,9 % или 24).

Возвращено прокурору — 505 дела, из них — 169 по причине не обеспечения явки подсудимого. Для сравнения, в 2014 году возвращено — 434 дел.

По качеству рассмотрения дел судами первой инстанции по результатам их апелляционного обжалования наблюдаются следующие показатели (в лицах):

— *судебный акт оставлен без изменения* в отношении 1473 лиц, из них по приговорам в отношении 931 лица, что составило 47,3 % от числа лиц, в отношении которых были рассмотрены обжалованные судебные акты (в 2014 г. — 1578 лиц или 47,4 %);

— *судебный акт отменен* в отношении — 836 лиц, что составило 26,9 % (в 2014 г. — 895 лиц или 26,9 %), из них — 107 оправдательных приговоров;

— *судебный акт изменен* в отношении — 803 лиц, что составило 25,8 % от числа обжалованных, (в 2014 г. — 824 лиц или 24,8 %), из них с определением новой меры наказания — 92, с изменением квалификации преступления — 41, без изменения квалификации со снижением меры наказания — 80.

Основные категории уголовных дел, рассмотренных в апелляционном порядке:

— *преступления против собственности* — 663 дела или 30,2 %, (в 2014г. — 660 дел 28,5 %);

— *преступления против жизни и здоровья* — 321 дел или 14,6 % (в 2014г. 389 дел или 16,8 %);

— *преступления против здоровья населения и общественной нравственности* — 216 или 9,8 % (в 2014 г. — 246 или 10,6 %);

— *преступления против общественной безопасности* — 208 дел или 9,5% (в 2014 г. — 257 дела или 11,1 %);

— *должностные преступления* — 320 дел или 14,6 % (в 2014 г. — 339 дело или 14,6 %).

Судами апелляционной инстанции рассмотрено 43 судебных материалов в порядке уголовного судопроизводства, в том числе: с оставлением судебного акта суда первой инстанции без изменения — 27 или 62,7 %.

Для сравнения, в 2014 году — 51, из них с оставлением без изменения судебного акта суда первой инстанции — 32 или 62,7 %.

Дела об административных правонарушениях

Судебными коллегиями по уголовным делам и делам об административных правонарушениях судов апелляционной инстанции за 2015 год рассмотрено 339 дел об административных правонарушениях в отношении 343 лиц. Для сравнения в 2014 году было рассмотрено — 717 дел об административных правонарушениях.

Качественные показатели рассмотренных дел в лицах:

— судебный акт оставлен без изменения — 186 или 54,2 % (в 2014 г. — 493 или 68,8 %);

— судебный акт отменен, с принятием нового решения — 89 или 25,9 %, (в 2014г. — 87 или 12,1 %);

— судебный акт изменен — 68 или 19,8 %, (в 2014 г. — 137 или 19,1 %).

Структура дел представлена следующими основными видами правонарушений:

— управление транспортными средствами водителями в состоянии опьянения — 105 или 30,6 %. (в 2014 г. — 263 или 36,6 %);

— мелкое хулиганство — 36 или 10,4 %. (в 2014 г. — 51 или 7,1 %).

— нарушение водителями транспортных средств Правил дорожного движения, повлекшее материальный ущерб транспортных средств или иного имущества, а также причинение легкого вреда здоровью потерпевшего — 74 или 21,5 %.

Рассмотрение гражданских дел

Число рассмотренных в 2015 году гражданских дел в апелляционном порядке по сравнению с аналогичным периодом 2014 года уменьшилось на 1,3 % и составило — 2998 (в 2014 г. — 3037).

В том числе уменьшилось количество дел, рассмотренных свыше сроков, установленных ГПК Кыргызской Республики — 1034 или 34,4 % (в 2014 г. — 1240 или 40,8 %).

Возвращено без рассмотрения — 742 или 23,6 % от числа поступивших в апелляционную инстанцию дел (3143) (в 2014г. — 553 или 15,2 %).

Качественные показатели рассмотренных гражданских дел судами первой инстанции по результатам их апелляционного обжалования:

— оставлено без изменения определений 344 или 11,4 % и решений — 1125 или 37,5% от числа рассмотренных апелляционной инстанцией обжалованных дел (в 2014 г. — определений 348 или 11,4 % и решений — 1166 или 38 %);

— отменено определений — 443 или 14,7 % и решений 861 или 28,7% (в 2014г. определений — 332 или 11 % и решений 955 или 31,4%), в т.ч. полностью — 439 определений и 788 решений (в 2014 г. — 326 определений и 833 решений);

— изменено определений 3 или 0,1 % и решений 222 или 7,4% — (в 2014г. определений 3 или 0,09 % и решений 233 или 7,7%).

Основные категории рассмотренных дел:

— *о взыскании долга* — 515 или 17 % от рассмотренных апелляционной инстанцией дел (в 2014г. — 486 или 16 %);

— *о признании сделки действительной/недействительной* — 500 или 16,6 %

от рассмотренных дел (в 2014г. — 476 дел или 15,6 %);

— *о трудовых отношениях* — 259 или 8,6 % от рассмотренных дел, (в 2014г. — 300 или 10 %), в т.ч. о восстановлении на работе — 183 дел (в 2014г. — 185);

— *семейные дела* — 418 или 13,9 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 385 или 12,6 %).

— *жилищные дела* — 187 или 6,2 % от рассмотренных дел, (в 2014г. — 260 дел или 8,5 %), в т.ч. количество дел о выселении составляет — 168 (в 2014г. — 208).

В порядке гражданского судопроизводства, судами апелляционной инстанции в 2015 году рассмотрено 333 *судебных материалов*, из которых 213 или 63,9 % обжалованных судебных актов оставлено без изменения, отменено — 112 судебных актов или 33,6 %, с изменением — 8 судебных акта (2,4 %).

Для сравнения, за аналогичный период 2014 года судами в порядке апелляции рассмотрено 319 *судебных материалов*, из которых 157 или 49 % обжалованных судебных актов оставлено без изменения, отменено — 159 судебных актов или 50 %, с изменением — 3 судебных акта (1 %).

Рассмотрение экономических дел

Количество рассмотренных экономических дел в 2015 году составило 355 дел (в 2014г. — 349). Количество дел, рассмотренных свыше сроков, установленных ГПК Кыргызской Республики 102 дела, что составило — 28,7% от числа рассмотренных дел, (в 2014г. — 87 или 25 %).

В 2015 году всего поступило 512 заявлений в порядке апелляции. Возвращено — заявлений 143 или 27,9% от поступивших на обжалование дел (в 2014г. — 158 заявлений или 32,2 %).

Показатели рассмотренных экономических дел по результатам их апелляционного рассмотрения:

— оставлено без изменения определений и решений — 226 или 63,6 % от числа рассмотренных апелляционной инстанцией обжалованных дел (в 2014г. — 232 или 66,4 %);

— отменено определений и решений — 116 или 32,6 % от числа рассмотренных (в 2014г. — 111 или 31,8 %);

— изменено определений и решений — 13 или 3,6 % от числа рассмотренных (в 2014 г. — 6 или 1,7 %).

Основные категории рассмотренных экономических дел:

— *о взыскании обязательных платежей, сборов, штрафов* — 135 или 38 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 116 или 33,2 %);

— *о признании недействительными ненормативных правовых актов* — 19 или 5,3 % от рассмотренных дел (в 2014 г. — 49 или 14 %);

— *о признании договоров недействительными* — 37 или 10,4 % от рассмотренных дел (2014г. — 33 или 9,4 %);

— *о неисполнении или ненадлежащем исполнении обязательств* — 26 или 7,3 % (в 2014 г. — 9 или 2,5 %);

— *о возмещении убытков* — 7 или 1,9 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 7 или 2 %).

Рассмотрение административных дел

За отчетный период рассмотрено в апелляционном порядке 819 административных дел, в том числе свыше сроков, установленных ГПК Кыргызской Республики — 238 или 29 % от рассмотренных дел. Для сравнения в 2014 году рассмотрено 857 дела, свыше сроков установленных ГПК — 190 или 22,1 %. В 2015 году всего поступило 1106 заявлений в порядке апелляции. Возвращено без рассмотрения 281 дел или 25,4 % от числа обжалованных. (в 2014 г. — 255 заявления или 29,7 %);

Качественные показатели рассмотрения административных дел по результатам их апелляционного рассмотрения:

— определение и решение суда первой инстанции оставлено без изменения — 512 или 62,5 % от рассмотренных апелляционной инстанцией дел (2014г. — 504 или 58,8 %);

— определение и решение отменено — 299 или 36,5% (2014г. — 330 или 38,5 %);

— определение, решение изменено — 8 или 0,9% (2014г. — 23 или 2,68 %).

Основная категория рассмотренных административных дел:

— *Об оспаривании ненормативных актов, решений и действий государственных органов, органов местного самоуправления и их должностных лиц* — 234 или 28,5% от числа рассмотренных дел. Для сравнения в 2014г. — 156 дел или 18,2 %.

— *Об оспаривании действий или бездействий органов государственной власти, местного самоуправления и должностных лиц* — 208 дел или 25,3%. 2014г. — 199 дел или 23,2 %.

— *об оспаривании решений, действий госорганов связанных с предоставлением земельного участка* — 80 или 9,7%. В 2014г. — 49 или 5,71 %.

— *Об оспаривании нормативных актов государственных органов, их должностных лиц, органов местного самоуправления и их должностных лиц* — 148 или 18 % от числа рассмотренных дел. Для сравнения в 2014 году — 252 или 29,4 %.

Поступление и рассмотрение судебных дел в кассационном порядке

За 2015 год на кассационное рассмотрение поступило 4104 дел и 1963 судебных материалов, всего — 6067, что составило 3,8 % от общего числа дел и материалов, рассмотренных судами первой инстанции (в 2014г. — поступило 4006 дел и 1797 судебных материалов, всего — 5803 или 3,5 %).

Из обжалованных в кассационном порядке: уголовных дел — 858 (в 2014г. — 838), дел об административных правонарушениях — 226 (в 2014г. — 323), гражданских — 1926 (в 2014г. — 1806), экономических — 333 (в 2014г. — 368), административных — 761 (в 2014г. — 671).

Судебных материалов в порядке уголовного судопроизводства поступило — 1757 (в 2014г. — 1289), в порядке гражданского судопроизводства — 185 (в 2014г. — 213), по экономическим делам — 15 (в 2014г. — 18), по административным — 6 (в 2014г. — 26).

Судами кассационной инстанции всего за 2015 год рассмотрено 3436 дел (в 2014г. — 3430), из них: уголовных дел 763 (в 2014г. —

770), дел об административных правонарушениях — 198 (в 2014г. — 296), гражданских — 1648 (в 2014г. — 1549), экономических — 246 (в 2014г. — 289), административных — 581 (в 2014г. — 526).

Судебных материалов рассмотрено 1629 (в 2014г. — 1456), из них: по уголовным — 1465 (в 2014г. — 1289), по гражданским — 147 (в 2014г. — 139), по экономическим — 11 (в 2014г. — 14), по административным — 6 (в 2014г. — 14).

Всего судами кассационной инстанции рассмотрено 5065 дел и судебных материалов (в 2014г. — 4886).

Рассмотрение уголовных дел

Число рассмотренных в порядке кассационного судопроизводства уголовных дел в 2015 году незначительно сократилось на 0,9 % и составило — 763 дела в отношении 1039 лиц (в 2014 г. — 770). Рассмотренных с нарушением установленных процессуальных сроков 15 дел (в 2014 году 11 дел). Возвращено прокурору для восполнения пробелов следствия 91 дел или 11,9 % от обжалованных в кассационном порядке дел (в 2014 г. — 97 дел).

По результатам кассационного рассмотрения наблюдается следующая динамика показателей качества рассмотрения уголовных дел судами первой инстанции (в лицах):

Судебный акт оставлен в силе — в отношении 440 лиц, из них приговоров в отношении — 326 лиц или 42,3 %. В 2014 г. — в отношении 480 лиц или 48,4 %;

Судебный акт отменен — в отношении 457 лиц или 43,9 (2014г. — 342 или 18,4 %) оправдательных приговоров — 30, обвинительных — 224, в т.ч. направленных на новое рассмотрение — 225, прокурору для восполнения пробелов следствия — 8, прекращенных — 24;

Судебный акт изменен — в отношении 142 лиц или 13,7 % (2014г. — 168 или 16,9 %), в т.ч. с определением новой меры наказания — 8, с изменением квалификации преступления — 6, без изменения квалификации со снижением меры наказания — 10.

Основные категории рассмотренных уголовных дел в кассационном порядке:

— *преступления против собственности* — 260 дел или 34 % от числа рассмотренных в кассационном порядке дел (в 2014 г. — 302 или 39,2 %);

— *преступления против жизни и здоровья* — 82 дела или 10,7 % от рассмотренных дел (в 2014 г. — 101 или 13,1 %);

— *преступления против здоровья населения и общественной нравственности* — 93 или 12,1 % от рассмотренных дел (в 2014 г. — 81 или 10,5 %);

— *преступления против общественной безопасности* — 82 дела или 10,7 % от рассмотренных дел (в 2014 г. — 62 дел или 8,1 %);

— *должностные преступления* — 100 дел или 13,1 % от рассмотренных дел (в 2014 г. — 72 или 9,4 %).

Из рассмотренных за 2015 год в порядке уголовного судопроизводства 1465 судебных материалов: оставлено в силе — 884 (60,3 %), отменено 232 (15,8 %) судебных актов первой инстанции, изменено — 349 (23,8 %). Для сравнения в 2014 году в порядке уголовного судопроизводства 1289 судебных материала: оставлено в силе — 790 (65,9 %), отменено 149 (18,8 %) судебных актов первой инстанции, изменено — 259 (21,6 %).

Рассмотрение дел об административных правонарушениях

Судебными коллегиями по уголовным делам и делам об административных правонарушениях областных и приравненных к ним судов за 2015 год в кассационном порядке было рассмотрено — 198 дел об административных правонарушениях (в 2014 году — 296 дела), из них по жалобам — 169.

Из числа рассмотренных дел в кассационном порядке:

— оставлено в силе — 85 судебный акт или 42,9 % (в 2014 г. — 152 или 51,3 %);

— отменено — 77 судебных акта или 38,8 % (в 2014 г. — 48 или 16,2 %);

— изменено — 36 или 18,1 % (в 2014 г. — 96 или 32,4 %).

По категориям рассмотренных дел:

— *управление транспортным средством водителем в состоянии опьянения* — 61 или 30,8 % (в 2014г. — 91 или 30,7 %);

— *размещение, строительство и ввод в эксплуатацию объектов* — 28 или 14,1 %.

Рассмотрение гражданских дел

Количество рассмотренных гражданских дел в 2015 году в кассационном порядке составило — 1648, что на 6,4 % больше, чем за аналогичный период 2014 года — 1549 дел.

Число дел, возвращенных без рассмотрения — 282 или 17,1 % (в 2014г. — 285 или 18,4 %). Показатель по количеству дел, рассмотренных с нарушением процессуальных сроков снизился — 241 дел или 14,6 %. Для сравнения, в 2014 году количество дел рассмотренных с нарушением срока составляло — 389 дело или 25 %.

Качество рассмотрения гражданских дел судами первой инстанции по результатам их кассационной проверки:

— всего оставлено в силе — 612 судебных актов или 37,1 % от числа рассмотренных в кассационном порядке дел (в 2014 году — 476 или 30,7 %);

— отменено — 927 судебных акта или 56,2 %, в т.ч. с направлением дела на новое рассмотрение 644. В 2014 году — 970 или 62,6 %.

— изменено — 109 судебных акта или 6,6 % (в 2014 году — 103 или 6,6 %).

Основные категории рассматриваемых дел:

— *о взыскании долга* — 388 или 23,5 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 371 или 24 %);

— *семейные дела* — 213 дел или 12,9 % (в 2014г. — 241 дел или 15,5 %), из них дела о взыскании, уменьшении размеров алиментов — 105 (в 2014г. — 105 дела);

— *о признании сделки действительной/недействительной* — 253 или 15,3%. (в 2014г. — 206 или 13,3 %)

— *жилищные дела* — 113 или 6,8 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 99 или 6,4 %);

— *о трудовых отношениях* — 45 или 2,7 % от рассмотренных дел, (в 2014г. — 62 или 4 %);

За 2015 год судами кассационной инстанции рассмотрено *147 судебных материала* в порядке гражданского судопроизводства, из них — 70 (68 %) судебных актов судов первой инстанции оставлены в силе, 77 кассационных жалоб удовлетворено с отменой судебных актов (52,3 %), изменено — 0.

Для сравнения в 2014 году рассмотрено *139 судебных материала* в порядке гражданского судопроизводства, из них — 73 (52,5 %) судебных актов судов первой инстанции оставлены в силе, 63 кассационных жалоб удовлетворено с отменой судебных актов (45 %), изменено — 3 (2 %).

Рассмотрение экономических дел

В 2015 году судами кассационной инстанции было рассмотрено 246 экономических дел, в том числе свыше установленных процессуальных сроков — 51 или 20,7%. Возвращено заявлений 87 или 26,1 % от обжалованных дел. Для сравнения за аналогичный период 2014 года было рассмотрено 289 дела, с нарушением процессуальных сроков — 35 или 12,1 %, возвращено без рассмотрения в 2014 г. — 100 дел или 34,6 %.

Качество рассмотрения экономических дел судами первой инстанции по результатам их кассационной проверки:

— оставлено в силе судебных актов 125 или 50,8 % от числа рассмотренных кассационной инстанцией обжалованных дел (в 2014г. — 161 или 55,7 %);

— отменено судебных актов 113 или 45,1 %, в том числе: с направлением дела на новое рассмотрение — 66, с вынесением нового решения — 25. В 2014 году — 109 или 37,7 %;

— изменено судебных актов 8 или 3,2 % (2014 — 19 или 6,57 %).

Категории экономических дел, рассмотренных в кассационном порядке:

— *о взыскании обязательных платежей, сборов, штрафов* — 106 или 43 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 108 или 37,3 %);

— *о признании недействительными ненормативных правовых актов* — 17 или 6,9 % от рассмотренных дел (в 2014г. — 25 или 8,6 %);

— *о неисполнении или ненадлежащем исполнении обязательств* — 17 или 6,9 % (в 2014 г. — 22 или 7,6 %).

— *о признании договоров недействительными* — 25 или 10,1 % (2014 г. — 21 или 7,26 %).

Рассмотрение административных дел

За 2015 год в кассационном порядке рассмотрено — 581 административных дел, из них с нарушением процессуальных сроков — 129 или 22,2 %. Возвращено — 185 заявлений или 24,3 % от числа обжалованных. (В 2014г. рассмотрено 526 заявлений, с нарушением процессуальных сроков — 79 или 15 %, возвращено — 152 или 28,8 %).

Показатели качества рассмотрения административных дел судами первой инстанции по результатам их кассационной проверки:

— оставлено в силе — 305 судебных актов или 52,4 % от числа рассмотренных кассационной инстанцией обжалованных дел (в 2014г. — 288 или 54,7 %);

— отменено 271 судебных актов или 46,6 %, в том числе: с направлением дела на новое рассмотрение в суды первой инстанции — 171, с вынесением нового решения — 62. В 2014г. — 222 или 42,2 %;

— изменено определений и решений — 5 или 0,8% (2014 — 16 или 3,04 %).

Среди рассмотренных административных дел:

— *об оспаривании ненормативных актов, решений и действий государственных органов, органов местного самоуправления, их должностных лиц* — 204 дел или 35,1 % от числа рассмотренных дел (в 2014г. — 198 дел или 37,6 %);

— *об оспаривании решений госорганов связанных с предоставлением земельного участка* — 47 или 8 % (в 2014г. — 15 или 2,85 %);

— *об оспаривании нормативных актов государственных органов, их должностных лиц* — 75 или 12,9 % (в 2014 — 124 или 23,5 %).

Стабильность судебных актов второй инстанции, учитывая, что из 12175 дел и материалов, рассмотренных судами второй инстанции было обжаловано в порядке надзора 6496 или 53,3 %, из них оставлено в силе 2652 судебных актов, составила в отчетном году — 68,4 %. В 2014г. — 74,4 %.

Нагрузка местных судов по рассмотрению судебных дел

Нагрузка на одного судью судов первой инстанции за 2015 год составила в среднем по республике 49,6 дел за 1 месяц (в 2014г. — 53,5):

	2014 г.	2015 г.
г.Бишкек	64,1	45,7
Чуйская область	61,9	47,8
Иссык-Кульская область	61,9	80,5
Ошская область	61	69,1
Джалал-Абадская область	39,9	53,1
Таласская область	37,8	33,3
Нарынская область	27,9	39,7
Баткенская область	39,1	37,1
Гарнизонные суды	6,2	6,4

В 2015 году нагрузка на одного судью судов апелляционной и кассационной ин-

станций составила в среднем за 1 месяц 8,6 дела (в 2014г. — 8,6):

	2014 г.	2015 г.
Бишкекский городской суд	14	11,8
Чуйский областной суд	10,2	13,3
Иссык-Кульский областной суд	6	7,4
Ошский областной суд	12,4	19
Джалал-Абадский областной суд	8,6	10,1
Таласский областной суд	2,9	4,6
Нарынский областной суд	2,9	3
Баткенский областной суд	3,7	4,6
Военный суд	1,5	1,1

**Информация подготовлена отделом
обобщения судебной практики и
анализа судебной статистики
аппарата Верховного суда
Кыргызской Республики**

**ФОРС-МАЖОР КАК ОСНОВАНИЕ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ ОТВЕТСТВЕННОСТИ
(ВОЗМОЖНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ ПРИНЦИПОВ
МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА В СУДЕБНОЙ ПРАКТИКЕ
ГОСУДАРСТВ — УЧАСТНИКОВ СНГ)**

В 2015 году по поручению Совета председателей высших арбитражных, хозяйственных, экономических и других судов, разрешающих дела по спорам в сфере экономики (далее — Совет председателей), Экономическим Судом Содружества Независимых Государств проведено изучение национального законодательства, норм международного права и материалов судебной практики по установлению форс-мажорных обстоятельств при разрешении хозяйственных (экономических) споров.

Указанное поручение было инициировано Верховным Судом Кыргызской Республики со ссылкой на целесообразность обсуждения этой темы в настоящее время, когда на территории некоторых стран Содружества происходят события общественно-политического характера, имеет место принятие нормативных актов запрещающего характера, происходят гражданские беспорядки, препятствующие осуществлению нормальной предпринимательской деятельности¹.

20 октября 2015 года Пленумом Экономического Суда Содружества Независимых Государств (далее — Экономический Суд) было вынесено постановление о принятии к сведению Информации о реализации указанного решения Совета председателей.

По результатам проведенного исследования необходимо обратить внимание на следующие обстоятельства с учетом актуальности вопроса, поставленного на 11-м за-

седании Совета председателей.

В законодательстве государств — участников Содружества Независимых Государств и в международных правовых актах не содержится конкретного перечня обстоятельств непреодолимой силы. Стороны договора нередко ограничиваются фразой о том, что они «не несут ответственности за выполнение (ненадлежащее выполнение обязательств), если исполнению препятствовали обстоятельства непреодолимой силы». В связи с этим при рассмотрении судами хозяйственных споров неизбежно возникают разногласия по поводу того, является ли данное препятствие форс-мажором и может ли оно быть основанием для освобождения от ответственности. Четкие критерии понятия непреодолимой силы для применения его на практике до сих пор не выработаны, а поэтому при возникновении данных ситуаций между сторонами возникают спорные правоотношения, связанные с неисполнением обязательств.

В научной литературе под непреодолимой силой понимают чрезвычайные, непредотвратимые внешние события природного характера, при данных условиях влекущие наступление вредных последствий, которые не могли быть предотвращены самими крайними мерами предосторожности; данные обстоятельства являются непредотвратимыми не только для конкретного должника, но и для других лиц, однотипных по роду и условиям деятельности².

¹ Информация Верховного Суда Кыргызской Республики. Архив Экономического Суда СНГ, 2014 год.

² Кузнецов Р.Н. Понятие и признаки непреодолимой силы: в теории и судебной практике // Право и экономика. 2013. № 9. С. 63–69.

Необходимость должной правовой проработки вопросов, касающихся обстоятельств, освобождающих участников гражданских правоотношений от ответственности, вызвана, с одной стороны, развитием предпринимательства и увеличением числа заключаемых гражданско-правовых сделок как в национальных рамках, так и внешнеэкономических, с другой, как отмечено выше, — происходящими на территории некоторых стран Содружества событиями общественно-политического характера (в частности, гражданскими беспорядками, препятствующими осуществлению нормальной предпринимательской деятельности, случаями принятия нормативных актов запрещающего характера), и возникновением в связи с этим спорных правовых моментов в вопросах отнесения тех или иных обстоятельств к форс-мажорным, или непреодолимой силы.

Изучение национального законодательства показывает, что в большинстве гражданских кодексов государств — членов Совета председателей отсутствует понятие «форс-мажор» (кроме Кыргызской Республики), вместо этого используется понятие «непреодолимая сила».

В Кыргызской Республике законодательно в пункте 3 статьи 356 Гражданского кодекса, предусматривающего как основа-

ние освобождения от ответственности непреодолимую силу, после словосочетания «непреодолимой силы, то есть чрезвычайных и непредотвратимых при данных условиях обстоятельств», введено дополнение в виде отдельной оговорки выражение «форс-мажор», в обоснование приведен довод о том, что это понятие более широкое, чем «непреодолимая сила» и включает в себя кроме природных явлений общественно-политические, социальные и иные явления³.

Нормы общей части гражданских кодексов этих государств, содержащие указание на данные обстоятельства как основание освобождения от ответственности за нарушение обязательств, во многом идентичны. В них предусмотрено, что «лицо, не исполнившее или ненадлежащим образом исполнившее обязательство при осуществлении предпринимательской деятельности, несет ответственность, если не докажет, что надлежащее исполнение оказалось невозможным вследствие непреодолимой силы, то есть чрезвычайных и непредотвратимых при данных условиях обстоятельств» (пункт 3 статьи 417 Гражданского кодекса Республики Армения⁴, пункт 3 статьи 372 Гражданского кодекса Республики Беларусь⁵, пункт 2 статьи 359 Гражданского кодекса Республики Казахстан⁶, пункт 3 статьи 356 Гражданско-

³ Информация Верховного Суда Кыргызской Республики. Архив Экономического Суда СНГ, 2014 год.

⁴ Гражданский кодекс Республики Армения: Кодекс от 17 июня 1998 г. (с изменениями и дополнениями по состоянию на 8 декабря 2012 г.) // КОНТИНЕНТ — законодательство стран СНГ / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31420016#sdoc_params=text%3d%25d0%2593%25d1%2580%25d0%25b0%25d0%25b6%25d0%25b4%25d0%25b0%25d0%25bd%25d1%2581%25d0%25ba%25d0%25b8%25d0%25b9%25d0%25ba%25d0%25be%25d0%25b4%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2581%25d0%25a0%25d0%25b5%25d1%2581%25d0%25bf%25d1%2583%25d0%25b1%25d0%25bb%25d0%25b8%25d0%25ba%25d0%25b8%25d0%2590%25d1%2580%25d0%25bc%25d0%25b5%25d0%25bd%25d0%25b8%25d1%258f%26mode%3dindoc%26topic_id%3d31420016%26spos%3d1%26tSynonym%3d1%26tShort%3d1%26tSuffix%3d1&sdoc_pos=0. — Дата доступа: 12.11.2015.

⁵ Гражданский кодекс Республики Беларусь: Кодекс от 7 декабря 1998 г. № 218–З, в ред. Закона Респ. Беларусь от 31.12.2014 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. — Минск, 2015.

⁶ Гражданский кодекс Республики Казахстан (Общая часть): Кодекс от 27 декабря 1994 г. (с изменениями и дополнениями по состоянию на 17 июля 2015 г.) // ЮРИСТ — комплекс правовой информации (законодательство) Республики Казахстан / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1006061. Дата доступа: 12.11.2015.

го кодекса Кыргызской Республики⁷, пункт 3 статьи 401 Гражданского кодекса Российской Федерации⁸, пункт 3 статьи 432 Гражданского кодекса Республики Таджикистан⁹). При этом критерии определения чрезвычайности и непредотвратимости таких обстоятельств в гражданских кодексах не установлены.

В приведенных общих нормах не содержится перечня обстоятельств, которые квалифицируются в качестве непреодолимой силы или «форс-мажора», за исключением Гражданского кодекса Республики Казахстан, в котором предусмотрено, что лицо не несет ответственность, если докажет, «что надлежащее исполнение оказалось невозможным вследствие непреодолимой силы, то есть чрезвычайных и непредотвратимых при данных условиях обстоятельств (стихийные явления, военные действия и т.п.)» (пункт 2 статьи 359).

Изучение специальных нормативных правовых актов государств — членов Совета председателей (далее — специальные акты) показало, что отдельные из них содержат самостоятельные определения обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора), устанавливающие дополнительные признаки.

Например, в соответствии с Таможенным кодексом Республики Армения от 6 июля 2000 года «непреодолимой силой считается действующие независимо от воли лица неотвратимые сила или явление, препятствующие исполнению им обязательств, взятых на себя в соответствии с настоящим Кодексом» (статья 2)¹⁰.

Специальные акты конкретизируют понятия обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора) через примерные перечни; включение в них тех или иных событий и явлений, признаваемых таковыми (стихийных

⁷ Гражданский кодекс Кыргызской Республики: Кодекс от 8 мая 1996 г. (Часть 1) (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30 июля 2015 г.) // КОТИНЕНТ — законодательство стран СНГ / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30212538#sdoc_params=ext%3d%25d0%25b3%25d1%2580%25d0%25b0%25d0%25b6%25d0%25b4%25d0%25b0%25d0%25bd%25d1%2581%25d0%25ba%25d0%25b8%25d0%25b9%2520%25d0%25ba%25d0%25be%25d0%25b4%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2581%26mode%3dindoc%26topic_id%3d30212538%26spos%3d1%26tSynonym%3d1%26tShort%3d1%26tSuffix%3d1&sdoc_pos=0. — Дата доступа: 12.11.2015.

⁸ Гражданский кодекс Российской Федерации (часть первая): Кодекс от 30 ноября 1994 г. № 51-ФЗ, в ред. федер. Закона Рос. Федерации от 13.07.2015. // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

⁹ Гражданский кодекс Республики Таджикистан: Кодекс от 30 июня 1999 г. (Часть первая) (с изменениями и дополнениями по состоянию на 18 марта 2015 г.) // КОТИНЕНТ — законодательство стран СНГ / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30447927#sdoc_params=text%3d%25d0%25b3%25d1%2580%25d0%25b0%25d0%25b6%25d0%25b4%25d0%25b0%25d0%25bd%25d1%2581%25d0%25ba%25d0%25b8%25d0%25b9%2520%25d0%25ba%25d0%25be%25d0%25b4%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2581%2520%25d0%25a0%25d0%25b5%25d1%2581%25d0%25bf%25d1%2583%25d0%25b1%25d0%25bb%25d0%25b8%25d0%25ba%25d0%25b8%2520%25d0%25a2%25d0%25b0%25d0%25b4%25d0%25b6%25d0%25b8%25d0%25ba%25d0%25b8%25d1%2581%25d1%2582%25d0%25b0%25d0%25bd%26mode%3dindoc%26topic_id%3d30447927%26spos%3d1%26tSynonym%3d1%26tShort%3d1%26tSuffix%3d1&sdoc_pos=0. — Дата доступа: 12.11.2015.

¹⁰ Таможенный кодекс Республики Армения: Кодекс от 9 августа 2000 г. № 3Р-83 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 15 января 2011 г.) // КОТИНЕНТ — законодательство стран СНГ / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31421313#sdoc_params=text%3d%25d1%2582%25d0%25b0%25d0%25bc%25d0%25be%25d0%25b6%25d0%25b5%25d0%25bd%25d0%25bd%25d1%258b%25d0%25b9%2520%25d0%25ba%25d0%25be%25d0%25b4%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2581%2520%25d0%25a0%25d0%25b5%25d1%2581%25d0%25bf%25d1%2583%25d0%25b1%25d0%25bb%25d0%25b8%25d0%25ba%25d0%25b8%2520%25d0%2590%25d1%2580%25d0%25bc%25d0%25b5%25d0%25bd%25d0%25b8%25d1%258f%26mode%3dindoc%26topic_id%3d31421313%26spos%3d1%26tSynonym%3d1%26tShort%3d1%26tSuffix%3d1&sdoc_pos=0. — Дата доступа: 12.11.2015.

бедствий, событий социальной жизни, актов государственных органов запретительного или ограничительного характера).

В Кыргызской Республике некоторые специальные акты прямо устанавливают, что события, произошедшие в апреле – июне 2010 года, признаются чрезвычайными «обстоятельствами, подпадающими под определение непреодолимой силы» (пункт 1 Декрета Временного Правительства Кыргызской Республики от 28 июля 2010 года № 116 «О предоставлении отсрочки и/или рассрочки субъектам предпринимательства по уплате таможенных и социальных платежей, которым нанесен экономический ущерб в результате событий, произошедших в апреле – июне 2010 года»¹¹ и др.).

В иных актах государств СНГ события социальной жизни выведены за пределы понятия непреодолимой силы, например,

в Законе Республики Беларусь от 14 августа 2007 года «Об автомобильном транспорте и автомобильных перевозках» (статья 55)¹², Уставе железнодорожного транспорта Российской Федерации от 10 января 2003 года (статья 29)¹³, Уставе железнодорожного транспорта Республики Таджикистан от 5 июня 2002 года (пункт 44)¹⁴.

Экономическим Судом получены материалы судебной практики государств — членов Совета председателей, которые свидетельствуют, что суды при применении норм общей части гражданских кодексов, предусматривающих освобождение от ответственности вследствие непреодолимой силы (форс-мажора), учитывают особенности нормативно-правового регулирования конкретных правоотношений, связанных с возникновением (наступлением) таких обстоятельств, а также условия конкретных договоров (форс-мажорную оговорку).

¹¹ О предоставлении отсрочки и/или рассрочки субъектам предпринимательства по уплате таможенных и социальных платежей, которым нанесен экономический ущерб в результате событий, произошедших в апреле – июне 2010 года: Декрет Временного Правительства Кыргызской Республики от 28 июля 2010 г. № 116 // КОНТИНЕНТ — законодательство стран СНГ / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30793299#sdoc_params=text%3d%25d0%2594%25d0%25b5%25d0%25ba%25d1%2580%25d0%25b5%25d1%2582%25d0%25b0%2520%25d0%2592%25d1%2580%25d0%25b5%25d0%25bc%25d0%25b5%25d0%25bd%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25b3%25d0%25be%2520%25d0%259f%25d1%2580%25d0%25b0%25d0%25b2%25d0%25b8%25d1%2582%25d0%25b5%25d0%25bb%25d1%258c%25d1%2581%25d1%2582%25d0%25b2%25d0%25b0%2520%25d0%259a%25d1%258b%25d1%2580%25d0%25b3%25d1%258b%25d0%25b7%25d1%2581%25d0%25ba%25d0%25be%25d0%25b9%2520%25d0%25a0%25d0%25b5%25d1%2581%25d0%25bf%25d1%2583%25d0%25b1%25d0%25bb%25d0%25b8%25d0%25ba%25d0%25b8%2520%25d0%25be%25d1%2582%252028%2520%25d0%25b8%25d1%258e%25d0%25bb%25d1%258f%25202010%2520%25d0%25b3%25d0%25be%25d0%25b4%25d0%25b0%2520%25e2%2584%2596%2520116%26mode%3dindoc%26topic_id%3d30793299%26spos%3d1%26tSynonym%3d1%26tShort%3d1%26tSuffix%3d1&sdoc_pos=0. — Дата доступа: 12.11.2015.

¹² Об автомобильном транспорте и автомобильных перевозках: Закон Респ. Беларусь от 14 июля 2007 г. № 278–З, в ред. Закона Респ. Беларусь от 10.01.2015 № 242–З // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. — Минск, 2015.

¹³ Устав железнодорожного транспорта Российской Федерации: Закон от 10 января 2003 г. № 18–ФЗ, в ред. Федерального закона от 01.12.2014. № 419–ФЗ // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

¹⁴ Устав железнодорожного транспорта Республики Таджикистан, утв. Постановлением Правительства Республики Таджикистан от 5 июня 2002 г. № 244 // КОНТИНЕНТ — законодательство стран СНГ / ПАРАГРАФ-WWW [Электронный ресурс] — Код доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30524927#sdoc_params=text%3d%25d1%2583%25d1%2581%25d1%2582%25d0%25b0%25d0%25b2%2520%25d0%25b6%25d0%25b5%25d0%25bb%25d0%25b5%25d0%25b7%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25b4%25d0%25be%25d1%2580%25d0%25be%25d0%25b6%25d0%25bd%25d0%25be%25d0%25b3%25d0%25be%2520%25d1%2582%25d1%2580%25d0%25b0%25d0%25bd%25d1%2581%25d0%25bf%25d0%25be%25d1%2580%25d1%2582%25d0%25b0%26mode%3dindoc%26topic_id%3d30524927%26spos%3d1%26tSynonym%3d1%26tShort%3d1%26tSuffix%3d1&sdoc_pos=0. — Дата доступа: 12.11.2015.

Суды Кыргызской Республики, как вытекает из информации, представленной Совету председателей 9 октября 2014 года, учитывают специальные нормативные акты (в частности, приведенные выше декреты Временного правительства Кыргызской Республики), а также, как усматривается из примеров судебных дел в информации, полученной Экономическим Судом, условия договоров (форс-мажорную оговорку).

Так, надзорная инстанция, исходя из условий договора, отклонила доводы о признании непреодолимой силой наводнения из-за сильных потоков дождевых вод, в результате которого на части засеянной земли не пророс хлопок, и снижении задолженности по условиям договора поставки, указав, что стороны освобождаются от ответственности за частичное или полное неисполнение обязательств по договору, если это неисполнение явилось следствием обстоятельств непреодолимой силы, возникших после заключения договора, в результате событий чрезвычайного характера (пожар, стихийные бедствия, введение политических санкций, забастовки и т.д.), наступление которых сторона, не исполнившая обязательств, не могла предвидеть и предусмотреть разумными методами (форс-мажор); между тем согласно акту хлопок не пророс вследствие сильных дождей и из-за отсутствия воды, поступающей из Таджикистана, в связи с чем исследуемые обстоятельства не могут быть оценены как стихийные бедствия.

В направленных в Экономический Суд копиях судебных актов Российской Федерации также обращено внимание на необходимость учета специального правового регулирования и условий договоров. В частности, при пересмотре судебных актов нижестоящих инстанций в 2012 году в порядке надзора Высший Арбитражный Суд Российской Федерации, отказывая в признании пожара обстоятельством непреодолимой силы, вследствие которого оказалось невозможным надлежащее исполнение обязательств по договору хранения, Высший Арбитражный

Суд указал, что в силу закона (абзац второй пункта 1 статьи 901 Гражданского кодекса РФ) и договора хранения (в котором под обстоятельствами форс-мажора понимаются наводнения, природные бедствия, военные действия, бунты, гражданские войны, политические волнения и иные события, которые стороны не могли ни предвидеть, ни предотвратить, на которые не могут воздействовать), единственным основанием освобождения от ответственности за утрату переданного на хранение имущества могут являться обстоятельства, воздействие которых происходит извне и не зависит от субъективных факторов, к которым невозможность прекращения распространения пожара, на которую ссылался ответчик, не относится (постановление Президиума Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации от 21 июня 2012 года № 3352/12)¹⁵.

Изученные Экономическим Судом СНГ примеры судебных споров показывают, что судами оценивается в том числе такой признак непреодолимой силы, как независимость от волеизъявления сторон. Так, например, с учетом этого признака в качестве форс-мажора квалифицировано отсутствие электроэнергии, послужившее основанием нарушения срока поставки товаров. Данное обстоятельство возникло вследствие принятия постановления Правительства Кыргызской Республики и приказа Министерства промышленности, энергетики и топливных ресурсов Кыргызской Республики, которыми предусматривалось отключение электроэнергии по всей республике в связи с необходимостью пополнения воды на Токтогульской ГЭС.

Исходя из вышеуказанных критериев, суды Кыргызской Республики не признают в качестве форс-мажорных обстоятельства, связанные с производственно-хозяйственной деятельностью, например, изъятие печати, бухгалтерских документов, наложение ареста на счета и т.д.

Обращает на себя внимание, что в информации Верховного Суда Кыргызской Республики содержатся примеры квалификации судами одних и тех же обстоятельств,

¹⁵ Постановление Президиума Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации от 21 июня 2012 года № 3352/12 по делу № А40-25926/2011-13-230 // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

в частности, явлений социальной жизни (социально-политических событий) в зависимости от конкретных (данных) условий.

Так, по одному из судебных дел надзорной инстанцией отклонены доводы ответчика о признании событий, произошедших 24 – 25 марта 2005 года в г.Бишкеке (в частности, разграбление имущества на объектах), как имеющих характер непреодолимой силы (форс-мажора), которая освобождает его от ответственности за нарушение обязательств по договору хранения, исходя из следующего:

«К форс-мажорным обстоятельствам относятся стихийные явления, такие как землетрясение, наводнение и т.д., а также обстоятельства общественной жизни: военные действия, эпидемии, крупномасштабные забастовки и т.д.; запретительные меры государственных органов: объявление карантина, запрещение перевозок, запрет торговли в порядке международных санкций и т.д. Законом Кыргызской Республики «О мерах по оказанию помощи хозяйствующим субъектам, пострадавшим в результате событий 24 – 25 марта 2005 года» данные события квалифицируются как грабеж, мародерство и беспорядки. Следовательно, оснований, соответствующих непреодолимой силе, при которых ответственность наступает при отсутствии вины, не усматривается».

В другом случае судебная коллегия по административным и экономическим делам Верховного Суда Кыргызской Республики оставила в силе решение суда первой инстанции, признавшего массовые беспорядки, произошедшие в Кыргызской Республике 6 – 8 апреля 2010 года, имеющими характер непреодолимой силы в качестве основания для отказа в удовлетворении искового требования в части взыскания пени за задержку выплаты за поставленную продукцию, произошедшую в результате (и после наступления) этих событий, указав при этом, что стороны договора освобождаются от ответственности за неисполнение своих обязательств вследствие форс-мажорных обстоятельств (непреодолимой силы), если они возникли после подписания договора.

Высшие судебные инстанции Республики Беларусь, Республики Казахстан, Российской Федерации обращают внимание на то,

что наличие и продолжительность действия непреодолимой силы должны быть подтверждены «документально и (или) соответствующими документами, выданными компетентными органами».

Для решения вопроса о необходимости обобщения результатов проведенного Экономическим Судом исследования в виде подготовки соответствующего документа, который в последующем мог бы использоваться в правоприменительной деятельности Экономический Суд обратился за помощью к членам Научно-консультативного совета при Экономическом Суде СНГ (далее — НКС).

Так, член НКС, доцент кафедры гражданского и хозяйственного права факультета управления Института управленческих кадров Академии управления при Президенте Республики Беларусь, к.ю.н. Амельченя Ю.А. предложил открытый перечень обстоятельств, которые могут быть отнесены к событиям непреодолимой силы, в том числе военные действия и террористические акты, национализация, забастовки, решения правительств.

Член НКС, заместитель начальника управления международных договоров главного договорно-правового управления Министерства иностранных дел Республики Беларусь, к.ю.н. Барбук А.В. исходит из возможности подготовки методических рекомендаций наподобие Принципов международных коммерческих договоров, разработанных Международным институтом УНИДРУА.

Член НКС, заведующий кафедрой международного права Казахского гуманитарно-юридического университета, доктор Нh.D Дауленов М.М., обосновывая критерии, по которым обстоятельства могут быть отнесены к ситуации форс-мажора в случае выработки Экономическим Судом соответствующих рекомендаций, также исходит из положений резолюции Генеральной Ассамблеи ООН 56/83 от 12 декабря 2001 года.

Интересным представляется мнение члена НКС, заместителя заведующего Центра экономико-правовых проблем Института законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации, д.ю.н., профессора Дорониной Н.Г., которая отмечает, что рекомендации по

гармонизации национального законодательства в части установления пределов гражданско-правовой ответственности в форме форс-мажорных обстоятельств могут быть разработаны как общие принципы решения основной проблемы, связанной с исполнением договорных обязательств¹⁶.

Важно отметить, что по состоянию на 11 ноября 2015 года 5 из 7 государств — членов Совета председателей (Республика Армения, Республика Беларусь, Кыргызская Республика, Российская Федерация, Украина) являются участниками Конвенции ООН о договорах международной купли-продажи товаров от 11 апреля 1980 года (далее — Конвенция ООН 1980 года)¹⁷, в соответствии с нормами которой «Сторона не несет ответственности за неисполнение любого из своих обязательств, если докажет, что оно было вызвано препятствием вне ее контроля и что от нее нельзя было разумно ожидать принятия этого препятствия в расчет при заключении договора либо избежания или преодоления этого препятствия или его последствий» (пункт 1 статьи 79).

При этом предусматривается, что «освобождение от ответственности ...распространяется лишь на тот период, в течение которого существует данное препятствие» (пункт 3). Обязательным условием освобождения от ответственности стороны, которая не исполняет своего обязательства, является то, что она «должна дать извещение другой стороне о препятствии и его влиянии на ее способность осуществить исполнение» (пункт 4).

Такие же по существу формулировки содержит статья 7.1.7 «Непреодолимая сила (форс-мажор)» Принципов международных коммерческих договоров, разработанных Международным институтом унификации

частного права (УНИДРУА) в 1994 году (применяемый в настоящее время расширенный текст Принципов УНИДРУА 2010¹⁸ утвержден Административным советом УНИДРУА в 2011 году).

Аналогичные формулировки по своей сути встречаются и в Принципах Европейского контрактного права (раздел 8:108).

На основании указанных норм Комиссией Международной торговой палаты (далее — МТП) по международной коммерческой практике разработаны Рекомендации «Оговорка ICC 2003 о форс-мажоре. Оговорка ICC 2003 о затруднении» (Публикация Международной торговой палаты № 650)¹⁹.

Во вступительном пояснении указанных Рекомендаций указывается, что Оговорка ICC 2003 о форс-мажоре (далее — Оговорка) предназначена для применения в любых договорах, в которые она инкорпорирована явным образом или путем отсылки.

Общая формула, определяющая последствия форс-мажора, объединяет (отражает) элементы статьи 79 Конвенции ООН 1980 года, раздела 8:108 Принципов Европейского контрактного права²⁰, статьи 7.1.7 Принципов международных коммерческих договоров УНИДРУА: «Если сторонами в договоре в явно выраженной форме или в подразумеваемой форме не согласовано иное, то при неисполнении стороной договора одной из ее обязанностей по договору или более последствия, указанные в параграфах 4 — 9 данной Оговорки, применяются, если только такая сторона докажет, что:

а) такое неисполнение было вызвано препятствием вне ее разумного контроля; и

б) от нее нельзя было разумно ожидать принятия этого препятствия в расчет во время заключения договора; и

¹⁶ Архив Экономического Суда Содружества Независимых Государств за 2015 год.

¹⁷ О договорах международной купли-продажи товаров: Конвенция Орг. Объед. Наций, принята в г.Вена 11 апреля 1980 г. // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

¹⁸ Принципы международных коммерческих договоров УНИДРУА, приняты в 2010 г. // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

¹⁹ Оговорка ICC 2003 о форс-мажоре. Публикация Международной торговой палаты № 650 // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

²⁰ Принципы европейского контрактного права, с изм. и доп. 1998 г. // Консультант Плюс: Версия Проф. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». — М., 2015.

с) она не могла разумно избежать или преодолеть последствия этого препятствия» (параграф 1).

Согласно пояснениям к Оговорке параграф 3 перечисляет события, которые обычно включаются в оговорки о форс-мажоре, и формулирует очевидную презумпцию в пользу стороны, ссылающейся на оговорку, в которой указаны одно или более из перечисленных событий, а не просто общая формула, изложенная в параграфе 1.

При этом следует отметить, что обозначенный в параграфе 3 перечень событий не является исчерпывающим.

Сопоставление норм гражданского законодательства, судебной практики государств — членов Совета председателей с положениями Конвенции ООН 1980 года, участником которой является и Кыргызская Республика, Рекомендациями Комиссии Международной торговой палаты, свидетельствует о том, что основополагающие нормы указанной Конвенции и Рекомендаций Комиссии МТП во многом совпадают с положениями гражданских кодексов и правоприменительной практикой вышеназванных государств.

Более того, параграф 3 Оговорки ICC 2003 о форс-мажоре МТП содержит примерный перечень событий, по причине которых может возникнуть препятствие, в который включены гражданские волнения или беспорядки, бесчинства толпы, акты властей, законные или незаконные.

При этом в соответствии со вступительным пояснением по применению и общей структуре Оговорки события, которые перечисляются в параграфе 3, могут быть признаны основаниями освобождения от ответственности при условии соответствия их предписаниям, предусмотренным в параграфе 1 (сторона не могла разумно избежать или преодолеть последствия препятствия к исполнению договора). Одновременно указывается, что не является достаточным наличие обстоятельств, которые делают исполнение малоудобным или обременительным для должника.

Таким образом, вышеназванные события, перечисленные в параграфе 3, в том числе гражданские волнения или беспорядки,

бесчинства толпы, законные или незаконные акты властей, могут быть признаны основаниями, освобождающими от ответственности, только если сторона не могла разумно избежать или преодолеть последствия этого препятствия, при условии, что эти обстоятельства не относятся к малоудобным или обременительным для поставщика.

По результатам изучения положений национального законодательства, Конвенции ООН от 1980 года, участниками которой является целый ряд государств СНГ, в том числе Кыргызская Республика, международно-правовых актов, материалов судебной практики, а также мнения членов Научно-консультативного совета Экономический Суд СНГ полагает возможным высказать свои предложения о необходимости выработки критериев, которые могут приниматься во внимание национальными судебными инстанциями при рассмотрении вопроса об освобождении от ответственности ввиду наступления форс-мажорных обстоятельств.

На взгляд Экономического Суда СНГ объективными критериями для определения наличия/отсутствия обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора) могут являться:

- чрезвычайный характер обстоятельств (невозможность их предвидеть при наличии разумной осмотрительности стороны);
- неотвратимость наступления неблагоприятных последствий (невозможность разумно ожидать, что сторона предпримет меры, способные предотвратить наступление таких последствий);
- относительность обстоятельств непреодолимой силы (оценка обстоятельств исходя из места, времени, обстановки их возникновения, условий осуществления хозяйственной деятельности и иных обстоятельств конкретных договорных отношений).

При рассмотрении вопроса об освобождении от ответственности вследствие обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора) могут приниматься во внимание соответствующие документы (заключения), подтверждающие наличие обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора), выданные уполномоченными на то органами.

Для освобождения от ответственности

за неисполнение своих обязательств сторона должна доказать:

- наличие и продолжительность обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора);
- наличие непосредственной причинно-следственной связи между возникшими обстоятельствами непреодолимой силы (форс-мажором) и невозможностью либо задержкой исполнения обязательств;
- непричастность стороны к созданию обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора) и отсутствие собственной небрежности стороны, которая привела к возникновению обстоятельств непреодолимой силы;
- добросовестное принятие стороной разумно ожидаемых мер для предотвращения (минимизации) возможных рисков.

Если обстоятельства непреодолимой силы (форс-мажор) носят временный характер, сторона может быть освобождена от ответственности на разумный период времени, когда обстоятельства непреодолимой силы (форс-мажор) препятствуют исполнению обязательств стороны.

Неисполнившая сторона должна уведомить другую сторону о возникновении обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора) и их влиянии на ее способность исполнить обязательство.

В уведомлении неисполнившая сторона должна указать все особенности наступивших обстоятельств непреодолимой силы и сообщить о мерах, предпринимаемых для предотвращения (минимизации) возможных рисков.

Если уведомление не получено другой стороной в течение разумного срока после того, как неисполнившая сторона узнала или должна была узнать об обстоятельствах непреодолимой силы (форс-мажоре), она несет ответственность за убытки, ставшие результатом неполучения уведомления.

Сторона освобождается от выполнения своих обязательств с момента, когда обстоятельства непреодолимой силы (форс-мажор) послужили причиной неисполнения, если уведомление об этом было сделано без промедления, или, если уведомление об этом не было сделано без промедления, — с момен-

та, когда такое уведомление было получено другой стороной.

Сторона, ссылающаяся на обстоятельства непреодолимой силы (форс-мажор) в обоснование невозможности исполнения обязательства, обязана принять все разумные меры для уменьшения последствий наступления обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора), для выполнения своих договорных обязательств.

Если продолжительность обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора) имеет такое последствие, которое в значительной степени лишает одну или обе стороны договора того, на что они были вправе разумно рассчитывать на основании договора, любая из сторон вправе расторгнуть договор путем извещения другой стороны в течение разумного периода времени.

В договоре стороны самостоятельно могут установить правила их поведения при наступлении обстоятельств непреодолимой силы (форс-мажора), в том числе:

- обстоятельства, которые могут признаваться обстоятельствами непреодолимой силы (форс-мажором); случаи, при которых сторона может быть освобождена от исполнения обязательств либо время и способ исполнения обязательств может быть изменен;
- период времени, в течение которого должны длиться обстоятельства непреодолимой силы (форс-мажор), для наличия основания к освобождению от ответственности, изменению условий договора либо его расторжению.

Экономический Суд СНГ полагает, что вышеизложенные подходы к определению критериев, которые могут приниматься во внимание национальными судебными инстанциями при рассмотрении вопроса об освобождении от ответственности ввиду наступления форс-мажорных обстоятельств, могут быть взяты за основу для последующей разработки методических рекомендаций для национальных судебных инстанций либо проекта межведомственного/межправительственного соглашения по вопросам регулирования исследуемых в настоящей статье правоотношений.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СВЯЗИ

Встречи Председателя Верховного суда, его заместителей с представителями международных организаций и СМИ

Председатель Верховного суда А.Токбаева приняла главу Миссии наблюдателей от СНГ

2 октября 2015 года в Верховном суде Кыргызской Республики Председатель Верховного суда А.Токбаева приняла Главу штаба Миссии наблюдателей от СНГ, Первого заместителя Председателя Исполнительного комитета — Исполнительного секретаря СНГ Гаркуна Владимира Гиляровича и члена Штаба Миссии Наблюдателей от СНГ Козяк Евгения Винсентьевича. Целью встречи было

обсуждение вопросов проведения избирательной кампании, о поступивших в судебные инстанции жалобах, касающихся избирательного процесса и о результатах их рассмотрения по состоянию на 2 октября 2015 года.

На сегодняшний день в суд поступило 10 дел, с содержанием которых можно ознакомиться на сайте Верховного суда Кыргызской Республики.

Заместитель Председателя Верховного суда встретила с Главой Офиса Всемирного Банка в Кыргызской Республике

14 октября 2015 года в Верховном суде состоялась встреча заместителя Председателя Верховного суда Кыргызской Республики по административным и экономическим делам Анархан Базаралиевой с главой офиса Всемирного Банка в Кыргызской Республике г-ном Жан-Мишель Хаппи, руководителем проекта по развитию судебной системы г-ном Клаусом Деккером и специалистом по государственному сектору офиса Всемирного Банка в Кыргызской Республике Жаныбеком Ыбрайым уулу. На встрече принял участие судья Верховного суда, Председатель Совета судей Кыргызской Республики Ж.Абдырахманов.

Руководитель проекта по развитию судебной системы г-н Клаус Деккер вкратце

рассказал о предварительной концепции проекта. Данный проект в отличие от проектов, которые часто реализуются другими донорами, не будет выполняться самим Всемирным Банком, а будет исполняться Судебным департаментом при Верховном суде, т.е. Судебный департамент сможет привлечь дополнительный персонал для реализации данного проекта. В предложении содержатся 4 основных компонента деятельности. Первый компонент предполагает содействие в разработке и совершенствовании нормативно-правовой и законодательной базы, в частности будет уделяться большое внимание в применении и реализации этих норм на практике. В рамках второго компонента предполагается со-

вершенствование инфраструктуры судебной системы, т.е. проект предполагает финансирование ремонтно-восстановительных и строительных работ, восстановление старых зданий, строительство новых. В рамках третьего компонента предполагается наращивание профессионального потенциала, судей, прокуроров, сотрудников судебной системы и юристов. Четвертый компонент предполагает взаимодействие с населением, решение вопросов беспрепятственного доступа к правосудию. Сроки реализации проекта планируются на 2017-2022гг.

Заместитель Председателя А.Базаралиева поблагодарила представителей Офиса Всемирного Банка в КР и господина К. Деккера. Она отметила, что представленные компоненты также заложены в ГЦП. В рамках проводимой судебной реформы

в 2014 году была принята Государственная целевая программа, которая ориентирована в первую очередь, на строительство и приобретение новых зданий для судов. А. Базаралиева отметила о необходимости внедрения в судах информационно-коммуникационных технологий, обеспечение судов аудио и видеозаписью, о введении электронного распределения дел, электронного документооборота, электронного архива.

В ходе встречи стороны обсудили компоненты проекта и обменялись мнениями. Председатель Совета судей Кыргызской Республики Ж.Абдырахманов отметил важность данного проекта, касающегося развития судебной системы в КР. Стороны констатировали конструктивный характер состоявшейся встречи и выразили намерение продолжить контакты.

Судьи встретились с международными экспертами

9 октября судьи Верховного суда Кыргызской Республики А.Ажибраимова и М.Мельникова, судья Первомайского районного суда города Бишкек А.Калыбаев встретились с международными экспертами по защите нарушенных избирательных прав с Лимдой Мазуре, Петером Лисколом и Аидой Шаршеевой.

Экспертов интересовали рассмотренные дела, касающиеся выборных споров, процедуры их обжалования.

Судья Верховного суда А.Ажибраимова информировала собравшихся о законодательстве по выборным делам, о том, что в на-

шей республике часто перед каждым выборами менялось законодательство. К примеру, раньше во всех районных судах рассматривались споры по выборным делам. Решения районных судов вызывали недовольства со стороны общества.

На сегодняшний день разработано и внедрено новое законодательство по избирательному праву. За все нарушения по избирательным вопросам отвечает ЦИК. Суды не вмешиваются в политику.

В основном поступают жалобы от партий, у всех есть представительства во всех районах Кыргызской Республики, а головное

находится в Бишкеке. В этом году все жалобы поступали в Первомайский районный суд города Бишкек. На сегодняшний день по выборным делам в Первомайский райсуд поступило 26 гражданских дел, в Верховный суд обжаловано 11 дел. Необходимо отметить, что выборные дела после первой инстанции сразу обжалуются в Верховный суд Кыргызской Республики.

По словам судьи Верховного суда М. Мельниковой практика решения избирательных споров в ЦИКе показывает, что

споры разрешаются намного оперативнее на местах. И только не разрешенные комиссиями споры обжалуются в суд.

На вопрос экспертов, если ЦИК бездействует в отношении лиц, подавших жалобы могут ли они обжаловать действия ЦИК. Представители Фемиды ответили, что любой гражданин, а также представители партий и другие лица, если нарушены их избирательные права, могут обратиться с жалобой в суд на действия (бездействие) ЦИК.

В Верховном суде прошла встреча Председателя Верховного суда А.Токбаевой с представителями УВКБ ООН

16 октября 2015 года в Верховном суде Кыргызской Республики состоялась встреча Председателя Верховного суда КР А. Токбаевой с представителями Управления Верховного комиссара Организации Объединенных Наций по делам беженцев (УВКБ ООН) в Кыргызстане. Во встрече приняли участие Представитель Управления Верховного комиссара ООН по делам беженцев в Кыргызстане госпожа Маки Шинохара,

советник по определению статуса беженцев УВКБ ООН по делам беженцев Виталина Кириловска, специалист по внешним связям Кыялбек Токсонбаев, заместитель Председателя Верховного суда КР Анархан Базаралиева.

Представитель УВКБ ООН в КР, г-жа Маки Шинохара, поздравила Председателя Верховного суда А.Токбаеву с ее назначением на пост председателя. Подчеркнула важ-

ность сотрудничества между Верховным судом КР и УВКБ ООН в КР.

А.Токбаева поблагодарила представителей УВКБ ООН за сотрудничество. Привела статистику рассмотренных судебных дел, касающихся беженцев за последние годы. За 2014 год в местные суды поступило 91 дело по оспариванию решений миграционной службы о статусе беженцев, из них

рассмотрено 76, удовлетворено 5, оставлено без рассмотрения 60, прекращено 3, оставлено без рассмотрения 8 дел. В Верховный суд в 2014 году обжалованы 30 дел и все 30 оставлены в силе. За первое полугодие 2015 года в ВС КР поступило 58 дел, из них решения оставлены в силе по 52 делам. Встреча прошла в деловой и доброжелательной обстановке.

В Верховном суде прошла встреча

16 декабря в Верховном суде Кыргызской Республики состоялась встреча судьи Верховного суда К. Турганбекова со старшим советником по вопросам юстиции Управления по оказанию содействия и сотрудничеству по вопросам уголовного правосудия Бюро по борьбе с международным оборотом наркотических средств и сотрудничеству в правоохранительной деятельности Государственного департамента США госпожой Шибани Мальхотрой.

На встрече К. Турганбеков поприветствовал г-жу М. Шибани и отметил, что комплексные меры, направленные на предупреждение и борьбу с преступлениями связанными с наркотическими средствами эффективно проводятся в судебной системе Кыргызской Республики. Эффективные меры против злоупотребления наркотическими средствами требуют принятия координированных и универсальных мер, такие универсальные меры требуют международного сотрудничества, руководимого

теми же принципами и направленными на достижение общих целей. В условиях активного распространения наркомании и роста преступлений, связанных с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ, важное значение имеет правильное применение уголовно-правовых норм, предусматривающих ответственность за совершение этих преступлений. Противодействие незаконному обороту наркотических средств, психотропных веществ или их аналогов продолжает оставаться важной проблемой национальной безопасности.

Отвечая на вопросы г-жи Шибани, К. Турганбеков привел статистику общего количества уголовных дел, связанных с оборотом наркотических средств, поступивших в суды первой инстанции: за 2015 год поступило 1 217 дел, из них: по ст.246 УК КР 910 уголовных дел, по ст.247 УК КР -307 уголовных дел.

К. Турганбеков пояснил гостям, что суды рассматривают уголовные дела, свя-

занные с наркотиками в основном по трем статьям ст.246, 247, 250 УК КР,

Согласно статистики 2014 года, по ст.246 УК КР судами рассмотрено 1 305 уголовных дел, по которым осуждены 1 035 лиц, из них женщин — 31, несовершеннолетних — 6.

По ст.247 УК КР судами рассмотрено

353 уголовных дела, по которым осуждены 256 лиц, из них женщин — 17, несовершеннолетних нет.

По ст.250 УК КР судами рассмотрено 24 уголовных дела, по которым осуждены 19 лиц, из них женщин — 3, несовершеннолетних — 1.

Судьи Верховного суда встретились с Миссией Программы GIZ

25 января 2016 года в Верховном суде Кыргызской Республики состоялась встреча судей Верховного суда Кыргызской Республики Болотбека Акматова и Дильбар Кульматовой с Миссией Программы GIZ «Содействие правовой государственности в странах Центральной Азии» в лице г-на Генриха Шнитгера, судья в отставке, и г-на Йенс Йоханнес Деппе, эксперт GIZ по правовым вопросам.

Судьи Верховного суда Кыргызской Республики Б. Акматов и Д. Кульматова поприветствовали представителей Миссии, в ходе встречи они ответили на их вопросы, касающиеся судебной системы, отбора судей, судебской работы в целом.

В ходе беседы стороны обсудили вопросы, касающиеся этических принципов судей, судебной этики. Представители Миссии Программы GIZ в свою очередь

поблагодарили судей за встречу.

Миссия GIZ намерена с 25 по 29 января провести ряд аналитических работ на основе предыдущих докладов и исследований, которые дадут общий обзор существующей правовой базы для независимости судебных органов. Запланированы беседы с судьями и представителями органов правосудия, а также экспертами в области права, которые в обсуждениях углубят понимание основного содержания этики судей. В конце недели состоится круглый стол, на обсуждение будут представлены предварительные результаты проделанной работы. Заключительный доклад Миссии GIZ будет представлен в Совет Судей КР и Верховный суд КР для ознакомления, и дальнейшей доработки по имеющимся замечаниям. Миссией GIZ были предложены для обсуждения «Бангалорские принципы поведения судей».

КУТМАН КУРАГЫҢЫЗДАР КУТ БОЛСУН!

Джандралиев Жекшен Эмилгазиевич

Эмгек жолун 1986-жылы Кыргыз Республикасынын юстиция министирлигинде улук консультант болуп иштөөдөн баштаган. 1987-1991-жылдары Калинин райондук сотунун судьясы, 1991-1996-жылдары Калинин райондук сотунун төрагасы, 1996-1999-жылдары Чүй-Токмок шаардык сотунун төрагасы, 1999-2003-жылдары Ош облустук сотунун төрагасы болуп кызмат өтөгөн.

Ал эми 2004-жылы Кыргыз Республикасынын төрагасынын кеңешчиси кызматына дайындалган, андан соң 2005-жылдан тартып Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун аппарат жетекчиси кызматында талыкпай эмгектенип, мыкты юрист, уюштуруучу жана жетекчи катары белгилүү.

Сот системасындагы үзүрлүү эмгеги тийиштүү бааланып, мыйзамдуулукту чыңдоого кошкон салымы үчүн Кыргыз Республикасынын Ардак грамотасына, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасына, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик улуттук коопсуздук комитетинин “Ата-журт” төш белгисине, Россия Федерациясынын Коомдук сыйлыктарынын улуттук комитетинин “II даражадагы Улуу Петр” орденине, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик кадр кызматынын “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик кызматынын отличниги” төш белгисине жана башка көптөгөн ведомстволук баалуу сыйлыктарына ээ.

Урматтуу Жекшен Эмилгазиевич, Сизди 60 жылдык мааракеңиз менен куттуктап, Сизге жоопкерчиликтүү кызматыңызды түзүүдө, чын ден-соолук, узун өмүр, кажыбас кайрат менен күжүрмөн эмгек каалайбыз.

Карабаев Сооронбай Уркунбаевич

Укук таанучу адистиги боюнча эмгек жолун 1984 – жылы мамлекеттик нотариус болуп иштөөдөн баштаган. 1987-1989-жылдары Ала-Бука районунун юридикалык консультациясынын башчысы, 1989-1992-жылдары Базар-Коргон райондук сотунун судьясы, 1992-1996-жылдары Жалал-Абад облустук сотунун судьясы, 1996-2000-жылдары Жалал-Абад облустук сотунун улук консультанты, 2000-2004-жылдары Жалал-Абад юридикалык №1 консультациясынын адвокаты, 2004-2010-жылдары Баткен облустук сотунун судьясы, андан соң 2010-2011-жылдары Баткен облустук сотунун төрагасынын орун басары, 2011-жылдан баштан азыркы убакытка чейин Баткен облустук сотунун төрагасы.

Сот тармагындагы эмгеги тийиштүү бааланып, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасына, Жалал-Абад облустук мамлекеттик администрациясынын Ардак грамотасына, Ички иштер министирлигинин медалына жана башка көптөгөн баалуу ведомстволук сыйлыктарына ээ, биринчи квалификациялык класстагы судья болуп эсептелет.

Урматтуу Сооронбай Уркунбаевич, Сизди 60 жылдык кутман курагыңыз менен куттуктап, Сизге бекем ден-соолук, үй-бүлөлүк бакыт жана мындан аркы ийгиликтерди каалайбыз.

Толубаева Уулча Мейманалиевна

Эмгек жолун 1974-жылы мугалим болуп эмгектенүүдөн баштаган. 1995-2010-жылдары Аксы, Кара-Суу, Таш-Көмүр жана Ош шаарында адвокат, 2010-2013-жылдары Баткен облустук сотунун судьясы, 2013-жылдан тартып азыркы мезгилге чейин Баткен облустук сотунун төрагасынын орун басары.

Соттук ишмердигинде талыкпай эмгектенгендиги үчүн Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Ардак грамотасына, Ош облустук мамлекеттик администрациясынын Ардак грамотасына жана башка ведомстволук баалуу сыйлактарына ээ, бешинчи квалификациялык класстагы судья.

Урматтуу Уулча Мейманалиевна, Сизди 60 жаш курагаңыз менен куттуктайбыз! Сизди ийгилик, албан-албан жетишкендиктер, жаңы ачылыштар, чечкиндүү чечимдер коштосун.

Чокоев Медетбек Шалпыкович

1982-жылы прокурор болуп иштөөдөн баштаган, 1987-1996-жылдары Чүй райондук сотунун төрагасы, 1996-1999-жылдары Талас шаардык сотунун төрагасы, 1999-2004-жылдары Бакай-Ата райондук сотунун төрагасы, 2004-жылдан баштап 2016-жылдын апрель айына чейин Кара-Буура райондук сотунун төрагасы болуп эмгектенген.

Сот органдарындагы үзүрлүү эмгеги жана мыйзамдуулукту бекемдөөгө кошкон салымы үчүн Талас облустук мамлекеттик администрациясынын Ардак грамотасына жана башка көптөгөн сыйлыктарга ээ.

Урматтуу Медетбек Шалпыкович, Сизди 60 жылдык мааракеңиз менен куттуктап, чын жүрөктөн ачык асман, ийгилик, бакыт-таалай жана дүйнөдөгү баардык жакшылыктарды каалайбыз!

Бюллетень 2 (59) 2014 г. Верховного суда Кыргызской Республики

Редактор: Самудунова Б. Т.

Компьютерная верстка: Гесь С. В.

Подписано в печать 18.05.2016 г.

Формат 60х84 $\frac{1}{8}$. Объем 10,5 физ. п. л.

Тираж 800 экз.

ОсОО Издательский дом «Салам»

г. Бишкек, ул. Гоголя, 120, тел.: (+996 312) 68-01-35

Тел./факс: (+996 312) 68-01-33. E-mail: id_salam@mail.ru